

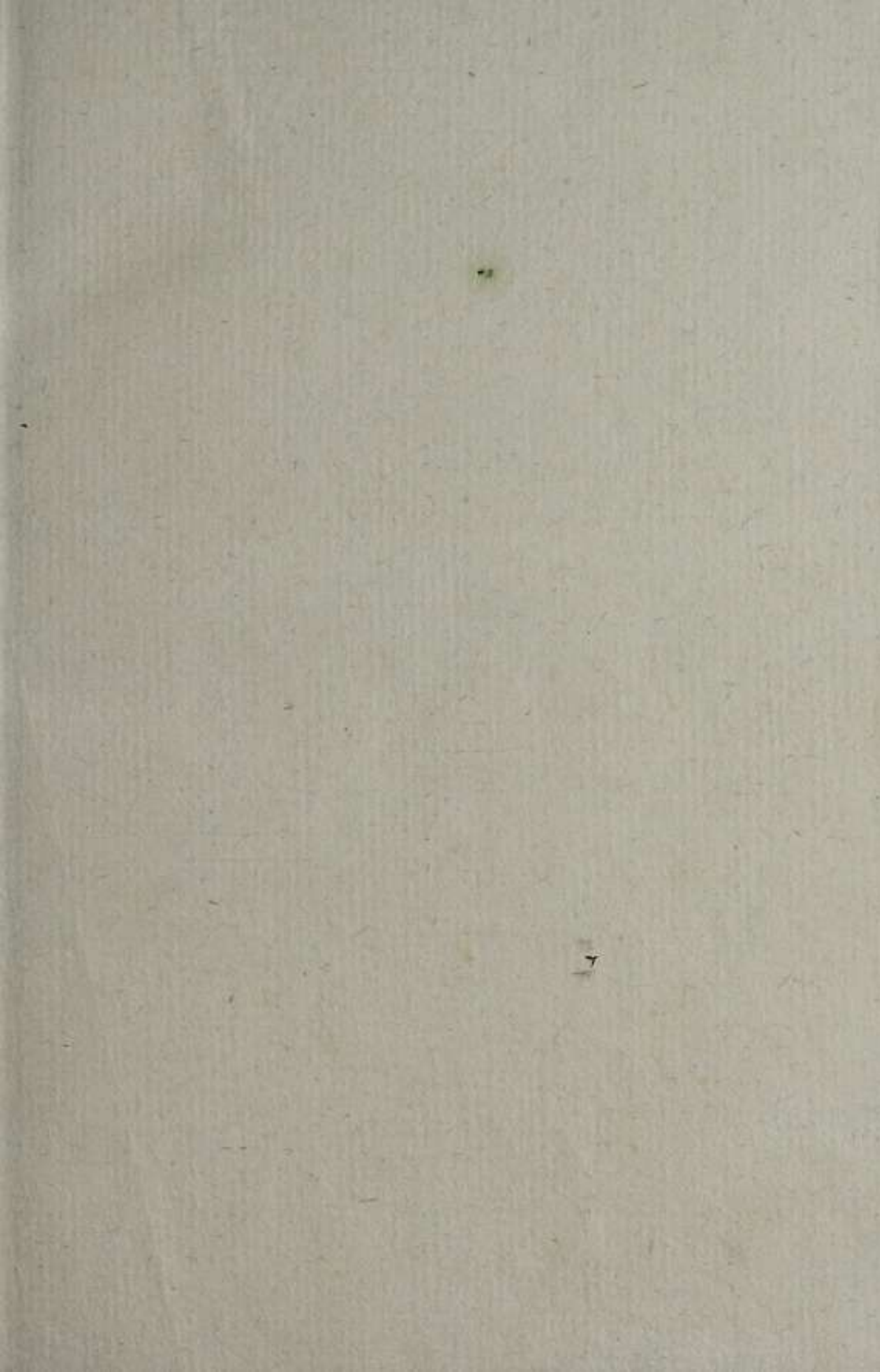

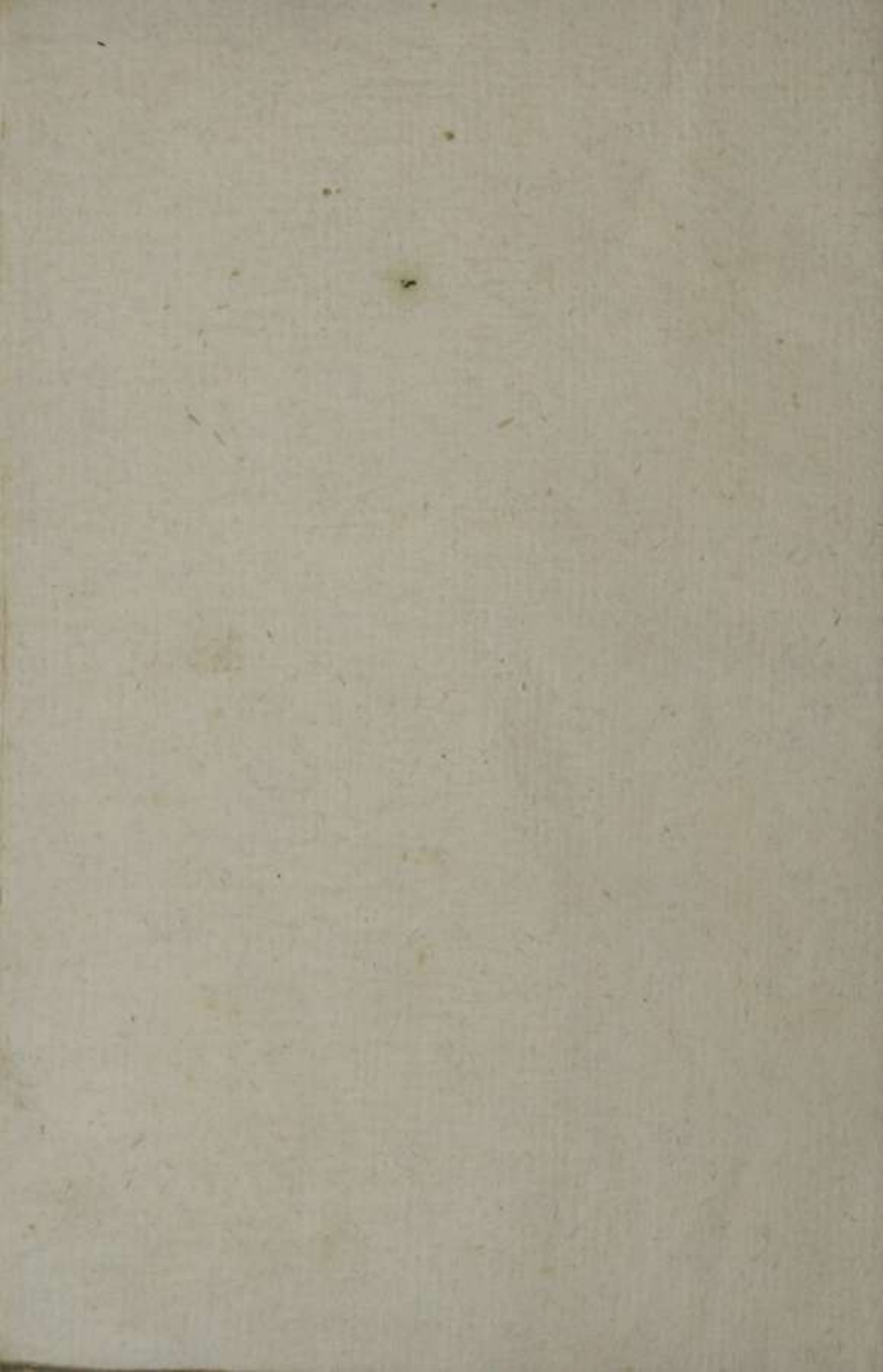
N. 110.

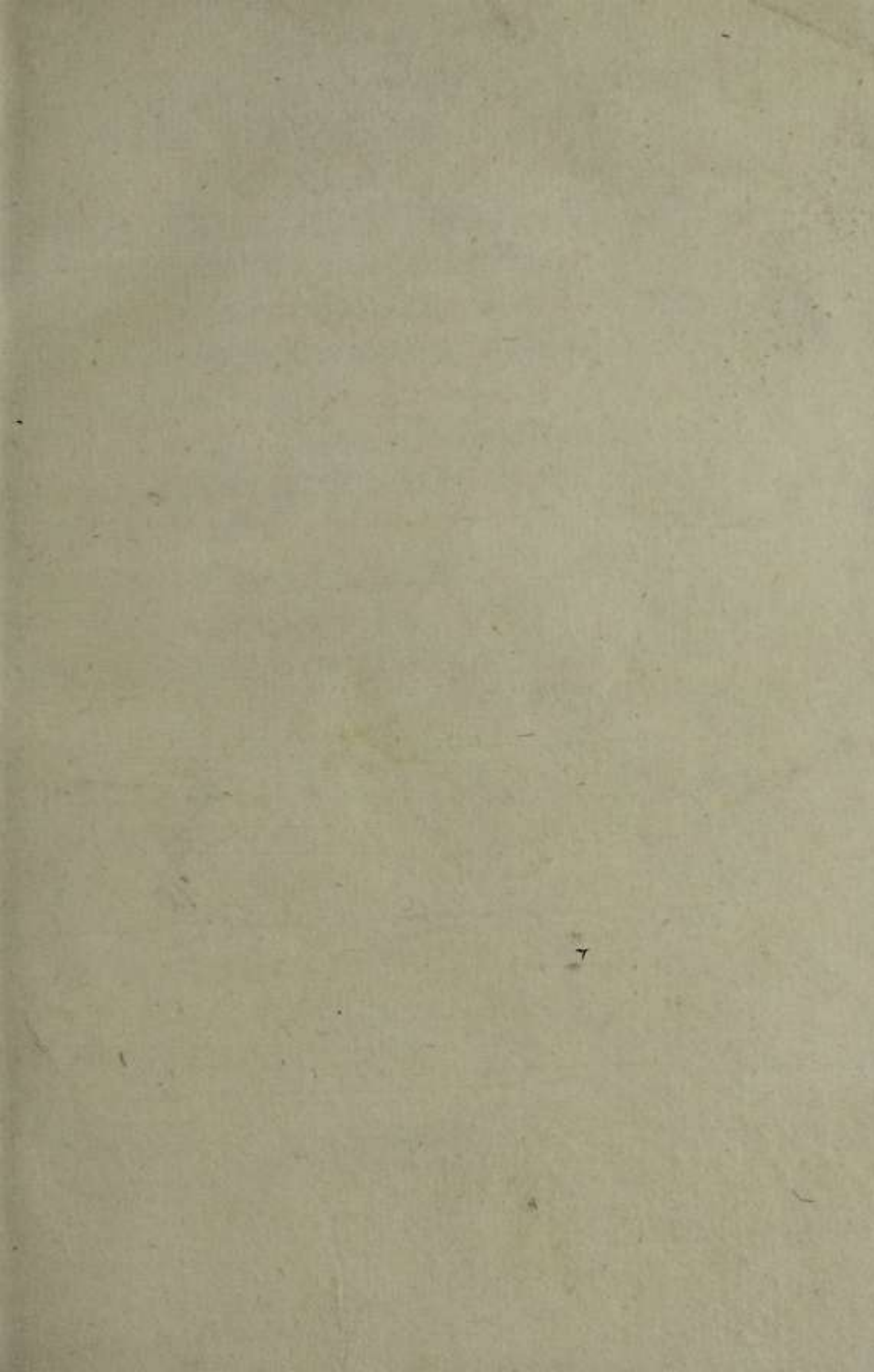

ARIAS HIJOS
MAYOR, 76 - MADRID

CAPITULA PRIMUM LIBRI QVAE TRACTANT DE VITA SANA.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

12-712

Tabula.

CAPITVLA PRIMI LIBRI QVI TRACTAT DE VITA SANA.

Prohemium in quo etiam agitur sanitatē mētis sanitati corporis anteponendam.

Nouem studiosorum duces. Cap. I.

Quam diligens habenda cura sit cerebri. cordis. stomachi spiritus. cap. II.

Litterati pituitę & atrę bili obnoxii sūt. cap. III.

Quot sint causę quibus litterati melācolici sint uel fiant. cap. IIII.

Cur melancolici ingeniosi sint & quales melancolici sint eiusmodi: quales contra. cap. V.

Quo pacto atra bilis ꝑducatur ingenio. cap. VI.

Quiq; sunt ꝑecipui studiosorū hostes. pituita. atra bilis. coit⁹. satietas. matutin⁹ sōn⁹. cap. VII.

Quę sit hora inchoandis studiis oportunior: q; ue continuandi modus. cap. VIII.

Quomodo sit uitanda pituita. cap. IX.

Qua ratione uitāda sit atra bilis. cap. X.

Cura stomachi. cap. XI.

De his q; fouēt mēbra ꝑcipua uires sps. cap. XII.

Medicinę contra pituitam. cap. XIII.

Destillatio atq; eius cura. cap. XIIIII.

Dolor capitis & cura eius. cap. XV.

De cura uisus. cap. XVI.

De gustu instaurando.	cap. XVII.
De exacta atq; bilis cura.	cap. XVIII.
De sirupis.	cap. XIX.
De pilulis.	cap. XX.
De medicina liquida.	cap. XXI.
De sanguinis missione.	cap. XXII.
De electuariis.	cap. XXIII.
De nimia uigilia.	cap. XXIII.
De hebetudine atq; obliuione.	cap. XXV.
Corporeum quidem spiritum cura. Incorporeum uero cole; ueritate denique uenerare. Primum me- dicina Prestat. Secundum disciplina moralis. Ter- tium uero religio.	cap. XXVI.

PROHEMIUM in librum secundum de uita
longa. Capitula eiusdem libri.

Ad perfectionem scientie necessaria est uita lon-
ga: quam etiam diligentia prestat. cap. I.

Vitalis calor nutritur humore: quo deficiente fit
resolutio: quo excedere fit suffocatio. cap. II.

Quo temperandus calor ad humorem atq; ui-
cissimum quodam Minerue concilio. cap. III.

Quibus de causis arefcit humor naturalis: uel pe-
regrinus exundat. Et que necessaria sit ad uitam per-
fectam digestio. cap. III.

Sanguis & humor accommodatus uite aerius est

debet, qualitate temperatus: substantia medius
atq; tenax. cap. V.

Communis comedendi bibendique regula, & q̄
litas epularum. cap. VI.

Ne utaris alimentis quę cito putrescunt: nec in
eiusmodi regionibus habites: Vinum & triticū
pręceteris elige: Putrefactionem & resolutionē
fuge. cap. VII.

Dieta: uictus medicina senum. cap. VIII.

Naturę aromatum & cordialium necessarię: &
rursum qualis senum uictus. cap. IX.

De auro & aureis alimentis: & recreatione se-
num. cap. X.

De usu lactis sanguinisque humani pro uita se-
num. cap. XI.

Dieta, habitatio, cōsuetudo senum. cap. XII.

Quę adminicula senes a planetis accipiant ad
omnia membra fouenda Vbi memento passulas
uuas pigrefacere iecur atq; corroborare, quod
maximum est uitę subsidium. cap. XIII.

Confabulatio senum sub Venere per uirenria
prata. cap. XIII.

Mercurius alloquitur senes, & consulit eis circa
uoluptatē, odores, cantus, medicinas. cap. XV.

Confirmatio superiorū: & q̄ deuitare debemus
affiduā cogitationē & coitum. cap. XVI.

De medicinis senum, & de habitatione iteruz at
que dieta. cap. XVII.

De nutrimento spiritus, & conseruatione uite
per odores. ubi in hoc capitulo de usu mellis di-
ciť. Memento rosaceũ mel solidũ & liqdũ senib⁹
conseruandis accõmodatissimũ. cap. XVIII.

Magorũ medicina pro senibus. cap. XIX.

De periculis euitandis ex quolibet uite septena-
rio imminentibus. cap. XX.

PROHEMIUM in librum tertium de uita celi
tus. Capitula eiusdem libri.

In quo consistat secundum Plotinum uirtus fa-
uorem celitus attrahens scilicet in eo q̄ aia mun-
di & stellarum demonumq̄ anime facile alliciũ-
tur corporũ formis accõmodatis. cap. I.

De concordia mundi. de natura hominis secun-
dum stellas. quomodo fiat attractus ab unaq̄q̄
stella. cap. II.

Inter animam mundi, & corpus eius manifestus
est spiritus eius, in cuius uirtute sunt q̄ttuor ele-
menta. Nos uero per spiritũ nostrum hunc pos-
sumus haurire. cap. III.

Spūs n̄r haurit m̄di sp̄m per r adios solis & io-
uis: q̄tenus ipse fit solaris, & iouialis. cap. III.

Tres gratię sunt. Iuppiter, & Sol, & Venus. Iup-

pitur est gratia geminarum media & maxime nobis accommodata. cap. V.

De uirtute in nobis naturali, uitali, animali: & per quos planetas adiuuentur & quomodo per aspectum lunę ad solem, & Venerem: maxime uero ad iouem. cap. VI.

Quo membra foueantur in nobis per cōparationē lunę ad signa & ad stellas fixas. cap. VII.

De uirtutibus & usu stellarū fixarū. cap. VIII.

Dignitates planetarum in signis ad usum medicinarum obseruandę. cap. IX.

Quo planetis uti debeamus in medicinis. cap. X.

Quibus modis spiritus noster haurire plurimum potest de spiritu uitę mundi: Et quomodo planetę spiritum procreant atque recreant: & qualia ad unum quęque planetam pertinent. cap. XI.

Res naturales atque etiam artificiose habent uirtutes a stellis occultas: per quas spiritum nostrum stellis eisdem exponunt. cap. XII.

De uirtute imaginū secundū antiquos, atque medicinarū cęlitus acquisita. cap. XIII.

Ordines rerū a stellis pendentium ut Solarium atque similiarum: & quomodo spiritus fiat solaris. cap. XIII.

De uirtute imaginum secundū antiquos atque medicinarum: & quomodo medicinę sint longe ualidiores quę imagines. cap. XV.

De potestate cęli. De uiribus radiorũ, unde uim
fortiri putentur imagines. cap. XVI

Quã uir hñt figurę in cęlo atq; sub cęlo. ca. XVII

Quales cęlestium figuras antiqui imaginib; im-
primebant, atq; de usu imaginum. cap. XVIII.

De fabricanda uniuerſi figura. cap. XIX.

Quantam imagines uim habere putentur in spi-
ritum, & spiritus in eas: & de affectu utentis &
operantis. cap. XX.

De uirtute uerborum, atq; cantus ad beneficiũ
cęleste captandum. Ac de septem gradibus per-
ducentibus ad cęlestia. cap. XXI.

Quomodo septem modis nos cęlestibus accõ-
modare possumus: & quibus Saturnus sit male-
ficus: quibus propitijs: quos Iuppiter a Satur-
no defendat: quomodo cęlum agat in spiritum,
& corpus, & animam. cap. XXII.

Vt prospere uiuas, agasq; imprimis cognosce in-
genium: sidus: genium tuum: & locum eiſdem cõ-
uenientem. hic habita. professionem sequere na-
turalem. cap. XXIII

Qua ratione litterati cognoscant ingenium su-
um: sequentiq; uictum spũi cõsentaneũ ca. XXIII

Astronomica diligentia in liberis procreandis.

In preparandis epulis. In edificijs, & habitatio-
ne atq; uestib; . Et qũtũ curare talia liceat. ca. XXV

Quomodo per inferiora superioribus exposita
deducantur superiora. Et per mundanas mate-
rias mundana potissimū dona. cap. XXVI.

Edwards

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

12

1870

1870

1870

Prohemium Marfilii Ficini Florentini

De Vita Ad magnanimum Laurentium Medice
Patrię Seruatorem.

F. X. S.

ACCHVMPoeteę, summum antistitę
b sacerdotũ, bis natũ canunt. Forte signi-
ficantes, uel futurũ sacerdotem statim
iniciatum, oportere renasci. Vel perfecti tandem
sacerdotis mentem deo penitus ebriã, iam uide-
ri renatã. Aut forsan humiliore sensu, uinũ Bac-
chi germen generari semel in uite quasi Semele,
maturis sub phębo racemis: regenerari rursus
post ipsum uindemię fulmen in suo uase uinum
uelut in Iouis femore merum. Sed de sacris ipre-
sentia mysteriis nõ est loquendum: ubi mox phy-
sica potius ope languëtibus opitulaturi sumus
Nec agendum stilo grauitatis seruo: sed libero po-
tius & iocoso: postq̃ a Libero patre nescio quomodo
statim exorsi sumus. Et recte inq̃, nescio quomodo
Nam forte prudentior aliq̃s a Phębo medicorũ
primo, potiusq̃ a Baccho medicinaę auspicatus
esset. Quid uero? Si quod non uanum omen sit in
ore nũc sorte quadam pferente Bacchum. Hic
ei am̃o quodã uino securitate letissima, salubri-
us forte medetur, q̃ herbis ille suis carnibusq̃
Phęb⁹. Quocunq̃ uero sensu uel illa uel hęc ac-
ceperis, dux ille sacerdotum Bacchus geminas

...s habuisse fertur. Melchisedech autem
nus ille sacerdos, unam uix matrem, unum uix
trém habuit. Ego sacerdos minimus patres ha-
oui duos: Ficinum medicum: Cosmum medicum: Ex il-
lo natus sum: ex isto renatus. Ille quidem me Galie-
no: tum medico, tum Platonico commendauit. Hic
autem diuino consecrauit me Platoni. Et hic simili-
ter atque ille Marsilium medico destinauit. Galienus
quidem corporum: Plato uero medicus animorum.

Iandiu igitur sub Platone salutarē animorum
exercui medicinam. Quando post librorum omnium eius
interpretationem, mox decem atque octo de animo-
rum immortalitate libros, et eterna felicitate con-
posui: ita pro uiribus patri meo medici satisfac-
ciens. Medico uero patri, satis deinceps faciendum
putans, librum de litteratorum ualitudine curanda
composui. Desiderabant preterea post haec homi-
nes litterati, non tantum bene quandoque ualere: sed
etiam bene ualentes diu uiuere. His ergo deinde li-
brum de uita longa dedi. Diffidebant autem medicinis
atque remediis in re tanta terrenis. Adiunxi librum
de uita tum ualida tum longa celitus companda: ut
ex ipso mundi corpore uiuo uita quaedam uegeti-
or in corpus nostrum quasi quoddam mundi membrum
uelut ex uite propagaret. His uero tu medicinae li-
bris ignosce precor indulgentissime Laurenti: si
dum medicus esse uolo: nescio quomodo etiam nolis

DE VITA SANA.

sum & si nō bon⁹ sepe poeta. Nā & phēbus idē
 ē medicinē rector, poesisq; magister: uitaq; ille
 sū nobis non tam per herbas q̄ p citharā cantū
 largitur. Ipsa q̄netiā Venus apud astrologos
 musicum & que parit, & medicū. Sed hacten⁹ dū
 litteratorū ciuūq; similiū uitę curiosius cōsulo
 librorū meorū salutē negligo: q̄diu inter se pari
 or eē seiūctos. Quāobrē in eos nūc primū pius,
 in corpus unū copulo. Cuius artubus in unam
 formā iam cōpactis uita prin⁹ adfit. Nō potest
 autē hoc opus physicum, id quasi corp⁹ meum,
 uitam accipere, nisi meā. Eiusmodi uero uita ex
 mea dumtaxat pēdet anima. Hęc aut iādiu pe-
 nes te magnanīe Laurenti mi patrone uiuit: i ea
 p̄sertim āplissimā & ediū tuarū p̄te: ubi una cū
 Platone, nostrū illud de animorū immortalitate
 seruat op⁹, tuo iā pridē noi dedicatū. At anim⁹
 iste meus: & si i beata quadā quasi patria penes
 te uitā agit, uerūtāmē, quod & theologi uolūt,
 inquietus ē interea, donec op⁹ id physicū tanq̄
 suū corpus accipiat. Accipe igitur optiē Laurē-
 ti, post illos de aīa, hos etiā de corpe libros: eo-
 dēq; afflatu, quo & ill' dudū, feliciter his aspira.
 Ita. n. & corpus hoc sub tuo spirītu, p̄ suā uiuet
 animā: & anima uicissim nostra cum hoc iā suo
 corpore i tuis laribus cōquiescet.

VNIVERSALIS INSCRIPTIO.

Liber de uita. In Tres Libros Diuisus. Primus d'
uita sana. Secundus de uita lōga. Tertius de
uita cēlitus.

DE cura ualitudinis eorum qui incumbunt
studio litterarum.

m A R S I L I V S Ficinus Flo-
rentinus Georgioantonio Vespuc-
cio & Iohāni Baptiste Boninsegnio
uiris pbitate doctrinaq; insignibus
S.D. Multa uobiscum his temporibus peripa-
teticorū more deābulando confabulati sumus
de curāda eorum ualitudine, qui assidue incum-
būt studio litterarū: Quę qdē breui pstricta cō-
pendio uobis potissimū cōmēdare decreui. Ne-
q; prius id opusculū uel ipse pbabo, q̄ a uobis p
cipue uiris, amicisq; pbatissimis probatū esse re-
sciuerō: uel elegantissimū Laurentii Medicis no-
stri iudiciū subire pmittā Cuius quidē prosperę
ualitudini est in primis si opus fuerit, cōsulturū.
Vix. n. presentib⁹ litteratis p̄serti nr̄is prospici
er unq; nisi prius eorū patrono Mecēnati p̄spe-
xerit. Legite igitur diligenter: atq; curate ualitu

DE VITA SANNA.

dinē diligētissime. Sublata eī sanitate, sublimes
muīarū fores, nisi deus omnipotēs mira quadaꝫ
uirtute & ducat & patefaciat, aut non tangunt
a nobis unq̄, aut certe frustra pulsantur. Physi-
cam uero hanc dīsputationē nostraz eo potissi-
mū tanq̄ argumentū quoddā spectare uolumus
uidelicet si consequēde sapiētię gratia, corporis
sanitas tātope querēda ē, multo magis sanitatē
mentis, qua sola potest sapiētia ꝑprehendi, esse
querendā: alioquī inscite omnino scientiā que-
runt, q̄cunq; insana mente sapiētiā capere mo-
liuntur. Sanitatē q̄de corporis Hippocrates, a-
nimī uero Socrates pollicetur. Sed ueram utrius-
q; sanitatē solus ille ꝑstat: q̄ sic exclamat. Veī,
te ad me omnes q̄ laboratis, & onerati estis: atq;
ego uos reficiā. Ego sum uia, ueritasq; & uita.

Nouem studiosorū duces.

q̄ Vicunq; iter illud asperū arduūq; & lon-
gum ingrediuntur, quod quidē uix tandē
ad excelsum nouē musarū templū assiduo labo-
re ꝑducit, nouē omnino itineris huius ducibus
indigere uidentur. Quorū primī q̄dem tres ī cę-
lo. Tres seq̄ntes in aīo. Postremī tres ī terra nos
ducunt. Principio ī cęlo Mercurius, ut inuesti-
gādo musarū iter aggrediamur, uel impellit uel
adhortatur. Siq̄de mercurio tributū est inuesti-

gationis omnis officium. Deinde Phœbus ipse & quærentes animos & res quæsitâ splendore uberrimo sic illustrat, ut perspicue quod querebatur, a nobis inueniatur. Accedit gratiosissima uenus gratiarum mater: atque almis omnino letisq; radiis suis rem omnem adeo condit & ornat: ut quicquid & instigante Mercurio quæsitum fuit, & monstrante Phœbo iam erat inuentum: mirifica quadam & salutari uenustate Veneris circumfusum delectet semper & proficit. Sequuntur tres itineris huius duces in animo: uidelicet uoluntas ardens & stabilis: Acumen ingenii Memoria tenax. Tres in terra postremi sunt: Prudentissimus paterfamilias. Probatissimus præceptor: Medicus peritissimus. Absque his nouem ducibus nemo ad ipsum nouem musarum templum peruenire uel potuit, uel poterit unquam. Ceteros quidem duces ab initio nobis præcipue deus omnipotens naturaque tribuit. Tres uero postremos nostra adhibet diligentia. Sed præcepta officiaque quæ ad patrefamilias, & quæ ad præceptorem circa litterarum studia pertinet, antiqui plures sapientesque tractauerunt præcipue plato noster & sepe alias: & in libris de reipublica ac de legibus diligentissime. Deinde Aristoteles in politicis. Plutarchus quoque & Quintilianus egregie. Solus autem litterarum studiosis hactenus deest medicus aliquis: qui manum euntibus porrigat,

DE VITA SANA.

salutaribusq; consiliis atq; medicinis adiuuet eos, quos neq; celū neq; animus, neq; paterfamilias præceptor ue destituit. Ego igitur sortē eorū laboriosissimā miserat', qui difficile Mineruę minuētis neruos iter agunt, primus tanquā medicus debilibus & ualitudinariis adsum: sed utinā facultate tam integra, q̄ propitia uoluntate. Surgite iam adolescentes deo duce alacres. Surgite iuuenes, atq; uiri: quos ardentius Mineruę studiū nimis eneruat. Accedite libenter ad medicū: qui uobis ad instituti uestri perfectionē mōstrāte deo atq; fauēte cōsilia remediaq; salutaria largietur.

Quā diligens habēda cura sit cerebri: cordis: stomachi: spiritus.

p Rincipio quantam cursores cruriū, athletę brachiorū, musici uocis curā habere solent: tantam saltē litterarū studiosos cerebri, & cordis iecorisq; & stomachi oportet habere. Immo uero tanto maiorem, quanto & mēbra hęc præstantiora q̄ illa sunt: & ii frequentius atq; ad potiora his mēbris q̄ illi illis utunt. Præterea solers qlibet artifex instrumēta sua diligētissime curat. Penicillos pictor: Malleos icudēsq; faber ærarius: Miles equos & arma: Venator canes & aues: Citharam citharedus: & sua q̄sq; similiter. Soli uero musarum sacerdotes, soli summi boni

ueritatifq; uenatores tam negligentes, proh ne-
 phas tamq; infortunati sunt ut instrumentũ illud,
 quo mundũ uniuersum metiri quodãmodo &
 capere possunt negligere penitus uideantur. In-
 strumentũ eiusmodi, spiritus ipse est: qui apud
 medicos uapor quidã sanguinis purus, subtilis
 calidus, & lucidus definitur. Atq; ab ipso cordis
 calore ex subtiliori sanguine pcreatus uolat ad
 cerebrũ; ibiq; animus ipso ad sensus tam interio-
 res q̃ exteriores exercẽdos assidue utitur. Quã-
 obrem sanguis spiritui seruit: Spiritus sensibus:
 Sensus deniq; rationi. Sanguis autẽ a uirtute na-
 turali, quẽ i iecore stomachoq; uiget, efficit. Te-
 nuissima sanguis pars fluit i cordis fontẽ: ubi ui-
 talis uiget uirtus. Inde creati spiritus cerebri & (ut
 ita dixerim) Palladis arces ascendunt. In quibus
 animalis id est sentiẽdi mouẽdiq; uis dominaãt.
 Itaq; talis plurimum ferme contẽplatio ẽ, q̃le sã-
 sus ipsius obsequiũ. Talis autẽ sensus, qualis &
 spiritus. Spiritus uero talis, qualis et sanguis, & tres
 illę uires, quas dixim⁹: naturalis scilicet, uitalis, et
 animalis, a quibus, p̃ quas, in quibus sp̃s ipsi conci-
 piuntur: nascuntur atq; fouẽtur.

✽ Litterati pituitę & atrę bili obnoxii sunt.
 n On solũ uero mēbra illa uiresq; & spiritus
 hoiesq; litterarũ cupidi curare diligentissi-

DE VITA SANĀ.

me debent: uerum etiā pituitā semp̄ & atram bilē nō aliter q̄ nauigātes scyllam atq; carybdim cautissime deuitare iubentur. Quātū ei reliquo corpore ociosi sunt, tantū cerebro ac mente negociosi. Inde pituitā qđ greci flegma. Hinc atrā bilē, quā iidē melancoliā uocāt gignere cōpelluntur. Illa quidē ingeniū sepe obtūdit & suffocat. Hęc uero si nīmiū abūdauerit, flagrauerit uel, assidua cura crebrisq; deliramentis uexat animū, iudiciūq; perturbat. Vt nō imerito dici possit, litteratos fore & p̄cipue sanos, nisi cū pituita molesta est: et letissimos sapiētissimosq; oīz, nisi bilis atq; uitio uel merere sepe, uel interdū desipere compellantur..

Quot sint causę, qbus
litterati melancolici sint uel fiant.

u T aut litterati sint melancolici, tres potissimū causarū species faciunt. Prima cęlestis: Secunda naturalis: Tertia est humana. Cęlestis, quoniā Mercurius, q̄ ut doctrinas inuestigem⁹ inuitat, & Saturnus, qui efficit ut i doctrinis inuestigandis perseuerem⁹, inuentaſq; seruem⁹: frigidū quodā mō sicciq; ab astronomis eē dicunt: uel si forte Mercuri⁹ nō sit frigid⁹: fit tñ sepe Sol propinquitate siccissim⁹: q̄lis est natura apđ medicos melācolica: eandēq; naturā Mercurius ipse Saturnusq; litterarū studiosis eorū sectatorib⁹

impartiūt ab initio, ac seruāt augētq̃ quotidie.
Naturalis autē cā eē uidetur: q̃ ad sciētias prę
sertim difficiles p̃sequēdas necesse est animū ab
externis ad interna tāq̃ a circūferētia quadā ad
centrū sese recipere. Atq̃ dū speculat̃ in ipso (ut
ita dixerim) hoīs centro stabilissime permanere.
Ad cētrū uero a circūferētia se colligere, figiq̃ ī
centro maxime terrę ipsius est propriū: cui q̃dez
atrabilis p̃similis ē. Igitur atrabilis aīm ut se &
colligat in unū, & sistat in uno, p̃templeturq̃ as
sidue puocat. Atq̃ ipsa mundi centro similis ad
centrū rerū singularū cogit inuestigandū. Eue
hitq̃ ad altissima queq̃ p̃prehēdēda: q̃nq̃dē cū
Saturno maxie cōgruit altissimo planetarū. Cō
tēplatio quoq̃ ip̃a uicissim assidua quadā colle
ctiōe & quasi p̃pressionē naturā atrę bili p̃simi
lem cōtrahit. Humana uero id ē ex nobis cā
est. Qm̃ frequēs agitatio mentis cerebrū uehe
menter exsiccat. Igitur humore magna ex parte
consumpto, quod caloris naturalis pabulū est,
calor quoq̃ plurimū solet extinguī. Vnde natu
ra cerebri sicca frigidaq̃ euadit. Que q̃dē terre
stris & melācolica qualitas nōmiatur. Pręterea
ob frequētissimū īquīsitionis motū spiritus quo
q̃ moti p̃tinue resoluuntur. Resolutos autē spi
ritus ex subtiliori sanguīe instaurari necessariuz

est. Quapropter subtiliorib⁹ clarioribusq³ sanguis partib⁹ sepe psumptis, reliquus sanguis necessario densus redditur & siccus & ater. Accedit ad hęc: q³ natura in pteplatiōe cerebro prorsus cordiq³ intenta, stomachū eparq³ destituit. Quare alimentis p̄serti uel uberiorib⁹ uel duriorib⁹ male concoctis, sanguis inde frigid⁹ crassusq³ & niger efficitur. Postremo nimio mēbro rū ocio neq³ superflua excernunt: neq³ crassi fuscicq³ uapores exalant. Hęc omnia melācolicū spiritum m̄stumq³, & pauidum animū efficere solent. Siqdē interiores tenebrę multo magis q̄ exteriores, m̄rore occupāt animum atq³ terrent. Maxime uero litteratorū omniū hi atra bile premuntur, q³ sedulo philosophię studio dediti mentem a corpore rebusq³ corporeis seuocant, icorporeisq³ coniungunt: tū quia difficili⁹ admodū opus maiori quoq³ indiget mentis itentione: tū quia quatenus mentem icorporeę ueritatī coniungunt, eaten⁹ a corpore disiungere compelluntur. Hinc corpus eorum nōnunq³ quasi semianimū redditur atq³ melancolicū. Quod quidē Plato noster in timeo significat, dicens animū diuina sepiissime & intentissime contemplātē, alimentis eiusmodi adeo adulescere potētemq³ euadere, ut corpus suum supra q̄ natura corporis pa-

riatur, exsuperet: ipsumque uehementioribus agitationibus suis aliquando uel effugiat quodammodo, uel non nunquam quasi dissoluere uideatur.

Cur melancholici ingeniosi sint, & quales melancholici sint eiusmodi: quales contra.

b Actenus quam ob causam musarum sacerdotes melancholici uel sint ab initio, uel studio fiant, rationibus primo celestibus: Secundo naturalibus: Tertio humanis ostendisse sufficiat. Quod quidem confirmat in libro problematum Aristoteles. Omnes enim inquit uiros in quauis facultate prestantes melancholicos extitisse. Qua in re Platonicum illud quod in libro de scientia scribitur confirmauit. Ingeniosos uidelicet plurimum peritatos furiososque esse solere. Democritus quoque nullos inquit uiros ingenio magnos, preter illos qui furore quodam perciti sunt, esse unquam posse. Quod quidem Plato noster in phedro probare uidetur dicens, poeticas fores frustra absque furore pulsari. Et si diuinum furorem hic forte intelligi uult, tamen neque furor eiusmodi apud physicos aliis unquam ullis preterquam melancholicis incitatur. Deinceps uero assignanda a nobis rationes sunt, que democritus & Plato & Aristoteles asserant melancholicos nonnullos interdum adeo ingenio cunctos excellere, ut non humani sed diuini potius uideantur. Asseuerant

id Democritus & Plato & Aristoteles absq; du-
 bio. Rationē uero tantę rei haud satis explicare
 uidentur. Audendū tamē monstrante deo cau-
 sas idagare. Melancolia, id ē atra bilis, est du-
 plex. Altera qđē naturalis a medicis appellatur.
 Altera uero adustione cōtingit. Natural' illa ni-
 hil est aliud q̄ densior quędā sicciorq; pars san-
 guis. Adusta uero ī species q̄ttuor distribuitur
 Aut enim naturalis melancolię: aut sanguis pu-
 rioris: aut bilis: aut falsę pituitę cōbustione cōci-
 pitur. Quęcunq; adustione nascitur, iudicio &
 sapientię nocet. Nempe dum humor ille accen-
 ditur atq; ardet, concitatos furentesq; facere so-
 let. Quam gręci maniam nuncupant: nos uero
 furorē. At qñ iam extinguitur, subtilioribus cla-
 riorib; q; partibus resolutis, solaq; restante fuli-
 gie terra stolidos reddit & stupidos. Quę habi-
 tū melācoliā ppe & amētiā uecordiāq; appellāt
 Sola igitur atra bilis illa quam dixim; natura-
 lem ad iudiciū nobis sapientiāq; conducit.
 Neq; tamen semper. Sane si sola sit, atra nimium
 dēsaq; mole, obfuscat spiritus, terret animū, ob-
 tundit ingenium. Si uero pituitę simplici mis-
 ceatūr, cum frigidus obstiterit circū pęcordia
 sanguis, crassa quadam frigiditate segnitiem ad-
 ducit atq; torporē. Atq; ut densissimę cuiusq;

materię natura est, quādo eiusmodi melancolia
frigescit, ad summū frigiditatis intēditur. Quo
ī statu nihil speratur: timentur omnia: tedet celi
cōuexa tueri. Si bilis atra uel simplex uel mix
ta putrescit, quartanā gignit febrē: lienis tumo
res: & multa generis eiusdē. Vbi nimis exube
rat siue sola sit, siue cōiūcta pituitę spirit⁹ crassi
ores facit, atq; frigidiores. Continuo animū affi
cit tedio. Mētis aciem hebetat: neq; salit arcadi
co circuz p̄cordia sanguis. Oportet autē atrā
bilem neq; tam paucam esse, ut sanguis: bilis: spi
ritus quasi freno careant. Vnde instabile ingeni
um labilemq; memoriā esse contigat. Neq; tam
multā, ut nimio pondere p̄grauati dormire
atq; egere calcaribus uideamur. Proinde necessa
riū est omnino eam esse quoad eius natura pati
tur subtilissimā. Si enī tenuata p̄ natura sua max
ime fuerit, poterit forsitan absq; noxa etiam esse
multa. Atq; etiā tanta, ut equare bilem saltē pō
dere uideatur. Abundet igitur atra bilis, s; te
nuissima. Nō careat humore subtilioris pituitę
circūfuso; ne areseat prorsus durissimaq; euadat
Non tamen misceatur omnino pituitę, p̄serti
uel frigidiori uel multę: ne frigescat. Sed bili san
guiniq; adeo misceatur, ut corpus unum cōfici
atur ex tribus dupla sanguinis ad reliq; duo pro

DE VITA SANA.

portione cōpositū . Vbi octo sanguinis partes:
 duę bilis: duę iterū atrę bilis portiones existant.
 Accendatur aliquantū a duobus illis atra bilis,
 accensaq; fulgeat: nō uratur. Ne quemadmodū
 solet materia durior, dum feruet nimium, uehe-
 mentius urat, & concitet. Dum uero refrigescit,
 similiter frigescat ad summū. Bilis enim atra fer-
 ri instar quando multū ad frigus intenditur, fri-
 get ad summum: quando contra ad calidum ual-
 de declinat, calet ad summum. Neq; mirū uideri
 debet, atram bilem accendi posse facile, atq; ac-
 censam uehementius urere. Siquidem uidemus
 calcem illi similem aqua perfusam feruere statim
 atq; exurere. Tantam ad utrumq; extremum me-
 lancolia uim habet unitate quadam stabilis fixę
 q; nature. Quę quidē extremas ceteris humo-
 ribus non contingit. Summe quidem calens sum-
 mam præstat audaciã, immo ferocitatem. Extre-
 me uero frigēs timorem ignauiamq; extremam.
 Mediis uero inter frigus caloremq; gradibus af-
 fecta uarię, affectus producit uarios, non aliter
 q̄ merum præcipue potens bibentibus ad ebrie-
 tatem uel etiã paulo liberius affectus inferre ua-
 rios soleat. Igitur oportune temperata sit atra
 bilis oportet. Que cum ita moderata est, ut dixi-
 mus, & bili sanguiniq; permixta, quia & natura
b.i.

ficca est, & conditione quæ ipsius natura patitur, tenuissima, facile ab illis accenditur. Quia solida est atque tenacissima, accesa semel diutissime flagrat. Quia tenacissime siccitatis unitate potentissima est, uehementi calore calefit. Quemadmodum lignum paleis si utraq; accendantur, magis diutiusque calet & lucet. Atque a diuturno uehementique calore fulgor ingens motusque uehementis & diuturnus proficiunt. Huc tendit illud Heracliti: Lux sicca anima sapientissima.

Quo pacto atra bilis conducat ingenio
q Veret forte quispiam: quale sit corpus illud humoris eiusmodi, ex tribus illis humoribus ea qua diximus proportione conflatum. Tale est ferre colore, quale aurum esse uidemus: sed aliquantum uergit ad purpuram. Et quando tam naturali calore quam uel corporis uel animi motu accenditur, ferre non aliter, quam ignitum rubescit aurum purpureo mixtum calet, & lucet. Atque uelut Iris trahit uarios flagrante corde colores. Queret aliquis iterum, quonam pacto humor eiusmodi conducat ingenio. Nepe spiritus ex hoc humore creati, primo quod subtiles sunt, non aliter quam aqua illa que & uitis: seu uitis aqua nominatur, & ardere: quoties ex crassiori mero, quodam ad ignem distillatione ut fieri solet, exprimitur. Spiritus enim sub angustioribus a-

DE VITA SANA.

tre bilis eiusmodi compressi meatibus, uehementiore ob unitatem calore maxime tenuantur: p̄q̄ arctiores meat⁹ expressi subtiliores erumpūt. Deinde calidiores similiter atq̄ eadem ratioe lucidiores. Tercio motu agiles, actioni uehementissimi. Quarto: solido stabiliq̄ humore iugiter emanantes actioni diutissime seruiunt. Tali autem animus noster obsequio fretus indagat uehementer. Perseuerat inuestigando diutius. Facile quęcunq̄ inuestigauerit inuenit: clare perspicit: sincere diiudicat: ac diu retinet iudicata.

Adde q̄ quemadmodum in superioribus significauimus, animus instrumento siue incitamento eiusmodi qđ cętro mundi quodāmodo congruit, atq̄ (ut ita dixerim) in suum centrum animus colligit, semper rerum omnium & cętra petit, & penetralia penetrat. Congruit insuper cū Mercurio atq̄ Saturno. Quorum alter altissim⁹ omnium planetarum, inuestigantem euehit ad altissima. Hinc philophi singulares euadūt. Pręsertim cum animus sic ab externis motibus atq̄ corpore proprio seuocat⁹, & q̄ pxim⁹ diuinis & diuinorū instrumētū efficiatur. Vnde diuinis influxib⁹ oraculq̄ ex alto replet⁹ noua qđā iusitataq̄ semper excogitat, & futura prędicat. Quod non solum Democritus atq̄ Plato affirmāt: sed

etiam Aristoteles in problematum libro, & Auicenna in libro diuinorū, & in libro de anima cōfitentur. Quorsum hęc de atrę bilis humore tam multa? Vt meminerimus, quantū atra bilis, imo candida bilis eiusmodi querenda & nutriēda est tanq̄ optima, tantum illā quę contra se habet (ut diximus) tanq̄ pessimam esse uitandam. Adeo .n. dira res est, ut a malo demone eius impetus instigari Serapio dixerit, & Auicenna sapiens non negauerit.

Quicq̄ sunt precipui studiosorū hostes: Pituita: Atra bilis: Coitus: Satietas: Matutinus sōnus.

u T autē redeamus illuc, unde iam lōgius digressi sumus, longissima uia est: quę ad ueritatē sapientiāq̄ perducit: grauibus terręq̄ marisq̄ plena laboribus. Quicūq̄ igitur hoc iter aggrediuntur, ut poeta quispiā diceret, sepe terra marisq̄ periclitantur. Siue .n. mare nauigent cōtinue inter fluctus idest humores duos, pituitā scilicet, & noxiā illam melancoliam, quasi inter scyllā carybdimq̄ iactantur. Siue terra (ut ita dixerim) iter agant, tria monstra protinus sese illis obiciūt. Primum terrena Venus, Priapusq̄ nutrit. Secūdū Bacchus & Ceres. Tertiū nocturna Echate frequenter opponit. Ergo & Apollo ab æthere, & Neptunus ab æquore, & a terra Her-

DE VITA SANA.

cules sepe uocandus: ut mōstra eiusmodi Palla-
 dis iūmica, iaculis Apollo trássigat: Neptunus tri-
 dente domet: claua Hercules cotundat, & lace-
 ret. Primū quidē monstrum est uenerereus coitus
 p̄sertim si uel paulū uires excesserit. Subito nā
 q̄ exhaurit spiritū, p̄sertim subtiliores: cerebra
 q̄ debilitat: labefactat stomachū atq̄ p̄cordia
 Quo malo nihil ingenio aduersius esse potest.
 Cur nam Hippocrates coitū comitali morbo si-
 milem iudicauit: nisi q̄a mentē, quę sacra est per-
 cutit: tantūq̄ obest: ut Auicenna in libro de aia-
 libus dixerit: Si quid spermatis supra q̄ natura to-
 leret, coitu profluat, obesse magis q̄ si quadragi-
 es tantundē sanguinis emanarit: ut non iniuria
 prisca musas atq̄ Mineruā uirgines esse uoluerit.
 Huc platoniciū illud spectat. Cum Venus musis
 minitaretur, nisi sacra uenerere colerēt, se contra
 illas suū filiū armaturā. Responderunt musę.
 Marti o Venus Marti talia minitare. Tuus. n. in-
 ter nos cupido non uolat. Deniq̄ natura nullū
 sensum longius q̄ tactū ab intelligentia segrega-
 uit. Secundū monstrū est uini cibiq̄ satietas.
 Quippe si uinū uel nimium uel nimis calidū ue-
 hemēsq̄ fuerit, caput ipsū humoribus pessimis
 q̄ fumis īplebit. Mitto q̄ insanos facit ebrietas.
 Cibis uero nimius, primum q̄dem ad stomachū

in ipſo coquēdo oēm naturę uim reuocat. Quod fit, ut capiti ſimul ſpeculationiꝫ intendere neq̄-
at. Deinde iēpte coctus multis & craſſis uapori-
bus humoribusꝫ aciē mētis obtundit. Quineti-
am ſi ſatis coquatur: tamē ut Galienus ait, anim⁹
adipe & ſanguine ſuffocatus ceſte aliqd̄ perui-
dere non poteſt. Tertiū deniq̄ monſtrum eſt,
ad multā noctē, præfertim poſt cenā frequētius
uigilare: unde etiā poſt ortū ſolis dormire cogā-
ris: qm̄ uero in hoc errant, falluntꝫ ſtudioſi per
multi: iccirco q̄tū i genio noceat, lati⁹ explicabo:
atq̄ rationes ſeptē præcipuas afferā: Primam ab
ipſo cęlo: Secundā ab elementis: Tertiam ab hu-
moribus: Quartā ab ordine rerū: Quintā a natu-
ra ſtomachi: Sextā a ſpiritibus: Septimā a phan-
taſia deductā. Prīcipio tres planeteꝫ quę admo-
dum in ſuperioribus dicebamus contēplationi
& eloquētis maxie fauent: Sol, Venus, atq̄ Mer-
curius. Hi uero paribus ferme paſſibus concur-
rētes, aduētante nocte nos fugiūt. Die uero uel
propinquante, uel iam ſurgēte reſurgunt, noſꝫ
reuifunt. Poſt uero ſolis ortū in plagā cęli duo-
decimā: quę carceri tenebrisꝫ ab aſtronomis af-
ſignatur: repente tradūtur. Ergo nō q̄ uel nocte
quādo nos fugiunt, uel die poſt ſolis ortū, quā-
do carceris tenebrarūꝫ domū intrāt: ſ; qui uel

DE VITA SANA.

propemodum petentibus ortum, uel iam surgē
 ribus ad contemplādum scribendumq; ipsi quo
 q; confurgunt, ii soli acutissime speculantur, &
 eloquentissime inuenta sua scribunt, atq; com-
 ponunt. Ratio secunda scilicet ab elementis
 est talis. Oriente sole mouetur aer, tenuaturq;
 & claret: occidente uero contra. Sanguis autē
 & spiritus motū qualitātēq; aeris circumfusi na-
 turaq; similis seq; necessario cōpellunt. Tertia
 ratio, quę ab hūoribus ducit, est eiusmodi. In
 aurora mouet sanguis, & regnat, motuq; tenua-
 tur, & calefcit, & claret. Spūs uero sanguinē seq;
 imitariq; solent. Verū accedente nocte melanco-
 lia illa crassior & frigidior, atq; pituita dominā-
 tur: quę spiritus ad speculandū ineptissimos p-
 culdubio reddunt. Quarta ratio quę trahitur
 ab ordine rerū hęc erit. Dies uigilię: nox somno
 tributa est: quoniā cum sol uel ad emisperiū no-
 strum accedit, uel super ipsum incedit, radiis su-
 is meatus corporis aperit, atq; a cētro ad circun-
 ferentiaz humores spiritusq; dilatat. Quod qui-
 dem ad uigiliam actionesq; excitat atq; condu-
 cit: contra uero, quando recedit omnia coartan-
 tur: Quod naturali quodā ordie iuitat ad sōnū:
 maxime post tertiā aut quartā noctis ptē. Quis
 qs igit mane qdē dormitat, qñ sol mūdusq; exci/

ANATOMIA
tat: ad multam uero noctem uigilat, quādo natura dormire iam & a laboribus quiescere iubet hic absq3 dubio cū ordinī uniuersī tū sibi ipsi repugnāt: dū cōtrariis simul motibus perturbat at q3 distrahitur. Sane dū ab uniuerso mouetur ad extrema, ipse sese mouet ad intima. Atq3 cōtra: dū ab uniuerso ad intima trahitur, ipse se interim retrahit ad extrema. Ergo p̄uerso ordine motibus q3 contrariis, tum corpus totum, tū spiritus ige niūq3 prorsus labefactat. Quinto loco a natura stomachi in hunc modū argumētamur. Stomach⁹ diuturna diurni aeris actione, apertis poris admodū dilatatur: euolantibusq3 spiritibus tandem ualde debilitat. Igitur subeūte nocte nouā spiritūū copiam exigit qua foueatur. Quapropter quicumq3 eo tēpore contēplationes lōgas, & difficīles ichoat, ipsos ad caput spiritus retrahere nititur. Hi uero distracti, neq3 stomacho satis, neq3 capiti faciūt. Maxie uero nocet, si post cenam lucubrātes diu eiusmodi studiis attentī⁹ incūbamus. Pluribus, n. tunc ad cōcoquendū cibum spiritibus multo q3 calore stomachus indiget. Hęc uero duo lucubratiōe studioq3 tali diuertūtur ad caput. Quo fit, ut neq3 cerebro, neq3 stomacho suppetant. Adde q̄ caput ob eiusmodi motū crassioribus cibi repletur uaporib⁹.

DE VITA SANNA.

Atq3 cibus in stomacho a calore & spiritu destitutus crudescit, et putret. Vnde rursus caput operplet, & lædit. Deniq3 matutinis horis, quando surgendum est, ut excrementis omnibus sono retentis singula membra purgentur, tunc id quod pessimum est, qui nocte lucubrando concoctionem penitus interruperat: idem dormiendo mane excrementorum expulsionem diutius impedire compellitur. Quod quidem tam ingenio quam corpori medici omnes obesse quam plurimum arbitrantur. Merito ergo qui nocte contra naturam pro die, atq3 conuerso: die rursus pro nocte utuntur tanquam noctuæ, si etiam in hoc uel inuiti noctuas imitantur: ut quemadmodum illis sub solis lumine caligant oculi: ita et iis mentis acies sub ueritatis splendore caliget. Sexto loco a spiritibus idem ita probatur. Spiritus fatigatione diurna: presertim subtilissimi quiq3 deniq3 resoluuntur. Nocte igitur pauci crassiq3 supersunt litterarum studiis inepertissimi: ut non aliter mancis horum fretum alis ingenium uolare possit: quam uespertiones atq3 bubones. Contra uero post sonum mane spiritibus recreatis, membrisq3 adeo corroboratis, ut minimo spiritu amminiculo egeant, multi subtilesq3 spiritus adsunt: qui cerebro seruiant: atq3 expeditius obsequium possunt in membris fouendis regendisq3 parum admodum occupati. Postremo septima ratio,

DE VITIIS
sic a phantasia natura deducitur. Phantasia siue
imaginatio siue cogitatio seu quouis alio noie
nuncupanda uideet multis, loqis, pparariis iuigi-
lando imaginibus, cogitationib⁹, curisq; distra-
hitur atq; turbat. Queq; distractio perturba-
tioq; sequenti contēplationi, trāquillā serenāq;
mētem penitus postulāri, nimum contraria est.
Sola uero nocturna qete agitatio illa sedatur tā-
dem atq; pacatur. Igitur accedēte qdē nocte sēp
turbata mēte; recedente uero ut plurimū mente
tranqlla ad studia nos cōferim⁹. Quicūq; uero
mēte nimum agitata res ipas iudicare conāt, ii nō
aliter q̄ illi q uertiginē patiūt, oīa uerti putāt: (ut
Plato inq̄) cum ipsi uertantur. Quāobrem scite
Aristoteles in economicis iubet ante lucē surge-
re: asserit q; id & ad corporis sanitatē: & ad phi-
losophiē studia pdesse q̄ plurimum. Sed hoc ita
accipiendū est, ut scita et modica cēna matutinā
cruditatē diligētissime deuitemus. Deniq; sacer
ille uates Dauid oīpotentis tuba dei, nunq̄ dicit
uespere, sed mane sēp atq; diluculo in deū suū
canendū se cithara psalmisq; surgere. Surgere q̄
dem mente, ea hora omnino debemus. Mox eti-
am corpore si modo id cōmode fieri possit.

Que sit hora inchoādis studiis oportunior:
quis ue continuandī modus.

DE VITA SANA.

e Xiis que in superioribus disputata sunt: ferme iam satis constat, oportune nostra nos studia exordiri: uel statim oriente sole: uel hora una saltim uel duabus ad summum ante solis exitum. Sed antequam e lecto surgas, perfrica parumper suauiterque palmis corpus totum primo. Deinde caput unguibus, sed id paulo leuius. Hac in re te Hippocrates amoneat. Nam frictione inquit si uehementi sit, durari corpus: Si leuis, molliri: si multa, minui: si modica, impleri. Cum e lecto surrexeris, noli subito lectioni meditationique prorsus incubere. Sed saltim horae dimidium cuiuslibet expurgationi concedito. Mox meditationi accingere diligenter: quam ad horam circiter unam pro uiribus prorogabis. Deinde remittes parumper mentis intentionem: atque interim eburneo pectine diligenter et moderate pectes caput a fronte ceruicem uersus quadragies pectine ducto. Tum ceruicem panno asperiori perfrica. Demum reuersus ad meditandum, duas insuper horas aut saltem horam unam studio dedicato. Produci uero nonnunquam studia possunt, sed aliquanta interdum intermissione facta, ad horam usque meridianam. Quinetiam interdum quis raro nisi cibum interire cogamur assumere post meridiem circiter horas duas. Sol enim circa ortum potens est: potens & in medio caelo: in plaga

quoque illa celi, quae medium proxime sequitur: quam nonam astronomi uocant, & sapientie domum, sol maxime gaudet: quoniam uero poetae omnes Phebum musarum scientiarumque duces esse uolunt, merito siquid altius excogitandum est, his horis potissimum cogitetur: si musae quaerere, horis eiusdem Phebo duce querant. Reliquae. n. hore ueteribus alienisque legendis, potius quam nouis propriisque excogitandis accomodate uidentur. Semp autem meminisse debemus qualibet hora semel saltem paulisper remittendam esse mentis intentionem. Cum. n. ob intentionem eiusmodi spiritus resoluantur, merito si nunquam cesses tendere lentus eris. Dum laboras animo interim corpore coalesce. Mala est defatigatio corporis: peior animi: utriusque simul pessima oppositis hominem moribus simul distrahens, uitaeque disperdens. Denique haud ulterius meditatio procedat quam uoluptas. Potius uero citra.

Quomodo sit uitanda pituita.

o Perpretitum, fore uidetur, quae noxia literatis esse diximus repetere breuiter atque remedia singulis adhibere. Ergo ne pituita nimis augeatur, exercitatione quotidie stomacho ferme uacuo bis utendum: nunquam tamen laboriosa: ne acuti spiritus dissoluatur: excrementa diligentissime ab omnibus meatibus expurganda. Sordes a cor

DE VITA SANA.

poris totius cure, capitis præcipue tum lotionem tum frictione penitus abstergenda. Vitanda alimenta frigida nimium: atque nisi obstiterit atra bilis, etiam humida, & omnino que pinguis, uirulenta, uiscosa, uncta, glutinosaque sint: uel que facile putrescere soleant. Si stomachus uel natura uel ætate sit frigidus: aut dimittendus omnino, aut certe minuendus aque potus. Moderatus cibus sit oportet: sed potio moderatior. Habitatio alta a graui nubiloque aere remotissima. Tum ignis, tum calidi odoris usu humiditas expellenda. Prohibendum frigus a capite: maxime uero ceruice atque pedibus: Multum enim obest ingenio. Prodest moderatus usus aromatum in frigidioribus epulis: nucis muscate præsertim & cinamomi & croci: Sibiris quoque conditi mane stomacho uacuo: quod sensibus etiam & memorie maxime prodest.

Qua ratione uitanda sit atra bilis

Eximiam uero illam quam in superioribus detestabamur atram bilem hæc auget: Crassum turbidumque uinum, præcipue nigrum. Cibi duri, sicci, salsi, acres, acuti, ueteres, uisti, assi, fricti, carnes bouis & leporis: caseus ueteris: balsameta: legumina: præcipue faba: lentilicula: melogia: eruca: brassica: sinapis: radícula: allium: cepa: porrum: mora: cariothæ: & quæcumque calefaciunt uel frigefaciunt simul atque desiccant &

DE VITIA
oia nigra. Ira: timor: misericordia: dolor: otium:
solitudo: & quęcūq; uisū & olfactū auditū offē
dunt: omniū uero: maxime tenebrę. Pręterea ex
siccatio corporis nimia, siue longis nata uigiliis
siue multa mētis agitatione, uel cura, seu frequē
ti coitu: usuq; rerum calidarū multum atq; sicca
rum: seu immoderata quadā deiectione atq; pur
gatione, uel exercitatione laboriosa, uel inedia,
siti, calore, uel sicciore uēto, uel frigore. Cū ue
ro bilis atra semp siccissima sit, frigida quoq; li
cet non ęque, huic certe resistendū est, reb⁹ qui
dē modice calidis: hūidis uero q̄ maxime. Cibis
elixis assidue: qui coquantur facile: & subtilē gi
gnāt sanguinem atq; clarissimum. Sed interi ut
stomachi & pituitę ratio habeatur: p̄ide atq; bi
lis atrę, epulę cinamomo & croco & sādalis cō
diant. Cōferūt semina peponis: atq; cucumeris,
& pinei nuclei abluti. Conueniūt lacticinia ōnia
lac: caseus recēs: amigdalę dulces. Coueniūt car
nes auiū: & pullorū gallinaceorū: quadrupeduz
ue lactentiuz: oua sorbilia maxime: & ex mēbris
animalium cerebellū: dulcia mala: pyra: p̄lica: pe
pones: pruna damascena: atq; similia: Cucurbita
rite cocta: herbę humidę, nō uiscoſę: Cerasia ue
ro ficus: uuas minime laudo. Nauseam uero &
satietatē ualde detestor. Nihil autē aduers⁹ hęc

DE VITA SANA

pestem ualentius est quã uinum leue, clarum, su-
 aue odorum, ad spiritus præceteris perspicuos
 generandos aptissimum. Nam ut Platoni & Ari-
 stoteli placet, hic humor, hoc uino nõ aliter mol-
 litur atq; dulcescit & claret, q̃ uel lupini aqua p-
 fusi, uel ferrum flammis accensum. Verum q̃tuz
 eius usus spiritibus & ingenio prodest, tantum
 nocet abusus. Præterea infundere aurum uel ar-
 gentum maxime ignitum, eorũq; folia in pocu-
 lis uel in ipso iure prodesse, consentaneũ est: at-
 q; aureo uel argẽteo uasculo bibere, cibosq; sũ-
 mere. Item perutile ẽ, si sepe stomacho uacuo li-
 quiritię succ⁹ deglutiat: Succ⁹ quoq; punici po-
 mi dulcis: atq; dulcis arãcei. Cõducũt nõ medi-
 ocriter suaues odores, tempati maxime: at si reg-
 nat frigus, ad calidum declinãtes: sin dominetur
 calor, uergentes ad frigidũ. Tempandi sunt igiã
 ex rosis: uiolis: myrto: cãphora: sãdalis: aq̃ rosa-
 cea: q̃ frigida sũt. Rurs⁹ ex cinamomo: citro: arã-
 ceo: garofilis: mēta: melissa: croco: ligno aloë: am-
 bra: musco: q̃ calida. Verni flores p̃sũt ip̃mis &
 folia citri, siue arãcei, odoraq; poma: s; maxie ui-
 nũ. Odores eiusmodi p̃ut cuiq; p̃uenit: & narib⁹
 hauriēdi sũt, & pectori atq; stomacho admouē-
 di. Odores uero calidos mltũ siccosq; si soli fue-
 rit & cõtinui, nõ p̃bam⁹. Tenēd⁹ ore iacitus qui

ANNA ATIV 30
animum uehementer exhilarat. Hierobotanum
quoq3. i. sciarça siluestris tū cibo tum odore cō-
fert. Buglosa rursus: borrago: melissa: horūq3 tri-
um aqua. Rurs⁹ lactuca: endiuia: uua passula: lac-
amigdalínū mensę familiarissima esse debent. Fu-
giēdus aer, aut feruēs, aut glatialis nimiū, at nu-
bil⁹. Sed aer tēperat⁹ serenusq3 liberrime admit-
tendus. Mercurius, Pythagoras, Plato iubent,
dissonantē animū uel merentē cithara cātuq3 tā
constantī q̄ cōcino cōponere simul atq3 erigere.
Dauid autē poeta facer psalterio psalmisq3 Sau-
lem ab insania liberabat. Ego etiam si modo infi-
ma licet cōponere sūmis, q̄tum aduersus atrę bi-
lis amaritudinē dulcedo lyre cātusq3 ualeat, do-
mī frequēter experior. Laudamus frequentem
aspectum aque nitidę: uiridis: rubei ue coloris:
hortorum: nemorūq3 usū: deambulationē secus
flumina, perq3 amena prata suauē: equitationes
quoq3, gestationē, nauigationēq3 lenē ualde p-
bamus. Sed uarietatē imprimis, facilesq3 occu-
pationes, diuersaq3 negotia non molesta: assidu-
am hominū gratiosorū cōsuetudinē.

Cura stomachi.

f Equitur ut curā stomachi diligentissimā
habeamus: ne nauseam cruditatē ue addu-
cat unq̄ satietas, caputq3 offēdat. Bis cibus quo

DE VITA SANA.

tidie sūmend⁹ est, & modic⁹ atq; leuis cinnamo
 mo, mace, nuce muscata moderate cōditus. Sem
 per tamen siccus cibus pondere alimenta mollia
 potūq; exsuperet: nisi forte atrę bilis siccitatem ad
 modū uereamur. Famē (si cōmode fieri potest)
 cibus, sitim pot⁹ expectet. Auīditas utriusq; sup
 sit mēse. Fastidiū & saturitas procul absint. Ab
 stinendū ab iis quę ob nimiā humiditatē uel ui
 rulentā & unctā uiscosamq; materiā stomachū
 relaxando debilitāt: uel etiā frigida aut calidissi
 ma sunt: aut ppter duriciā egre coquunt. Et quę
 talia sunt, ut diu post mensā palato saporem red
 dant molestiorē: siue inflēt: siue caput multis ua
 poribus impleant. Ab omnibus imprimis quę faci
 le uel extra aluum, uel in aluo putrescāt. Dulces
 sapores, aut acres si soli sint, nullo pacto proba
 mus. Sed dulces acri quodā uel acuto uel sicco
 uolumus tēperari. Mastix & menta sicca: saluia
 recens: uuę passulę: cidonia poma cocta, condi
 ta sacharo: cicorea: rosa: corall⁹: Lotus capparīs
 & aceto conditus stomacho amicissima sūt. Ma
 la pręterea punica sapore iter acidū dulcēq; me
 dio: & omnino quęcūq; moderate arida sunt &
 aliquātulū austera: quę medici stiptica uocant:
 siue quę aliquātū acuta sunt uel salsa, uel aroma
 tica. Mirobalani autē oīa superant. Vinū quoq;

rubeum potius q̄ album sapore quasi paululum
subamaro: ac nisi caliditas uel destillatio aliter po-
stulauerit optimū est merū bibitū paulatī. Om-
nino autē liquidiores epulę prius sumende q̄ du-
riores. Sumpto uero cibo, cōuenit coriandrum,
pomūq; cidonium cōditum sacharo: mala puni-
ca, & pyra austerā, nespīle quoq; & p̄sica sicca at-
q; similia. Mandere uero oportet, anteq̄ degluti-
antur singula exactissime. Fouēdus stomachus,
si oportet extrinsecus, mastice, rosa, mēta, coral-
lo. Cauendū ne post cibum, duabus aut tribus
proximis horis uel cogitationi difficili: uel lecti-
oni sedulo incūbamus. Necessarię forsan erunt
hore uacationis quattuor: si cibus potus ue ube-
rior fuerit: aut cibus durior. Malum est cibo, po-
tu ue uentrē extēdere: Pessimū, stomacho sic ex-
tento difficilia cogitare. Aut igitur nutrimentū
sūme leuissimū, aut sumpto, uaca, donec q̄si reco-
xeris. Neq; dormiēdum post cibum meridię, nisi
maxima cogat necessitas. Atq; id quidē nō pri-
q̄ horas duas uigilauerimus. Nocte tamen sūp-
ta cęna, hora ut uideretur una uigilię sufficit. Coi-
tus stomacho pestilens: p̄sertim si uel saturo
statim, uel exuriente concūbas. Ocio meret sto-
machus: exercitatione gaudet: nisi dum cibo sit
plenus. Sumpto cibo statim modice deambulan

DE VITA SANA.

dum: mox uero sedendum.

De his quę fouēt mēbra præcipua uires spūs.
 sed iam præstare uideretur, ut nõnulla ex me-
 dicorũ officina in mediũ producam⁹: quę
 stomachi, cordis, cerebri, spiritũ ingeniũ, uires
 uel seruent integras, uel restituant: ac si uel pitui-
 ta uel atra bilis excrescat: uel imineat nausea, lon-
 ge propellant. Oēs sine controuersia medici cõ-
 senserunt: nihil esse salutarius tiriaca: fouēdis co-
 firmandisq; tum singulis mēbris & uiribus, tum
 spiritibus atq; ingenio. Huius igitur imprimis ute-
 mur drachma dimidia, aut saltē drachmę tertia
 pte bis q̄libet ebdomada hyeme & autũno: sed
 estate, atq; uere semel, uel sola, uel si placet frigi-
 dis humidisq; tēporib⁹ cũ pauculo mero claro,
 suauis: tēporib⁹ uero calidis, siccisq; præserti si na-
 tura uel etas sit calidior, cũ aquę rosaceę duab⁹
 unciiis aut trib⁹: stomacho scilicet uacuo, sex aut
 septē horis ante cibũ. Si tiriaca desit, dabimus mi-
 tridatũ: Sed ubi tiriacã mitridatũ ue sumim⁹, eo
 die ab oĩ re calida penitus abstinendũ: ac si estas
 aut uer fuerit, frigidis est utendũ. Secundo ue-
 ro loco eadē in causa probat̃ ab oĩbus aloẽ, rite
 electa atq; lota. Sũme mirobalanoꝝ chebularuꝝ
 drachmas duas: rosarũ purpurearũ, sãdali rubei,
 emblicorũ, cinamomi, croci, corticis pomi citri,

beem, meliffę, id est citrarię, ſingulorũ drachmã unã: aloes electę riteq; ablutę drachmas duodecim. Ex his cõfice pilulas optimo mero. Quib⁹ ebdomada q̄libet ſemel utaris diluculo: eo ſcilicet pondere: quod nature tuę conueniat. Aefte te q̄dem cum aq̄ rofacea: alias uero cū uino. Quibus autē dieb⁹ neq; tiriacã neq; pilulas affũmes utere cõfectiõẽ eiufmodi mane atq; ueſpere duabus, aut tribus ante cibum horis. Sũme cinami electiffimi drachmas quattuor: chebularũ mirobalanorũ duas: et totidem emblicarũ, croci, rofarum purpurearũ drachmã dimidiam: ſandalorum rubrorum drachmas duas: corallorumq; ſimilium drachmã unã. Sachari albiſſimi quãtum ſatis eſt. Funde ſacharum aq̄ rofacea atq; ſucco citri uel limonum, equalibus uidelicet portionibus. Coque ſuauiſſime. Deinde adde muſci tertiam drachme partẽ, atq; ambrę tantundẽ. Demũ cõfice bolos ſolidos, quos morſulos uulgo narrant, auroq; inuolue. Tria hæc ipſi eo uſu quo præſcripſim⁹ experti ſumus, tiriacã & aloem ita (ut dixim⁹) temperatã, confectionẽq; illã ſingulis conferre mēbris, & uiribus & ſpiritibus: ac uere ſenſus, atq; ingeniũ: memoriã confirmare: Puitã quoq; & bilẽ, atq; atrã bliem illis pilulis facile uel educi, uel emendari. Præterea etati cuili-

DE VITA SANA.

bet & naturę tria quę diximus familiarissima iudicantur.

Medicinę contra pituitam.

I aduersus exundantę pituitam acrius pugnādū fuerit, pilulas aurora ex hierapicra Galieni: uel quas Mesues elefanginas nominat, dabimus. s. quot & quotiens oportuerit, uel etiam i robustiore natura pilulas ex hiera atq; trociscis agarici pari portōne cōpositas: semp uero cum melle rosaceo liqdo atq; oximelle: aquaq; maratri. i. feniculi. Qui certe syrups in pituita digerēda etiā ante pilulas atq; post eas maxime pdest. Si una cū pituita ceteri quoq; humores turbent, pilulis ex reubarbaro Mesues, uel pilulis q sine qbus a posteriorib⁹ nūcupantur, oportune purgabimus. Omnē uero uehementē repentinā q; deiectionē purgationēq; penitus deestamur. Nam stomachū corq; debilitat: spiritus multos exhaurit: confundit humores: spiritus fumis humorum fuscis obtenebrat.

Destillatio.

u Bi caput propter pituitā destillationibus fluctuat: quādoq; hora sōni aliquot ex pilulis quas modo descripsimus, dabimus. Iubebimus pręterea ea hora & aliis thus sepe mandere. Nā mirifice destillationibus & sensibus omni

bus memorięq; succurrit. Rursus muscata nux
& tiriaca ore retēta p̄bañ. Maiorana quoq; quā
amaracū nomināt, uel eius aq̄ admota naribus
uſ infusa. Post cibū uero alimētorum fumos co
riādro cidoneisq; cohercebimus.

Dolor capitīs.

f I caput sepe doleat humore grauatum fri
gido, p̄ter illa quę narrauimus, cōfectio
nem illā quā diambra nominant uel diacori uel
plisarchoticō tenere ore iubebim⁹. Quinetiam
masticē sepe mandere. P̄terea linire frontē, tē
pora, ceruicē, maioranę, feniculi, rutę foliis una
cum oleo rosaceo tunsis. Similiter aloë, aceto,
oleo, aq̄q; rosaceis perfecte diluta.

De Cura uisus.

u Bi oculi caligant, neq; rubent, tamen neq;
aliud p̄bent ullum caloris indicium, tūc sa
ne collirium ex aq̄ feniculi, maioranę, celidonię,
rutę, adhibito croco & antimonio, cōfert. Sz aq̄
eiusmodi prius densiori p̄ano est exprimēda. Nī
hil tamē admoueas oculis, nisi antea pilulis lucis
sepe purgaueris. At si caligātes oculi rubeāt, su
bito pilulis ex fumo terre p̄positis purga. Mox
collirium ex aq̄ rosacea & sacharo prodest. Non
nūquā uero albumine oui, tutia, lacte adiectis q̄
primū opitulāñ. Omnino autē quotidianus usus

DE VITA SANA.

maratri uisū seruat & acuit. Semen q̄dem eius frequenter ore tenere oportet, folia uero comedere. Trifera minor a Mesue descripta optima est. Optimū quotidiē uacuo stomacho mirobalanū chebulā cōditā sūmere: atq; cum ea non nihil panis ex sacharo, maratq; in puluerem ducto cōpositi. Quod insup ingenio mirūimmodū, ac producendę uitę prodest. Eufragię quietiā usuf oculis est singulare p̄sidiū. In omni uel dolore capitis uel caligine oculorum diuertendi sunt retro uapores, frictionib⁹ cucurbitulisq;: Ac si calor in causa sit, sanguisq; abundet, hirudines ceruici & humeris adhibebimus.

De Gustu instaurando.

I Tomachus sepe litterarū studiosis gustum fere omnem amittit: si id pituitę uitiō incidit, qđ acidus oris sapor, uel saliuā multa & glutinosior indicat, postq̄ aluuz subdlexeris medicinalis q̄s supra narrauim⁹, aromatico rosaceo utere scilicet sacharo rosaceo mixto, melle quoq; rosaceo cum cinamo. Solo etiā uel zinzibere condito: uel mentę syrupo: Sed imprimis tiriaca. Sin autē bilis copia forte cōtigit, qđ quidē os amarū ostēdere solet, similiter post purgationem ex aloe sicut diximus p̄p̄ata, uel reubarbaro, assū

me uel triasandalū uel oxizachará & facharo ace-
ro albo & uino acrioris punici mali compositā.
Vel persica, pyra ue, siue condita, siue syrupo cō-
fecta: sicut Mesues docet: uel nostram eiūsmo-
di cōfectionē gustui saluberrimā. Sūme sachari
rosacei uncias quattuor: diamore natī uncias du-
as: diacitonitē tantū dē. s. uncias duas; mirobala-
norū chebularū semunciā: emblicarū tantū dem:
Sādali rubei coralli rubri utrorūq; & que drach-
mam dimidiā. Fūde insup iuleb ex succo citri uel
limonis tres uncias aut duas. Quod si stomach⁹
debilis est & frigidus, aduice duas cinami drach-
mas. His ante cibū duabus horis utendū. Nause-
am sēper ab utroq; natā humore, tollit diacito-
niten: & usus capparisi cū aceto. Itē pot⁹ modic⁹
ieiuno stomacho albi aceris rosacei, si duplo sa-
chari pondere misceat. Rursus mentę syrup⁹ at-
que absinthii. Item menta uel aceto condita, uel
acidomali punici succo diluta.

De exacta atrę bilis cura.

u Erum missa hęc tanq̃ leuiores iam faciamus
atq; ad id quod periculosissimū est reuer-
tamur scilicet ad atrā bilē: quę quotiens abūdat
& furit: cum corpus totū, tū uel maxime spiritū
quasi quoddā instrumētum ingenii ipsūq; inge-
niū & iudiciū labefactat. Primū in ea curanda

DE VITA SANA.

pręceptũ sit ut docuit Galienus, ne repere illam educere contędamus: ne forte parte eius liquidiore subtilioreq; subducta residuũ densi⁹ admodũ sicciusq; resideat: sed paulatĩ molliat digeraturq; piter atq; educaĩ. Secundũ ut interĩ tam cibis humidioribus q̃ lauacris dulcibus & modicis unguentisq; similibus caput & corpus totũ ad sũmũ pro uiribus humectet: ea tamẽ cautiõne ne uel destillatio irriteĩ, uel destruatĩ stomach⁹ aut iecur, uel meatus corporis obstruatur. Tertium uero, & id q̃dem maxime necessariũ, ut cõtinue cor foueatur roboreturq; rebus cõgruis partim itus acceptis, partim extra pectori, naribus ue adhibitis. Aspiciantur quoq; & audiant: odorentur & cogitentur assidue quę oblectet. Contraria uero longius arceantur.

De syrupis.

m Vltia q̃dẽ a multis aduers⁹ hũc humorẽ cõposita sunt. Ego aut ĩpresentia tria quędã remediorũ genera e plurimis afferam electissima oĩm atq; tutissima accepta primũ a priscis, deinde a recentioribus confirmata, interdũ etiam a nobis ad usum nostrum accõmodata. In primo est syrupi optimi compositio. In secundo pilule pbatissime. In tertio electuaria saluberrima. His tribus oportune adhibitis melancolicus humor

mollitur & digerit atq; soluitur: spiritus acuitur,
& illustrantur: fouetur ingenium: memoria con-
firmatur. Syrupus est huiusmodi. Summe bora-
ginis, buglossę, florũq; utriusq; melissę, capillo-
rum ueneris, endiuie, uiolarũ, cuscute, polipo-
dii, senę, epithimi: singulorum q̄tum manu capi-
tur. Pruna damascena numero uiginti: odora po-
ma numero decem: passularum unciam unam: li-
quiritię unciam dimidiã: cinnami, sandali rubri,
corticum citri, singulorum drachmas tres: croci
drachmam dimidiã: Coquantur in aqua oñia
preter epithimum & aromata, donec pars tertia
consumatur. Decoctio expressa post, cũ sacha-
ro iterum & epithimo moderate coquat. Po-
stremo infundantur aromata scilicet cinamũ at-
q; crocus. Huius syrapi aurora calefacti uncię
tres bibant, simulq; uncię duę aut tres aque bu-
glossę: atq; una cũ his ex sequentibus pilulis ac-
cipi debet duę saltem, ac plures prout cuiq; cõ-
uenit: eo scilicet pacto, ut aluus quod die paulus
moueat.

De Pilulis.

p Ilularum uero q̄tum ad propositũ spectat
duo sunt genera: alię delicatis congruunt: robu-
stioribus alię. Primę aureę siue magicę nomina-
ri possunt, partĩ magorum imitatione, partĩ no-

DE VITA SANA.

ftra inuentione, sub ipso iouis uenerisq; influxu
 cōpositę: quę pituitã, bilẽ, atrã bilẽ educunt abf
 q; molestia: singula mēbra corroborant: spiritus
 acuunt & illuminant. Ita eos dilatant, ne cōstri-
 cti mesticiam pariant: sed dilatatione & lumine
 gaudeant. Ita rursus stabiliunt, ne extēsiōne ni-
 mia euanescāt. Summe igit̃ auri grana duodeci,
 maxime foliorum eius si pura sint: turis, myrrhę
 croci, ligni aloes, cinnami, corticis citri, melissę,
 serici crudi coccinei, mētę, been albi, been rubei
 singulorũ drachmã dimidiã: rosarũ purpurearũ
 sandali rubri, coralli rubri, mirobalanorum triũ
 scilicet emblicarũ, chebularũ indarũ, singulorũ
 drachmam unam, aloes rite ablutę tantundem
 q̃tum cunctorũ pondus. Confice pilulas mero q̃
 electissimo. Sequunt̃ pilulę ad soluēdam melã-
 colia aliquanto ualidiores: uerũ tamẽ minime ui-
 olētę. Sũme peonię: myrrhę: sticados arabici: me-
 lissę: turis: croci: mirobalanorũ triũ scilicet embli-
 carum, chebularũ indarũ: rosarum, singulorum
 drachmam unam. Trociscorum agarici: polipo-
 dii: epithimi: fenę: lapidis lazuli, loti rite & pre-
 parati. Lapidis armeni affecti similiter: drachmas
 tres, singulorũ. Aloes lotę uncias duas uino p̃fe-
 cto pilulas cōfla. Si cum melãcolia manifesta ca-
 liditas dominetur, quę in hac cōpositōne sunt

DE VITAE
frigida, ad tertiam insuper ponderis sui partem
augenda erunt. Has pilulas ut litterarum studio-
sis convenit, grecorum, latinorum, arabumque imita-
tione composui. Nolui uero fortiora miscere. Qua-
le ueratrum: quo Carneades Phanaticus uteba-
tur. Viris enim litteratis tantum uel paulo firmi-
oribus consulo: quibus nihil pestilenti⁹ est quam
olentia. Ideo praetermissi pilulas indas, lapidisque la-
zuli uel armeni notas: & quam compositionem hie-
ralogodion appellant. Si denique decet simplici-
ore compositionem inferere: quam ego familiarius utor. Sum-
me aloes lotae unciam unam: mirobalanorum em-
blicarum atque chebularum, utriusque pariter dra-
chmas duas: masticis drachmas duas: duas quo-
que rosarum praesertim purpurearum confice pilu-
las uino. Proinde pilulis aut iis, aut illis, ex iis sci-
licet quas probauimus: nemo unquam solis uti de-
bet: ne forte nimium exsiccetur. Quod quidem
in melancholia pessimum est: immo uel una cum sy-
rupo: quem secuti partim Mesuem, partim Gen-
tilem Fulginatam supra descripsimus: uel cum uini
odori leuisque uncia una siue duabus, siue tribus,
ut cuique convenit: Aut cum aqua mellis & passu-
larum atque liquiritiae. Aut sicubi caliditas do-
miatur, cum iuleb uiolaceo, aqua quoque uiolacea. Om-
nino autem consulo litteratis quicumque ad atrabilem

DE VITA SANA.

sunt proniores, ut hac purgatione bis quolibet
āno, uere scilicet autūnoq; utantur: dieb⁹ quin-
decim cōtinuis uel uiginti: pilulis scilicet cum sy-
rupō atque similib⁹. Quicūq; uero paulo min⁹
huic morbo obnoxii sunt, sat habebunt, si pilu-
las primas aut ultimas toto āno summāt, semel
ebdomoda qualibet: estate quidē cum iuleb ut
diximus: alias uero cum uino.

De Medicina liquida.

m Eminisse uero oportet, ubi maximuz in ex-
siccatione periculum imminet: purgare ta-
mē necessitas cogit, operę pretiū esse pilulas in-
termittere: atq; in ipso syrupo uel simili quadaꝫ
decoctione, facta i aqua buglossę, quando pur-
gandū est, interdum infundere diasenę uel dia-
chatholiconis uel tripherę psicę unciā unā aut
saltem dimidiam. Quod si uel corpus robustius
sit, uel astrictior & durior aluus, addere electu-
ariū hamech drachmā unāꝫ aut duas. Utilis quo-
q; hic est confecta cassia: utilior māna. Nec omī
melācolię speciei pueniūt: sed illi maxie quę ad-
ustione creat. Sin autē melancolia naturalis sit,
conueniunt quidem: uerū p̄cipue si in syrupo
addatur polipodii portio dupla uel tripla: simi-
liter liquiritię: crociq; & passularū. Itē medicinę
addatur mellis rosacei liquidi uncię duę. Quoti

ens uero fyrupus summendus sit, in superioribus diximus. Sed medicina cum ipso ter uiginti diebus summeda erit. Verum si melancolicus nullus humor appareat: tantum uero complexio melancolica, scilicet frigida membrorum qualitas atque sicca, memento ducere aluum, uel mittere sanguinem minime expedire. Sed reliqua dumtaxat facere, quae uel diximus, uel dicemus. Praesertim quae cunq; ad corpus pertinent mediocriter calefaciendum atque magnopere humectandum, spiritusque quoad fieri potest illuminandos, fouendaque membra. Vbi uero ipse atque bilis humor exundat, non madefacimus tantum corpus atque humorem, sed etiam soluimus aluum ea cautione qua diximus: Nunquam uero uehementer. Siquidem Plato in Timeo nos monet diuturnum morbum, qualis est melancolicus, non esse nimis ualentibus medicamentis atque molestis pharmacis irritandum.

De sanguinis missione.

¶ Vnt nonnulli in sanguine mittendo audaces, quos medici sapientes admodum detestantur. Nam sanguis est atque bilis temperamentum: spiritus fomes: uita thesaurus. Solum uero ubi abundantiam sanguinis indicat, uel profusior risus, audaciaque & confidentia multa, uel color rubens uenarumque tumor, mittere sanguinem litteratis

DE VITA SANĀ

quando res postulat debemus e uena lienis sinistri brachii, lata quadam incisione, quattuor uncias mane, uespere rotidē. Deinde paucos post dies, saltem septem, ad summum quattuordecim, tum frictione quadam asperiore, tum admotis hirudinibus, quas sanguisugas nominant, mariscas irritare: ut sanguinis uncię tres aut quattuor inde distillent. Hęc ambo robustioribus tantum faciēda uidentur. Debilioribus uero, si necessitas postulat mariscas solum sicut docuim⁹ irritare. Sed neq; uentrem medicinis soluere, neque mittere sanguinē licet: nisi prius clysteribus pinguib⁹ mollibusq; lenieris. Atq; hoc sit i melacolica natura cōmune p̄ceptū: dādā eē operam ut si oportuerit, eiusmodi clysterib⁹ frequē ratis uēter inferior lubric⁹ semp sit atq; purgat⁹.

De Electuariis.

Equitur electuaria ex quibus laudo equidem quod Rasī exilarās appellauit. P̄terea quę in libro de uiribus cordis auicēna cōponit. Sed multo magis quod Mesues ita cōscribit. Sūme crudū sericū colore coccineo nup tinctū, pōdere librā unā. Id merge succo pomoruz dulcium & suauiter redolentium: atq; succo buglossę, aquaq; rosacea, singulorū libra una, post q̄ttuor & uiginti horas, totū id coq̄ suauiter, do-

nec aqua rubeat. Deinde extrahe sericum, atque
insuper exprime diligenter. Infunde mox sacha-
ri candidissimi centum & quinquaginta drach-
mas: coque rursus donec quasi mel spissetur: Amo-
ue tunc ab igne: Atque infunde dum calet, ambre
crude diligenter cocise drachmas sex: & ut lique-
cat ambra permitte. Postremo adde his puluerem
eiusmodi. Summe ligni aloes crudi: cinnami: utri-
usque sex drachmas. Lapidis lazuli rite ablu-
ti, drachmas tresdecim. Unionum. i. albarum mar-
garitarum drachmas duas. Auri ueri drachmas
unam. Musci electi partem drachme dimidiam.
Dantur ex eo cum uino drachme duae uel una ma-
ne ac uespere ante cibum tribus aut quatuor ho-
ris. Id mihi praeteris ualde placet. Verumtamen pro
etiam Diamuscus Mesues dulces: compositionemque
gemmarum: modo cum aqua rosacea assumatur
Laudare quoque mirifice quod est a Petro Ebanes
si philosopho summo conflatum: nisi ipsemet
ex eius imodico usu dilatationem exaltationem
que spirituum nimiam formidaret. Quamobrem
duo quaedam insuper excogitavi turissima: atque
ob temperationem suam cuilibet tempori, etati,
naturae conuenientissima: in quibus miscetur uti-
le dulci. Quae tantum nutriunt quantum fouent & ro-
borant. Praeterea spiritui & ingenio tantum sta-

DE VITA SANNA.

biliēdo, quātum acuēdo & illustrādo cōueniūt.
 Sūme sachari rosacei uncias quattuor. Sachari
 una cū florib⁹ buglossę ꝑcocti uncias duas. Cor
 ticis pomi citri sacharo cōditi unciā unam. Che
 buli cōdite uncias duas. Cīnamī electi drachmā
 unā. Sandali: corallis. s. utriusq; rubri. Item serici
 coccinei, crudi cōcisi, croci, margaritarū, singu
 lorū drachmā dimidiā: auri, argenti, singulorum
 tertiā drachmę pte: ābre, musci, utriusq; grana
 duo. Fūde oīa simul succo citri uł limonis sacha
 ro cocti. Seqtur cōfectio altera, aliquāto salu
 brior, certe multo suauior. Sūme amígdalax dul
 ciū quattuor uncias: nucleorū pineorum. s. ab
 lutorū diei unius spatío: semínū cucumeris: utro
 rumq; pter, uncias duas. Sachari duri quod can
 dum. i. candidū uocant quattuor uncias. Sacha
 ri alterius, sed albissimī, librā unā atq; dimidiā.
 Fūde cūcta hęc aq; rosacea atq; limonis & citri:
 in qua extictū fuerit ignitū aurū & argentum. Si
 mul coque suauiter. Demū adde cīnamī: been ru
 bri: sandali rubri, coralli similis, singulorū drach
 mam unā. Margaritarū nitidissimarū, croci, seri
 ci, crudi, coccinei minutissime attriti, sigulorum
 drachmā dimidiā. Auri, argenti, utriusq; grana
 duodeci. Iacinti, smaraddi, zafiri, carbunculi: si
 gulorū tertiā drachmę ptem. Si cui uero defunt
 d. i.

aurū, argentū, ābra, muscus, ꝑciosi lapilli, confē-
ctōes illę etiā ꝑdesse multū sine his poterunt.
Quarū tres potissimū eligo, unā. s. Mesues, quā
recē sui: duas uero n̄ras, quas modo descripsim⁹.
Quo uero pacto iis utendū sit, sup̄ius satis expo-
suim⁹. Si q̄s autē simplicius aliqd appetat, oibus
t̄n accōmodatū, hic citri pomū ꝑfecte maturū, i
tegrū ꝑfecte contundat: multoꝝ sacharo & mul-
to rosarū succo adhibito coquat. Coctum uero
modico cīnamo, crocoꝝ cōdiat. Aut aromati-
co rosaceo utat̄ sic tēperato. Sūme aromatici ro-
sacei unciā unā: Sachari rosacei: Sachari diabu-
glossati, utriusꝝ uncias duas: aut similiter misce-
at diamuscū. Quanq̄. n. duo hęc nō sint simplicia:
t̄n facile satis habent̄: Ac si caliditas timeat̄, dia-
prunis & sacharū uiolaceū adiūgantur.

De nimia uigilia.

f Aepe melācolicis ꝑfertī litteratis accidere
solet, ut nimiuꝝ exsiccato cerebro, uigiliis
lōgis extenuent̄. Qm̄ uero nihil atrę bilis mala
magis auget q̄ lōga uigilia, t̄ato malo oī studio
succurrēdū. Ideo lactucas post cibos alios edāt
una cū pane modico: pauculo croco: uinūꝝ ꝑu-
rū sorbeāt post lactucā: neꝝ ultra horam lucu-
brēt. Cūꝝ se dormitū cōferūt: ꝑfectionē eiusmo-
di sūmāt. In q̄ semis papaueris albi uncię duę sit.

DE VITA SANA.

Seminis lactuce unciā una. Amomi croci. s. utri-
usq; ps drachmę dimidiā. Sachari uncię sex. Di-
lue & coq̄ oīa simul syrupo papaueris. Edāt hu-
ius drachmas duas: si q; nō nihil syrupi papaue-
ris gustēt aut uini. Illinias eis frontē temporaq;
oleo ex uiolis: & ex nenufare adiecta cāphora.
Ire lacte oleoq; amigdalino atq; uiolaceo. Odo-
rē croci, & cāphorę, putaminūq; dulcis mali na-
rib⁹ admouebis. Aceti insup modici, s; aq̄ rosa-
ceę plurimę. Sternes quoq; lectū plantarū foliis
frigidarū. Aures grauib⁹ cātibus sonisq; delini-
es. Humectabis sepe caput eiusmodi lauacris. s.
aqua in qua cocta sint frusta papaueris: lactuca,
portulaca, malua, rosarū, uitis, salicis, arundinū
q; folia: addita camomilla. Balneis quoq; dolci-
bus ex reb⁹ eiusmodi, sepe tibię, brachiaq; sepe
totum corp⁹ ē hūectādū. Lac insup bibere mixtū
sacharo. s. stōacho uacuo, si modo stōach⁹ opti-
me tolerauerit maxie pdest. Hūida hęc melāco-
licis etiā si satis dormiāt mirifice conferunt. Me-
mento lac amigdalinum mensę familiarissimum
esse debere.

De heberudine atq; obliuione.

a Ccidit uero nōnūq; ut studiosis ul' qa sedu-
lo icliato capite legāt scribāt ue, ul' qa ocio nimi-
o torpeant, pituita qdā uiscosior una cū frigida

nimis melácolia caput occupás grauet, atq; he-
betes obliuiofosq; efficiat. His ergo caput exo-
nerádū est iis remediis, q̄ alias dixim⁹ pituitę que-
nire. Sin minus illa suffecerint, ad pilulas indas &
cocchias hieralogodiōq; cōfugito. Pręterea ad
hierá diacoloqntidos uel archigenis uel andro-
maci uel theodotionis. Aut ad pilulas iudei q̄s
Mesues in capitulo de capitis dolore describit.
Qđ si natura ętas ue frigidior sit, nec ętas obsti-
terit: post purgationē utere cōfectione illa ana-
chardina, quā Mesues sapiētū cōfectōiez noiat i
ātidotario. Rurs⁹ anachardia illa: quā i capitulo
de obliuione ex snia filii Sacharię recēset. Da sū-
mo mane drachmā unā: sed q̄ eā sūmit ab ira, coi-
tu, ebrietate, labore, rebusq; calidis eo die p̄sul
abstineat. Hęc qđē aduersus hebetudinē obli-
uionēq; ualentissima sunt. At uero si familiaria
magis optes, da zinziber sacharo cōditū: sed mo-
dico thure mixtū: qđ sēsibus & memorię magno
pere p̄dest, p̄sertim his adiectis. s. melle anachar-
di, melle chebularū, acoris, ciperis, ābra, musco.
Prodest etiā diābra, plis archoticō, diacori. Sed
hęc ore diutius retinēda: narib⁹ etiā & aurib⁹ in-
fundēda. Odor quoq; thuris, amaraci, maratri,
nucis muscatę, rutę, garofilorū p̄dest nō medio-
criter. Memēto tñ tiriacā in his atq; similib⁹ quę

DE VITA SANA.

admodū ab iitio dixim⁹: nulli unq̄ remedio post
ponēdā. Pręterea hebetibus obliuioſiſq̄ tēpo-
ra & ceruicē unctiōne eiufmodi unge. Sūme olei
ſābucini unciā unā, olei deben uncias duas, eu-
forbiū unciā dimidiā, caſtorei quoq̄ tātūdē. Per
fricabis brachia, crura, ceruicēq̄ uehemēter. Ac
ſi opus fuerit ceruici cucurbitulas admouebis.
Verticē pręterea capitiſ amaraco, thure, nuce
muſcata tunſis operies atq̄ fouebis.

Corporeū qdē ſpiritū cura: Incorporeū uero
cole: ueritatē deniq̄ uenerare. Primū medicīa
p̄ſtat: Scđz diſciplīa moral: Tertiū uero r̄ligio
¶ I hoies ueritatis cupidi tanta medicorū di-
ligentiā corporeū ſpiritū curare debēt: ne
forte ōnino neglectus uſ impedimento ſit, uel iep-
te ſeruiat quęrētib⁹ ueritatē: multo p̄culdubio
diligētius icorporeū ſp̄m. i. intellectū ipſū diſci-
plinę moralis iſtitutiſ colere decet, quo ſolo ue-
ritas ipſa cū ſit icorporea capiſ. Nefas. n. ē ſolum
ai ſeruū. i. corpus colere, aim uero corporis dñz
regēq̄ negligere. Pręfertī cū Magorū platonifq̄
ſentētia ſit, corpus totū ab aīo ita pēdere ut niſi
aimus bene ualuerit, corpus bñ ualere nō poſſit
Quapp̄ medicīnę auctor Apollo nō Ippocratē
quīſ ex ſua ſtirpe genitū, ſz Socratē ſapiētiffimū
iudicauit. Quippe cū q̄tū Ippocrates corpori, tā
d. iiii.

DE VITA SANA

tū Socrates aīo sanādo studuerit: q̄q̄ qđ rētaue-
rāt illi, solus Christ⁹ effecit. Proinde si mētē nr̄az
opris colere motib⁹ a Socrate iccirco iubemur:
ut lucē ueritatēq̄ a nobis naturę istictu q̄sitā se-
rena mēte facili⁹ asseqmur: q̄to magis ueritatē ip-
sā diuinā iprimis religione s̄acta fas est uenerari?
Ad quā q̄rendā capiēdāq̄ nō aliter creata mēs ē
q̄ ocul⁹ ad lumē solis p̄spiciendū. Atq̄ ut Plato
nr̄ inqt quēadmodū uisus nihil usq̄ uisibile p̄spi-
cit, nisi in ipso s̄mī uisibilis. i. solis ipsi⁹ splēdore
ita neq̄ itellect⁹ hūanus itelligibile qcq̄ apphen-
dit, nisi in ipso itelligibilis s̄mī hoc ē dei lumine
nobis sēp & ubiq̄ p̄sēte: in luce inq̄, qđ illuminat
oēm hoīem uenientē in hūc mundū. In lumine de
quo canit Dauid. In lumine tuo uidebim⁹ lumē.
Profecro quēadmodū purgatis oculis, iq̄ lumē
ipsū aspiciētib⁹, subito splendor ei⁹ infundit, co-
loribus figurisq̄ reꝝ abūde refulgēs, ita cū p̄mū
ab oib⁹ corporis p̄turbationib⁹ p̄ moralē disci-
plinā purgata mens est, atq̄ in diuinā ueritatē. i.
deū ipm religioso quodā flagratissimocq̄ amore
directa, subito (ut diuin⁹ inqt Plato) diuina mē-
ti ueritas ifluit, rationesq̄ rerū ueras quę in ipsa
cōtinētur, qbus ue oīa cōstant feliciter explicat:
q̄toq̄ mentē circūfūdīt lumie, tanto s̄l & uolun-
tatē gaudio beate perfūdīt. FINIS.

DE VITA LONGA:

Prohemium In Librũ De Vita Longa.

m ARSILIVS Ficinus Florentinus Phi-
lippo Valori Ciui optimo: atq; nobilif-
simo. S. D. Quanq̃ Plato noster genio
suo uiuit; & uictur⁹ ē (ut arbitror) dũ mũdus ip-
se uiuet: meus me tñ geni⁹ huc sēper impellit: ut
post diuinũ cultum ante omnia Platonis uite p-
spiciã. Ad hoc ipsũ iãdiu nobis aspirat p̃cete-
ris Medica domus. Ad idē cōspiras, & tu mi Va-
lor Medicũ amicissim⁹, & Platonicę, glię atq; disci-
plię admodũ studiosus. Quã ergo uitaz Plato-
ni semper exopto: eandē opto medicib⁹: similēq;
Valori. Quã obrē horror, & obsecro te mi Va-
lor: ut q̃tra sēper opera glorię Platonice faues: tã
ta aliq̃do diligentia p̃cepta hęc nostra de uita
producenda, legas: atq; serues. Quibus diu ui-
uenis resurgenti nuper disciplinę platonis diuti⁹
una cũ magnanimo Laurentio medice patroci-
nari possis. Vale.

MARSILII FICINI FLORENTINI LIBER DE VITA LONGA.

Ad perfectionē scientię necessaria est uita lō-
ga: quã etiam diligentia p̃stat. Cap. primũ.
d. iiii.

DE VITA LONGA
D ARTEM Scientiãq̃ p̃fectam nõ
a tam uel docilitas ígeniũ, uel memorię
firmitas: q̃ prudẽtis iudiciũ p̃spicacia
nos perducit. Iudiciũ uero p̃pter am-
biguitatẽ ex coniecturarũ diuersitate conceptã
adeo difficile est: ut exp̃imento sit necessario cõ-
firmandũ. Exp̃imentũ quoq̃ fallax tum p̃pter
iudiciũ ipsius difficultatẽ: tum propter fugacem
oportuni in exp̃imẽto captãdo tẽporis breui-
tatẽ. Quibus sane de causis, artẽ esse longã una
cũ Ippocrate recte cõcludim⁹: nec posse nos, eã
nisi uitę longitudine conseq̃. Vitam uero longã
nõ solũ ab iitio semel fata promittũt: sed nostra
etiã diligentia p̃restat. Quod & astrologi confi-
tentur: ubi de electionib⁹ & imaginibus agũt: &
medicorũ cura diligens experiẽtiaq̃ confirmat.
Qua q̃dem prouidẽtia nõ solũ hoies natura ua-
lidi sępissime: s; etiã ualitudinariũ uitã longã ali-
quando consequũtur: ut non mirũ sit Herodicũ
quẽdam litterarũ studiosum oĩm sui temporis i-
firmi ssimũ (ut Plato Aristotelesq̃ testant̃) eiuf-
modi prouidentia, annũ centesimum ipleuisse.
Plutarchus p̃terea narrat multos corpore ali-
oq̃n parum firmo, uitã sola diligentia longã cõ-
secutos. Mitto i p̃sentia quot ibecillos ipse no-
ueri prudentię munere robustissimorũ ãnos su

DE VITA LONGA.

perauisse. Neq; igit̃ iutile fuerit, neq; uanũ, post
librũ de curanda ualitudine litteratorũ a nobis
cõpositum, præcepta quẽdã insuper igeniis sciẽ
tię cupidis ad uitã longam conducentia tradere
Instituta uero hæc nec iertibus ignauisq; cõmu-
nicari uolum⁹. Quid, n. cupiamus istos diu uiue-
re; q̃ nec uiuũt q̃dem, quasi fucos nutriamus nõ
apes. Nec homibus diuulgari, p̃dita uoluptatũ
libidine dissolutis; q̃ breuẽ quotidię uoluptatez
longe stulti præponũt. Nec improbis iniquisq; pate-
fieri; quorũ uita mors est bonorũ. Sed uiris dum-
taxat prudẽtibus atq; tẽpatis, solertis igeniũ uiri-
bus hũano generi uel p̃uati uel publice p̃futuris.

Vitalis calor nutritur humore; Quo deficien-
te fit resolutio; Quo excedente fit suffocatio.

u Ita q̃dem tanq̃ lumen in naturali calore cõ-
sistit. Caloris uero pabulũ est humor aeri-
us, atq; pinguis quasi oleũ. Siue igit̃ humor eiũs
modi forte deficiat; siue p̃rsus excedat, uel inq̃-
netur; calor statim debilitat̃; & tandẽ debilitat⁹
extinguit̃. Si humoris defectu calor debilitat̃ & p̃-
ditur, mors resolutione cõtigit. Si potius obrui-
tur humoris excessu uel uitio; uita suffocatione
perit: Suffocatio uero humoris cuiuslibet exun-
dantia uel putrefactione contingit; præsertim pi-
tuita uel excrecente uel quomodolibet putrefa

DE VITA LONGA
cta: ut non immerito pituita petens uitaz fuerit
nomiata. Precepta igitur ad producendam uitam maxi-
me necessaria. Hinc quidem resolutionem: inde ue-
ro suffocationem putrefactionem & æque deuitant
Aeque in ratione communi. Nam si calidior est siccio-
re uel hominem forte curant, & cui meatus qui-
dam apti sunt: humores autem spiritus & subtiles resolu-
tioni magis occurrunt. Sin autem contraria ratione cor-
pus affectum tractant, potius suffocationi sub-
ueniunt. Maxime uero in alterutro studet: si ad
alterutrum locus tempus uel declinet. At ubi
ingeniosis studiosisque consulit: utrumque preceptum
ferme est pariter necessarium: in utroque similiter
laboratur. His. n. acutum quod est calidumque ingenium,
& imaginacionis motus assiduus, resolutionem: otium
uero corporis atque cruditas suffocationem
minitari uidentur. Nusquam igitur medici uehementi-
us quam in eiusmodi hominum curatione laborant
Et si tota libri superioris disputatio ad prog-
dam uitam maxime confert: propriam tamen qua-
dam res tanta curant: quale deinceps quoad po-
tero paucis comprehendam postulare uidentur.

Quomodo reperendus calor ad humorem atque ui-
cissimum quodam Minerue consilio. Cap. iiii.
c Eterum dum oleum istud pigre, igneo huic ui-
gori nostro necessarium pigri Minerua tracta

DE VITA LONGA.

mus, Minerua interí oliuifera olei uitalis origo,
 almi uidelicet Iouis capite nata ridet: quod sui mune-
 ris quantitatē plane cernentes, interea non satis uidi-
 mus qualitatē. Ridens ergo, uobis inquit oleum non
 modo quantum sat flammę nutriendę foret, abunde dedi: sed
 et sine amurca sincerum infudi lucernę. Hęc illa.
 Nos autē iter loquēdū errātes offēdim⁹: quā lucer-
 na pedib⁹ nr̄is uerbū suū, non dū nobis auditum.
 Ex hac ergo lucerna discam⁹, oleū iugiter flammę
 subministrandum, ea scilicet diligentia: ut nec re-
 pentina quādam lumen obruam⁹ illiuiōne. Nec rur-
 sū differam⁹ sitibūdo potū. Sed hec quę duo satis
 in superioribus tractata putam⁹. Reliquę nobis duo
 sūt: quorū alterū leuiter tetigisse: alterū uix attigisse
 uidemur. Tangentes interí ita Palladē ut ridere
 nunquā solita nos rideret. Quid ergo? Prius quędē con-
 siderabim⁹ flammā uel pauculā eē prorsus edacē: ideo
 quod lucernā illā lucere diuti⁹, in quā sic flammula ē ad
 ellychniū. i. luciniū tēpata, ut non ebibat oleū, sed
 pirisset. Itaque & nos in oī diēta cauebim⁹: ne quā p-
 ferti in iuuetute nimium iualeſcat isit⁹ ignis suapre-
 natura uorax: Sat uero fuerit tū hūtorē inūdātē,
 tū penetrabile frīg⁹ hīc arcere. Deinde lucernā co-
 gitabim⁹ frequēter extingui, quā non sincerū oleū istil-
 lauerit: sed (ut ita dixerim) amurcosū. Vnde paulo
 post percrescūt ex amurca fūgi, lumēque extingunt.

Iam uero nos alnum a Pallade suscepimus oleū
s. aerium q̄ plurimum purumq̄, & natiuo quo-
dam lentore tenax atq̄ firmum. Quod ergo hu-
ic paulatī absumpto subgeritur, nō solum huic
æquale debz esse, sed simile. Vt uero sit simile nō
tantum aerium esse debet & pingue, sed penitus
ab amurca secretum. i. a fece quadam ex terra &
aqua crassiore congesta. Hanc ergo congestio-
nem fecemq̄ uitaturī alimenta eiusmodī fugia-
mus & otium & cruditatem atq̄ sordes. Interea
uero Mineruam ea moderatione colamus: ut ca-
put quidem de quo nata est ipsa, nobis augeat:
neruos autem stomachum non minuat.

Quibus de causis arefcit humor naturalis: ul-
pegrinus exundat: & q̄ necessaria sūt ad uitam
perfecta digestio. Cap. iiii.

n Aturalem humorē uelociter hęc exsiccāt.
Sanguinis fluxus uberior. Violenta solu-
tio uentris. Diu lubricus aluus. Profusus sudor.
Latius patefacti meatus. Coitus ad debilitatem
fact⁹. Sitis anela. Fames cruciās. Vigilia longa.
Vfus calidarū rerū simul atq̄ siccarū. Laborios⁹
animi corporisq̄ mot⁹. Anxietas. Ira. Dolor. Sic-
cior simul, atq̄ feruentior aer: præsertim igne ca-
lescens. Ventus aridior & uiolētus atq̄ diutur-
n⁹. Humorem supra modū augēt his contraria.

DE VITA LONGA.

Ebrietas frequēs utrūq; facit: nimio. n. tū calore
 siccat, tū hūore suffocat ebriosū. Nihil āt magis
 q̄ cruditas ad utrunq; nocet. Vbi. n. nō ꝑcoq̄t ali
 mētū hinc quidē deest quo naturalē irriges hu
 morē: ide uero putrefactū supest, quod exūdās
 calorē obruat naturalē. Quāobré Auicēna cor
 rūpi sanguinem inqt, ubi digestio ipsa corrūpiť
 Secutus q; Galienū appellat digestionē, uitę ra
 dicē. Optima igit ē & quasi unica hęc regula Ga
 lienī: concoctionē cibi ꝑceteris ubiq; curare.
 Nā quod maximū uidetur esse ꝑceptū: salubri
 b⁹ uidelicet uti: nihil proderit, nisi coquas. Siqdē
 ex his ferme sicut ex ꝑtrariis noxi⁹ humor ꝑfluit
 si cruda mēbris influxerint. Ex cibis aut etiā mi
 nus arte laudatis, sepe minus malū accipiť nutri
 mētū si uehemēt⁹ ꝑcoq̄nt. Cruditarē igitur tāq̄
 grauē resolutionis siml, & suffocatōis cām diligē
 tissime deuitemus: q̄ritate uidelicet cibi potusq;
 nobis accomodata. Qualitate. Sīplicitate. ꝑꝑ
 parōe. Cōtritōe. Ieiunio reuocāte famē: ac si op⁹
 fuerit stomachi et exteriorē fomēto: reb⁹ q; qb⁹
 dā stīpticis ꝑ epulas int⁹ assūptis. Caueamusq;
 diligēter ne cibū pot⁹ exupet. Neu cib⁹ sit liqdī
 or, aut durior: aut hic uť ille uald⁹ sit actu frigid⁹
 aut alimēta sint lōge diuersa: aut crudū addam⁹
 erudo. Hęc. n. cōcoctionē magnoꝑe ꝑhibēt. Ca

ueamus insup diligentissime, ne uel coitu statim
post cibum, uel sono meridiano sepius non ne-
cessario: uel nocturna uigilia, uel labore animi
ullo siue corporis iportuno uel alio quopiam pa-
cto digestionem impediamus. Digestionem dico eq-
dem non primam tantum, que fit in stomacho: sed
secundam et que fit in iecore. Terciam insuper que in
uenis. Quartam denique que in membris efficitur:
que longo quodam indigent interuallo: & quauis
impedita pabulum non suppeditat humor. Pro-
inde sicut digestionem, sic excrementorum purgati-
onem adiuuare imprimis necessarium est ad uitam.
Necessarium fordes etiam a cute detergere. Necessa-
rium est motus corporis tam continuus, tam tempera-
tus, tam uariis, quam celestium aerisque motus & ignis
& aque: seruata dumtaxat concoctionis & somni
necessitate. Defatigatione uero & resolutione
uitata. Preterea sub umbra situm carieque obdu-
cimus. Sub diuo sub lumine uiuimus. Quod pa-
ter meus Ficinus insignis medicus frequenter ha-
bebat in ore, Sed ad hec feliciter peragenda opere
partium foret, non tam urbanis negotiis quam rusticis quibus-
dam exercitationibus a tenera statim etate corpore assue-
fecisse & quodammodo sibi interdum et nutrimentis:
& uite genere quodammodo uarium tenuisse. Quod me
sepe prudens ille monebat. Qui, n. in omni etate lau-

tissima quāda curiositate uiuūt: sepe min⁹ tuti uiuūt. Qui uero adolefcētes, se min⁹ assuefecerūt, adulti saltē assuefaciāt, cautiōrib⁹ tamen gradibus id tentantes.

Sāguis & humor ac comodat⁹ uitę aeri⁹ esse debet q̄litate tempat⁹: substantia medijs atq; tenax. Cap. V.

g Reçi oēs iter p̄cepta ad diuturnā uitā maxime necessaria mandant ut euehīmis aliamur. Euehīa uocam⁹ alimēta salubria: q̄ bonū affert nutrimentū. i. sāguinē bonū. Bonū uero sāguinē appellā⁹, n̄ frigidū, nō siccū, n̄ t̄bulētū s; calidū et hūidū atq; clarū. Calidū qdē calore n̄ acri. Hūidū uero hūore nō aq̄o. Clarū quoq; nec t̄n̄ iterea renuissimū. Iā uero feruētior sāguis, natale tū calorē exacuit, tū exsiccat humorē: & quez ip̄e hūorē ifert ul' calorē resolubilē p̄stat atq; fugacē. Sanguis p̄terea hūidior p̄niorq; ad aquaz naturalem obtundit calorem: humorem quoq; naturalē ul' hebetat: ul' ip̄ellit sub calore liquefcere: p̄ suffocat hūiditate calorē: & oīno si q̄ portio natural' hūoris ex aq̄o sanguie trahitur, tum putrescit facile: tū cito diffluit atq; dissoluit. Hic efficit: ut q̄ mollioꝝ fruct⁹ herbasq; cōedūt, nisi raro forsā et p̄ medicīa tūc uētrē leniēte sūmāt breui uēas succo crudo putrefactōiq; obnoxio penit⁹ impleāt. Ac ne id accidat, tuti⁹ p̄ alimēto ul'

coquuntur: uel saltem cum pane miscentur. Sang-
uis ergo nec igne⁹ esto: nec aqueus: sed aeri⁹: nō
aeri crassiori similis: ne pcliuior sit ad aquā. Nō
aeri subtilissimo, ne facile incalescat in ignē. Sed
substantiam teneat mediocrē: in qua medi⁹ aer
dominatum habeat plurimū: Cetera alimēta in-
sint quatenus aeris accōmodātur imperio. Non
sit eius substantia subtilissima: ne humorē insta-
bilē generet, spiritūq; uolatilē, & dissolutōi sub-
iectum. Non sit crassissima, alioquin & ingenio
minime ministrabit: & uix i naturalē humorē ac
spiritum permutabitur. Meatus obstruet: suffo-
cationi dabit occasionē: Et spiritus qui uix tan-
dem crassus inde creatur, densitate sua & ipse pa-
rum idoneus est ad uitam, & calorem naturalē
ita suffocat, sicut fumus densior flāmā cōprimit
protinus, & extinguit. Mitto q; saltē adeo tene-
brosus est, ut uitam efficiat mēstam morte dere-
riorem. Imprimis autem ut mihi uidentur ~~alio~~ uita
expedit diuturnā: sanguinem una cū substantia
quidem aeriā ualde, nec admodum crassa, habe-
re glutinosum aliquem in se humorem atq; tena-
cem, qualē ferme cū subtilitate habet oleū oliua-
rum & humor anguillę pinguis simul atq; tenu-
is: & oleum ex terebentina quadam sublimatio-
ne tractum. Tu igitur alimēta ceteraq; omnia q;

sanguinē pro uiribus humorēq; talē efficiant di-
 ligenter eligito. Sanguis. n. humorq; talis sicut ole-
 um flāme, ita uitali calori pabulū est, & una cū
 subtilitate habet etiā firmitatē. Pręceptum eniz
 Rasis est pro iuuentute seruanda, rebus uti san-
 guinē ad pręcordia traducentibus, ibiq; condē-
 santibus, corq; fouentibus. Quod Auicenna p-
 bat aquosū labilēq; sanguinē pręcipiens euitan-
 dum. Differēs aut in hoc pro differentia corpo-
 rū ratio est habenda. Nā ubi densius corpus est,
 ad subtilitatē sanguinis: ubi rarius, ad crassitudi-
 nem eiusdē oibus est remediis declinandū. Vbi
 mediā corporis habitudo, uia similiter mediā tu-
 tius imus. Nunq̄ tñ naturalē corporis habitudi-
 nē extirpare conabimur: alioqn uitā ipsā extirpa-
 remus. Expedit insup meminisse, ubi subtilitatē
 sanguinis ualde ueremur: & stomach⁹ iterea nō
 sit admodū natura ualid⁹, minutioribus ad cras-
 situd⁹ gradibus accedendū esse: dū gracilē ho-
 minē crassioribus alimētis nutrire cōtendimus:
 & fouendū interī stomachū: pducēdum somnū
 Exercitationē corporis pro uirib⁹ agendā: ani-
 mi minuendā, quę plurimis sepissime nocet Ac si
 minus ferat alimēta uiscoza nimū duraq; uel ad
 modum frigida: usu saltē corallorū: sandalorū: ro-
 sarū: coriandrorū: mirobalanorū: cidoniorū &

diacidoniō, sacchariq; rosacei: stipticarūq; rerū
eā sanguinis humorisq; firmitatē deniq; conse-
mur: quā rebus nīmiū glutinosīs hic tuto conse-
qui non ualemus. Cōmodissime uero ex nucleis
pīneis pistaceisq; & glycirhizę succo & amido ad-
ditis amīgdalis dulcib⁹, earumq; oleo & cidoni-
orū semine atq; oleo sisamino una cum sacharo
candīdissimo aquaq; rosacea nutriuntur, qui uī-
scofa grandiorū aīalium membra cōcoquere ne-
queant. Concedem⁹ his pręterea extrema galli-
narū uī edorū & testudines, & limaces, atq; testi-
culos. Vīna dabim⁹ non alba: sed rubra stiptica
q;, & quodāmodo subamara. Aqua uinū ferrea
uel mastīcea tēperantes, oleo quoq; mastīcis ci-
doniorumq; curē leuiter leniemus: & uetabim⁹
interim quę sanguinē subtilē faciunt uel feruen-
tem: nisi forsā non nihil croci uel cīnamomi te-
naciōribus epulis infundam⁹: ut & facilius cōco-
quantur, & cocta per meatus angustos trans-
ferantur ad mēbra. Difficile nāq; est uīscosa uel
alimēta paulo firmiora ex stomacho nō admodū
ualido, usq; ad digestionē tertiā, q̄rtamq; perdu-
cere: nisi eiūsmodi uehiculis p̄ferātur atq; insup
frictionibus leuibus prouocentur. Quas quidē
cū facies, manibus eas mollioribus facito: ac me-
mento madefacere manus odorifero quodā uī-

DE VITA LONGA.

no: in quo camomillam mirrumque coxeris atque
rosas.

Communis comedendi bibendique regula: & qualitas epularum. Cap. VI.

F Ed missa in presentia faciamus obtusissima
hominum corpora uel tenuissima: ad communem
uiuendi rationem perueniamus: communi medicorum
corporis habitudini prorsus accommodatam.
Caue ne ulla ratione meatus corporis uel supra
modum pateant uel nimium obstruantur. Ibi. n.
in resolutione & iniuria extrinsecus inferenda discrimen:
hic autem in putrefactione & suffocatione
periculum & si non artissimo regule freno quod Hippocrates
dant, te cohibeo: non tamen habenas tibi
ad licentiam usque relaxo. Herbas & fructus humidiores
accipe parce. Parcissime lac & pisces, & utrumque
cum melle. Parcissime fugos, atque cum aromaticis
ac semine piri. Similiter purum aque potum: atque
una cum puritate. Quae humidiora sunt uel pinguia
aromaticis acribusque condito: alioquin & humores
alienum membrum plurimum inferunt, atque putridum:
& si quae necessarium naturae humorem suggerunt:
hunc praestant cito admodum corruptioni subiectum.
Quod non aliter quam aquosum uinum conturbatur
celeriter & corrumpitur. Hinc cito canis-

AD P. O. ATIV 30
cies, & pallor rugositasq; senilis. Carnes quoq; si
quotidie comedantur, ac etiam si pōdere panis p-
pinquent, citam putrefactionē inferunt. Vnde
Porphyrius pythagoreorū antiquorūq; aucto-
ritate fretus esū aīalium detestatur. Nōne hoies
accepimus ante diluniū lōgeuos aīalibus peper-
cisse? Quanq; medici nō tam carniū usū uerant q̄
abusū. Deniq; humida tanq; putrefactioni obno-
xia fuge: memoria tenens humidos, & pingues
senescere citius atq; mori. Quod & Hippocra-
tes ait: & res ipsa declarat. Siccissima rursum accipe
moderate, uel saltē liberiore tēpera potu. Media
tutus eligito. Tā & si Auicēna formā cibi paulo
sicciorē molli preponit ad caniciē euitandā. Ad
frigida nīmiū aut calida cautissimus esto. Cali-
da simul & humida seque. Si feruet aer, epularū
humor calorē superet. Si friget, calor humorem.
Vtrobique uero modicus sit excessus. Vbique
calor & humor non nihil glutinosum habe-
at, atq; stipticū: ut illinc mēbris irrigatus humor
inhereat firmius: ac diu sub calore perduret. Ele-
ctum triticū & panis electus hoc imprimis habet.
Deinde rubrū stipticūq; uinū parūq; dulce. Ter-
tio pinei nucleī resq; his tēperie & lentore persi-
miles. Quarto carnes non humide simul atq; la-
xe, ut suille & agninq; lactentes. Medici tñ uete-

DE VITA LONGA.

res, maxime Galienus suis carnes, & sanguinē ppter quandā cum corpore nostro similitudinē ualde cōmendat. Optimę sunt igitur similib⁹ corporibus, ut rusticis & robustis corpusq; mltum exercitātibus: p̄serti si quatrīduū gariofilis, coriandris p̄paratis, sale cōditę seruētur. Et sāguis forsan utilis si cum saccharo coquatur defecatusq; ad summū fuerit atq; liquēs. Sz ut ad numerū reuertamur, nō p̄bant carnes humidiores, q̄les diximus: nō durę simul atq; sicce, quales uerustioris leporis atq; bouis: sed medię q̄dam: ut gallinaceorū, pullorū, caponū, pauonū, fasiano rū, perdicū, forte etiā pulloꝝ colūbinorū, p̄sertim domesticorū. Tales quoq; sunt capreoli uirulicq; iuuenes: & anniculi uerueces pariter atq; apri. Edos nō sp̄no lactētes caseūq; recentē. Auiculas eq̄dē p̄termisi. Frequēs. n. subtiliorū alimētorū us⁹ stomacho solū p̄uenit crassiora minime tolerāti. Qui uero ualidior ē, fugacē ex his fumū reportat uel humorē. Oua t̄m gallināꝝ nō pretermitto: si uitellus una cū albo comedaī. Vitellus nāq; solus delicatorū est nutrīmentū, nam Auicenna p̄bat nutrīmentū nullū expedire magis in diminutōne sanguinis, & dissolutione spirīt⁹ cardiaci q̄ uitellū ouī gallinę uel perdicis uīfasianę. Neque forte ab re fuerit, anseres nutrire

spelta aqua ue nitida: ac post necē carnes sale &
 coriandris aceto preparatis cōditas dies septem
 seruare prius q̄ edas. Ceruūq̄ similiter: si stoma-
 chus fuerit ualidissimus. Probabile nanq̄ est lō-
 geua quēdā aīalia ad uitam conferre longeuā: si
 tamen huiusmodi carnes iuuenes comedant, si-
 militerq̄ alię carnes uicissim suntotum asse tum
 elisse. Cib⁹ esto dupl⁹ ad potū. Panis dupl⁹ & sex
 galter ad oua: triplus ad carnes: quadrupl⁹ ad pi-
 sces, herbas, fructus humidiores. Ne incipiat a
 potu mensa: neq̄ potus sit semel uberior. Sēper
 stipticū aliqd absq̄ potu uel modico sequat mē-
 sam. Vbi cōplexio, etas, locus, tēpus ad calidum
 siccū ue labitur: tu quoq̄ paulisper ad opposita
 declinato. Vbi ad frigidum, aut humidū, simili-
 ter ad opposita uergito. Vbi temperies, seruato
 tēperiem. Eatenus aut̄ exercitacioni qdē corpo-
 ris est addēdum & animi detrahendum: quaten⁹
 epulis uescimur durioribus ad diuturnitatē uitę
 aliqñ forsitan necessariis. Mensę tibi sint in nouē
 diei horis, duę: & utrobicq̄ parę. Parcior uero
 cęna. Exercitaciones corporis duę ferme post di-
 gestionē primā ad sudorē quasi pductę. Sōnus
 quidem nocturnus, quia semper est necessarius,
 semper bonus. Diurnus autem, nisi admodū ne-
 cessarius, nunq̄ bonus.

DE VITA LONGA.

Ne utaris alimentis quę cito putrescunt: nec in eiusmodi regionibus habites. Vinum & triticum præceteris elige: putrefactionem & resolutionem fuge.

Ca. VII.

a Nimalia uero quęcunq; in nostram custodiam ueniunt mundis electisque alimentis nutrienda sunt antequam uescamur. Atque hæc & alia omnia ex pascuis altioribus & odoriferis eligenda sunt. Inter hæc regulam ante oculos ab Arnaldo philosopho comprobatam memori semper mente teneto. Aiantes, herbas, poma, fruges, uina, ex altis odoriferisque ut diximus regionibus eligere oportere: quas ueteri temperati serenant: Suaues solis radii fouent: Vbi aquę nulle stagnant: Culta sterquilino non pinguescunt: sed humore natiuo. Vbi etiam quęcunq; nascuntur, diu permanet incorrupta. Hic duntaxat habitandum est: his quoque uescendum. Neque confidendum est, ex alimentis quę breui putrescunt, humores nos comparaturos diuturnum & a putrefactione remotum. Neque sperandum facile nos diu uicturos, ubi terre fructus incorrupti diu non conseruantur. Vbi rari admodum homines sunt longeuui. Quantum uero sit in loco uictuque discrimen, pomum declarat persicum: in persia quod uenenum, in egypto cordis amicum. Et elleborus in athenis ipse superius: alibi uero uenenum. Aristoteles habitat oes

DE VITA LONGA
eligit altā ad meridiē orientēq; spectantē, sub ae-
re subtili, nec humido: nec frigido. Et Plato lon-
geuos in editissimis atq; tepatis repperit regio-
nibus. Deterrimū uero est stercorare agros, uel
aquas stagnātes ex agris minime deriuare. Oīa
enī illic citē corruptioni subiecta nascūtur. Quā
obré eos nō uitupare nō possum, qui sapientem
Hesiodū iccirco uitupāt q; i re rustica sterquiliniū
pretermiserit. Sed ille prudens salubritati potius
q; fertilitati cōsuluīt. Satis autē ex lupinorū fabarū
q; foliis tepestiue subuersis agrū pigrefieri pos-
se putauit. At uero si regiones humidiores imun-
dasq; colere, & alimenta minie duratura sūmere
cōpellamur: Eū quasi seruem⁹ uictū, quē sub ae-
re pestilēti medici mandauerunt. Qua de re in li-
bro contra pestilentia fati egim⁹. Sūmatim ue-
ro suauib⁹ & quodāmodo calidis utemur odo-
ribus. Aloe rite preparata sepe leuiterq; purgabi-
mur. Rite uero preparatā dicimus: si lota fuerit
aqua rosacea, uel succo rosarū, aut si cū rosīs re-
centib⁹ cōmitis fuerit pfecte pmixta. Deinde ad-
datur ei mirobalanus, atq; mastix, & forte rosa.
Medicina hęc extra cōtrouersia mirabilis est ad
cōseruandā diu, mentē sanā in corpore sano. Pre-
terea corpus exercitabim⁹. Oportuno utemur
foco. Hoc puluere epulas condiemus, miroba-

DE VITA LONGA.

lanorū emblicarū sit pars uncię quarta: Sandalo-
rum uero dimidia: cinamomi integra: octaua cro-
ci. Hoc itaq; puluere rebusq; simul acrib⁹ iminē-
tē ex putridis alimētis & locis corrupcionē forsitā
ihibere poterim⁹. Meminerim⁹ aut: ubi mltō plu-
res putrefactione suffocatione q; q̄ resolutione,
pereunt: ibi putrefactōi & suffocatōi maxie resi-
stēdum. Vbi uero cōtra: uicissim uti cōdimentis
aromaticis & quodāmodo austeris (ut dixim⁹)
odoribusq; similib⁹ quouis tpe putrefactionem
phibet. Vngi oleo, frigoris iniuriā. Vti lauacris
ex aqua & oleo: resolutionē ex labore uel calidis
tēporibus iminētē. Similiter os aqua sepe collue-
re: Succū glycirhizę uel sacharę cristalinū ore tene-
re. Aq̄ rosacea mltā, paucoq; aceto rosaceo ma-
n⁹ faciēq; pfūdere: Silib⁹ q; odorib⁹ uti. Septia q̄
q; hora alimētis modicis recreari: Corpore siml⁹
& animo conqescere, calore uitato. Plurimū ue-
ro interest quale sit triticū atq; uinū, quibus assī-
due uescimur. Hęc ergo sint talia, ut ultra annū
& potius ad triennium integra perueherent: Si
modo incorruptibilē ex his alimoniam sperare
debemus. Vinum siue album siue rubrū sit, esto
clarum: suauē: stipticum: odoriferum: & quod
indigeat aqua. Nisi forte uinum reppereris, leue
simul atq; durabile: quod rarissimum esse solet.

Quod uero ualidius ē, philosophus Isaach uinum dicit esse uinosum coctum sole, uentisque purgatū. Quod aqua fontis puri temperari iubet: aliquandiu antea q̄ bibamus: ut perfecti⁹ misceat. Aquosū uero uinū atq; debile uel acerbū fugiēdū monet: utpote qđ intra uenas & membra acidū cito fiat, aut aliter putrefiat. Vinū qđ aquosum putrefactioni subiectū, si cōseruata eius substātia coctum fuerit, hoc saltem erit utile, alioquin non laudatum, quod humorem corruptibilem non creabit. Sed acumen eius aqua electa temperandum erit. Vinum uero quale probauimus, Isaach ex antiquorum sententia tiriācis magnis inquit esse persimile. Qđ (ut diximus) temperatum habitudinem corporis frigidam calefacit, refrigerat calefactam, humefacit siccā, humidiores uero desiccet, atq; (ut Galienus ait) naturalem humorem recreat, calorē fouet, utrumq; contemperat. Miscere uero uinum eiusmodi magis necessarium est iuuenib⁹: min⁹ senibus: frigidis uero senib⁹, minime. Frigida nāq; duraq; senectus (ut inquit plato) ita mero feruet atq; mollitur: sicut uel igne ferruz: uel aqua lupini. Quod diximus per uinum opposita fieri, atq; dissidentia temperari: Scito etiā per glycirhizā fieri: sed debilius. Fieri etiam per oleuz

DE VITA LONGA.

rosaceum: sed extrinsecus. Hęc ergo tibi familiaria sunt. Neq3 diffidas q3cqd & qualitate tēperatum est, & uirtute potens, posse reliqua temperare: sicut frigus alia frigefacere. Id imprimis habere temperamento iouis: quo etiā saluberrima sunt. Sed de his alibi disputandū.

Dieta: Victus: Medicina senū. Cap. VIII.

q Vi septimum iam septenarium impleuerunt quinquagesimū attingentes annū, cogitēt Venerem quidem significare iuuenes: Saturnum uero senes, atq3 has apud astronomos stellas inter se maxime omnium inimicas existere. Rē ergo Veneream Saturnii fugiant: quę iuuenibus etiā uitę plurimū detrahīt. Non enī natis consulit: s3 nascituris: ipsasq3 etiam herbas statim pducto semine siccat. Pręterea frigus aerēq3 nocturnū leniferum sibi putent. Atq3 eum oīno uictū seruēt: ex quo sanguinē plurimū sperent, spiritūq3 q̄ plurimum: ex uitellis uidelicet ouorum recentibus: uino aliq̄tum quidē dulci: odorifero uero q̄ plurimum. Nam hic uitellus proprie cordis sanguinem, uinum præcipue spiritum recreat. Carnib9 electissimis coctuque facillimis omni summatim utantur dieta calidum pariter & humidum augente. Spiritum odoribus præsertim uini assidue recreent. Vigiliam & inediā sitimq3 deui-

DE VITA LONGA
tent laborem rursus corporis atq; animi & solitudinem & merorem. Musicam repetat si forte intermiserint: nunq; intermittenda. Ludos quosdam & mores quoad decet olim ante actę pueritię reuocent. Difficillimũ nãq; est (ut ita dixerim) reiuuenescere corpore: nisi ingenio prius repuerescas. Itaq; in omni etiam etate magnopere conducit ad uitam non nihil pueritię retinere, & oblectamẽta uaria semper aucupari. Longum uero profusumq; risũ minime: spiritũ nãq; nimis ad exteriora dilatat. Sed redeamus ad senes. Hi preterea si frigeat, fomẽta petat aromatica & calida si mul atq; humida. Meminerit puerile nõ esse, puerile illud Auicẽne fomentũ: factum qdẽ a Davide: sed tardius forte factũ. Fomentum seni mirificum. Medulla recentis adhuc calentis panis infuso maluatico uino cum puluere mentę: apposita stomacho & sepe ad olfatũ adhibita. Nã & medulla eiusmodi etiam sola Democrito iam expiraturũ retinuit spiritum quoad placuit fugitiuum. Preterea frictionibus utatur leuibus, seu quãdoq; lauacris nutrimentũ puocantib; ad extrema. Nucleos atẽ oia pineos uidelicet ablutos familiares habeat. Hoc. n. nutrimentũ medici ueteres senibus aptissimum probauerunt. Calidũ eni & humidũ ẽ & pigre: & oẽs lenit asperitatẽ:

DE VITA LONGA.

atq; simul quod mirū est dum naturalez humo-
rē auget, iterea superfluū desiccāt putridūq; ex-
purgat humorē. Sūt qui nucleorū eiusmodi dra-
chmā unam quotidie post cibos exhibent seni-
bus comedendā. Ego drachmam quoq; alteraz
ieiuno stomacho senibus exhiberē: uel recēs, ca-
lēs, auratū, pinucleatū. Cōponerē quoq; electu-
arium hoc pacto. Sūme amigdalarū dulciū mun-
darum uncias quatuor: tantū dē eiusmodi nucle-
orū: pistaciorū duas: unā seminū cucumeris: unā
nucū auellanarū mundarū: cōtunde, coque una
cum candidissimo saccharo: cui tamē addideris
unā ziziberis recētis cōditi drachmā croci dimi-
diam: musci terciā: ambre tantundē. Saccharū a-
qua melissę id ē citrarię rosarūque fūdito: Mul-
ta aurī folia his adhibito. Huius enim usu quo-
tidiano uirā senes ualidiorē lōgioremque cōse-
quentur. Possunt & i mensa hoc accipere: & plu-
ribus horis ante mēsam. Utilius autē tunc erit: si
qd albi odoriq; uini una cū confectōne eiusmodi
biberint. Temporibus uero calidioribus sac-
charum rosaceum una cum aurī foliis, & cōdite
nirobalani uitam senibus prorogabūt. Theria-
cam nemo dubitat ad idem humidis conuenire
personis atq; temporibus. De cuius usu satis in
ibro superiore dictum. Nemo etiā negabit his

prodesse admodū radices Inule, beeniasque ra-
dices, albas similiter atq3 rubeas: maxime uero
recentes. Illam quidem pro nutrimento: has etiā
pro aromate. Et omnia simpliciter calida, humi-
daque, & aromatica simul & stiptica, simulq3 pi-
guia. Certum est senes electo glycirhizę suc-
co familiariter uti debere. Tradūt enim glycirhi-
zam esse humane corporis calori pariter & hu-
mori persimilem: Pręterea uariis senum morbis
opitulari. Lac quoque amigdalinum, & ami-
gdu cibis familiaris esto, & saccharū, atque pa-
fulę. Rasis Triferaz ex mirobalanis indis, em-
blicis belliricis confectam. Item Mirobalanos i-
das conditas saccharo, nō solum ad retinendā
sed etiam ad retardandam senectutem ualde p-
bat. Auicenna laudat Triferaz mirobalanos
maiorē atq3 minorē. Rursus confectōnē de sēm-
ferri, maxime uero auri. Iubet quotidie mander
mirobalanos pręcipue chebular rite condita
ad differenda senectutis incōmoda.

Naturę Aromatū & Cordialium necessarie.

Et rursus qualis senum uictus

Capitulum.

Viii.

f Cito mirobalāis uarias iesse uirtutes. Vr-
que mirabiliter supfluū exsiccat humor
unde canitiē phibet. Secūdā quę humorē col-

DE VITA LONGA.

git naturalem, & a corruptōne simul, & inflāma
 rione ruetur. Vnde uitam producit in longū.
 Tertiā quę stiptica aromaticaq; potentia, uirtu
 tem & spīritum naturalem, & animalē cōgregat,
 & fouet, & roborat. Hinc aliquis uitę lignuz in
 paradiso mirobalanum forte fuisse putabit. Sise
 qddā ferme faciūt aurū & argētū, corall⁹ spodi
 umq; & preciosi lapilli: quāuis p aromatica uir
 tute facultatem afferant illustrādi. Tu uero me
 mēto aromatica tūc maxime prodesse nobis ad
 uitam, ut supra significauimus, quando cū uigo
 re quodam aromatico, humida sunt pariter at
 que calida, lentorēq; pinguem habent: cōmodū
 augmēto: Quales sūt iprimis radices beenię al
 bę similiter, atque rubentes: p̄sertim recentes.
 Aut saltem quādo cum uirtute quadā subtili, o
 dorifera, & acuta, substantiam dēsā habeant: &
 stipticā ualde proprietatē: Qualis utique cōpo
 sitio inter cordialia frigida primū mirobalanis i
 esse uidetur, & succino. Deinde rosīs & succo &
 sēini citri. Tertio sandalis & coriādris, atque
 myrto, ceterisq; silib⁹. Inter calida uero cordi
 alia zedoarie: ligno aloes: citri cortici: & chario
 philis: nuci muscatę: maci: olibano: mastici: at
 q; daronico. Qualem etiā saluię experimur in
 esse. Tradunt ambram, & muscum stipticam

habere uirtutem. Sinziber autem ob quandam
eius humiditatem præsertim recens & cōditum
senibus sepe prodest. Sed hoc & chariophil⁹ p
pter caloris uehemētiam, caute uideretur accipiē
dū. Sedoaria quoque caute, tametsi tiriace sim
lis iudicatur: & stipticā simul atq; pingue natu
ram habet, senibus cōmodissimam. Ambra pro
pter calorem quasi tēperatum, tuto ferme sūmi
tur. Ac propter lentorem cum stiptica subtilita
te mixtū prerogatiuam habet ad uitam in men
bris & spiritibus cōfirmendam. Tū uero si ex ea
fiat aqua cutisq; lauetur: digestionē quartam re
stituit. Ac morbos eius defectu cōtingentes ex
pellit. Aroatica uero que subtile admodū sub
stantiaq; habent: qualem cinamomū, atq; croc⁹
cordialib⁹ frigidis & durorib⁹ sunt miscēda. Nā
aromatica si rantum calida subtiliaq; sint, & so
la sūmantur, naturalem calorē nimis excitāt, hu
morēq; dissoluūt. Necessaria tamen sunt, tū fri
gidioribus & humidioribus epulis pcoquēdis:
tū cordialibus duris ad præcordia transferēdis.
Te nanq; latere non debet: humorē ipsū uitę ne
cessariū primas in corde sedes habere & arteriis
uenisq; eiusdem: Quod Isaach perspicue docet.
Atq; ut Auicenna probat, hic humor naturali
ceterorum membrorum humore frequēter irri

gatur atq; fouetur. Quapropter cauendum est: ne membri ullius humor casu quopiã arefiat: nisi roq; magis, ne præcordioꝝ humor cõminuatur. Atq; ut nutrimenta, uel fomenta, & cordialia oĩa per angustos meatus ad præcordia latissime perferantur, his insere crocum. Ut uero sistãtur ibi, mirobalanos adhibe. Ut autẽ consequaris utrũq;: accipe inter calida muscum, atq; ambrã. Inter frigida rosas atq; myrtum. Memeto dulce maratrum senibus profuturum. Nam & nutrimentũ per mēbra diffundit: & qua facultate lac, eadem humorẽ auget naturalẽ. Vnde Dioscorides maratrum serpentes ait annuã exuere senectutẽ. Probamus & saluiam. Hęc. n. nature uirtutẽ temperatę calefacit, & firmat, paralytim ppulsat. Probamus & moderatũ conditi zinziberis usũ. Habet. n. cum calore pinguedinẽ.

De auro & aureis alimentis & recreatione senum. Cap. X.

a Vrum omnes ante oĩa probant, tanq̃ oĩm rerum tẽperatissimũ & a corruptione tutissimum. Soli q̃dem propter splendorẽ, Ioui autẽ propter tempantiam cõsecratũ: ideoq; posse calorem naturale cum humorẽ mirifice tẽperare: humores a corruptione seruare. Solarem, & Iouialẽ spiritibꝰ & mēbris inferre uirtutẽ. Verũ tñ

optant durissimam auri substantiã, subtiliorẽ fa-
cere, penetratuq; facillimam. Nouerunt enĩ cor-
dialia tunc maxime latentem cordis recreare uir-
tutem, quãdo in eis attrahendis minime natura
laborat. Vt aut minime fatigetur, uel subtilissima
iam effecta, uel cum subtilissimis sunt exhibẽda.
Optimum fore putant, si absq; aliena permixtio-
ne aurũ potabile fiat. Sin min⁹ possit, contusũ,
& in folia redactum accipi uolunt. Aurũ ferme
potabile habebis (ut dicam) Collige flores bora-
ginis, buglossę, melissę, quã citrariã nominam⁹;
& quando luna leonem subit uel arietẽ, uel sagit-
tarium, aspicitq; solem, aut Iouem: Coque cum
candido saccharo, aqua rosacea liqfacto: & pro
qualibet uncia insere diligẽter auri folia tria. Ie-
iunus cum uino quodã aureo sũme. Item aquaz
ex capone destillantẽ foco uel aliter cõsumpto
una cum iuleb sũme rosaceo: in quo auri folia q-
dam ante contuderis. Pręterea in nitidissimã fõ-
tis aquã aurũ extingues ignitum. Cum eadẽ auri
contũdito folia. Eadẽ uinum aureum tẽperato:
& una cũ eiusmodi potu comedito recentẽ ouĩ-
uĩtellũ. Facile uero in tota corporis arbore ser-
uabis humorẽ, si in radicibus cõseruaueris. Ac-
cipe igitur gallinarũ, & pullorũ eiusmodi atque
caponum cor, iecur, stomachũ, testiculos, cere-

DE VITA LONGA.

bellū: Coque aqua modica: minimo sale. Cocta contūde ex tota carne & toto iure & saccharo: addito recentis ouī uitello: fac placentē modico cinnamomo crocoꝝ conditā, & auratam. Hac uesceris exfuriens semel, saltez quarto quoꝝ die Et tunc quidem sola claro tamen ad potum addito uīno.

De usu lactis sanguinisꝝ humani pro uita senum. Cap. XI.

f Aepe post decimū statim & nonnūq̃ post nonū septennariū arbor humana arefacto paulatim humore tabescit. Tūc primū humano iuueniliꝝ liquore irriganda est hęc arbor humana: quo reuīrescat. Eliges ergo puellā sanam, formosam, hilarē, temperatā, & famellicus lac eius fugito crescente luna: statimꝝ comedito maratri dulcis modicum puluerem saccharo rite confectum. Saccharum quidem lac in uentre cogi uī putrefieri nō permittet: marattrum uero cum & subtile sit, & lactis amicum dilatabit ad membra Quos hectica senilis excedit medici diligentes liquore humani sanguinis qui arte sublimi destillauit ad ignē, reficere moliūtur. Quid ergo phibet quo min⁹ senio iā quasi cōfectos interdum hoc etiā potu reficiam⁹? Cōmunis quedā & uer-

f.ii.

tus opinio: anículas quōsdam sagas: quę & striges
uulgarī nomine nuncupātur: infantīū sugere sā-
guinē: quo pro uiribus iuuenescant. Cur non &
nostri senes omni uidelicet auxilio destituti, san-
guinē adolescentis sugant: uolentis inq̄ adole-
scentis, sani, lęri, tēperati: cui sanguis quōdē sit op-
timus sed forte nimius: sugent igitur more hiru-
dinū ex brachiū sinistri uena uix aperta, unciam
unā aut duas. Mox uero sachari uiniq̄ tantun-
dem sument: idq̄ exsurgentes, & sitibūdi faciant
crescente luna. Si crudus egre concoq̄tur: coq̄-
tur prius una cū sacharo: uel ad aquā calidā mo-
derate destillet sacharo mixtus. Deinde bibatur
Fouere quoq̄ stomachū tunc sanguine suillo p̄-
sens auxilium est. Quē utiq̄ sanguinē e uena su-
illa fluenteꝝ spongia calente uino madefacta cō-
bibat: & stomacho statim calens admoueat. Ga-
lienū atq̄ Serapio morsū rabidi canis sanguinis
canini potu curari dicunt. Rationē uero illis assi-
gnare non placuit. Ego igitur biduum eam que
ritans, opinor deniq̄ saliuā canis rabidi ueneno-
sam ipressam hominis pedī lęso, per uenas pau-
latim ad cor ascendere, more ueneni, nisi quōd inte-
rea distrahatur. Si igitur interim canis alterius san-
guinē ille biberit: sanguis ille, crudus ad multas
horas natat in stomacho, eum deniq̄ uelut pe-

DE VITA LONGA.

regrinū deiecturo per aluum. Interea caninus sāguis istam saliuā caninam superiora mēbra preñsantem priusq̄ ad p̄cordia ueniat, deriuat ad stomachum. Nam & in canino sanguine uirtus est ad saliuam canis attrahendā: & in saliuā uicissim uirtus ad similit̄ sanguinē prosequendū. Venenū igitur a corde semotum, sanguiniq̄ imbibitū in aluo natanti, una cum sanguine per inferiora deducitur: hominēq̄ ita reliquit incolumē. Quorsum hęc? Primo q̄dem ut rei tam occultę succurrentē inter differendum causam aperuerim. Deinde ut moneā: sanguinē potari posse, & quidez salubriter. Atq̄ in sanguine humano uirtutē eē: qua humanū sanguinē attrahat & mutuo prosequatur. Ne forte diffidas iuuenilem sanguinem a sene bibitum trahi ad uenas, membraq̄ posse ibiq̄ prodesse q̄ plurimum.

Dieta, habitatio, psuetudo senū. Cap. XII.

m Eminisse decrepitos expedit: naturam debile non esse nutrimentorū p̄dere fatigādam: uel etiā epularū diuersitate nimia distrahēdam. Nam & iuuenilis ętas hoc uitio fit cito senilis. Diuidant ergo mensas: nec tam multa naturam alimonia q̄ frequenti reficiant, interuallo tamen interim ad digestionē dato. Nam sepe etiaz postq̄ stomachus ipse cōcoxerit: nisi & iecur q̄si

digesserit, sūmere nutrimentū: naturā dīstrahit
atq; fatigat: qua quidē lassitudine sepius frequē
rata aduolat intēpestiua senectus. Senes hieme
uelut oues aprica petant: estate uelut aues ame
na riuosq; reuisant. Frequēter iter uirētes uersē
tur plantas: & suauiter redolentes. Hęc nanq; ui
uentes, spirantesq; p̄spirant ad spiritū hoīs augē
dum. Ad loca uero cōmuniter apibus amica cō
fugiant. Mellaq; hieme degustent. Mel. n. cibus
est senibus ip̄rimis amicus: nisi ubi bilis timeat in
cendiū. Amicus caseus recentissimus. Amici da
ctili: ficus: passule: cappares: dulcia punica: zinzī
ba: isopus: scabiosa: bectonica: sed pistacia mul
to magis. Pinei uero nucleī maxime oīm, sicut di
ximus. Ex qbus plurimum referent adiuumentū,
si eos horas duodecim in aqua paulū calida te
neant priusq; edant. Sic. n. stomacho non noce
bunt. Ac p̄terea, si dum his utuntur, etiā inter
pineta & oliueta uitesq; uersentur: aut saltē pini
uaporem accipiant, & odorem. Item gummi la
chrīmoq; pini cū oleo uel uino, corp⁹ sepe deli
niant. Probabile. n. est arbores longa naturaliter
uita dotatas p̄sertim si etiā hieme uirescant
ad longam tibi uitam, umbra, uapore, nouo fru
ctu, ligno, & tēpestiuo quolibet usu p̄desse. De
animalibus autē longeuīs supra diximus. Iam ue

ro ad idē tibi forte cōducet, si uiuas plurimū pe-
nes eos, qui sani, tibi sano natura sint similes &
amici. Ac magis forsan si paulo iuniores. Vtrum
uero, & quomodo frequens adolescentū cōsue-
tudo parumper senium retardare ualeat pudic⁹
Socrates consulendus.

Quę adminicula senes a planetis accipiant ad
omnia mēbra fouenda. Cap. XIII.

u Erum consulite potius solliciti senes Apo-
linem: qui Socratem gręcorū sapientissimū
iudicauit. Cōsulite Iouem isup, atq; Venerē. Phę-
bus ipse artis medicinę rector, nucemuscatā uo-
bis fouēdo stomacho dabit. Iuppiter, cum Phę-
bo masticen, atq; mentā. Venus uero corallum.
Fouēdo rursus capiti. Phoebus peoniā, thus,
amaracū & cum saturo myrram. Spicā nardi ma-
cemq; Iuppiter. Venus deniq; dulce maratrū at-
que myrtum. Ad cor uero fouendū accipietis a
Phębo quidem citrariā. Crocū, lignum aloes,
thus, ambram, muscum, doronicum, modicum
cariofilum, citri corticem, cinnamomum. Ab Io-
ue lilium: buglossam: ocimum: & mentā: beenias
que radices, & candidas pariter, & rubentes. A
Venere sola quidem myrtum, & sandalum, at-
que rosam. Vna cum Saturno coriandrū. Hęc

uos cōtundite diligenter: & quę stomachi sunt
cydoniorū oleo in formam cerotī cōficite. Quę
uero capitis: oleo spicę perfundite, ac illinite cer
uicem, tempora, frontē. Quę deniq; cordis: au
reo uīno spargite, aquaq; rosacea. Eaę foris pre
cordiis admouete. At iecur imprimis creando sā
guini necessariū nescio quomodo pretermisim⁹
Huic ergo sēper eupatorio & opobalsamo Phę
bus opitulabitur. Pistaceis Iuppiter: atq; passu
lis. Venus autē epatica: endiuia: spodio: cicorea.
Lieni tandē fouēdo Saturnus ille uester, una cū
ioue capparim dabit uobis scolospendriam, ta
mariscum. Sicut uesticā Iuppiter, cū Venere. Pi
na: glycirhiza: amido: cucumeris seminibus: mal
ua: altea: māna: cassia: curat. Saturnū uero ueren
dum pluribus: ne adeo uos fugite senes. Hic enī
q̄peregrinus est iuuenib⁹, tam uobis domestic⁹
erit. Ut igitur totū ipse quoq; uobis corpus ue
getet pro uiribus, atq; confirmet: accipietis non
nunq̄ ab eo regnante pariterq; a Phębo mumiā
simul, & anseris assī pulpā hęc anseris adipe mo
dico delinite. Contundite diligenter. Mirobala
noruz chebularū atq; indarū melle concoquite:
Ambra, musco, croco odite. Ante oīa uero hęc
uobis pfutura cōfidite. Credentes medicinarū
ad uitā cōferētū, uitā esse fidē. Qua speretis, &

DE VITA LONGA.

deum supplicantibus uobis adspiraturū. Et res ab eo creatas: præsertim cęlestes mirificā procul dubio ad augēdā uel ꝑseruādā uitā hęc potētīā.

Confabulatio senum sub Venere per uirētia prata. Cap. XIII.

¶ Ed a grauioribus his numinibꝰ, ad Venerem parumper uos per hortos & prata senes uirētia reuoco. Ad almā Venerē uos oēs ad uoco. Non ludētem qđem uobiscū: sed iocantē. Hęc & uobis inq̄, & mihi iam seni. Primo qđem iocosū hoc fundit oraculū. Ego filiī, si nescitis, uoluptate motuqꝰ uobis uitam dedi. Ego igitur uoluptate quadam motuqꝰ & si nō simili uobis seruabo uitam. Eandē quoqꝰ seruabit libertate liber: uitis sator, propagator uitę. Liber ipse semper odit seruos: & quā uino promittit uitā, solis liberis implet longā. Meę qđem uitę simul, atqꝰ menti quondā profuit regnante Saturno diminuta menta, placetqꝰ quotidie. Vobis autē maior menta mēti uitęqꝰ prodest. Diminuta nocet. Risū ex meis hortis legite. Negligite ficū. Has uero uiolas qñ carpitis, carpe uos existiate lilia: ꝑhēdentes liliū, cōprehēdere crocū. Crocū a Phębo Iuppiter ipse nactꝰ ꝑpagauit i liliū. Liliū ego a Ioue suscipiēs, in has, quas hęc uidetis uiolas, transformauī. Deniqꝰ rosa qđem uobis esto luci

fer. Hesperus uero mirtus. Post oraculū nobis cogitādum mādat: rerum uiridium naturā: quatenus uirent, non solū esse uiuam: sed etiā iuuenilem: humoreq; prorsus salubri, & uiuido quodam spiritu redundantē. Quia ppter odore, uisu, usu, habitatione frequenti iuuenilē inde spiritum nobis influere. Inter uirētia uero deābulantes interī causā perquiremus. Ob quā color uiridis uisum p̄ceteris foueat, salubriterq; delectet. Inueniemus tandē naturā uisus esse lucidam: ac lucis amicam: Volatilē tamē, ac facile dissipabile. Idcirco dū per lucez se dilatat, uelut amicam, iterdū nimio lucis excessu rapi prorsus: & uehementi dilatatiōe dissolui. Tenebras autē naturaliter uelut iūmicas fugere: ideoq; radios i angustum inde retrahere. Optat uero uisus ita p̄frui lumine, ut p̄ amicū hoc suū amplificeat qdē: nec tamen interim dissipeat. Iā uero i quocūq; colore plus admodū tenebrarū: siue nigredinis ē q̄ lucis: nō dilatat: nec iō delectat radi⁹ uisus ad uotū. Vbi uicissim pl⁹ admodū splēdidī coloris ē q̄ nigri, spargit̄ latius, noxia qdā uoluptate distractus. Quāobrē color uiridis maxime ōnium nigrū cum cādido temperans, p̄stat utrūq;: delectans pariter, atq; conseruans. Et molli insuper & adhuc tenera qualitate sicut & aqua radi

DE VITA LONGA.

is oculorū absq̃ offensione resistit. Ne abeuntēs
 longius disperdantur. Quę enī dura sunt simul
 & aspera, frangūt quodāmodo radiōs. Quę ue-
 ro rarissima sunt, dissolutioni aditū patefaciunt.
 Sed quę soliditatē aliquam habent; lenēq̃ simul
 equalitatē, sicut specularia corpora, nec ipsa q̃-
 dem frangunt; neq̃ longius disperdi permittūt.
 Quę deniq̃ præter hęc beneficia, tenera quoq̃
 sunt & mollia, sicut aqua resq̃ uirides, liq̃dis ocu-
 lorum radiis mollitia blandiūtur. Deniq̃ uisus
 radiū q̃dam est in quadam oculorū aqua natu-
 raliter nobis accensus. Ac temperatum lumen in
 aqua quodāmodo resistente requirit. Itaq̃ gau-
 det aqua. Delectatur speculis aquę similibus. Vi-
 ridibus oblectatur. In quibus sane uiridibus so-
 lis lumen insitum adhuc uernum secum habet
 humorem, aquamque subtilem occulto quodā
 lumine plenam. Ex quo fit etiā: ut color uiridis
 cum tenuatur, in croceum resoluatur. Quorsum
 hęc? Vt intelligamus frequentem uiridiū usum,
 siquidem uisus spiritū recreat: qui in animalī spi-
 ritu quodāmodo præcipuus est, animale quo-
 que reficere. Atque etiā meminerimus: si color
 uiridis: quia inter colorum gradus mediū atq̃
 tēpatissim⁹ est, tm̃ aīali spiritui p̃dest, multo ma-
 gis q̃ per q̃litates tēpatissima sunt, naturalem &

uitalem spiritum iuuatura: atq; admodū profu-
tura nobis ad uitam. Nihil in mūdo temperatius ē
q̄ cælum: nihil sub cælo ferme téperatius ē q̄ cor-
pus humanum. Nihil in hoc corpore téperatius
est q̄ spiritus. Per res igitur temperatas uita p̄ma-
nens in spiritu, recreatur. Spūs p̄ temperata cèle-
stibus cōformatur. Deniq; discamus ex téperie
uiridis, quę illuminando, & que congregat aima-
lem spūz, atq; dilatat: ideoq; maxime iuuat, nos
quoq; in cordialibus eligēdis, cōponēdis, utē-
dis, aromatica subtilia & acuta, q̄ spūm extende-
re, uel etiam illuminare solēt: quod facit crocus
atq; cinamomū, cū aromaticis semper stipticis
cōgregantibusq; ceu mirobalanis & similib⁹ cō-
miscere. Atq; uicissim. Neq; prætermittere: q̄ abs-
q; acumiē etiam aromatico, simul utrunq; confi-
ciunt. Aliq̄tum uidelicet dilatant: atq; admodū
congregant: multūq; illumināt: quę & alias nar-
rauimus: quod efficit aurū, argentū, spodiū, co-
rallus, electruz, sericū, pretiosi lapilli, inter quos
iacintus, uel ore detētus ob iouialē téperieē plu-
rimū coprobatur. Cum enī sub terra nequeant
speciosissima & q̄si cęlestia procreari absq; sum-
mo quodā beneficio cęli: probabile est reb⁹ eius-
modi mirificas cęlitus iēsse uirtutes. Cōpositio
uero eiusmodi, quę dilatādo, & illuminādo spi-

ritum & que congregat, ita delectat eum intrinse-
cus atq; recreat, sicut foris uiriditas oculos: atq;
ipsum etiam apud senes in naturali quadam uiridi-
tate diutissime seruat: quasi laurum, oliuam, pinum,
etiam hieme uirentem. Tantoq; magis id efficit,
quo efficit & interius: atq; maxime: si compositio
talis aromatico flagret odore, alliciatq; sapore.
Profecto sicut corpus, ex crassioribus humorum
partibus compositum in quantum redigitur forma: ita
spiritus ex subtilissimis eorundem porcionibus com-
stitutus formam habet quantum naturaliter temperatis-
simam, atq; lucidam: ideoq; celestem. Atq; in hac ipsa
forma conseruandus est, ut subtilis quidem sit: & i-
terea firmus sicut diximus. Sit omnino lucidus:
sed etiam quodammodo solidus. Ac preterea rebus
odoriferis, firmis, lucidis assidue foueatur, si ui-
tam cupimus conseruare, que uiget in spiritu, &
uendicare nobis celestia dona. Hec hactenus ius-
su Veneris contemplati, Venerem ipsam audiuisse
putemus.

Mercurius alloquitur senes: & consulit eis cir-
ca uoluptatem. odores. Cantus. Medicinas.

Cap.

XV.

i Intererea dum inter senes ipsa quasi Venus com-
fabularetur: forte quidem hactenus satis bel-
le. Deinceps uero plixi forsam fabulatura foret.

ADMONITIVVS
Sermonem hunc his Mercurius uocibus, sermo-
num auctor interpellat. Quid nam uobis est cū
Venere isthac semper puella senes? Quid rursus
Veneri cum sermonibus? Non ne mei simul, atq̃
uestri sunt sermones. Mea ratio pariter, atq̃ ue-
stra. Audite me igitur eadem nūc attentioe, qua
illam, & multo maiore insuper attentioe q̃ Ve-
nerem. Quinq̃ scitis esse sensus. Visum, audi-
tum, olfatum, gustum, tactum. Esse rursus qui-
q̃ (ut ita dixerim) discite rationes. Duz. n. per qn-
q̃ sensus quotidie imbuitur uobis animus, rati-
onesq̃ inde rerum ipse cōcipit: interea notiones
habitusq̃ ad res iudicandas quinq̃, tanq̃ ratio-
nes quinq̃ resultāt. Pręterea sicut quinq̃ hic q̃-
dem sunt sensus: inde uero quodā mō rationes:
ita uite tenor quinq̃ gradibus circa sensum rati-
onēq̃ disponitur. Vnde quinq̃ numerātur ęta-
tes. Prima quidem sensu tantum trahitur. Secū-
da: sensu magis admodū allicitur q̃ ratioe ducatur.
Tercia: post hęc alternis pariter rationis, &
sens⁹ psuasioneibus agitur. Quarta: ratione poti-
us q̃ sensu ducit̃. Quinta: tādē ratione tantū regi-
debet. Prima igitur ętas, atq̃ secunda tanquam
subiecta Veneri, Venerē si placet loquentē au-
diat. Reliquę uero Mercurium. Ego igitur reli-
quos uos omnes alloquor: non pro me quidem

tantum: sed ꝑ Diana etiã hac: quã ad sinistrã meam cernitis. Nempe cũ hæc elinguis sit: Ego uero biliguís: iure pro hac ipsa, cuius ego liguam habeo, loquor. Vnã ꝑfecto noxiãq; Venus uobis ididit uoluptatẽ: qua noceret quidẽ uobis: prodesset uero futuris: exhauriens paulatim uos ꝑ latentẽ quandã quasi fistulã: Aliudq; uestris liquoribus implẽs, atq; procreãs: uos tandem quasi uetustum quoddã spoliũ cicadarum iã exhaustũ humi relinquẽs. Cicadę interĩ teneriori ꝑspiciẽs. Non ne uidetis? Quod Venus de materia uestra generat esse recens quiddã & uiuum, sensuq; ꝑreditũ: Surripit ergo uobis iuuetutẽ, & uitã atq; sensum: ex toto inquã corpe per totius uoluptatẽ, ut efficiat inde totũ. Ego interim materię illius quę quartę digestionĩ superest qualitate monitus, uos cõmoneo, alimenta similiter quarta digestionẽ cocta plurimũ uitę uestre succurrere: ouũ recens uidelicet itegrũ & forbile una cũ saccharo exiguoq; croco. Lac humanum uel suillum uel caprinum cum paulo melle súptũ. Atq; hæc duo tũc salubriora sũt, quãdo natiuo adhuc calore flagrãt. Et si ouum aliam mox cocturam desiderare uidetur: Presertĩ i stomacho min⁹ ualido: S; leuiter ẽ coquẽdũ. Verũ ut parũꝑ ad Venerẽ r̃deam⁹. Si qñ uidiſtis

Venerem, iuuenilem admodum uidiſtis, & qua
ſi meretriciis fucis & ornatibus expolitã. Hęc er
go, quę noua ſemper ẽ, noua ſemper affectat, o
dit uetera. Facta deſtruit, unde conſtruat faciẽ
da. Hęc ruruſum, ſi dictu fas ẽ, quaſi meretrix nõ
uno quouis eſt contẽta uiro. Vulgus amat. Er
ut dialectice loquar, ſpeciei paſſim poti⁹ q̃ indi
uiduo ſuffragatur. Iam uero neq; tactu tantũ
uos præcipitat: ſed etiam gultu, fallit quotidie,
perditq; deceptos. Quos. n. uos i rebus ſapores
p̃cipitis mediocri quadã tẽperie gratos, hos Di
ana hęc Apollinis Iouisque munere tradidit. Il
lecebras uero ſaporum miras qbus quotidie ue
lut hamo capri clam miſeri uitã p̃ditis, Ven⁹ in
ſidioſa fabricat. Quid igit̃ Martẽ incuſatis? Quid
Saturnum? Mars quidẽ raro admodũ uobis pa
lamq; nocet. Saturnus quoq; ſẽpius uultu ſe p̃
fitetur hoſtem: nocet tardius: tẽpuſq; remediis
nulli negat. Sola Venus palã ut amica uenit: claſ
inimica uenit. Hanc igitur incuſate poti⁹, ſi quẽ
inter ſuperos incuſare licet. Ad multiplicẽs hui⁹
inſidias: tum oculis argiuos ipſos inſtruite: tuſ
Palladis clipeo uos munite. Aures autẽ ad blan
das pollicitationes eius tanq̃ ad letales ſyrenũ
cantus obſtruite. Hunc deniq; prouidentię flo
rem a me accipite: quo Circes hui⁹ ueneficia de

uiteris. Hęc uobis duas uix tandē, & has qdem
 letiferas pollicei uoluptates, poti⁹ q̄ largiit. Ego
 uero beneficio patris atq; fratris quinq; promit
 to uobis: quinq; p̄sto, puras perpetuas, saluta
 res: quarū infima est in olfactu: superior in audi
 tu: sublimior in aspectu: eminentior in imagina
 tione: in ratione excelsior atq; diuinior. Quo
 maior delectatio in tangendo p̄cipiit, atq; gustā
 do: eo uitę grauius frequēter accidit detrimen
 tum. Contra uero q̄to maiorē in olfactu uolup
 tatē & auditu, atq; uisu. Item imaginatione & se
 pe ratione quotidie reportatis: tanto fila uitę lō
 giora producit. Verū sicut in blandimētis tā
 gendi: atq; gustandi cauendā uobis subdolā ad
 monui. Venerē: sic in ipsa secretiore nimisq; assi
 dua cōtemplatiue mētis delectatione caueate Sa
 turnū. Illic. n. frequēter filios ipse suos deuorat.
 Nam quos sublimiorū contēplationū suarū ra
 pit illecebris: & illic agnoscit ut suos: hos interī
 si modo diuti⁹ gradū ibi sistant, false q̄dam e ter
 ris amputat: terrenāq; incautis uitā sepe surripit
 Hoc saltē Venere interim indulgentior: qd̄ Ve
 nus qdem uitam, quā tibi detrahit, donat alteri:
 nihil tibi pro detrimento restituēs. Saturn⁹ aut
 pro uita terrena a qua separat⁹ ipse, te deniq; se
 parat, celestem uitam reddiit, atq; sempiternā.

Hoc ipso siſes eſſe uident̄ iter ſe Ven⁹ atq; Satur⁹
nus, q̄ ſane q̄ aq̄rio gaudet, tã regnat in libra, q̄
hoies & hic & illa generãdi libidie uexat: nocet
q; uexatis, ut ide poſteritati p̄ſit. Sz hęc q̄dẽ fe
cũdat corp⁹, ſtimulatq; fecũdũ. Ille m̄erẽ ſuo ſe
mie grauidã urget ad p̄tũ. Vos igit̄ p̄uerbiũ meo
res ne qd nimis, aſſiduĩs prudẽtię frenis p̄turien
tis utri⁹ q; libidinẽ cohibete. Tãetſi m̄to citi⁹ gra
uiuſq; ille lędit, quos tedio, torpore, m̄erore, cu
ris, ſuperſtitõne p̄mit, q̄ quos ſupra uires corpo
ris moreſq; mortaliũ eleuat ad excelfa. Omnino
uero ſeruate moneo quod æqu⁹ Iuppiter Pitha
goram docuit, & Platonem, humanã uitam in q̄
dam equali animę ipſius cũ corpore proportio
ne ſeruari. Vtrunq; ſuis quibuſdã alimentis & ex
ercitationibus ali ac ſimiliter augeri. Si q; alter
utrũ educatione præcipue ſua, multo robuſtius
altero tandẽ efficit: nō mediocrẽ facit uitę iactu
ram. Propterea qcunq; inter reſ medicorum arte
laudatas potiffimũ eas eligit, quę corpori ſiſ &
igenio p̄ſunt, maximũ uitę ſibi uēdicat adiumẽ
tum. In earũ uero numero uinũ, mentã, miroba
lanũ, muſcũ, ambram, zinziber recēs, thus, aloẽ,
iãcintũ, ſimileſq; lapillos, herbas ue cõſimiles eẽ
putate, & quę ad utriuſq; utilitatẽ a medicis pa
riter cõponũtur. Sed longioribus hiſ quãdoq;

DE VITA LONGA.

interceptis ambagib⁹: Ego quoq³ medicus huc accessi. Si sapor ex rebus accepti nō ultra uiuē tibus: Item odores ex aromatis iam siccis, uitaq³ uacuis, multū ad uitam conferre censent. Quid nam dubitatis odores ex plantis radicib⁹ adhuc suis herentib⁹, uiuentibusq³ mirū imodū uitę uires accumulatuos? Deniq³ si uapores exalantes ex uita duntaxat uegetali magnope uitę uestrę profunt, q̄tum pfuturos existimatis cant⁹: aerios quidē, spiritui p̄sus aeriō harmonicos harmonico calentes adhuc, uiuosq³ uiuo: sensu p̄ditos sensuali: ratione cōceptos rationali. Hanc ergo uobis a me fabricatā trado lyram: cā tumq³ cū ipsa phębeū, solamē laborum diuturnę uitę pignus. Sicut. n. res qualitate tēperatissime simulq³ aromaticę, tum humores inter se: tū spiritū naturalē secū ipso contēperant: Sic odores eiusmodi uitalē spiritū: sic rursum similes quoq³ concentus spiritū animalē. Dum igitur fides in lyra sonosq³, dum tonos tēperatis in uoce: similiter spūm uřm intus cōtēpari putate. Ac ne ipse Venere sim auarior, quę sine Baccho friget, ab hoc ipso Libero patre p̄ me nectar hoc accipite. Qui p̄cipue iter uos frigēt, t̄pibus similib⁹, bis septimo quoq³ die uncias uernacei, uel maluatīci dulcis meri duas sūmāt cū una panis uncia

tribus ante mensá horis. Semel aut drachmam uná sublimis aquę destillátis ex uíno cū iuleb ro facei semúcia. Quo qdem líquore illínire etiá cutem, & ad olfactú uti cōmodíssime possunt. Atq; ut post eiusmodi nectar ambrosiá quoq; uobis afferam. Hanc insup acceptá ab Ioue largior medicínam. Quattuor mirobalanorú uncias accipite chebularú: Tres rosacei sacchari: Condití sinziberis hieme qdem unciam: estate uero semúciam. Tría hęc cū emblicarum melle concoquite suauiter: septemq; aurí foliis exornate. Ieiuní bolú ante prádium quattuor horis accipite. Anno saltem íntegro quotidie id assúmite. Ut inde uelut aquíle renouet uestra iuuent⁹. Hactenus quasi Mercuriú locutú existimemus.

Confirmatio supiorú: & q; deuitare debem⁹ assíduam cogitationé & coitú. Cap. XVI.

a Strologi Veneré & Saturnú inimicos inuicem esse ferunt. Cum uero in celo ubi oía amore mouétur, ubi defectus est nullus, odium esse nequeat, inimicos. i. effectu diuersos íterpretamur. Mittamus impręsentia reliqua. Ecce núc Saturnus qdem nobis in cętro: Venus aut in circumferentiá posuit uoluptatem. Volupras uero spirítuú esca quędã est. Igitur ex opposito Venus, atq; Saturnus spirítus nostri uolatum aucu

pantur. Illa per uoluptatē suaz allicít ad extēna
 Híc interím per suam ad intíma reuocat. Dístra
 hunt itaq; spūm sí ferme eodē tempore moueāt,
 atq; díssípant. Quáobré níhil contēplatori uel
 curioso pestilenti⁹ q̄ Venereus actus: níhil uicís
 sím hunc sectanti alieníus q̄ cura & cōtemplatio
 esse potest. Contēplatoreni uero phísicū, religio
 sumq; eodē in gradu cōnumeramus. Et gradu sí
 mili quēlibet in negociís suis ualde cogitabūdū,
 grauíb⁹ q; curis obnoxíū. Hínc rursus efficitur,
 ut sí quē Saturnía, uel contēplatōne nímiū occu
 patū uel cura pressū: leuare interím & aliter con
 solari uelim⁹, per Venereos act⁹, ludos íocos íd
 tentantes tanq̄ per remedia longe dístantía, fru
 stra atq; etíam cū iactura conemur: atq; uicísím
 sí quē uenereo, uel opere pdítū, uel ludo íocoq;
 solutū moderari uelim⁹, per saturniā seueritatez
 emendare non facile ualeam⁹. Optíma uero dí
 scíplina est: per quēdā Phēbí Iouisq;: qui ínter Sa
 turnū Venerēq; sunt medíi, studia símiliaq; reme
 dia homines ad alterutrum declínātes ad medi
 um reuocare. Sed ut tandē sím⁹ medíci: sicut flā
 ma duob⁹ cōmuníter modís uíolētís extínguít:
 aut uelut dífflata uētís: aut cōtra quasi cōpressa
 cíneribus: Sic spírítū uel celeríter effectū Vene
 reo díssípamus: uel sensím Saturnío suffocamus:

ac sepe exprimimus cōprimendo, pariterq; resol-
uimus. Spiritus utiq; frequēter ad extima uo-
lās, intima reddit uel uacua, uel aliena uirgē. Sed
ad intima sepe coactus cetera circū membra præ-
stat uirgē minus idonea. Citā igitur senectutē, tū
uenus interioribus nostris: tū Saturnus extero-
rioribus infert. Venus qdē præcipue: ubi ex quo
uis eius motu facile corpus debilitatur atq; laba-
scit. Saturnus quoq; potissimū: quādo ex quocū-
q; contēplationis officio, uel curę labore, inge-
niū corporisq; uires labefactantur. Et si uel q ad
contēplationē: uel qui ad libidinē natus est, ple-
runq; ad suū uterq; officiū est natura fortissim⁹.
Natura. n. sepe coniūgit cū uoluptate simul & fa-
cilitate potentiā. Unusquisq; igitur se cogno-
scat: suiq; ipsius moderator, ac medic⁹ esto. Coi-
tum qdem frequentaturi ceteros cōsulant. Ego
uero exercitaturis ingeniū libro etiam superiore
consului. Deniq; omni diēta oībus remediis uti
debent: quibus mēbra, spiritus, sensus, ingeniū,
memoria confirmantur. Cogitationes per inter-
ualla repetere. Nec expectare uel minimū ex co-
gitatione laborē. Maxime uero cum primum ca-
nescunt: quis non nulli sint qui non tam debili-
tate nature, uidelicet adhuc iuuenes canos emit-
tunt, q̄ uel egritudine, uel egrotatiōe aliqua præ-

DE VITA LONGA.

cedente: aut etiã parentũ similitudine: a quibus scilicet iã canescentib⁹ fuerint generati.

De medicinis senum. Et de habitatione iterũ atq; dieta. Cap. XVII.

c Haldeorum regula est forte probanda, ad iuuentutem recuperandã: peregrinos humores imbibitos corpori, expurgare gradatim, tum interiores, competentibus medicinis: sũ exteriores, frictionibus & lauacris prouocationibusq; sudoris. Intereaq; salubribus, duraturisq; alimentis paulatim corp⁹ implere. Sunt autẽ qui trochiscis quibusdã ex uipera factis, uel helleboro preparato promittunt humores oẽs ueteres putridosq; prorsus educere. Quibus expurgatis & humore rursũ saluberrimo alimentis salutaribus recreato, restituere iuuetutẽ. Et q; cautiore sunt, helleboro gallinas pascunt: hominẽ uero gallinis. Eiusmodi uero curationẽ tanq; periculosam in iuuetute arbitror potius q̃ in senectute tentandam. Ne forte iuuentutem illam a Medea Pelię seni promissam experiamur. Nam & iuuenes medicinis exquisite purgantib⁹ cito senescere Hyppocrates asserit. Sz ubi dieta nõ sufficit, clystere uel mãna, uel aloe presertim lota secur⁹ uteris. Si tibi sint alu⁹ astrictior, mãna cũ iur

ADPHOTIV 80
caponis, mirobalanicq; uirtute. Sin minus, hac te
iuuenē etiam in senectute purgatione seruabis.
Summe unciā lotę aloes unā, mirobalanorū em
blícarū drachmas duas, chebularū quoq; tantū
dem, duas itē rosarum purpurearū, mastícis quo
q; tantundē. maluatíco uíno cófice pílulas: quā
do luna fēliciter collocata, propicio fruitur Iou
is aspectu, p̄sertim si domicilia fixa possede
rit uel ipsa, uel Iuppiter. Hęc enī ad diuturnitatē
uitę magnope conferunt. Potes etiā utiliter reu
barbarū hic cū aloe cōponere scilicet dimidiā
aloes partē, dimidiā reubarbari. Et quotiens o
pus fuerit, unā mane sūmere pílulā ad tres usque
uel quicq; modicūq; insup uinū bibere. Vbi ue
ro pituitā magis times, potes cōmode in his pí
lulis trochíscorū agarici tertiā partē accípe una
cū tertiis aloes duab⁹ dimisso reubarbaro. Sed
primā illā ego iam multis ānis pílularū cōpositō
nem omni etati experior esse tutissimā. Eadē ho
ra confectiōnē eiusmodi facito. Sūme mirobala
norum emblicarū, belliricarū, indarū, chebula
rum unciā uniuscuiusq; unam: cinamomi uero
duas: unā quoq; doronici: rosarū purpurearum
unam: sandalorū rubeorū duas: unā croci drach
mam: tertiā drachmę partē musci: ambrę tantun
dem. Candidū post hęc cū aqua rosacea succoq;

DE VITA LONGA.

citri fundito saccharum. Coque: fac bolos: auro
 q̄ inuolue. Hoc ante prandiū quattuor horis sū
 mentes atq̄ dantes utiliter experti sum⁹ ad uirtu
 tem corroborandā: ad illustrandū spiritum atq̄
 firmandū. Maxime uero proderit, si paulū quid
 insuper uini aurei biberis. Proderit & sepe calefa
 ctum panem aureo mero & rosacea aqua perfū
 dere: & modico insuper cinnamomo saccharoq̄
 uberiore condire. Frequēter etiam duo hęc cū
 lacte amigdalino & modico pane miscere. Nam
 eiusmodi mixtiones naturam referūt Iouialem.
 Pręter oīa, quę in superiorib⁹ explicauimus uel
 saltem significauimus, ab his omnes urbani dili
 genter cauere debent, estu, gelu. Quolibet uel
 post calorem frigore uel nocturno. Nebulis, uē
 tis uel ex palude flantib⁹, uel irrūpentib⁹ ex an
 gusto. Locis item ubi aer uel mouet̄ uiolenti⁹,
 uel nullo modo mouet̄: Habitatione quīs humi
 midiore, fetore, torpore, męrore. Diligenti⁹ aut̄
 Mercurii sectatores. Diligentissime senes. Qui p̄
 terea postq̄ mane corpus totum leuiter perfricu
 erint, delinient ipsū aduersū aeris & laboris incō
 moda, calente oleo, uel uino quopiā subamaro:
 cui prius infuderint mirrham, & rosam, atque
 myrtum. Saluiam frequenter ore ferant, neruis
 ac dentibus amicissimam. Et quādo dentium ui

DE VITA LONGA
tio, liquida uelut infantes alimenta repetere cōpelluntur: molíffíma caueant. Lac quidé uino referant moderato. Vrantur igne dūraxat ut medicina, quantum uidelicet expellēdi frigoris, & fuscitandí calorís innatí necessitas postulat. Alioquin tanquam edace humorem naturalem exsiccaturo. Solem uero quoad delectat sequantur ut alímentum, destillatione uítata: Et estu similiter declínato. Faciles quídem motus diligant, excitando calorí admodum necessarios. Labores autem corporis oderínt: & multo magis animi. Nec mínus longam sírim, & inediám, atq; uigíliám.

De nutrimento spírítus, & conseruatione uítę per odores. Cap. XVIII.

I Egimus in calídís quibusdam regionibus, ac plurímo passím odore flagrántibus multos gracilí corpe, & ímbecíllo stómacho, quasi solís odoribus alí. Forte quoniam ipsa natura loci, tum herbarum, & frugum, atq; pomorum succos ferme totos redígít in odores: tum corporum humanorum humores illic resoluít in spírítum. Cum igitur uterq; uidelicet odor & spírítus sit uapor quídam, & símíle símíli nutri

DE VITA LONGA.

atur, nimirum & spiritus & spiritalis homo plurimum ab odoribus accipit alimentum. Nutrimtum uero, qualecunque id sit per odores siue fomentum, apprime senibus & gracilibus necessarium est. Quo defectum alimenti solidioris atque uerioris, utcunque compensare possimus. Ambigere tamen non nulli solent, utrum spiritus odoribus nutriatur. Ego autem opinor solis forsan ita nutriri, ut nisi alimenta, que crassa sunt, digestionem tandem in uapores extenuentur, spiritus ipse quem diximus uaporem esse, nullum illinc suscipiat nutrimentum. Itaque uinum odore plenum spiritum subito recreat: que cetera uix tandem reficere possunt. Vapores uero illum in quem cibi cocti denique transferuntur, ideo appellamus odorem: quoniam & odor ubique uapor quidem est: & hic tractus intus ex alimentis uapor nisi spiritui quodam odore placeat, uix ullum spiritui exhibet alimentum. Quamobrem Auicennam nostrum ualde probamus dicentem: corpus quidem dulcedine: spiritum uero quadam (ut eius uerbis utar) aromaticitate nutriri. Quam crassitudo corporis non nisi crassa natura, qualis est in dulcedine, coalescere ualeat. Tenuitas uero spiritus: non alio quam fumo quodam, atque uapore: in quo aromaticitas ipsa uiget, refici possit. Aro-

ADVOJATV ED
maticam uero qualitatē dicimus odorā, & acutā, & quodammodo stipticā. Proinde quoniam iecur quidem corpori per sanguinē alimentum præstat, dulcedine plurimum augetur. Co autem quia & creat spiritus: & spiritui pro creat alimentū: merito desiderat aromatica. Expedi tamen, & aromatica p corde cōdiri dulcedine, & dulcīa pro iecore aromaticis commisceri: dulcedinemq; interea nimiam euitare. Quid plura? Galienus ipse secutus Hippocratē, spiritum non solum odore putat nutriri, sed aere: Aere inquam non simplici: sed potius oportune permixto. Quibus quidem si fidē habebimus, nec alimentorū, nec rei ullius delectum magis ad uitam necessarium, q̄ aeris nobis accommodari, esse censebimus. Aer. n. & inferiorū & celestium qualitatibus facillime semperque affectus & immensa (ut ita dixerim) amplitudine circumfusus, perpetuoq; motu, nos undiq; penetrās, ad suā nos mirabiliter redigit qualitatē. Præsertim spiritū, præcipue uitalem in corde uigentem. In cui⁹ penetralia: tū assidue influit, tum repente. Sic protinus afficiens spiritum, ut ē affect⁹: perq; spiritum uitale, q̄ & materia, & origo est spirit⁹ animalis, pariter afficiens animalem. Cuius quidem qualitas maximī momenti est ingeniosis eiusmo

DE VITA LONGA.

di spiritu plurimū laborantibus. Itaq; ad nullos
 potius q̄ ad eos attinet puri luminosiq; aeris, o-
 dorumq; delectus, atq; musicę. Hęc enī tria spi-
 ritus animalis fomēta p̄cipua iudicantur. Po-
 tissimus uero ad uitam est aer electus. Nā ocrā-
 uo mense nati in egypto plurimi uiuunt. Et non
 nulli in plagis gręcię temperatis saluberrimi ae-
 ris bñficio. Quod Aristoteles narrat: & Auicē-
 na confrimat. Sed profecto sicut corp⁹ ex ua-
 riis compositum, uariis quāuis non eadem men-
 sa nutriendum est alimentis, ita spiritus similiter
 compositus uarietate quadam aeris semper ele-
 cti oblectādus est, atq; fouendus. Simili quoq;
 electorū odorum uarietate quotidie recreand⁹.
 Nam aer & odor quasi spiritus quidam esse uide-
 tur. Iam uero Alexander & Nicolaus Peripa-
 tetici una cum Galieno concludunt spiritum ui-
 talem, & animaleme ideo nutriri, tum odore, tū
 aere: quoniam uterq; mixtus est, atq; cōformis:
 & utrunque haustū in p̄cordia penetrare: ubi
 coqui temperariq; ad uitam, perq; arterias diffū-
 di. Vbi uterq; coctus iterum, nutrit spiritum (ut
 aiunt) utrunque, p̄cipue animalē. Aiūt etiā
 spiratum aerem non solum refrigerēdo calori p̄-
 desse: sed etiam nutriendo. Nā & animalia etiam
 ualde frigida spirāt. Addunt aerem crassiorē spi-

ritui naturali tanquam magis corporeo conuenire, subtilem uero, purum, lucidum, spiritui potius uitali, potissimum animali. Neque mirum uideri debet spiritum adeo tenuem, rebus quoque tenuibus ali. Siquidem & pisciculi multi aqua nitidissima nutriuntur: & ocimum in aqua simili, uiuit, crescit, floret, & dolet. Mitto quibus elementis Chameleontem & Salamandram nutriri nonnulli ferant. Redeamus ad nostra. Interest certe quod plurimum, qualem spiritum aeren: quales haureamus odores. Talis enim & spiritus in nobis euadit: Eatenus uero nos anima per uitam uegetat: quatenus spiritus harmoniam seruat cum anima concinentem. Spiritus quidem in nobis primus uiuit, & maxime: & quasi uiuit solus. Nonne repente quodam sepe casu, affectu, uita, sensus, motus, subito membra deserunt? Regresso uidelicet ad cordis penetralia spiritu: Et sepe statim reuertuntur ad membra per frictions & odores illuc spiritum redeunte. Quasi uita in ipso spiritu uidelicet re uolatili potius insit quam humoribus aut membris. Alioquin propter horum crassam tenuitatem tardius admodum accederet uita membris atque recederet. Quicumque igitur uitam in corpore producere cupitis, spiritum imprimis excolite; hunc

DE VITA LONGA.

augete nutrimentis sanguinem augētibus, tem-
 peratum uidelicet, atq; clarum: Hunc aere sem-
 per electo fouete. Hunc quotidie suauib⁹ odo-
 ribus alite. Hūc sonis & cātibus oblectate. Sed
 iterea odores cauete calidiores. Frigidiores fu-
 gite. Capescite temperatos. Frigidos calidis, sic-
 cos humidis temperate. Odorē uero omnem q̄
 pars corporis subtilissima est, scitote non nichil
 habere caloris: atq; ex rebus quę ipse nutriunt,
 odores sperate potius nutrituros: ut ex aromati-
 co: piro pomoq; persico, similiq; pomo: magis at
 recente pane, calente: maxime carnibus assis: q̄
 maxime uino. Atq; sicut sapor qui mirifice pla-
 cet: plurimi uelocisq; nutrimentī causa est uel oc-
 casio corpori, sic odorem ad spiritum se habere
 putate. Commemorare uobis iterum placet: De-
 mocritum iam iam expiraturum ut obsequere-
 tur amicis: spiritum ad quatrimum usque olfa-
 ctu calentium panum retinuisse: ulterius etiam
 si modo placuisset, spiritum seruaturum. Sunt
 & qui dicunt id mellis odore fecisse. Ego si mō
 usus est melle, existimo illum mel uino liquefa-
 ctum albo, calentibus panibus infudisse: neque
 .n. sp̄nēd⁹ ē mellis odor. Flos nāq; florū mel exi-
 stit: nec parū nutrit ip̄a dulcedine: ac diu q̄litate

sua res integras a putrefactione tueſt. Itaq; ſi q; nouerit hoc etiã ad cibũ ita ueſci, ut nec dulcedine nimia meatus oppleat: nec tali quodã calore bilem exaugeat, certum habebit lōgioris uite ſubſidiũ. Saltem igit̃ condimētũ hoc frigidis & humidis adhibete. Verum ut uos reuocē ad odores. Vbicunq; ſuffocationē, cōpreſſionēq; ſpirituũ nimiam extimeſcitis: qđ meror frequēs torporq; portendit, odores circũfuſos amate. Vbi uero fugã exalātium ſpũm expaueſcitis, odores potius ínfuſos nutrimentis accipite. Et ſi qđ odorum præterea foris ſumitis, uelut clypeũ coſtis dumtaxat admouete ſiniſtris. Non ne uideris q̃ repēte ſurſum uel deorſum ad odores ſe matrix ipſa præcipitet: q̃ uelociter ad os ad nareſ ſpirit⁹ aduolet, ſuauiſ odoris eſca pellect⁹. Vbi igitur ſpũs uel exiguus uel fugaciſſimus eſſe dep̃ hēditur: quod puſillanimitas ſepe declarat, corporiſq; debilitas uel parua de cauſa multa cōtingens: odoribus non tam extrinſecus obiectis, q̃ intrinſecus iniectis allicite: imo poti⁹ pascite: retinete. Odorem uero uini ante oēs eligite. Miſtũ nãq; nutrit ſpũm odor exalans ex natura tũ plurimum, & uelociter nutriente corpus: tũ uoluptate ſenſum afficiente. Tale uero uinũ eſt præteris calidum, humidũ, & odorũ, atq; clarũ. Ta

DE VITA LONGA.

le etiã saccharũ esse dicerẽ, si sũmat odorẽ. Cin-
 namomũ quoq; simile: Et doronicũ, anisũq; &
 dulce maratrũ, si acumini suo ad exiguã dulcedi-
 nem adderẽt ampliorẽ. Sed quã tempiem natu-
 ra non fecit, uobis ipsi conficite. Et quotiens di-
 stractionẽ spiritũ formidatis, calidioribus acu-
 tioribusq; & subtilissimis adhibete, quẽ cohibe-
 re partim per uolatũ spũs, ac sistere ualeãt: ceu cro-
 co, chariophilis, cinamomo, adustũ panẽ, rosa-
 ceã aquã, acerũq; rosaceũ, rosã, myrtum, uiolã:
 sandalũ, coriãdrum, cydoniũ pomũ, atq; citrũ.
 Horreo uero cãphoram: ubi contra canitiẽ est
 agendũ. Recentẽ uero semp mentã diligo: menti
 etiã salutarẽ spũiq; tutissimã. Deniq; memẽtote
 res oẽs ueneno cõtrarias, esse uitẽ admodũ salu-
 tares: nõ gustu tantũ: sed etiã odoratu: maxime
 theriacã. Has uero in libro p̃tra pestilentiã enar-
 rauimus: narrabimus & in libro sequenti. Inter
 eas aut ne qd uos lateat, numeram⁹, & uinũ. Nã
 sicut homini uenenũ est cicuta, ita cicute uinum
 nõ simul qdem, sed paulo post ebibitũ. Ac ne so-
 lis uos odoribus hic alliciã, cõponendus uobis
 mando electuariũ quotidie mane gustandũ, ol-
 factu, gustuq; suaue, & uitẽ admodum salutare.
 Accipite tres chebularũ uncias: unã emblicarũ:
 & indarũ unã: unãq; belliricarũ: semunciaz uero

doronici: Cinnamomi uncias duas: croci drach-
mam unã: ambrę partē drachmę tertiam: Musci
quoq; tantūdem. Contūdite diligenter. Tantū
rosacei sacchari adhibete, q̄tū gustui satis facit.
Sandalorū rubentiū q̄tū fat est color: mellis itē
emblícarū uel chebularū: q̄tum molli expedit ele-
ctuarii formę, auri folia totidē quot p̄dictę sūt
uncię. Vbi uero difficilior est cōpositio multi-
plex, experti sumus simplicē hanc optimā esse. s.
ex chebulis maratro dulci: saccharo aqua rosa-
cea liq̄facto. Sūptam uero tū ieiuno stomacho:
tum post cęnam. Memineritis aut̄ mirobalanos
cōditas meliores esse: Siccas uero saltem diem in
tegrū, oleo amígdalarū dulcium, uel butyro uac-
cino prius infundite q̄ conflētis. Probat & Auí-
cenna uobis confectiōnē ex emblicis atq; indis,
cū melle anacardorū, coctoq; butyro: Item che-
bularas cū zinzibere & squama ferri, & potius au-
ri. Probat itē Petrus Aponensis cōpositiōnē
ex croco, mace, castoreo, per partes equales ac-
ceptis, atque cōtusis, & uino cōmixtis. Vnde af-
firmat uítam etiã propemodū moribundis pro-
duci consueuísse. Deniq; Aly Astrologus Me-
dicusq; excellens asserit, usu triferę similiumque
rerum uítam effici longiorem. In omni uero trí-
fera mirobalanus fundamentum est. Sed hanc

DE VITA LONGA.

temperant subtilibus quibusdã, atq; mollibus: Præsertim ubi sicciior est mirobalan⁹: Vt & pene-
 tret, nec meatus obstruat, nec aluũ exsiccet nimi-
 um, uel astringat. Cum uino præterea cõmodis-
 sime utimur: sed modico: ne forte diluat. Compo-
 sitionẽ uero Petri, quam modo narrabam, si mo-
 do utilis est, arbitror olfactu potius q̃ potu uti,
 lem fore.

Magorum medicina pro senibus.

Cap. XVIII.

m Agi stellarũ obseruatores ad Christum ui-
 tẽ ducem stella duce uenerunt, pretiosum
 uitẽ thesaurũ offerentes, Aurum, Thus, & Myr-
 rham: Tria dona pro tribus planetarũ dominis,
 stellarum domino dedicantes. Aurum quidem
 pro temperamento Iouis maxime omniũ tempe-
 ratum. Thus autem pro Sole præcipue, phæbeo
 calore simul odoreq; flagrans. Myrrham deniq;
 firmantem corpus atque conseruantem: pro Sa-
 turno omnium firmissimo planetarum. Huc
 igitur om̃s ad sapientes magos uenite senes mu-
 nera uobis quoq; uitã pductura ferẽtes. Qui-
 bus auctorẽ uitẽ quondam ueneratĩ traduntur.
 Venite senes iq̃ senectutẽ grauiter tolerãtes. Ve-
 nite & uos p̃terea, quoscũq; senectutis ppemod̃
h.ii.

aduentantis formido sollicitat. Accipite precor
alacres uitalia dona. Sumite uncias quidem thuris
duas: unaque uero myrrhe: auri rursus in folia du-
cti dimidia drachme parte. Contundite tria simul,
conflante, confundite in pilulas, aureo quodam me-
ro: Idque tunc oportune conficite, quando Dia-
na propicio Phœbi, uel Iouis gaudet aspectu. Sum-
mite posthac thesauri tanti, aurora qualibet por-
tionunculam. Ac exiguo perfundite meri potu: nisi
forsan incaluerit æstas. Tunc enim aquam rosaceam
bibere prestat. Si quis autem iter uos calorem quo-
uis tempore magis metuat, his mirobalanum chebu-
lam, aut emblicam, equalē ad thuris, myrrheque, & au-
ri simul pondus addiciat. Hoc humorē procul-
dubio naturalē a putrefactione tuebitur. Hoc
humoris resolutionē longius propulsabit. Hoc tres
in uobis spiritus naturalē, uitalē, animalē, fouebit,
confirmabit, corroborabit. Hoc rursum uegeta-
bit sensum. Acuet ingenium. Memoriam conseruabit.

De periculis euitandis ex quolibet uite septena-
rio imminentibus. Cap. XIX.

c Vm astronomi singulas deinceps diei ho-
ras planetis ordine singulis distribuierint:
Siciterque septem ebdomade dies: atque in ipso foetu
per menses digesserint officia planetarum: Cur non
etiam per annos eadem disponamus? Ut quemad-

DE VITA LONGA.

modum infantē in aluo latentē rexit primo men-
se Saturnus:ultimo Luna. sic statim natum ordi-
ne iam conuerso primo ipsius āno ducat Luna.
Secūdo si uis, Mercurius. Tertio Venus. Quar-
to Sol. Quīto Mars. Sexto Iuppiter. Septimo ue-
ro Saturnus. Arq; deinceps ordo per uitam simi-
lis repetatur. Itaq; in septimo quolibet uitę āno,
fit in corpore mutatio maxima. ideoq; periculo-
sissima, quandoq;dem & Saturnus nobis cōmu-
niter est peregrinus: & ab eo tunc planetarū sū-
mo ad lunam e uestigio planetarū infimā guber-
natio redit. Hos annos astronomi gręci clima-
tericos nominant. Nos scalares uel gradarios: uel
decretorios appellamus. Forte uero in morbis
ipsum humoris uel naturę motum planetas per
dies eodē ordine regunt. Vnde & septimus quis
q; eadem ratione iudiciarius appellatur. Quar-
tus quoq; quoniam medium in septennario te-
net. Tu igitur si uitam pducere cupis ad senectu-
tem, nullis eiusmodi gradibus interruptā: Quo-
tiēs septimo cuiūlibet propinquas anno, consule
diligenter astrologum. Vnde immineat tibi dis-
crimen ediscito. Deinde uel adito medicum, uel
prudentiam, & tēperantiā accersito. His nanq;
remediis prohiberi minas astrorum Ptolemęus
etiam confitetur. Addit quinetiam astrorū pro-

missa sic augeri posse, ut agros cultor auget ter-
re uirtutem. Probat Petrus aponensis argu-
mentatōib⁹ m^lris, & testionio Aristotelis, Galie-
ni, Aly, naturalem uite finem non esse ab initio
ad unguem determinatū, sed ultra citraq³ moue-
ri posse. Idq³ asserit tum ex astris, tum etiā ex ma-
teria. Cōcludit his auctoribus rationibusq³ obi-
tum etiā naturalem differri posse; cū astrologiē
machinis tum p^residiis medicorū. Igitur neque
nos temere in his p^rceptis elaboram⁹. Neq³ te
pigeat perquirere a medicis q̄ naturaliter tua sit
dieta: & ab astrologis, quę stella uite faueat. Et
quando hęc bene se habet, & ad eam luna, cōpo-
ne quę p^rdesse didiceris. Neq³ pudeat sepe illos
auscultare: qui non tā fortuna, q̄ uirtute senectu-
tem prosperā consecuti uidentur. P^reterea Pro-
lemeus & ceteri professores astronomiē imagi-
nibus q^ubusdā ex certis lapidibus & metallis, sub
certo sidere fabricatis uitam prosperā pollicen-
tur, atq³ longeuā. Verū de imaginibus q^udem ex
parte ac plurimū de reliquo fauore celesti cōmē-
tarium componimus in Plotinum. Quem librū
huic operi deinceps subiciendum existimamus.
Quemadmodum, hoc post librum scribi uolu-
mus: quem de curanda litteratorum ualitudine

DE VITA LONGA.

composuimus. Fauorem uero cęlestem quem modo dicebam, pro iuuentute longa, nunc quātum quasi poetę cuiđam licet loqui: quantū rursus medico licet facere, a Phębo Bacchoque petemus.

Solis ęterna est Phębo Bacchoq; iuuentus.

Nam decet in tonsis crinis utrunq; deum Phębus & Bacchus sęper indiuidui fratres sunt: Ambo fere sunt idę: Phębus quidę est ipsa spherę illius anima. Sphera uero Bacchus: immo & Phębus est rotus ipse spherę circus. Bacchus autem est flammeus ille in hoc circo, circulus: imo uero Phębus est almū in hoc flammeo globo lumen. Bacchus autem existit ibidę salutaris ex lumine calor. Semper ergo fratres comitesq; sunt: fere semper alter & idem. Quid uero? Si sol in uere quidę Phębus est, cantu suo tunc auium cantus excitans: Cithara rursus tempora temperans. In autunno uero, Sol idem auctor uini Bacchus existit. Tria nobis ad seruandam iuuentutem pater ille Liber qui amat colles Bacchus affert. Hos quidę apricos primum colles. In his autem collibus suauissimum pręcipue uinū. Perpetuā i uino securitatę. Tria quoq; Phębus Bacchi fr̄ pari benignitate largit̄. Diurnū p̄

DE VITA LONGA
mo lumen: sub fomento luminis herbas suaui-
ter redolentes. Ad luminis huius umbram citha-
ram cantumque perennem. His ergo pensis potis-
simum: his staminibus Clotho nobis iam non par-
ca longa vitæ fila producet. Tris parcas fere om-
nes poetæ canunt. Tris quoque nos non poetæ ca-
nimus. Prudens quidem in omni victu parcitas vi-
tam nobis longam inchoat. Constans quoque in cu-
ris subeundis parcitas producit vitam. Parcitas uero in
cælo fruendo negligens vitam occat. Tres Pythago-
ras temperantiam ante omnia celebrat: tres etiam nos in præse-
ntia celebramus. Temperantiam in affectibus con-
seruato: temperantiam in omni victu seruato. Tem-
perantiam in aeris obseruato. Hac enim prouidentia
humorum intemperie que citæ senectutis & inte-
pestiue mortis causa est aspirante deo procul ad
modum propulsabis. Aspirabit autem auctor il-
le vitæ: si ea tantum conditione vitam optaueris
diuturnam, ut diutius cum generi humano ui-
uas, tum maxime uiuas illi, quo mundus totus in-
spirante uiuit.

F I N I S .

DE VITA CAELITVS:

Prohemium In Librum De Vita Cęlitus.

ARSILIVS Ficinus Florentinus Se-
renissimo Pannonię Regi semp inuicto.
Philosophi ueteres rex oim felicissime
cęlestium uires inferiorũq; naturas diligentissime
perscrutati: Cum existimarēt hominē frustra sa-
pere: qui nō sibi sapit, totam merito perscrutatō
nem suam imprimis ad uitā sibi cęlitus cōparandā
retulisse uidentur: iudicantes (ut arbitror) tū ele-
menta, & quę ex his cōponuntur frustra sibi co-
gnita fore: tum mot⁹ cęlestium, & influxus teme-
re nimitū obseruatos: nisi hęc una cū illis cog-
nita simul, atq; cōiuncta, aliquādo sibi ad uitā fe-
licitatemq; conducerēt. Profuit autē illis ut ui-
detur, eiusmodi contēplatio, ad uitā primo pre-
sentē. Nam Pythagoras & Democritus Apollo-
niusq; theaneus & quicunq; ad id potissimū stu-
duerunt rerū sibi cognitarū usu prosperam ua-
litudinē cōsecuti sunt: uitāq; longęuam. Contu-
lit insuper ad futuram uitā, tum per gloriā apud
posterios propagandā: tū apud deum in ęterni-
tate fruendā. Siquidē ex mirabili mundi totius
ordine eius tandē cognouere rectorem: & ante
omnia cognitū amauerunt. Tibi uero gloriaꝝ
per sęcula cuncta, futurā magnanimitas, magni

ficētia, uictoria ppetua pollicēt. Vitaz quoq; a
pud deū i quo beatā, diuina clemētia, insigni pi-
etati tuę iusticięq; pmittit. Vitā deniq; psperas
iter mortales fatiq; longā q̄tū ex inditiis q̄bus-
dā mihi licuit cōiectare felicia tibi sidera decre-
uerūt. Vt autem quod pollicentur, id & p̄stent
firmissima fide & cumulo insup progēt plenio-
re. Diligētia tua, & medicorū, astrologorūq; cu-
ra efficere pculdubio potest. Iā uero id posse sci-
entia & prudētia fieri doctissimi quicq; astrolo-
gi, ac medici cōfitētur. Cum igit̄ inter Plotini li-
bros, magno Laurētio Medici destinatos, in li-
brum Plotini de fauore celitus hauriēdo trac-
tātē nuper cōmētariū cōposuissē: inter cetera in
eū nostra commētaria numeratū id quidē selige-
re nūc Laurētio quidē ipso pbāte. Atq; maiesta-
ti tuę potissimū dedicare decreui. Spero equidē
dum uitę tuę prosperitatiq; cōsulam, uitę interi
& splēdori sęculi nr̄i, & humani generis cōsultu-
rū. Atq; ut ualitudini prosperitatiq; regię ualidi-
us hęc nr̄a pdesent: p Valorē ip̄m mittenda pu-
taui. Hunc tu igit̄ Valorē nr̄m clemētissime Rex
cōplectere p̄cor. Tātū eī natura, uirtus, auctori-
tas tua ualet: ut absq; te neqat uel Valor ip̄e ua-
lere. X. Iulii. M. CCCC. LXXXIX. Florētis.

DE VITA CAELITVS.

Verba Marfilii Ficini Ad Lectoré sequentis
libri.

f Alue hospes ingenioſe. Salue iterũ quiſqꝫ
es ſalutis auíd⁹, qui n̄ra ad limia tendis. Vide p̄
cor hospes cupide primũ, q̄ hoſpítalis ſim. Intra
tis erat certe, ſalutẽ ſtatí hoſpítio dicere. Ego ue
ro ſalute p̄ueniens, mox p̄ſpectũ ſaluere te iuſſi.
Intra tẽ & adhuc ignotũ p̄libẽter excepi. Trahẽ
tẽ apd̄ me moras, p̄miſſa (ſi de⁹ aſpírauerit) ſalu
te donabo. Hoſpítũ ergo nact⁹ es amicũ q̄dem
oibus: & amoris nũc erga te plenũ. Si qd̄ forte
fers tecũ aõri p̄trariũ: Si qd̄ habes odii, p̄ri⁹ poní
to p̄cor q̄ medicinas híc uítales attigas. Vitã ení
tibi dedit aõr, uoluptasqꝫ pentũ. Vitã uiciffi⁹ de
mit odiũ, atqꝫ dolor. Quẽ igiĩ odioſus uexat do
lor: huic null⁹ uſqꝫ medicinẽ uítali relíct⁹ ẽ locus.
Quãobré deíceps te nõ ut hoſpítẽ tm̄, iam allo
quor: ſed amicũ. Officina Marfilii tui aliq̄to eſt
amplior, q̄ hís cácellis dũtaxat, quos híc uides,
coerceatur. Nõ. n. ſolo hoc libro ſequẽte: ſz duo
b⁹ etiã p̄cedẽtib⁹ circũſcribĩt. Tota uero ſũma
tm̄ medicina qdã ẽ p̄uirib⁹ opítulatura uítẽ: ut
ualida tibi uita ſit, ut lõga. Idqꝫ ubiqꝫ medicorũ
ope cẽlit⁹ adiuta molĩt. Varia ſane p̄ diuerſis ho
minũ ingeniis, atqꝫ naturis n̄ra hæc officina, āti
dota, pharmaca, fomenta, ũguenta, remedia p̄

DE VITA CAELIVS
fert. Si qua tibi fortasse minus placeant: mittito
quidē ista. Cetera propterea ne respuito. Deni-
q; si non probas imagines astronomicas, alio-
quin pro ualitudine mortalium adiuuentas q̄s
& ego non tam p̄bo q̄ narro: has utiq; me con-
cedente: ac etiam si uis cōsulente dimittito. Me-
dicinas saltē celestī quodā adminiculo cōfirma-
tas, nisi forte uitā neglexeris, ne negligito. Ego
.n. frequentī iam diu experientia cōpertum ha-
beo: tantum interesse inter medicinas huiusmo-
di, atq; alias absq; delectu astrologico factas, q̄
rū inter merū atq; aquā: ut etiā infans octauo a
conceptōne mēse natus, florentiē mēse martio,
nocte ascendente Saturno retrogrado, semiu-
uus, eiusmodi diligentia uideatur a nobis imo a
Deo quasi uitę redditus, poti⁹ q̄ seruat⁹. Tri-
enniumq; ualidus ferme iam impleuerit. Iam ue-
ro si pręterea generis eiusdē plura narrauero, ue-
ra loquar. Nec gloriabundus (quod est a philo-
sopho penitus alienum): sed exhortabund⁹ po-
ti⁹ afferā. Verū satis iā partī qdē cociliantes, p̄ti
etiam exhortātes allocuti te sum⁹: deinceps igi-
cum Plotino loquamur, ita demum tibi diligen-
tius consulturi.

In om̄ibus quę hic & alibi a me tractantur, tā-
tū assertū esse uolo: q̄tū ab ecclesia cōprobatur.

MARSILII FICINI FLORENTINI LIBER
DE VITA CAELITVS COMPERAN
DA COMPOSITVS AB EO IN-
TER COMENTARIA E-
IVSDEM IN PLOTI
NVM.

In quo cōsistat secūdū Plotinū uirtus fauorē
cēlitus attrahens scilicet in eo q̄ anima mundi,
& stellarum, Demonūq; anime facile alliciūtur
corporū formis accomodatis. Cap. primū.

I tantū hęc duo sint in mūdio: hinc q̄
dē itellect⁹: inde uero corp⁹: Sed ab
sit aia: tūc neq; itellect⁹ trahet ad cor
p⁹: imobilis. n. ē omnio caretq; affec
tu motionis principio, tanq̄ a corpore longissi
me distans: neq; corpus trahetur ad itellectū,
uelut ad motum per se inefficax, & ineptum: lō
geq; ab itellectu remotum. Verum si iterpona
tur anima utriq; conformis, facile utrinq; & ad
utraq; fiet attractus. Primo quidē ipsa omni
um facillime ducitur: quoniā primum mobile ē,
& ex se & sponte mobile. Pręterea cum sit (ut di
xi) mediā rerum, omnia suo i se modo continet,

& utrinque ratione propinqua. Ideoque conciliantur, & omnibus: etiam equaliter illis quae inter se distant: ab ea uidelicet non distantibus. Praeter enim id quod hinc quod de conformis est diuinis: inde uero caducis, & ad utraque uergit affectu, tota inter se est simul ubique. Accedit ad haec, quod anima mundi totidem saltem rationes rerum seminales diuinitus habet: quot ideae sunt in mente diuina: quibus ipsa rationibus totidem fabricat species in materia. Vnde unaquodque species per propria ratione seminale proprie reddet ideae, facileque potest per hanc sepe aliquid illic accipere: quoniam quod de per hanc illinc est effecta. Ideoque si quando a propria forma degeneret: potest hoc medio sibi proximo formari rursus, perque id medium inde facile reformari. Ac si certe cuidam rerum speciei, uel indiuiduo eius rite adhibeas multa, quae sparsa sunt: Sed eidem ideae conformia. Mox in materiam hanc ita opportunè paratam, singulare munus ab idea trahes per ratione uidelicet animae seminale. Non enim intellectus ipse proprie: sed anima ducit. Nemo itaque putet certis mundi materiis trahi numina quaedam a materiis penitus segregata: Sed Demones potius animataeque mundi munera stellarumque uiuentium. Nemo rursus miretur per materiales formas animam quasi allici posse. Siquidem

DE VITA CAELITVS.

escas eiusmodi sibi congruas ipsamet, quibus al-
 liceretur, efficit: et semper libenterque habitat in
 eisdem. Neque in mundo uiuente toto quicquam repe-
 ritur tam deforme, cui non adsit anima: cui non in-
 sit & anime munus. Congruitates igitur eiusmodi
 formarum ad rationes anime mundi Soroaster di-
 uinas illices appellauit: quas & Sinesius magicas
 esse illecebras confirmauit. Nemo denique cre-
 dat ad propriam quandam materie speciem et tem-
 pore certo hauriri omnia prorsus ex anima do-
 na: Sed pro oportunitate dona duraxat seminis
 quo talis spes pululauit: seminumque conformium. Ita
 que hic homo humanis tantum adhibitis non prop-
 rias piscium uel auium dotes, inde sibi uedicat: sed hu-
 manas atque consimiles. Adhibitis autem que
 ad stellam talem pertinet atque Demonem, stel-
 le Demonisque huius proprium subit influxum, ue-
 lut lignum per sulfur paratum ad flammam ubi-
 que presentem. Atque hunc non modo per ipsos
 stelle demonisque radios: sed etiam per ipsam
 mundi animam ubique presentem: in qua et cu-
 iuslibet stelle Demonisque ratio uiget: partim
 quidem seminalis ad generandum: partim eti-
 am exemplaris ad cognoscendum. Hec enim secundum
 Platonicos antiquiores rationibus suis edifica-

371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400

uit ultra stellas in celo figuras : partesq; ipsaruz
tales, ut ipse quoq; figure quedam sint : impressit
q; his omnibus proprietates. In stellis autē figuris,
partibus, proprietatib⁹, omnes rerum inferiorum
species continentur, & proprietates earū. Vniuersales
uero figuras octo posuit atq; quadraginta scilicet in
zodiaco duodecim: extra uero sex atq; triginta.
Item in zodiaco triginta sex ad numerum facierum.
Rursus ibidem ter cetū, atq; sexaginta ad numerum
graduuz. In quouis enim gradu sunt stelle plures,
ex quibus ibi conficiuntur imagines. Similiter
imagines extra zodiacum in plures diuisit
figuras pro facierum ibidem graduumq; suorum
numero. Constituit denique ab imaginibus his
uniuersales imagines habitudines, & proportiones
quedam, que ipse quoq; imagines illic existunt.
Eiusmodi uero figure continentur queq; sua
habent ex radiis stellarum suarum in se inuicē
peculiarī quadam proprietate coniectis. A quib⁹
formis ordinatissimis dependent inferiorum
forme, illinc uidelicet ordinate. Sed & celestes
illę tanq; & inter se disiunctę, procedunt a
rationib⁹ anime coniectis inuicem: & quodammodo
mutabiles, a stabilibus. Sed hę quatenus se
ip̄as nō comprehendunt, referuntur ad formas
in mēte

uel animali uel eminentiore sese cōprehēdētes: quę tanq̄ multiplicēs redigūtur ad simpliciſſimū unū atq; bonū, ſicut figurę cęleſtes ad polū. Sed redeamus ad aīam. Quādo igiſ aīa gignit ſpectiales inferiorum formas uireſq; eas per ratioēs efficit proprias: ſub ſtellarū formaꝝq; cęleſtium adminiculo. Singulares uero indiuiduorū dotes: quę ſepe nonnullis inſunt tam mirabiles q̄ in ſpeciebus eſſe ſolent exhibet per ſeminales ſimiliter rationes: non tam ſub adminiculo formarum figurarūq; cęleſtiū, q̄ ſitu ſtellarum & habitu motionū, aſpectuūq; planetarū, tum inter ſe, tū ad ſtellas planetis ſublimiores. Anima q̄dem noſtra ultra uires membrorū proprias communes ubiq; promit in nobis uitę uirtutē. Maxime uero per cor, tanq̄ ignis animę proximi fontem. Similiter aīa mundi ubiq; uigens per ſolem præcipue ſuam paſſim explicat cōmunis uitę uirtutē. Vnde quīdam aīam & in nobis & in mundo, in quolibet membro totam, potiffimū in corde collocant atq; ſole. Sēper uero memento ſicut aīę noſtrę uirtus per ſpiritū adhibetur membrīs: ſic uirtutem animę mundi per quintā eſſentiā, quę ubiq; uiget tanq̄ ſpūs intra corp⁹ mundanū, ſub aīa mundi dilatari per oīa: maxime uero illis uirtutem hanc infundi: quę eiufmodi ſpūs plurimū

hausert. Potest aut quita hęc essetia nobis it⁹
magis magisque assummi: si quis sciuerit eam aliis ele-
mentis imixtam plurimum segregare: uel saltē his re-
bus frequēter uti, quę hac abundant, puriore pre-
ferri. Ceu electum uinum, & saccharum, & balsamum,
atque aurum, preciosique lapilli, mirobalanique & quę
suauissime redolent: & quę lucent. Maxime uero quę
subtili substantia qualitate habent calidam, humi-
damque, & claram. Quale preter uinum est albissi-
mum saccharum: presertim si huic adhibueris au-
rum, odoremque cinnami, atque rosarum. Preterea si-
cut alimenta rite in nobis assumpta per se non ui-
ua, rediguntur per spiritum nostrum ad uitę nostre
formam: sic & corpora nostra rite accomodata
corpori spirituique mundano uidelicet per res mu-
danas, & per nostrum spiritum, hauriunt ex uita mun-
dana quam plurimum. Si uolueris ut alimentum rapi-
at preter ceteris formam cerebri tui uel iecoris atque
stomachi: simile quantum potes accipe alimentum, id
est cerebrum, & iecur, & stomachum, aialium, ab hu-
mana natura non longe distantium. Si optas cor-
pus tuum atque spiritum, ex aliquo mundi membro, uide-
licet ex sole uirtute accipere, quere quę ante alia sunt
solaria: inter metalla lapillosque, magis autem inter
plantas. Sed inter aialia magis. Maxime inter ho-
mines. Similiora enim tibi magis proculdubio co-

ferunt. Hęc & extra sunt adhibenda: & intus p
uiribus affūmenda: p̄fertim in die, & hora so-
lis, & sole in figura cęli regnante. Solaria uero
sunt oīa ex lapillis, & floribus, quę elitropia no-
minant̄, quia uertuntur ad solem. Itē aurū, & au-
ripigmentū, aureiq; colores, crysolitus, carbun-
culus, mirra, thus, muscus, ambra, balsamū, mel
flauū, calamus aromatic⁹, croc⁹, spica nardi, cin-
namomū, lignū aloes, cęteraq; aromata. Ariēs;
astur: gallus: olor: leo: cātarus: crocodill⁹: hoīes
flaui: crīpi: sępe calui: magnanimi: sup̄iora partī
cibariis, p̄tim unguētis subfumigatōibusq; p̄ti-
usui accōmodari possūt. Hęc sentiēda, & cogitā-
da frequēter, & īprimis amāda. Et luminis pluri-
mum est q̄rendū. Si dubites uentrē ab iecoris
fomēto destitui, trahe ad Ventrē iecoris faculta-
tem, tū frictionib⁹, tum fomētis, per ea q̄ iecori
congruūt: per cicoreā: endiuīā: spodiū: & eupa-
toriū: & epaticā: atq; epata. Sim̄iter ne destituaī tu-
uz corp⁹ ab Ioue, moue corp⁹ ī die, horaq; & reg-
no Iouis: & utere interim Iouialibus. Argento;
iacinto: topatio: corallo: christallo: berillo: spo-
dio: Saphiro: uiridib⁹ aerūsq; coloribus. Vino:
saccharo: albo melle: & cogitatōib⁹ affectibusq;
p̄limū. Iouialib⁹. i. p̄stantib⁹, equis, religiosis atq;
legiferis & inter homīes eiusmodi, sāguīneosq;

& pulchros, uenerabilesq; uersabere. Sed me-
mento primis illis rebus frigidis inferendum esse
aurum: & uinū: mentāq; & crocum: & cinnamo-
mū: atq; doronicū. Aialia uero Iouialia esse Ag-
num: pauonēq; & aquilam: & iuuenū. Quo-
modo uero uirtus Veneris attrahatur turturib;
Columbis, & motacillis, & reliqs non permittit
pudor ostendere.

De Concordia Mundi

De natura hominis secundum stellas.

Quomodo fiat attract⁹ ab unaquaq; stella.

Caput .II.

n Equo uero diffidere debet qsq; nos atq; oia,
que circa nos sunt, preparamētis quibus-
dam posse sibi uendicare celestia. Nā celitus hec
facta sunt: assidueq; regunt: & illinc i primis pre-
parata sunt ad illa: & quod maximū est, mundus
aial in se magis unū est, q̄ quoduis aliud animal:
si modo est animal p̄fectissimū. Ergo sicut in no-
bis membri cuiuslibet p̄sertim principalis qua-
litas motusq; ad alia p̄tinet: ita membrorū prin-
cipalium actus in mūdo commouent omnia: &
membra inferiora facile capiunt a supremis ultro
dare paratis. Quo enim potentior causa est: eo
est promptior ad agendum: eo igitur propēsi-
or est ad dandum. Exigua igitur preparatio nobis

DE VITA CAELITVS.

*insuper adhibita sufficit cęlestiũ munerib⁹ capiẽ
 dis: si modo quisq; ad id præcipue se accõmodet
 cui est præcipue subditus. Sed ante uniuscuius
 q; nostrum proprietatẽ, humanę speciei pprie-
 tatem cõsiderare debemus. Hęc igit esse solarẽ,
 astrologi arabes cõsenserunt. Quod ego e statu-
 ra hominis erecta: pulchraq; humoribusq; sub-
 tilibus: & spũs claritate: imaginationisq; perspi-
 cuitate: studioq; ueritatis & glorię: uerũ esse cõ-
 iecto. Addo quineriã proprietatẽ huic Mercu-
 riale: ob strenuum uersatilis ingenii motũ. Et
 quoniã humanũ genus natum nudũ: inerme: om-
 niũ egenum: hęc oĩa propria industria sibi cõpa-
 rat: Quod est Mercurii propriũ. Addo etiã Io-
 uialem: ob cõplexionẽ corporis temperatam at-
 q; leges. Et quoniã secũdo mense, quo Iuppiter
 dominaĩ, uitam accipimus: atq; nascimur nouo:
 quo iterũ recipit dominatũ. Itaq; humana speci-
 es ab his tribus potissimũ dotes insuper amplio-
 res ita demũ sibi poterit uedicare: Si per Solaria,
 Mercurialiaq; & Iouia seipsã eis magis indies at-
 q; magis accõmodabit. De reliquis autem quid?
 Saturnus non facile communẽ significat huma-
 ni generis qualitatem atq; sortẽ: Sed hominẽ ab
 aliis segregatum: diuinũ: aut brutũ: beatũ: aut ex-
 trema miserã pressum. Mars: Luna: Venus: affe-*

ctus & actus homini cū ceteris animātib⁹ eque
cōmunes. Ad solē igiŕ & Iouem, atq; Mercuriū
reuertamur. Solaria qdem nonnulla & Iouia di-
ximus: Mercurialia uero nescio quō prætermiſi-
mus. Sunt autē eiusmodi. Stānū: Argentū: præ-
ferrim uiuū: Marcassita argentea: lapis achates:
uitrū: porphyriticum: & quæ crocē cū uiridi mi-
ſceant, smaragdum atq; lacca. Aialia sagacia &
ingenioſa ſimul & ſtrenua, ſimię: canes. Homies
eloquētes: acuti: uerſatiles: oblonga facie: mani-
busq; non pingues. Sunt autē quærenda, & ex-
ercenda q̄ ad aliquē planetā attinēt: eo uidelicet
dominante (ut diximus) in die & hora eius ſi fieri
potest: etiā quādo ipſe ſit in domicilio, uel exal-
tatione, uel ſaltē triplicitate ſua & termino & an-
gulo celi: extra cōbuſtionē directus: ac ſepi⁹ ori-
entalis: ſi ſole ſit ſuperior. Itē in auge: & aspiciat
a luna. Si q̄s autē ab ipſa Luna beneficiū, & a Ve-
nere poſcat, tpa ſimilia obſeruare debebit. A Ve-
nere qdem per aialia ſua q̄ dixim⁹, & per corneo-
lam: & ſaphyrū: lapidēq; lazoli: & crocē atq; ru-
beū: & corallū: om̄sq; pulchros uariolq; uel uiri-
des colores: & flores: atq; concentus: ſuaueſque
odores: atq; ſapores. A Luna p̄ alba, & humida,
& uiridia, per argentū atq; chriſtallū, & uniones,
& argenteā marcassitam. Quoniā uero Satur-

DE VITA CAELTIVS.

nus q̄dem statui & perseverãtię dominãt: Mars
 aut̄ efficacię motus: cogimur nõnunq̄ horũ quo
 q̄ gratia ab eis patrociniã postulare: t̄pibus uĩ-
 delicet similiter obseruatis. Ab illo q̄dem p̄ ma-
 terias quãsdã quodãmodo terreas, & fuscas, at-
 q̄ plũbeas, & fuscũ iãspidẽ, & magnetẽ, & camoi-
 num atq̄ calcidoniũ, & ex parte q̄dam per aurũ,
 & aureã marcaffitã. A Marte uero p̄ ignea, rubea
 es rubeũ. Sulphurea oĩa. Ferrũ lapidẽq̄ sãguine-
 um. Neq̄ diffidas saturnũ habere nõ nihil i au-
 ro. Nã p̄pter p̄odus id̄ putãt habere. Quĩetiani
 Soli aurũ simile sic oĩb⁹ metallis iest, sicut Sol in
 planetis oĩbus atq̄ stellis. Iam uero si q̄s cõuice-
 rit Saturnũ & Martẽ natura noxios esse, qđ eq̄-
 dem nunq̄ crediderim: tñ his quoq̄ utẽdũ: quẽ
 admodũ uenenis nõnunq̄ utunt̄ & medicĩ: Qđ
 Ptolemęus in Centilogo probat. Proderit ergo
 quãdoq̄ uis Saturni caute sũpta: sicut apud me-
 dicos, quę astringunt atq̄ continēt: imo & quo
 stupefaciunt, sicut oppiũ & mãdragora. Mar-
 tis quoq̄ sicut euforbium & elleborus. Cautissi-
 mi uero hac in re fuisse uident̄ magi brachmanes
 Pythagorici: Qui cũ ob sedulum philosophãdi
 studiũ Saturni tyrãnidẽ formidarẽt, uestibus al-
 bis amiciebãt: Iouialib⁹ q̄, siue phębeis quotidie
 sonis & cãtib⁹ utebãt: plĩmũq̄ sub diuo uiuebãt.

Vbiq; uero memeto per affectu studiuq; animi
& per ipsam spūs qualitatem, nos facillime subito
q; exponi planetis eundem affectum ac eiusmodi
studiu & qualitatem significantibus. Per separa-
tionem igitur a rebus humanis: per ocium: solitudi-
nem: firmitatem: per theologia: secretiorēq; philoso-
phiam superstitionem: magia: agriculturam: per me-
rorem Saturno subiicimur. Per ciuilia & ambici-
osa negocia, per philosophiam naturalem, comunem
q;: per religionem ciuilem: perq; leges Ioui. Marti
per iram atq; certamina. Soli Mercurioq; per stu-
diu eloquentie, cantusq; & ueritatis & glie atq; so-
lertiam. Veneri per leticiam & musicam & festiua. Lu-
ne per uictum plantis simile. Sed hanc inter hos
differentiam mente teneto exercitationem ingenii
magis publicam atq; amplam ad solem spectare: Pri-
uatam uero & artificio macipatam, poti⁹ ad Mer-
curium. Tum uero musicam grauem qdem Iouis Solis
q; esse: Leuem Veneris: Medianam uero Mercurii.

Similis quoq; de stellis fixis ratio est. Hec qui-
dez comunis humane speciei regula. Propria ue-
ro unicuiq; regula fuerit explorare, q stella, qd
boni, cuiq; in genitura pmiserit, atq; ab ea poti⁹
q ab alia reposcere gram. Et ab unaquaq; no qd
libet donu. & quod aliaru est: sed eius ppriu ex-
pectare: nisi forte tum a sole comunia, multa re-

DE VITA CAELITVS.

portes: tãq̃ cõmuni quodã duce celestius, & ab Ioue ferme similiter: tũ mũdana pariter omia ab anima spiritusq̃ mũdi. Quẽ sicut & quoduis aial: multoq̃ efficacius aiatum esse: non solum Platonicę rationes: sed etiam astrologorũ arabum testimonia cõprobant. Vbi etiã probant ex applicatione quadã spũs nostri ad spiritũ mundi per artẽ phisicã affectũq̃ facta, trahici ad aiam corpusq̃ nostrũ bona celestia. Hinc q̃dem per spiritũ nrm̃ in nobis mediũ, & tunc a mũdi spiritu roboratũ: ide uero per radios stellarũ feliciter agẽtes in spũm nostrũ, & radiis natura similẽ: & tũc seipsũ celestibus coaptantẽ.

Inter aiam mundi & corpus eius manifestum est spũs eius, in cuius uirtute sunt quattuor elementa. Nos uero per spũm nostrum hunc possumus haurire.

Cap. III.

p Rofecto mũdanũ corpus q̃rũ ex motu generationeq̃ apparet est ubiq̃ unũ: qd̃ idorũ philosophi pbant ex eo q̃ passim ex se uiuentia generet. Ergo p aiam uiuit ubiq̃ sibi presẽtẽ, ac pr̃sus accõmodatã. Igit̃ inter mũdi corp⁹ tractabile, & ex pte caducũ: atq̃ ipsã eius aiam, cui⁹ natura nimiũ ab eiusmodi corpore distat: iest ubiq̃ spũs: sicut iter aiam, & corp⁹ in nobis: si mõ ubiq̃ uita est cõmunicata seper ab aia corpori

crassiori. Talis nanq3 spiritus necessario requiritur tãq̃ mediũ: quo aia diuina: & adsit corpori crassiori: & uitam eidẽ penit9 largiat. Corp9 autẽ omne facile tibi sensibile, tãq̃ sensib9 tuis accommodatũ, crassi9 ẽ, & ab aia diuinissima lóge degenerans. Opus est igit̃ excellẽtioris corporis adminiculo quasi nõ corporis. Proinde scimus uiuẽtia oia tã plãtas q̃ animalia: p̃ quẽdã spũm huic similitẽ uiuere atq3 generare. Atq3 iter elemẽta, qđ maxime spiritalẽ ẽ, uelocissime generare: p̃petuoq3 moueri q̃si uiuẽs. Sed quẽres interea, si elemẽta atq3 animãtes generant aliqd sibi simile suo quodã spũ, cur lapides & metalla nõ generãt: q̃ iter elemẽta & animãtes media sunt. Quia uidelicet spiritus i eis crassiori materia cohibeĩ. Qui si qñ rite secernat, secretusq3 cõseruet: tãq̃ semina uirt9 poterit sibi simile generare. Si modo materie cuiãdã adhibeatur generis eiusdẽ qlẽ spũm phisici diligẽtes sublimatõe quadã ad ignem ex auro secernẽtes: cui uis metalloꝝ adhibebũt: aurumq3 efficiẽt. Talẽ utiq3 spũz ex auro uł ex alio rite tractũ, atq3 seruatũ elixir arabes astrologi nominãt. Sed ad mũdi spũm redeam9: p̃ quẽ mũd9 generat oia: quãdoquidẽ & p̃ spũm ppriũ omia generãt. Quẽ tũ celũ, tũ qntã essẽtiã possum9 appellare. Qui tal' ferme ẽ i corpore mũdi, qlis i no

DE VITA CAELITVS.

stro nō. Hoc íprimis excepto: q̄ aia mūdi hūc nō trahit ex quattuor elemētis tāq̄ hūorib⁹ suis: sicut ex nostris nostra: immo hunc p̄xime (ut platonice siue plotinice loq̄r) ex uirtute sua p̄creat genitali quasi tumēs: & simul cū eo stellas: statimq̄ per eū parit quattuor elementa: quasi in illius sp̄ritus uirtute sint oīa. Ipse uero est corp⁹ tenuissimū: quasi nō corpus, & quasi iam aia. Itē quasi non aia, & quasi iam corpus. In eius uirtute minimū est naturę terreę. Plus aut̄ aqueę. Pl⁹ item aerię. Rursus igneę stellarisq̄ q̄ plurimū. Ad horum graduū mēsuras, ipse quātitates stellarū elementorūq̄ prodierunt. Ipse uero ubiq̄ uiget in oībus gñationis oīs p̄ximus auctor, atq̄ motor: de quo ille. Sp̄ritus íntus alit. Totus est sua pte natura lucidus calidusq̄, & humidus atq̄ uiuificus, ex dotibus aie superiorib⁹ dotes eiusmodi nact⁹. Quē plurimū hausisse Apolloniū Theaneū, testificat⁹ ē id⁹ Hiarchas dicēs, mirari nemo debet o Apolloní te diuinādi scientiam consecutū: cum tantū etheris in aia geras.

Sp̄s noster haurit mūdi sp̄m p̄ radios Solis & Iouis, q̄ ten⁹ ipse fit solaris & Iouialis. Ca. III.

h Vnc tu ígít studebis tibi íprimis ísinuare.

Hoc, n. medio naturalia q̄dā bñficia reportabis: tū corpis mūdani: tū aie: tū etiā stellarū: atq̄

DE VITA CAELITVS

Demonum. Nam ipse inter crassum mundi corp⁹
& animā medius est. Et in ipso stellę sunt & De-
mones: atq; per ipsum. Siue enim mundi corpus
atq; mundana sint ab aīma mundi proxime: sicut
Plotino placet atq; Porphyrio: siue mūdānum
corpus: sicut & aīma pxime sit a deo, ut nostris
plac3 & forte Timeo pythagorico: omnino uiuit
mūdus, atq; spirat: spiritūq; eius nobis haurire
licet. Haurit autē pprie ab homine per suū spiri-
tum illi suapte natura conformē. Maxime si red-
datur etiā arte cognatior. i. si maxime cęlestis
euadat. Euadit uero cęlestis: si expurget a sordi-
bus: & omnino ab eis, quę inherēt sibi dissimī-
lia cęlo: Quę quidē sordes nō solū intra uiscera
si fuerint, uerū etiā si in aīmo, si i cute, si i uesti-
bus, si in habitatione, & aere, spiritū frequenter
inficiunt. Efficietur tandē cęlestis, si ad orbicu-
larem animi corporis q; motū, ipse quoq; orbes
efficiat: Si ad aspectū cogitationēq; lucis frequē-
tiores etiā ipse subrutilet: Si adhibeant ei similia
cęlo ea cōmuniter diligentia, q̄ Auicēna i libro
de uiribus cordis spiritum curat. Et nos i libro
de curanda litteratorum ualitudine curare con-
tendimus. Vbi primū segregant ab eo uapores
obnubilantes medicinis ita purgantib⁹. Secūdo
rebus lucentibus illustrat. Tertio ita colitur, ut

& renuet simul, & cōfirmeſ. Fiet deniq; celeſtis
 maxie: q̄tum dictat ratio præſens: ſi applicētur ei
 potiffimum radii influxuſq; ſolis inter celeſtia
 dominātis. Aq; ita ex hoc ſpiritu tanq̄ in nobis
 medio celeſtia bona iprimis inſita ſibi in noſtrū
 tum corpus tum animū exundabunt. Bona inq̄
 celeſtia cuncta. In ſole enim omnia continētur.
 Conferet autem ſol ad ſpiritum ſolarē efficiēdū
 p̄p̄e: q̄n ſub ariete fuerit, uſq; leone: ip̄m aspiciēte
 luna: maxime in leone. Vbi adeo ſpiritū noſtrum
 uegetat: ut ip̄m muniat contra uenienū epidimie
 repellēdum: quod p̄ſpicue apparet i babilonia
 & egypto, & regionibus ſpectantib⁹ ad leonē:
 ubi ſol leonem intrans, epidimiam ſedat, ea dū-
 taxat ratiōe, qua dixim⁹. Tunc ergo & tu ſolaria
 paſſim exquisita compone. Tunc incipe ſolarib⁹
 uti: ea tamē cautione, qua ſub æſtu exſiccationē
 diligenter euites. Non poterit autē facile ſpi-
 ritus ſolaris euadere, niſi ſit q̄ plurimus. Ad ſolez
 .n. maxie pertinet amplitudo: Quā plurimū uero
 faciet tum diligentia cor rebus cordialib⁹ intus
 & extra fouens: tum etiam uictus ex alimentis q̄
 dem ſubtilibus: multū tamē, & facile & ſalubri-
 ter nutrientibus. Motus quoq; frequens atq; le-
 nis, & oportuna quies, aerq; tenuis atq; ſeren⁹:
 & ab æſtu geluq; remot⁹: Præcipue letus anim⁹.

Rursum nec solaris erit nisi calidus fuerit, & subtilis, & clarus. Subtilem clarūq3 facies, si tristitia, & crassa deuitabis & fusca. Vteris lucidis letisq3 intus, & extra. Luminis multū die nocteq3 excipies. Sordes expelles, & otium, & torporē. Impnis tenebras deuitabis. Perductur⁹ autē spm̄ ad calorem solī natalē; caue ne ad tertium caloris gradū siccitatēq3 deducas. Calor. n. ipse sol nataliter non exsiccat; Alioqn nō eēt sol uitę generatiōisq3 domin⁹, & auctor augmēti. Siccare uero cōtingit radiis ei⁹ i p̄cauis materię sicce p̄clusis. Hūtorē itaq3 calori subtilē q̄l ē solaris, & maxie ioui⁹, adhibebis, & p̄seruabis i spū, reꝝ ei⁹ mōi usu: si solarē sis effectur⁹: Ne alioqn ad martiū poti⁹ q̄ ad solarē forte deducas. Martē quidē soli eē similit̄ in paucis & his qdē manifestis, nec admodū excellentib⁹, & iterim inimicū esse ferūt. Iouē uero Soli simillimū in p̄rimis excellentib⁹ q3 munerib⁹ quibus occultiorib⁹ & amicissimū esse scim⁹. Vnde Ptoleme⁹ ubi de cōsonātia disputat, Iouē ait cū Sole p̄ceteris p̄fectissime cōsonare: Venerēq3 cum luna. Oēs q3 astrologi uniuersalē beneficentiā Soli tribūt similiter atq3 Ioui. Quāuis sol eadē efficacit⁹ agat, & Iuppiter sub uirtute Solis efficiat. In utroq3 calor uiget, superatq3 humorem. Sed in Ioue superat modice: In Sole superat excel-

DE VITA CAELITVS.

léter: Vtrobiquē benefice. Cuz igit̃ adeo cōsonēt,
facile poteris spiritū solarē efficere pariter atq̃
Iouiū: ac res solares & Iouiales rite poteris iui-
cē cōmiscere. Pręsertim si & has iuicē cōponas,
& spiritui adhibeas qñ Iuppiter solem trino as-
picit: uel sextili, uel saltē quādo luna ab aspectu
alterius ad alterū p̃cedit aspiciēdū. Maxime qñ
ab aspectu solis ad coitū cum Ioue p̃grediť. Se-
orsū uero solarē p̃prie facies, uť Iouialē quādo
aspectū lune ad solem obseruaueris uel ad Iouē.
Tam & si cōsecutus naturā huius, naturā mox
illius facile consequeris. Sextilem uero aspec-
tū intellige, qñ planetę duo inter se signorū duo
rū spatio distāt. Trinū aut̃, qñ q̃ttuor signorū dis-
crepant interuallo. Cōiunctionē uero uel aspec-
tum lunę ad alios duodecim gradibus citra, to-
tidemq̃ ultra metimur.

Tres gratię sūt iuppiter & Sol & Ven⁹. Iuppi-
ter est gratia geminarum media & maxime no-
bis occomodata. Cap. V

Compositiones quidem, & curationes Iou-
uias simul, atq̃ Solares inuenies in libro
nostro de uita longa: & in libro de litteratorū
cura. Vbi etiam miscuimus pleraque uenerea.
Nam & nos in studiosis timemus exsiccatio-
nem, cui resistit Venus. Et hęc ipsa Venus

est aiciffima Ioui: sicut & soli Iupiter. Quasi gratie tres inter se cōcordes, atq; coniūctę. Ab his quidem trib⁹ cęli gratiis, & a stellis eiusdę generis astrologi gratias & sperāt, & diligēter exquirunt, eas per Mercurium, atq; lunā, quasi nuncios trāsmitteri putāt: atq; curant: facile uero cōmuniterq; per lunā. Lunā quidē cum Ioue coiūctas aut Venere feliciorē esse putant, q̄ si per sextilem aspexerit, aut trinum. Verūtāme si per trinum aspiciens etiam suscipiatur ab illis quasi existimant esse coniunctā. Similiter si a sole p̄specta fuerit simulq; recepta. Nos autem si horū trium stellarumq; similium uires effectusq; oēs p̄currere singulatim uelimus, lōgum opus aggrediemur: exq̄situ difficile, difficillimū obseruatu. Si ad Venerem nos proprie conferamus: non facile solem habemus. Si ad solē proprie, non facile Venerem. Ut igitur tres simul in uno gratias complectamur ad Iouem tandem confugiē⁹: inter Solem Veneremq; natura effectusq; mediuz, qualitate admodum tempatū, & quęcunq; sperantur a Venere uel a Sole suo quodā pacto tradentem, magnificentius quidē honestiusq; q̄ Venus, tempatius quoq; q̄ sol, & in omnib⁹ cū humana natura maxime congruentem. Utemur itaq; Iouiis quando & ipse, & Luna digni-

DE VITA CAELITVS.

ratem tum naturalē, tū accidentalē habuerint,
 ſintq3 ſiſ: uel feliciter ſe aspiciāt. Si quādo id fie-
 ri oīno nō poſſit, miſce Solaria: in unū ſimul, at-
 q3 Venerea, facieſq3 ſic Iouiale ex utriſq3 cōpoſi-
 tum, quando uidelicet Luna a coitu Veneris eat
 ad ſextrilē Solis aspectū, uel ecōuerſo. Memento
 uero in rebus cōponēdis que cor ſpiritumq3 fo-
 ueant, & corroborent, Lunam conferre potiffi-
 mum: ſi una cū hiſ muneribus: hoc etiā habue-
 rit, ut per aeria ſigna diſcurrat, maxime per aqua-
 rium, quod eſſe maxime putaſ aeritū: uel ſi in ſuo
 domicilio ſit, aut exaltatione ſua, uel domo Io-
 uis aut Solis. Et ubicunq3 ſit, ſi manſionē ex ui-
 ginti illis, & octo teneat, tū ſibi, tum etiā operi
 competentem.

De uirtute in nobis naturali, uitali, aīali. Et p
 quos planetas adiuuent, & quomodo per aspe-
 ctū Lunę ad Solem & Venerē: maxime uero ad
 Iouem. Cap. VI.

p Reçipua uero diſciplina ē recte tenere quē
 ſpūm, quā uim, quā rē potiffimū hi plane-
 te ſignificāt. Lūna ergo, Venusq3 uim, & ſpūm na-
 turalē, atq3 genitalē, & que hunc augēt Iuppiter
 eadē: ſed efficaci⁹ eparq3, & ſtomachū, habetq3
 nō mediocrē partē in corde & ſpiritu: uirtuteq3
 uitali: quatenus ſuapte natura cū ſole conſentit:

imo & per seipsum. Alioquin cor uitalē spiritus
non proprie in mense iouis acciperet. Vnde Iouem
gręci appellāt uitam: & per quem uita: ha-
bere quoq; in animali spiritu potestatem testan-
tur Astrologi: dicētes Iouem ad philosophiam
& ueritatez inueniendam, religionemque con-
ferre. Et Plato ubi ait ab Ioue philosophos pfi-
cisci. Quod etiā significauit Homerus antiquo-
rū opinione dicens. Talis est mens hoibus: q̄lem
indies adducit p̄ hoīz atq; deorum. Nusq; uero
numē aliquod ita cognominat p̄ter Iouē. Sol
sp̄m uitalē p̄cipue corq; significat: & habet nō
nihil: imo nō parū in capite, p̄pter sensū atq; mo-
tū: cuius est ipse dñs, neq; uim deserit naturalē.
Mercuri⁹ cerebrū & instrumēta sensuū. Ideoq;
sp̄m aiālem. Proinde tutissima uia erit, nihil si-
ne Lunę bñficio facere. Quāqdē cęlestia cōiter
& frequēter atq; facile ad inferiora demittit: quā
alter Solē nomināt: quolibet mēse quattuor an-
ni t̄pa facientē. In prima, n. sui q̄rta Peripatetici
putant esse calidā, atq; humidā. In secūda calidā
& siccā. In tertia frigidā, atq; siccā. In q̄rta frigidā,
atq; hūidā. Lumēq; ei⁹ p̄culdubio Solis esse lu-
men. Humores ḡnationēq; regere: oēsq; mutati-
ones fetus ipsi⁹ in aluo cōuersationib⁹ suis meti-
ri: & quotiēs soli iungit, uiuificā ab eo uirtutem

DE VITA CAELTIVS.

recipere, quã infundat humori: atq; ibidẽ a Mercurio uim humores cõmifcentẽ. Quã uim Mercuri⁹ & transformatione in om̃s fua, & giris mltiplicibus affert. Ibidem mox a Venere uim, q̃ cõducat ad formas geniturę cõueniẽtes. Opẽ pretiũ uero fuerit meminiffe diurnũ Lune curfũ in q̃ttuor diftribui q̃rtas. In p̃ma q̃dem ab oriente ad mediũ ascendit cẽlũ: atq; interi humorẽ & fpiritũ auget naturalem. In fcdã a cẽli medio petit occafũ, efficitq; in nobis oppofitũ. Tertiã ab occafu cẽlũ fubter mediũ adit: iterumq; fpm̃ illũ auget & humorẽ. Quarta cadit ide uerfus ortum: minuitq; uiciffim. Qd̃ maxie in oceanĩ ripis apparet: Vbi ad hunc curfum mare manifeflius accedit, atque recedit: eodemque ordine uigor in egrotantibus. Probabile etiam eſt, ſolem per eafdem fui quartas calorem naturalem & fpiritum uitalem augere, uel diminuerẽ. Animalem quoque, quatenus Mercurium habet comitem. His cognitĩs poterit medicus pro humore & calore naturali, & quolibet fpiritu recreãdo tempora oportuniõra feruare. Sed nunc de luna fatĩs.

Neque dimittere decet Iouem in cuius menſe altero quidem uitam accepim⁹: altero autẽ cõiter & felicius nati fumus. Et qui inter Solẽ atq; Venere: itẽ inter Solẽ atq; Lunã eſt qlitate effectuq;

medius: ideoq; cōplectitur oīa. Solem uero ip-
sum pr̄termittere celi dñm nephas, atq; pericu-
losū existimam⁹: nisi forte q; dixerit, eum qui Io-
uem habet: in Ioue Solē iam habere: illic potissi-
mum ad hoīes tempatum. In sole certe omēs ce-
lestiū esse uirtutes, non solū Iamblic⁹ Iulianusq;
sed oēs affirmant. Et Proculus ait ad Solis aspe-
ctum, oēs omniū celestiū uirtutes cōgregari in
unū atq; colligi. Iouem uero esse Solē quēdā ad
nos tēperatū nemo negabit. Lunā quoq; tēpera-
tam ad Venerē ne neglexeris. Multum. n. ad uali-
dam p̄speramq; uitā adiuuat. Siq; dem Venus fe-
cundat hoīem, facitq; letū. Hanc igit̄ obserua-
bis. Quanq; si Lunā Veneri simīlē. s. humore p̄-
sus equalē: & uix minus calidā: cum Ioue rite mi-
sceas, aut Sole, propemodū iam Venerē habes.
Quid ergo? ut tutissima oīm & cōmodissima sit
icedas uia, Lunā obserua, qñ Solē aspicit, coitq;
cū Ioue: uel saltē Iouē sit aspicit atq; Solē: aut cer-
te qñ post aspectū Solis mox ad Iouis coitū pro-
gredit̄ uel aspectū. Atq; eo ipso tpe cōpone in-
uicem: uel adhibe tibi Solaria Iouiaq; sit atq; Ve-
nerea. Quod si te ad unū ex magnis cōfugere ne-
cessitas urgeat, uel negotiū, ad Iouē ipsū uel po-
tius ad Lunā sit Iouēq; cōfugito. Nulla enī stella
naturales in nobis uires: imo & oēs magis q; Iup-

DE VITA CAELITVS.

piter, fouet atq; corroborat. Nulla rursū pollice
 tur p̄speriora: sī atq; plura. Et ubiq; hunc acci-
 pere faustū est. Solē uero accipe, forsitan nō ubi
 q; tutū. Semp. n. ille iuuat: hic sepe nocere uideť.
 Venus aut̄ q̄sī debilis. Ideo solus ille iuuans p̄ ē
 appellatus: Id aut̄ cōprobat Ptolemęus: ubi ait,
 pharmacū uix qcq̄ mouere naturā duntaxat, q̄n
 Luna cum Ioue cōgreditur. Vsq; adeo illinc pro-
 prie totam putat uniuersū corporis corroborari
 naturā. Exptus sum qn etiā Luna cōiuncta cuz
 Venere medicinā uix mouere. Quāuis aut̄ ubi
 pituitā ualde timemus, Lunā p̄cipue obseruem⁹
 ad Solem. Vbi uero bilē exsiccationēq; eiusmodi
 ad Venerē: tamē directio Lunę ad Iouē, & ad
 hęc oīa quodāmodo cōfert: & p̄cipue ad atrā bi-
 lem expellendā: necnō ad cōmunē hoīm cōplexi-
 onē istaurādā, atq; firmandā. Sicut. n. glycirhiza
 & oleū rosaceū frigidiora calefacit: calidiora re-
 frigerat: uinūq; similter: Quod insup humectat
 sicca: humidiora siccat: Ita Iuppiter humano cō-
 gruus calori, ut uinū: oleuz rosaceū: camomilla:
 glycirhiza. Vbi igiť audis Abumasar dicentem.
 Nō est uita uiuētib⁹ p̄ter deū, nisi per Solē & Lu-
 nam. Id itellige q̄rum ad cōem oībus spectat influ-
 xum: Proprius autem hominī accommodatiss-
 simusq; influxus est ab Ioue. Sunt aut̄ in natura

DE VITA CAELIVS
corporis vires attrahendi, retinendi, coquendi,
expellendi. Has igitur omnes Iuppiter ipse iu-
uat. Potissimum uero coquendi, siue digerendi
uirtutē, atq; generandi & nutriendi simul, & au-
gendi: propter humorē eius aerium atq; multū: &
calorem eiusdē amplū, humorī mediocriter do-
minantē. Profecto per radiōs Iouis semp usque
q; diffusos lumē Solis propriū ad salutem hoīz
maxime tēperatur: Radiis iterim Veneris ad idē
assidue cōferentibus. Atq; similiter transferente
Luna. Radii qdem Veneris, atq; Lunę tanq; hu-
midiores quodā indigent tempante: sicut & So-
lis radii tanq; calidiores humidioris cuiusdā tem-
perie exigunt. Radii aut Iouis tempamentū nul-
lum desiderant. Quid .n. aliud Iuppiter est: nisi
sol qdam ad salutē rerū precipue humanarū ab
initio tēpat? Quid rursus aliud: nisi Luna Ve-
nusq; facta tñ calidior atq; potētior? Ideo astro-
logi ab Ioue auspiciant annū fertilē, serenū, salu-
brem, & ab eo iminentiū morborū remediā spe-
rant. Atq; Empedocres ubi ppria unicuiq; pla-
netarū munera tribuit: Iouem solū generationis
principē nominat Orpheum imitatus. Pręter
Iouem precipiūt Lunā diligenter in oībus operi-
bus obseruandā tanq; mediū inter cęlestia com-
petens atq; terrena. Sit ergo Luna in gradu, situ

obser
Luna tanqua mediū inter cęlestia et terrena

DE VITA CAELITVS.

ꝓꝓ & aspectu ad opus optatū cōueniēte. Nō sit
 in ecliptica: nec sub radiis Solis per gradus duo
 decim ultra citraꝓꝓ, nisi forte sit in eodē minuto
 cum Sole. Pleriqꝓ uero uolūt oīms planetas fo
 re fortes quādo in unitate Solis extiterint. Vni
 tatem uero metiuntur minutis duobus atꝓꝓ tri
 ginta. ut. XVI. qdem citra. XVI. uero ultra cōnu
 merentur. Non īpediatur a Saturno uel Marte:
 non descendat in latitudine meridionali: quādo
 duodecim dictos gradus egreditur. Non sit op
 posita soli: nec lumie minuatur: nec tarda cursu,
 qñ scilicet die uno, duodecim non pagit grad⁹.
 Non sit in uia cōbusta a gradu librę. XXVIII. ad
 tertiū scorpionis: nec in octaua: nec in ascēdēte:
 nec ī finib⁹ Martis, uel Saturni. Quidā uero nec
 in sexta: duodecīa: nona: q̄rta lunā uolūt. In cetꝓꝓ
 ris uero cęli plagis approbāt. Vbi hęc oīa ꝓplec
 ti nō potes: Iouē saltē expecta, uel Venerē ī ascen
 dēte: uel decīa. Sic ei subueniūt detriētis lūę. Nec
 ab re fuerit recordari q̄ten⁹ Luna luie auget, ea
 ten⁹ & nobis nō solū humorē: sed spm̄ et uirtutē
 ꝓꝓ augeri: atꝓꝓ hęc ad circūferētiā dilatarī. Maxie ī
 scđa ei⁹ q̄rta. Qñ uero minuūt, ꝓtra ꝓtīgere. Pre
 fertī ī ultīa q̄rta. Primū ei⁹ ad Solē trinū ꝓesse se
 cundo. Hunc sextīli primo. Hunc sextīli secūdo.
 Lunā quatenus lumine, eatenus repleri calore.

Videntur ergo quidam non tam obseruare quomodo aspiciat luna solē: Sēper. n. aspicit, quod ut plurimum lumen habeat: praesertim dum auget. Aspiciat uero interim trino uel sextili Iouem aut Venerē. Proinde uirtutē attractiuā ignea iuuat. Retentiuam terrea. Digestiuā aeriā. Expulsiuā per aquea. Si tu has oēs in te adiuuare uolueris: attractiuā quidem per ignea maxime roborabis: quoniam Luna in signis uel stationibus igneis constituta Iouē aspicit. s. Ariete Leone Sagittario. Retentiuā per terrea: potissimum, quoniam intuet eundē in signis uel stationibus terreis collocata: Tauro Virgine Capricorno. Digestiuā generatiuāque per aeriā. s. geminos libram aquariū, quotiens sub aeries Iouē aspicit, aut subit. Expulsiuam per aqueā, cancrum pisces scorpium. Quoniam sub aqueis ipsa posita Iouis radiis illustrat. Maxime uero in his oibus consequeris optata. Si Iuppiter eadē uel similia, uel saltem non dissimillima signa, mansiones uel possederit. Citatur⁹ aluū, solidis medicinis, accipe pisces. Liquidis scorpionē. Mediis uero cancrū. Per inferiora purgatur⁹, pisces & scorpium. Per superiora, cancrū. Malū Saturni uel Martis ad lunā deuitabis aspectū. Ille. n. uexat stomachū: hic intestina dissoluit. Capricornū euitabis & taurū. Nau seam. n. affert. Scis mēbrū irritandū non esse, quā-

DE VITA CAELITVS.

do Luna signū occupat mēbro p̄fectū. Hūiores
 nāq; mouet. Sed poti⁹ eē fouēdū. Hęc uero de
 uirtute & spū naturali i iecore p̄cipue dñanti-
 bus, quę in q̄ttuor officia q̄ narrauim⁹ diuidunt:
 dicta sufficiant. De uirtute uero spūque uitali in
 corde uigēte q̄dnā monemur: Satis id ferme si-
 gnificatū est. Nam p̄ res i primis igneas & quodā
 modo sīl aerias hęc adiuuant, q̄n luna in domici-
 liis mātionibusue cōsimilibus suspicit Iouē: p̄
 cipue sī Iouē cōplectat & solem. Virtutē quoq;
 aiālem per sensū & motū in capite dñantem con-
 firmare potes p̄ aeriā imp̄mis, subiunctis igneis:
 q̄n Luna in domiciliis uel sedib⁹ cōsimilib⁹ Iouē
 suspicit: p̄serti sī Iouem p̄p̄modū, Mercuriū
 q; cōplectit. Hic uero te moneo, ne Mercuriū
 putes aqueū esse uel terreū: qd̄ & ego aliq̄n suspi-
 catus sū. Alioquin motibus celeritatēq; ingenii
 nō cōferret. Sed quodāmodo aereum esse scias.
 Nā & ob eandem causā tam mobilis est, tam fa-
 cile cōuertibilis: tantū ingenio cōfert: p̄sertim
 in aq̄rio plurimū aeriō cōstitutus. Humor q̄dez
 in eo réperatus est. Calor exiguus. Sub sole posi-
 tus dicit̄ exsiccare. Longior autē a Sole fact⁹, hu-
 mectare putatur. Ibi q̄dē calefacere multū ex na-
 tura solis. Hic uero calefacere parum admodū
 & humefacere magis suapte natura. Calore for-

san non cedit Veneri. Lunā superat: humore uero cedit utrisq̃. Aly probat Mercuriū qualitates celestium ꝓmiscere: quoniā facillime ꝓmutetur: tuz in qualitatem terminū quē subit: tū ī naturam stellę, quā aspicit. Ego igitur hunc tam facile permutari puto: quia nec excellētez potestatem quam Iuppiter habet: nec exceedētem qualitatem, quaz pleraq̃ celestia, per quā alteratiōi resistat. Deniq̃ probabile est Mercuriū assiduū Solis achatem, multas illius uires habere. Idioq̃ sperari solaria quedam a Mercurio posse. Aliquando uero & Martem tradunt, Solē in quibusdam muneribus imitari: Ac Venerem quę ad lunam pertinent, elargiri. Hęc igit̃ in agendo memineris. Neq̃ negligas unquā terminos. Aiunt enim planetas in diuersis terminis ceu lucidis atq̃ tenebrosis opposita facere. Deniq̃ ubi Martē times, oppone Venerē. Vbi Saturnū, adhibe Ioū. Ac da operā ut in perpetuo quodā ꝓ uirib⁹ motu uerferis: tātū defatigatiōe uitata. Vt & ꝓpriū motū externis motib⁹ clā nocituris opponas, et celestē actū ꝓ uirib⁹ imiteris. Qđ si poteris spatia motibus āpliora ꝓagere: sic et celū poti⁹ imitaberis, et plures celestium uires passi diffusas attiges. Quō mēbra foueantur ī nobis ꝓ comparationē Lunę ad signa et ad stellas fixas.

DE VITA CAELITVS.

1. Totum quēadmodū diximus corpus fouere poteris: caput uero potissimum si planetas obseruaueris in ariete: uel in suo quēq; domicilio primo. Precordia si in leone. Stomachum iecurq; si in Cácro atq; sagittario, aut saltē i Virgine. Et accepis ea quę pprie mēbrū petunt. Expedi quoq; nosse quę qsq; planeta mēbra in signo quolibet habeat. Potes etiā pprie pro etatis discrimine psulere unicuiq; per quattuor etates Lunę. Hęc enī a nouilunio usq; ad quadraturā p̄mam iuuenis est. Deinde ad pleniluniū est iuuenis, atq; uirilīs. Hinc ad quadraturā alterā, uirilīs sim̄ atq; senilīs. Inde usq; ad cōiūctionē est senilīs. Aetatem itaq; lunę feliciter etati curandī corporis adhibebis. Si tūc aspectū eius ad aliquā triū gratiarū accepis. Quī sane aspectus Lunę seper & cito gratiosa largit̄. Neq; tñ facile admodū diuturna uel maxima, nisi p̄ter intuitū lunę, et ip̄ę gratię mutuo se cōspiciāt iam, uel propemoduz cōspecture sint, aut tres ip̄ę, aut duę. Imp̄mis uero diuturna p̄bent signa fixa. Leo, s. aquarius. Taurus. Scorpius. Si forte nō possis ip̄sentia lunam ad planetas gratiosos oportūe dirigere, stellas elige fixas gr̄arū naturā. i. Iouis aut Venēris aut Sol̄ hñtes: & ad eas directā lunā elige. Tu tñ tñ ē, Lunā iterea Iouē ppemodū adire uel Ve

nerem. Stelle nanq; fixe si sole spectet, pportio-
nem humanã. i. unius hominis nimis exsupant.
Proportionẽ uero cum ciuitatibus moderatio-
rem habent.

De uirtutib⁹ & usu stellarũ fixarũ. Cap. VIII

t Radunt astrologi maiores quasdam stel-
las a Mercurio cõperatas auctoritatẽ ha-
bere q̃ plurimã. Qualis est in arietis gradu. XXII
umblicus Andromade, mercurialis atq; uene-
reus. Item in Tauri. XVIII. caput Algol, natu-
ram Saturni possidẽs, atq; Iouis. cui subesse uo-
lunt adamantẽ, & artemisiam: & audaciã uicto-
riãq; prestare. In eiusdẽ gradu. XXII. pleides, lu-
nare sidus, & martium. Cui subiiciũt chrystallũ:
herbã diacedon: semẽ feniculi. Conferre putant
ad acuẽdũ uisũ. Qd̃ aut nõ nulli dicũt cõducere
ad Demones couocãdos: figmẽtum esse iudico.

Aldeboran primo uel terciõ geminorũ gra-
du Martiũ, atq; Venereũ. Hircus gradu eorun-
dẽ. XIII. Iouius atq; saturnius. Huic subiiciũt Sa-
phyrũ, prassium, mentã, artemisiam, mandrago-
ram. Ad dignitatẽ & pricipum gratiam adiuua-
re confidunt: nisi forte eos opinio fallat. Illi sub-
esse uolunt rubinum, titimallum, matrisiluã. Di-
uitias & gloriam augere. In Cancrĩ. VI. uel
VII. Canis maior uenere⁹. Prcest berillo, sauinq;

DE VITA CAELITVS.

artemisię, dracōteę. Pręstat gratiã. Itē i. XVII. e-
 iusdē Canis minor Mercurialis & Martius. Cui
 subesse uolūt lapidem achatē, herbam solseqā,
 & pulegium. Atq; gratiaz elargiri. In Leonis.
 XXI. Cor leonis, stella regia iouialis & martia.
 Huic subiūci putāt lapidem granatū: celidoniã:
 masticē. Melācoliam reprimere. Temperatū gra-
 tiosumq; efficere. In Virginis. XIX. Cauda ur-
 se maioris Venerea & Lunaris. Lapidē eius mag-
 netem putant. Herbam cicoreã & artemisiã. A-
 raptoribus ueneficiisq; tueri. In libere. VII. Ala
 corui dextera. Item in eiusdem. XII. & forte. XIII
 Ala sinistra, Saturnia simul, & Martia. Eius her-
 bam lapacium & iusquiamum esse aiūt cū lingua
 ranę. Audaciã augere. Fore noxiã. In eiusdē. XV
 uel. XVI. Spica uenerea mercurialisq;. Quã seq-
 tur Smaragdus: saluia: trifolius: promarulla: arte-
 misia: mādragora. Diuitias augeat, & uictoriaz:
 & ab angustia uīdicet. Deniq; i eiusdē. XVII. uel
 XVIII. Alchameth. Huic subdunt hiaspidem &
 plantaginē. Firmare sanguinē sperāt: febres oēs
 expellere. In scorpiōis quarto. Elpheia Vene-
 rea Martiaq;. Secundū uero computationē aliã
 in gradu eiusdē quinto est cornea, forsan eadem.
 Pręsidēs topatio: rorimarino: trifolio: edereę. Au-
 gere gratiam, castitatem, gloriã putāt. In sa-

DE VITA CABLIVS
gittarii tertio. Cor scorpionis Martium atq; iouium. Præsiciens Sardonio: ametisto: aristologie longe: croco. Opinatur colorem bonum efficere. Animum letum sapientemq; reddere. Demonia propulsare. In Capricorni gradu septimo Vultur cadens: hanc sequitur Chrysolit⁹: Saturnia: Fumus terre. Stella est Mercurialis, atque Venerea, temperata. In ascendente medioq; celo prodest. Quod autem excantandi auctoritates afferre dicant nihilipendo. In aqrii. XVI. cauda capricorni Saturnia, Mercurialisq;. Quam sequit^r Calcedoni⁹, maiorana, nepita, artemisia, mādra gora. Prestare in causis gratiam opinantur. Diuitias augere. Hominem ac domum incolumem reddere. In piscium tertio humerus equi iouialis, & marti⁹. Thebit phus docet ad captandam alicui⁹ stelle modo dictę uirtutez lapidem eius accipere, herbamq; eiusdem: anulumq; aureum facere uel argenteum. In quo lapillum inferas herba subiecta: generalq; tangentem. Id autem efficias qm Luna subit stellam, aut aspicit aspectu trino uel sextili. Et stella in medio percurrit celo uel ascendente. Ego uero q ad eiusmodi stellas attinent, in formam potius medicine q anuli componerem, intrinsecus uel extrinsecus adhibende oportunitate uidelicet predicti temporis obseruata. Tam & si prisca anu-

DE VITA CAELITVS.

los magnificerit. Nā Damis & Philoſtrat⁹ nar-
 rāt hiarchā ſapiētū Indorū principē ſiſi q̄dā rōe
 ſeptē anulos cōfecīſſe, ſtellarū ſeptē noīb⁹ appel-
 lator: eoſq; Apollonio Theaneo dediſſe. Qui de
 ide ſingulos dieb⁹ ſingulis geſtauerit iuxta dieb⁹
 nomina, hos diſtinguens. Dixiſſe uero Hiarchā
 Apollonio auū ſuum philoſophum ānos cētū
 atq; triginta uixiſſe: eiūſmodi forſan celefti mu-
 nere fretum. Quo & Apollonius deinde uſus
 centeſimo etiā anno, ut aiunt iuuenes p̄fere-
 bat. Deniq; ſiquid eiūſmodi anuli uirtutis habēt
 ex alto, id quidem non tam ad animaz uſ ad craſ-
 ſum corpus pertinere abitor q̄ ad ſpūm: calefac-
 to paulatim anulo, ſic inde uel ſic affectū: ut fir-
 mior efficiat, aut clarior, uehemērior, aut miti-
 or, ſeuerior, aut letior. Quę quidē affectiōes in
 corp⁹ qdē oīno: & i aīaz ſēſualē quodā mō, pleb⁹
 q; indulgētē corpori trāſeunt. Quod autē aduer-
 ſū Demōas aut hoſtes, aut ad p̄ncipū gratiā p̄-
 futuros āulos pollicēt: uſ fictū ē: uſ ide deductū
 q; ſpūz iterritū, firmūq; efficiāt: uſ etiā māſuetū,
 obſequoq; amabilē, atq; grōſū. Iā uero ſiqd ce-
 leftia p̄ter corporeā ualitudinē, p̄ferre ad igeniū
 artē, fortunam dicerem: ab Aquinate Thomma
 noſtro non diſſiderem: qui in libro contra gen-
 tiles tertio probat a corporibus celeftibus im-

DE VITA CÆLITVS
primi non nihil in corpore nostro: cui⁹ munere
disponamur ad eligendum sepe quod meli⁹ est,
etiam si rationē finēq; nesciamus. Qua quidē in
re bene fortūatos appellat: atq; p̄sentiēte Aristo
tele bene natos. Addit ēt uirtute cęlesti fieri nō
nullos in quibusdā artū effectibus efficaces (ut
eius uerbis utar) sicut miles in uincendo: agrico
la in plātando: medicus in sanādo felices. Ait. n.
Sicut herbę lapidesq; mirabiles quasdā ultra na
turam elemētalē uires cęlitus habent, sic homi
nes quoq; in artibus nō nullos habere. Mihi ue
ro satis fuerit factum, si cęlestia quomodo cūq;
quasi per medicinas, siue interiores, siue exte
riores ad prosperam conferant ualitudinē, dum
modo iterea salutem corporis perquirentes iac
tufam nullā salutis animę faciam⁹. Nihil om
nino tentemus a sancta religione phibitū. Prete
rea in opere quouis conficiendo, fructū opis ab
eo speremus atq; petam⁹ ip̄rimis: qui & cęlestia,
& quę continent cęlo, fecit, & uirtute donauit:
mouetq; semper, atq; conseruat.

Dignitates planetarū in signis ad usum medi
cinarum obseruāde. Cap. IX.

f Aturni domus, aquarius & capricornus.
Exaltatio, libra. Iouis domus, sagittarius
atq; pisces. Exaltatio siue regnū cancer. Mar-

DE VITA CAELITVS.

ris domiciliū, scorpūs, & aries. Exaltatio capricornus. Solis sedes q̄dem est leo. Regnū aries.

Veneris habitaculū, taurus atq̄ libra. Exaltatio pisces. Mercuriū sedes, uirgo atq̄ gemini. Regnū uirgo. Lunę domus, cancer. Exaltatio taurus. Saturnus & Iuppiter triplicitatē habent in igneis aereisq̄ signis. Sol in igneis tantū. Mercurius in aeriis solū. Mars, Venus, Luna in aqueis atq̄ terreis. Planetę quilibet præter Solē ac Lunam in quolibet signo fines quosdā suos possident: quos & terminos appellam⁹. Igitur in ariete Iuppiter sex ibi primos terminos obtinet. Venus sex inde sequētes. Mercurius posteriores octo. Mars q̄nq̄ deinceps, postremos q̄nq̄ Saturnus. In tauro ordine deinceps simili Venus fines habet octo. Mercurius sex: Iuppiter octo: Saturn⁹ q̄nq̄: Mars deniq̄ tres. In geminis Mercurius sex: Iuppiter sex: Venus q̄nq̄: Mars septē: Saturnus sex. In cancro Mars septem: Ven⁹ sex: Mercurius totidē: Iuppiter septē: Saturnus quattuor. In leone Iuppiter sex: Venus q̄nq̄: Saturnus septē: Mercurius sex: Mars totidē. In Virgine Mercuri⁹ septē: Venus decē: Iuppiter quattuor: Mars septē: saturn⁹ duos. In libra Saturn⁹ sex: Mercurius octo: Iuppiter septē: Venus totidē: Mars duos. In scorpione Mars septē: Ven⁹ quat

tuor: Mercurius octo: Iuppiter quinq3: Saturnus
sex. In sagittario Iuppiter duodeci: Venus quinq3:
Mercuri⁹ quattuor: Saturnus quinq3: Mars quattuor.
In capcorno Mercuri⁹ septē: Iuppiter septē:
Venus octo: Saturnus quattuor: Mars totidez.

In aquario Mercurius septē: Venus sex: Iuppiter septē: Mars quinq3: Saturnus totidē. In piscibus Venus duodeci: Iuppiter quattuor: Mercurius tres: Mars nouē: Saturn⁹ deniq3 duos. Sol aut & Luna alia ratione fines suos habēt. Nā sol quidem signa sex pro finibus habet, Leonē, Virginem, Librā, Scorpiū, Sagittariū, Capricornum. Luna uero reliquos, Aquarium, Pisces, Arietē, Taurū, Geminos, Cancrum. Solē igit atq3 Lunā in his signis eū principatū effectūq3: quē reliqui planetę i suis finib⁹ hñe putāt. Pręter fines hñt i signis suas planetę facies: quę gręci Decanos nomināt, decē occupātes signi gradus. In ariete facies p̄ma Martis: Scđa Solis: qui Martē in celo sequitur. Ordine Chaldeorū tertia Veneris: q̄ soli succedit in celo. In Tauro p̄ma facies Mercurii, sequētis Venerē: Scđa Lunę quę Mercurio succedit: Tertia Saturni. Ad hunc. n. redeūdū est, impleto iam numero planetarū. In Geminis p̄ma iouis sequētis uidelicet Saturnum: Secđa Martis: Tertia solis eodē ordine similiterq3 deinceps.

DE VITA CAELITVS.

Quo planetis uti debeam⁹ in medicinis. Ca. X.

c Ommeorauim⁹ aut⁹ q⁹s in signis planetę dignitates habet ut quoties facturi cōposituricq⁹ sum⁹ que ad planetā aliquē attrinet, sciam⁹ eū in suis dignitatib⁹ collocare. Presertim qñ habuerit in nra reuolutione & genesi pncipatū. ut etiā Saturnus atq⁹ Mars, alioqn deprimēdi nobis tñ sint erigēdi si geniturę nre significatores extiterint. Maxime uero opę precii ex hac cōmemorōne fecerim⁹ si qñ usuri in medicinis cōficiēdis beneficio Lunę, & Veneris, atq⁹ Iouis, cauebim⁹ ne in finibus Saturni uel Martis existant: nisi forte ubi cogimur, uel per Saturnū cohibere dissolutionē & stumq⁹ repmēre, uel per Martē frigidissimā calefacere: torpētia suscitare: alioqn fines Iouis & Veneris eligem⁹. Accipiem⁹ quoq⁹ Mercurii fines, Mercurialib⁹ ipmis hoib⁹ pfuturi. Neq⁹ latere nos dēt hoies ualde Mercuriales, qles sūt qigenio, artificio, eloqo pollēt: nō mediocriter eē solares. Mercuri⁹. n. sp ē Apolline plen⁹. Ut aut⁹ q uis itelligat quō figurat⁹ i celo describā⁹ i oras Signū qđ ab oriēte surgit p mā appellā⁹ uitęq⁹ domū. Qđ succedit i ortū, scđaz tertiāq⁹ deiceps aliasq⁹ siliter: Ita ut septia dom⁹ sit signū, qđ i occidēte iā descēdēs opponitur ascendēti. Huic octaua succedit. Nona uero e medio cadit celo: qđ

decimaz domū efficit. Huic succedit undecima.
Sed duodecīa cadit ab ascēdente. Vt igit̃ pla-
netę sint potentes, habendī sūt in angulīs uī ori-
entis, uel occidētis, uel mediū utrinq; cęli. Maxie
uerolī āgulo ascendentis, aut decīę, mediū supra
caput obtinētis cęlū, aut saltē in plagis quę an-
gulīs mox succedūt. Tam & si Solem qđē ī nona/
quę a mediō cadit cęlo: Lunā uero īn tertia etiā
cadente gaudere putant. Duas inter hęc regu-
las mente teneri Astrologi uolūt. Vnā qđē egro-
tātis ratione: Alterā uero medicī. Nēpe ubi egro-
tantis septima domus per Saturnū uel Martē in
fortunata est: uel domin⁹ eius infelix: separa me-
dicuz ab egroto, si Ptolemęo credis. Pręterea
medicū electur⁹ Saturniū Martialemq; declinare
iubent: eumq; pergrere: ī cuius genitura dom⁹
sexta per aspectū solis, uel per Venerē aut Iouez
quomodocunq; fuerit fortunata. Infortunatū
uero dicimus signū uel planetā per Saturnū, aut
Martē: nisi propria domicilia sint, uel regna: quā-
do uidelicet uel ibi sunt uel illuc aspiciūt opposi-
to uel qđrato. Oppositū uero aspectū dicim⁹ īn-
ter illa quę interuallo discrepāt qlōgissimo. Qua-
dratū uero, ubi hoc ab illo qđta pte cęli. i. signo-
rum trium spatio distant. Minus tñ per cōiuncti-
onē oppositū quadratū Saturnus & Mars plane

DE VITA CAELITVS.

ris alijs nocent: qñ tanq̃ hospites eos domicilio
 uel regno suo termino ue suscipiūt. Quemadmo
 dū planetę felices magis profunt, qñ præter sexti
 lem trinū ue aspectū, atq; cōiunctionē, etiā ut di
 ximus sic excipiūt: Solis tñ coniuñtionē planetę
 uerent: aspectu gaudent, trino uidelicet uel sex
 tili. Proinde necessariū est meminisse Arietē præ
 esse capiti atq; faciei: Taurū collo: Geminos bra
 chijs atq; humeris: Cancrū pectori, pulmonib⁹,
 stomacho, lacertis: Leonē cordi, & stomacho,
 atq; iecori, & dorso, & costis posteriorib⁹: Vir
 ginē intestinis & fūdo stomachi: Librā renibus
 & femori atq; natib⁹: Scorpionē genitalib⁹ uul
 ue, matrici: Sagittariū femori atq; subinguinib⁹:
 Capricornū genibus: Aquariū cruribus tibijq;
 Pisces pedibus. Huius. n. ordinis memor caue
 bis mēbrū tangere ferro, uel igne, uel cucurbitu
 lis, qñ luna sub eius signo discurret. Tunc enī au
 get luna humores in mēbro. Quorū affluētia &
 cōsolidationē phibet, & grauat mēbri uirtutē.
 Obseruabis aut̃ tūc mēbrū remedijs qbusdā ami
 cis uel extra uel intus adhibitis oportune felici
 terq; fouere. Expediit uero nosse qđ signū ascē
 derit tibi nascenti. Nā præter arietē hoc etiā tibi
 caput significat: atq; in hoc luna tibi caput aspi
 cit. Præterea qñ Luna arietē subit oportūe bal

nea tentas & lauacra: Qñ cancrũ feliciter minue
sãguinẽ: Medicinã accipe presertim electuarii for-
mã: Qñ ẽ in leone ne puoca uomitũ: Cũ in libra/
clysterib⁹ apta est: In scorpione balnea nec tẽtes
Sunt q̄ medicinã soluturã dare nec phibent, ne-
q̄ iubent. In cap̄corno medicinã sũmere nocet.
Sĩlĩter in aq̄rio. In piscibus uero p̄dest. Que ue-
ro mẽbra in quouis signo unusq̄sq̄ hẽat plane-
tarũ, & si scitu necessũ, est tñ narratu p̄lixũ. Ne-
q̄ uero i purgatõẽ alui latere nos debet Prole-
mẽi p̄ceptũ. Medicinã accipe purgatoriã, qñ
Luna est in cãcro, piscib⁹, scorpione p̄bam⁹: p̄-
sertim si dñs signi tũc ascẽdẽtis applicet se plane-
tẽ sub terra currenti. Si aut̄ ascendentis dñs p̄iũ-
gat̄ iterea supra caput cũ planeta medĩũ tenẽte
celũ: nausea statim & uomitus incitabit. Deniq̄
cõcludamus cũ Galieno astrologiã esse medico
necessariã: q̄ de criticis diebus disputãs ait, certã
esse egyptiorũ sententiã, i. Lunã significare affec-
tionez idies egrotãtis, atq̄ sani, adeo ut si misce-
ant̄ cũ Luna radii Iouis & Veneris, bñ afficiatur
uterq̄: Si aut̄ Saturni uel Martis: p̄traria rõne se
habeat. Sed latius iam puagati ad sp̄m tãdem &
uitã atq̄ gratias reuertamur.

Quib⁹ modis sp̄s nr̄ haurire plimũ p̄t de sp̄i
uitaq̄ mũdi. Et q̄ planetẽ sp̄m p̄creãt atq̄ recre

DE VITA CAELTIVS.

ant: Et q̄lia ad unūquēq̄ planetā p̄tinēt. Ca. XI.
 h Vc uero tendūt hęc oīa ut sp̄s n̄ rite per
 naturalia p̄paratus atq̄ purgatus accipiat
 ab ipso uitę mūdanę sp̄ū plurimū per radios stel
 larū oportune susceptos. Vita q̄dem mundi oī
 bus isita p̄pagat̄ euidēter in herbas & arbores:
 quasi pilos sui corporis atq̄ capillos. Tūmet isu
 per in lapides & metalla, uelut dētes & ossa. Pu
 lulat quoq̄ in uiuētes cōchas terrę & lapidibus
 adherētes. Hęc. n. nō tā p̄pria q̄ ipsa cōi totius
 uita uiuūt. Quę sane cōis uita multo ēt magis s̄
 terrā in corporibus uiget subtiliorib⁹ tāq̄ p̄pin
 goribus aīę. Per cui⁹ uigorē intimū, aq̄, aer, ignis
 uiuētia sua possidēt: atq̄ mouent̄. Vita hęc aerē
 ignēq̄ etiā magis q̄ terrā, & aquā fouet agitātq̄
 perpetuo motu. Et deniq̄ cęlestia corpora qua
 si mūdi caput uel cor uel oculos q̄maxime uege
 rat. Vnde per stellas uelut oculos radios non ui
 sibles solū: sed etiam uisuales usquequaq̄ diffū
 dit. Quibus morę struti, ut diximus alibi inferi
 ora cōspicit, fouetq̄ uidendo imo etiam ita tan
 gēdo generat & format omnifariā, atq̄ mouet.
 Igitur ad motū nitentis aque: sereni quoq̄ aeris:
 ignisq̄ moderate distantis: atq̄ cęli: motū mūda
 nę uitę suscipies. Si ipse quoq̄ leniter, & ferme si
 militer mouearis: quosdā p̄ uiribus giros agēs,

uertigine deuirata: celestia lustras oculis, mente
uersans. Itē frequēti quodā usu plantarū simili
terq; uiuētū, potes e mundi spū plimū haurire.
Pręsertim si adhuc uiuētib⁹ recētibusq; & matri
terrę q̄si adhuc herētib⁹ nutriaris, atq; fouearis.
Inter plātas suauiter redolētes; uel saltē nō male
olentes uerferis q̄ frequētissime. Oēs. n. herbę flo
res arbores poma redolēt: q̄uis sepe minus aiad
uertas. Quo qdē odore q̄si flatu spūq; uitę mun
dę te ūdiq; recreāt atq; uegetāt: sp̄z iq; tuū odori
b⁹ ei⁹ modi nata simillimū: p̄q; sp̄z mediū iter cor
pus & aiām, facile tropus quoq; reficiūt, & anie
mirifice p̄sunt. Inter hęc diutissime diurno tpe
sub diuo uersaberis: quaten⁹ tuto uel cōmode fi
eri potest, i regionib⁹ altis & serenis, atq; tēparis.

Sic. n. Solis stellarūq; radii expeditius puriusq;
undiq; te cōrigunt: Sp̄m̄q; tuū p̄plent mūdi spū
per radios uberi⁹ emicāte. Pręterea naturalis ip
se motus aeris, q̄ perpetuus est in orbē: q̄uis ob
lenitatē suā, cōsuetudinēq; diurnā uix p̄cipiatur
ab ullo, te die sub diuo deābulantē, habitātēq;
in parētibus editisq; locis libere lābit, penetrat
q; pure: Ac motū uigorēq; spūi tuo mūdanū mi
rifice pręstat. Dixi eqdē die. Comptū. n. habem⁹
nocturnū aerē esse spiritib⁹ inimicū. Cōferet autē
diurni usus: pręserti si plimū in apto deābulans,

DE VITA CAELITVS.

deuites p̄mo q̄dem n̄miã aeris int̄periẽ. Deide frequẽtius mouearis, in eo q̄n̄ p̄ter tẽperiez & serenitatẽ eius, stellarũ positio magis est hoĩbus salutaris. Itẽz si loca eligas p̄ceteris odorifera: per quẽ sitũ quotidie mutes: & ipse quasi p̄tinue & leniter moueatis. Mutare locũ quĩs s̄per cuz delectu p̄cepi: q̄m bona celestĩũ & uniuersẽ nature apud nos sũt rebus locisq̄ aliis passim atq̄ aliis distributa: q̄bus deniq̄ oĩbus est fruendũ. Mitto q̄ uarietas tediũ p̄hibet spiritib⁹ iĩmicũ: p̄priũq̄ Saturno Voluptatẽ uero affert: p̄ quaz (ut ita dixerĩ) Ven⁹ ipsa uoluptatis amica uenit in sp̄m: Atq̄ qd̄ eius officũ est, hũc statĩ ingres- sa p̄pagat. Sũmatim uero si qs cõsideret parady- sum, & pomi uitẽ usũ apud Moysẽ. Item silẽm ui- crum a Platone positũ in Phedone, & quẽ Plini- us de pplis ait odore uiuẽribus, itelliget esse ue- ra q̄ dicimus. Sz ad naturã sp̄s descẽdam⁹. Sp̄s qd̄e qualitas est p̄culdubio Iouia: Cuius tpe no- bis ifundit̄. Est & solaris. Iuppiter. n. hunc infũ- dit, quaten⁹ ingentẽ Solis i se tẽperat potestatẽ. Itẽ alia quoq̄ rõne Iouia est: q̄m calida est, & hu- mida, & calore abũdat potius q̄ huõre: nascit̄q̄ sanguine: & uapor qdã sãguine⁹ appellat̄. Rur- sus q̄m feruet, & subtilis est admodũ, atq̄ lucẽs, orit̄q̄ corde, solaris p̄culdubio iudicat̄. Habet

& quodāmodo Venereā ī se uirtutē. Nā motu Venereo p̄fus exundat, p̄fluit, trāsserī, p̄lem- q̄ p̄pagat: ad uoluptatem cuiuslibet sensus se dilatat, refugit q̄ dolore. Sūmatim uero spiritus quaten⁹ corpori ad uitā & mortū p̄pagatōnēq̄ cōducit Ioui⁹, Venere⁹, Solaris existimā. Quatenus aīo ad sensū imaginationemq̄ ministrat, Solaris, Mercurialisq̄ cēset: & ubiq̄ Mercurialī existit. Quādoq̄dē adeo mobilis est, & tā facile cōuertibilis atq̄ formabilis. Saturni, Martis, Lūe sanus cōiter sp̄s nō multū habet. Alioq̄n ex illo sepe stupid⁹, ex hoc furiosus, ex hac obtusus quodāmō foret. Quā ob rē lūaria q̄dē uelut crassiora simulq̄ humidiora a subtili & uolatili natura spiritus sūt admodū aliena. Quę uero Saturnalia multū atq̄ nimīū Martialia sūt, quasi uenena sūt: spiritui naturaliter inimica. Illa q̄dē ob extremā frigiditatē, atq̄ siccitatē: hęc autem ob siccitatē, calorēq̄ edacē. Iouia igit̄ & Solaris imprimis. Deinde Mercurialis & quodāmō Venerea: sp̄s natura censetur. Distictiōe uero p̄cipua sp̄s quidē naturalis Ioui proprie dedicatur: uitalis autē Soli: aīalis uero Mercurio. Quādo igitur res postulat aliquē e trib⁹ spiritū adiuuare, patrono tūc suo ī fortunato, uel debili, nō facile cliētulo succurrere poteris. Difficillie ue-

DE VITA CAELITVS.

ro spiritui aiali: dñ Mercurius infeliciter est affe-
 ctus: Qui tantã i aiali spiritu auctoritatẽ haber,
 ut caduceo quodã suo animos tum cõsopire, rñ
 suscitare dicañ: id est suo quodam aspectu sic aut
 aliter se habẽte obtundere ingeniũ, uel acuerẽ: de-
 bilitare, siue corroborare: uexare, uel sedare miri-
 fice possit. Tu igiĩ quotiẽs spiritũ aliquẽ studes
 excolere, nõ modo patronũ suũ obseruabis for-
 tunatũ atq; potentẽ: sed etiã Lunã eliges ad hũc
 oportune directam. Non creañ autẽ neq; recre-
 atur aliquãdo pprie per i fluxũ Saturni solũ sub-
 stantia spũs: sed semp ab externis ad intima, & se-
 pe ab imis reuocatur ad sũma. Vnde ad secreto-
 ra & altiora cõtẽplanda cõducit. Potest tñ & si
 raro uis Martis atq; Saturni spũi tãq; medicina p-
 desse: uel calefaciẽdo cũ opus fuerit & excitãdo
 atq; dilatãdo: uel uicissim nimis uolatilẽ cohercẽ-
 do. Per ea uero potissimũ q̃ q̃ttuor illis planetis
 p̃sentanea sũt, creañ nata spũs, atq; recreañ. Verũ
 si ad Solaria q̃libet ualde, & absq; delectu decli-
 nes, exacues illũ & exsiccabis tãdẽ atq; dissolues.
 Si siliter ad Venerea liq̃facies paulatĩ, uel obtun-
 des. Si p̃fidas tñ Mercurialib⁹ parũ admodũ in-
 de p̃ficiẽs. Erit igiĩ ope precĩũ: Iouialib⁹ uti q̃p̃li-
 mũ: eisq; reliq̃ mediocriter admiscere: ac frequen-
 tius uti rebus, q̃ uel his onibus eque sint cõmu-

nes, uel proprię Ioui. Nā hęc quoq; omnib; quodā modo sunt cōmunes. Cōmuniter āt ad hos oēs attinet, quę substātiāz habent, nec igneā nimis: nec p̄fus terreā: nec simpliciter aqueā: nec acutissimā: nec obtusissimā qualitatem: sed medio-crem: & tactu lenē: & quodāmodo mollē: uel saltem nō durā: siue asperā: itē gustu quodāmodo dulcem: olfactu suauē: uisu gratā: auditu blādā, atq; iucūdam: cogitatu letāz. Dulcedo igitur quędam saporis, & gratia his oībus est cōmunis. Si dulcedo quasi aquea est, & simul pinguis, ad Venerem magis attinet. Si quasi insipida, uel aliquātū austera, potius ad Mercuriū. Atq; hęc spirītuī non multum profunt: necessaria tam sūt interdum, ad hebetandum nimīū eius acumē. Si dulcedo manifesta sit, atq; subtilis, & paulū habeat stiptici acutiq; saporis, Iouialis proprie iudicatur. Cui congruit substātia dulcis amigdale: pinei nucleī: auellāę: pistaciī: amidi: glycirhizę: passularū: uirelli ouī: carniū gallinacei pulli: fasianarū: pauonū: perdiciū: similiūq;. Itē radicū been atq; enulę. Rursum uini odoriferi, clari, aliq̄tum dulcis, & stiptici: sacchari cādidiissimi: tritici albiissimi. Ad Iouē pertinet etiā māna, si modo mirobalani infusa uirtute firmetur. Alioqn nō minus ad Venerē attinet q̄ ad Iouē. Hęc ē utiq; substā

DE VITA CAELITVS.

ria dulcedoꝝ Iouis ppria quę sane spiritui creã
 do & recreando ante omnia confert. Iouia uero
 plurimũ sũt oĩa: quę in libro de longa uita dixi-
 mus, & seruare iuueturẽ, & senibus salubria fo-
 re. Sin autẽ dulcedo admodũ pauca sit, mul-
 tũꝝ acuti stipticiꝝ habeat, uel etiã non nihil a-
 mari, solaris esse censetur. Similis quẽdã ratio
 est, & distinctio de odoribus. Hi. n. saporũ ger-
 mani sũt. Similis etiam de coloribꝰ. Colores sane
 aq̃i, albi, uirides, aliq̃tũ crocei, siẽs uiolearũ, rosa-
 rũ, liliorũ coloribꝰ: necnõ odores eiꝰ modi Vene-
 rẽ referũt, & Lunam atqꝫ Mercuriuꝫ. Colores ue-
 ro saphirii, q̃ etiã dicũtur aerei. Itẽ purpurei ple-
 niores, aureiꝝ argento mixti, & perpetuo uiri-
 des, Iouẽ. Ardẽtes autẽ crocei: aurei puri: purpu-
 rei clariores, Solem. Quilibet uero colores si ui-
 ui sint uel saltem fericiũ magis stellares existũt. In
 metallis quoꝝ & lapidibꝰ atqꝫ uitrĩs propter cę-
 lestem similitudinẽ sunt potentes. Sed ut rede-
 amus ad Iouem: sapor & odor eius quasi ẽ, qua-
 lis in auro pomo persico, similiꝝ piro, uel aran-
 ceo, & uino maluatico leuiore, leuiꝝ uernaceo.
 Qualis i uiridi zizibere, uel cinamomo, uel dolci
 maratro, uel doronico: si hęc plurimo saccharo
 cõdita gustent. Nam quattuor hęc, & nux mus-
 cata recens sola si sunt, potiꝰ solarĩa sunt: solaris

& chariophil⁹, & musc⁹ s; odoratu non gustu
non aspectu. Ambra solaris plurimū atq; iouia.
Crocus i oibus ē solaris: tā etsi color eius, & o-
dor apd astrologos oib⁹ gratiis dedicať. Sapor
autē ad Solē pprie pertinet. Deniq; oia odo-
rifera & aromatica: quaten⁹ odorē gratū ferūt:
ita ad Iouē Venerēq; & Mercuriū p̄tinēt, ut ad
Solē. Quāuis inter hęc acutiora magis ad solē,
obtusiora ad Venerem, Mercuriūq; potius: Ad
Iouē proprie tēperata, olfactu, gustu, auditu,
uisu, tactu. Soni q̄netiā cātusq; grati blādīq; ad
gratias omnes spectāt, atque Mercurium. Mina-
ces autē admodū atq; flebiles Martem p̄ferūt
& Saturnū. Neq; uero mireris nos multū colo-
ribus, odoribus, uocibus attribuere. Nam sapo-
res quidē ad spiritū p̄cipue pertinet naturalē:
odores autē potius ad uitalē, animalēq;. Colores
figurę uoces ad animalem. Motus quoque ani-
mi uel letus, uel moestus, uel constans spiritum
ad similitudinē suam agit uehemēter. Anima-
lem primo: per hunc uitalē: per hūc insuper na-
turalem. Spiritus tādē omis quia ob naturā quo-
dammodo igneam, aeriāq; omnino, & lucidā,
atq; mobilem, similis est luminibus: ideoq; colo-
ribus, & uocibus aereis, & odorib⁹, motibusq;
animi: ideo per hęc subito in utranq; partē mo-

DE VITA CAELITVS.

uetur, atq; formatur. Et qualis euadit ipse, tales uicissim efficit quodammodo affectus animi, & omnino corporis qualitatem. Deniq; cum pri- mum per illa, quae gratiarum propria sunt: oportu- ne gratius est expositus, utpote q; & naturaliter illis cōsentaneus erat, statim per illarum radios, tum ubiq; uigētes, tum ipsi germanos: mirifica reportat munera gratiarum.

Res naturales atque etiam artificiosae habent uirtutes a stellis occultas: per quas spiritum no- strum stellis eisdem exponunt. Cap. XII.

c Vm uero dicimus spiritum exponi grati- is per illa quae sunt gratiarum: non solum per qualitates: quae uidentur, audiuntur, odorā- tur, gustantur: sed etiā per illas, quae tanguntur accommodari putamus. Memēto igitur calidū in primo gradu Iouis eē. In secundo Solis cū io- ue. In tertio Martis cum Sole. In quarto Martis. Frigidū in primo ueneris. In secūdo Lunę. In ter- tio Lunę cū Saño. In q̄rto Saturni. Humidū i p̄ mo Mercurii cū ioue. In secūdo Veneris cū Lūa. In tertio Lunę cum Venere. In q̄rto Lunę, qñ Ve- neri Mercurioq; coniūgūt. Siccū i p̄mo iouis. In se- cūdo Mercurii cū Sole. In tertio Solis cū Marte. In q̄to Martis cū Saño. Sumati ex qlitatib⁹ pla- netarū, q̄s Ptolemę⁹ desc̄bit i q̄driprito colligī⁹

harmoniam ex cunctis conflata ad calorem humorumque declinare. Calor. n. Martis ingens atque Solis: & temperatus Iouis ingentem superat Saturni frigiditatem: & Veneris Lunaeque exigentiam: ita ut calor ibi frigore excedat. Item humiditas Lunae Venerisque prima & propinqua nobis atque temperata Iouis, siccitatem Saturni Martisque multam superat, & temperatam solis. Calor igitur humorum frigori siccoque dominantur: atque similiter calor humori. Quem admodum in sani corporis homine ad celestem consonantiam temperato ex calore & siccitate cordis, Item calore & humore iecoris, rursus frigore & humore cerebri coalescit complexio quaedam ad calorem humorumque uergens mediocriter calore regnante. Calor enim cordis & iecoris frigore cerebri superat. Item humor iecoris atque cerebri siccitatem cordis excedit. Neque uero praetermissum a nobis uelim, tales existere ex stellis fixis harmoniam cunctis communem qualem diximus ex planetis. Hos. n. illis similes astrologi putant. Quorsum haec: ut memineras spiritum corpusque nostrum per temperiem quamdam ad calorem humorumque uergentem, uel natura constantem uel arte questam accomodari posse celestibus: sibi quoque celestia uedicare. Neque tamen dicimus spiritum nostrum celestibus dumtaxat per qualitates rerum notas sensibus preparari.

DE VITA CAELITVS.

Sed etiam multoq; magis per proprietates quasdam rebus cęlitus insitas, & sensibus nostris occultas, rationi uix deniq; notas. Nā cū proprietates eiusmodi, earūq; effect⁹ elemētalī uirtute cōstare non possint, cōsequēs est, a uita spūq; mundi per ipsos stellarū radiōs singulariter pficisci: ideoq; per eas spm̄ affici q̄ plurimū atq; q̄ primū: cęlestibusq; influxibus uehemēter exponi. Hac utiq; rōne smaragdus, iacintus, saphirus, topatius, rubinus, unicorni cornu, p̄cipue uero lapis bezaar, apud arabes appellat⁹: occultis gratiarū proprietatibus p̄dita sunt. Et idcirco nō solū intus assūpta: sed etiā si carnē tangāt: ibiq; calefacta uirtutē suam p̄mant, uim ide cęlestē spiritib⁹ inferunt: Qua se contra pestē tuenī atq; uenena. Quod aut hęc similiaq; tale aliqd agant uirtute celestī, id argumento est, q̄a etiā exiguo pondere sūpta nō exiguū hnt in agendo momētū. Qd elemētari q̄litati uix unq̄ est cōcessum igni uidelicet ualde cęlestī. Materialis .n. uirtus ut agat multū: materiā desiderat multam: Formalis autē etiam cū minima materiā ualet plurimū. Simili uirtute iprimis phębea peonia carnē tangēs, cōtra caducum morbū spūs armat, uapore ad eos intus infuso. Simili corallus & calcidoni⁹ aduersum atrę bilis illusiones Iouis p̄cipue Veneris

m. i.

q3 uirtute. Ceteraq3 similiter. Eiusmodi quada3
pprietate mirobalani iuuentē seruant, ac uirtq3
sensus, & ingenio p̄sunt atq3 memorię: p̄pter Io
uem īprimis Saturni tēperatorē, atq3 Mercuriuz
sensus amicū. Quam q̄dem arborē forte aliq3 in
paradyso ad uitam progandā extitisse putabit.

Mercurio lapidē Acharē cōsecrāt. Vnde phy
sici conueniūt ad facundiā uisumq3 & cōtra ue
nena ualere. Serapio scribit, eū qui iacintū uel ex
eo sigillū gestat, esse a fulgure tutum: at3 hāc uir
tutem eius esse latissime diuulgatā. Quam si ha
bet, ab Ioue putamus h̄re. Lapis aetires, uel aqli
n^o habet a lucina. i. Venere at3 Luna, ut admot^o
uuluę ptum mox, & facillime citet. Quod Rasīs
confirmante Serapione frequēter se dicit exper
tū. Forsan & a Phębo qui trāssixit Pythonē cre
tea dictamus habet, ut & uenenosis obsistat: &
ferrū e uulnere trahat. Sols uirtute zinziber infu
sum epulis arcet sincopim. Sentiana canis rabiez
sedat: fugatq3 serpentes. Berbena uaticiniū, p̄
stare fertur, leticiāq3, & expiationes: & uisū. Ru
ta & zedoaria cōtra uenena theriacā agunt. Th^o
uitalē & aiālem sp̄m aduersus heberudinē, obli
uionē, timorē fulcīt. Saluīa uero mentaq3 uirtu
te Iouis, illa q̄dē p̄alyfīm fugat: hęc uel odore ro
borat aim. Eadē uirtute Pentaphillon resistit ue

DE VITA CAELITVS.

nenis: eiusq; foliū bis quotidie unū uino bibitus
 curat ephimerā: tria tertianā: quattuor uero quar-
 tanā: hac herba sacerdotes anteq; pp puritatē suā
 in purificatōib; utebant. Agn; cast; ptate Satur-
 ni Venereū sistit morū. Hiaspis uero sāguinē. Mi-
 rabiles at; puenire solēt effect; ubi occulte pprī-
 etati ppetas seruit elemētalīs, uelut ī mīrobala-
 no ad spm̄ corpusq; firmādū: nō solū uirt; illa ce-
 lestis agit, sed et stiptica multū: nec par; aromati-
 ca uirt;: q̄ putrefactionē dissolutōezq; mirifice p-
 hibet, spm̄q; corroborat. Iā uero ut croc; petat
 cor, spm̄ dilatet, puocet risuz; nō solū occlta So-
 lis uirt; mirabiliter efficit: s; ad idē q̄q; pducit ip-
 sa nata croci subtilis, āplificabilis, aromatica, lu-
 cida. Qd; at de simplicib; dico, de ppositis siliter
 dictū itelligi uolo. Dic age Theriaca quō ptra ue-
 nenū nobis opituletur. Nō educit illa uenenū. A-
 strigit. n. aluū: n̄ mutat oīno tā subito uenenī na-
 turā. Nō. n. hęc adeo debilis ē, at; mutabilis: Sed
 sp; uitalē poti; ualde tenuē, & mutabilē, subito
 pformi qdā ad ipsū pportōe corroborat usq; a-
 deo, ut ipse iā ualid; tāq; agēs, una cū theriaca ue-
 lut istrumto: pti super uenenū: pti mutet; pti a p-
 cordiis arceat. S; q̄ nā pportōe siue uirtute id ef-
 ficat theriaca: Iouiali sil; at; phēbea: quā ex pmix-
 tione multarū rerū scdm certā pportōez iuicem

DE VITA CÆLESTIS

confusarū sibi uendicauisse uideſ. Eſt autē in ea uirtus triplex. Hęc ipſa inq̄ cęleſtis: quā modo dicebā. Item cęleſtis alia prius in herbis aroma- tiſq; pprietas: quibus electis ipſa rite cōponitur, quę uirtuti pri⁹ dictę ſubminiſtrat ad idem. Eſt inſup alia uirtus ī pleriq; p̄tibus eius, elementa- lis potius q̄ cęleſtis. Verūtñ talis: ut ſpirituī mu- niendo cōducat. Stripticā dico & aromaticā qua- litatem. Illa q̄dem ſp̄m firmat. Iſta fouet. Mira- bilem ergo theriaca uim nacta eſt cōtra p̄peran- tem ſenectutē atq; uenenū: tribus uidelicet in ea uirtutibus ad idem pariter cōſpirātibus. Quarū una q̄dem eſt cęleſtis per artiſicioſā acq̄ſita cō- mixtionem. Alia cęleſtis iterum: ſed p̄tibus eius naturaliter inſita. Alia prorfus elemētalīs. Sed il- la quā prius dixi, cęlitus acq̄ſita, m̄ro etiā foret admirabilior: ſi non ſolū porportione Iouia So- lariq; & ex rebus eiufmodi cōflaretur: ſed etiam oportunū ad hoc obſeruatione cęleſtiuz tēpus eligeretur. Nam quēadmodū corp⁹ ſe habet ad locum, atq; tēpus, ita motus & actio ſe habet ad tempus. Sicut ergo certa paſſim corpora eorūq; formę certis & locis, & tēporibus coaleſcunt, at- q; ſeruant: ſic & proprie quędā actiones ex pro- priis quibuſdam tēporibus efficaciā nanciſcun- tur: Idque in Alcibiade ſignificat Socrates: &

DE VITA CAELITVS.

Proculus explicat. Quod sane Pythagoras aīad uertens, ipsū bonū p̄fectionemq̄ rerū, oportunitatem cognominauit. Primū nanq̄ principīū Sic apud Pythagoram & Platonē omniū est mēfura, ut aliis corporib⁹ actionibusq̄ alia loca dīstrībuerit atq̄ tpa. Vnde sicut res quēdā non alibi q̄ hic, nec alias q̄ tunc proprie nascuntur feliciter, & coalescunt, atq̄ seruantur: sic & materialis actio, motus, euētus talis, aut talis, non alias efficacīā sortitur, effectūq̄ p̄fectū, q̄ quādo cęlestium harmonia ad idē undiq̄ consonat: quę sane harmonia tantā habere potestātē existimat, ut non solū agricolarū laborib⁹, atq̄ medicorū artificīis per herbas aromataq̄ p̄flatis: sed etiā imaginibus: quę apud astrologos ex metallis lapidibusq̄ fiūt, uirtutē sepe mirificā largiat. Sz imagines caput iam propriū exigunt. Quantū uero ad horas pro actionibus & opibus eligendas p̄tinet, plurimū confirmat a Ptolemęo, ubi ait in centiloqo, qui eligit quod melius est, nihilo differre uideat ab eo, qui habet hoc ex natura. Quibus in uerbis tum cęlestiū, tum arbitrii electio- nisq̄ nostre potestatem cōfirmare uidetur. Albertus quoq̄ Magnus inqt in speculo: Non enī libertas arbitrii ex electione horę laudabilis cohercetur: Sed potius in magnarū rerū inceptio-

nibus electionem horę contemnere: est arbitriū
p̄cipitatio non libertas.

De uirtute imaginū secundum antiquos, atq;
medicinarū cęlitus acquisita. Cap. XIII.

p̄ Tolemeus ait in centiloqo, rerū inferiorū
effigies uultibus cęlestibus esse subiectas.
antiquosq; sapientes solitos certas tunc imagi-
nes fabricare, qñ planetę similes in cęlo facies, q̄
si exemplaria inferioruz ingrediebant. Quod q̄-
dem Haly cōprobat ibi dicens: Utile serpentis
imaginem effici posse: qñ Luna serpentē cęlestē
subit, aut feliciter aspicit. Similiter scorpionis effi-
giem efficacē: quādo scorpū signū luna ingredit:
ac signū hoc tenet angulum ex q̄ttuor unū. Qd̄
in egypto suis tēporibus factum ait: seq; iterfuit
se: ubi ex sigillo scorpionis in lapide Bezahar, ita
facto, iprimebat thuri figura: dabatq; in potum
ei, quē scorpūs ipse pupugerat: ac subito cura-
batur. Quod qdē utiliter effici Hahamed phyfi-
cus affirmat, cōfirmāte Serapione. Pręterea nar-
rat Haly, notū illic sibi uirum sapientē industria
simili fecisse imagines quę mouerentur: qualem
effectam nescio quō legim⁹ ab Archita. Quales
& Trismegistus ait: egyptios ex certis mūdi ma-
teriis facere consueuisse: & in eas oportunę aias
Demonū inserere solitos: atq; aiam auī suī Mer-

DE VITA CAELITVS.

curii: item Phœbi cuiusdã, & Isidis, Osyridisq; sic in statuas descendisse profuturas hoïbus: uel êt nocituras. Huic illud simile. Prometheum figmento quodã luteo, uitã rapuisse, lucemq; celestem. Magi quetiã Soroastris sectatores, ad euocandum ab ecate spm̃ utebantur aurea quadam pila characteribus insignita celestium: Cui & saphirus erat insert⁹ & scutica quadã facta tauri corio uertebat: atq; interim excantabãt: Sed cantiones eadem libenter omitto. Nam & Psellus Platonicus eas improbat, atq; deridet. Hebrei quoq; in egypto nutriti struere uitulum aureum didicerunt: ut eorũdem astrologi putant ad aucupandum Veneris Lunęq; fauorẽ contra Scorpionis atq; Martis influxũ iudeis infestũ. Porphyrius quoq; in epistola ad Anebonẽ, imagines efficaces esse testat: additq; certis qbusdam uaporib⁹ qui a propriis suffumigationibus exhalabãt aërios Dẽmonas insinuari statim consueuisse. Iamblichus in materiis quę naturaliter superis consentaneę sint & oportune riteque collectę undique conflatęque fuerint uires effectusque nõ solum cęlestes: sed etiam Dẽmonicos, & diuinos suscipi posse confirmat. Idez omnino Proculus, atque Sinesius. Opera quidem ad salutem mira, quę a medicis in astrologia peritis, per res

DE VITA CAELI
ex multis cōpositas. i. pulueres, liquores, unguē
ta, electuaria fieri possunt: probabiliore in se rō
nem & notiore q̄ imagines habere uident. Tum
q̄ pulueres, liquores, unguēta, electuaria oportu
ne cōfecta cęlestes influxus facili⁹ citiusq̄ susci
piunt q̄ materię duriores: ex q̄bus imagines fieri
cōsueuerunt: tum q̄a uel assūmunt int⁹ affecta iā
cęlitus: & in nos cōuertunt uel saltē admota fo
ris inherant magis, & deniq̄ penetrāt: tū etiā qm̄
ex uno quodā duntaxat, aut p̄paucis imagines
cōstruunt. Illa uero ex q̄ plurimis cōflari pro ar
bitrio possunt. Ut si centū Solis Iouis ue dotes
per centum plātas & aialia similiaq̄ sparſę fuerit
cōponere simul hęc centū tibi cōperta possis, &
in unā cōficere formā. In qua Solē ferme Iouēq̄
totū iam uidearis habere. Scis p̄fecto naturā in
feriorē, nō posse uno quodā capere cunctas su
perioris naturę uires. Ideoq̄ illas p̄plures apud
nos naturas esse dīspersas. Cōmodiusq̄ per opa
medicorū, atq̄ filia, q̄ per imagines colligi posse.
Proinde imagines ex ligno p̄fectę uim forte par
uam habent. Nam lignū & forsan durius est ad
cęlestē influxū facile capiendū: & minus tenax, si
accepit, retinendū: & omīno postq̄ ex matris ter
rę uisceribus est euulsū: paulo post ferme totum
amittit mundanę uitę uigorē: & facile in qualita

DE VITA CAELITVS.

rem aliã transmutať. Lapilli uero atq; metalla, & si ad accipiendũ celeste munus duriora uident, diutius tñ retinēt, quod cōfirmat Iamblich⁹, si acceperit. Sua nēpe duritia uestigia quoq; dona q; uitę mundanę post euulsionē diutissime cōtinent quę quōdã herētia terre possederāt. Quã obrem ob hoc saltē aptę materię ad capiēda tenendaq; celestia iudicant. Est & pbabile qđ libro superiore dixi, res adeo speciosas nō posse sub terra pflari, nisi maximo quodã conatu cęli: atq; durare in eis impressam semel ex conatu uirtutē. Nam in his coquēdis cogēdisq; diutissime celũ elaborauit. Verũ cuz neq;as facile eiusmodi plura cōponere; cogēris diligēter exgrere; quod metallum inter cętera in ordine sit alicuius stelle potissimũ: qui ue lapis in ordine sūmus, ut saltez in uno quodã totius generis ordinisq; supremo reliqua pro uiribus cōprehendas: atq; leiusmodi susceptaculo celestia huic cōsentanea mutueris, ceu si exēpli cã in ordine solaris sub hoie phębeo sūmum inter aialia teneat astur, aut gallus. Inter plantas balsamũ aut laurus. Inter metalla auruz. Inter lapides carbūculus uel pãtaura. Inter elementa feruidus aer. Nam ignis ipse martius eē cęsetur. Quod aut diximus influxũ Solis uel Iouis aut Veneris augendũ, intelligimus rōne com

munī: non tamen illi in cuius genesi aliquis hoī
interfector appareat.

Ordines rerū a stellis pendētū ut Solariū atq;
similiū: & quomō spūs fiat Solaris. Cap. XIII.

d Ixi equidē alibi desup ab unaquaq; stel-
la (ut platonice loquar) seriē rerū illi pro-
priam usq; ad extrema pēdere. Sub ipso scorpio-
nis corde pōt eiūsmōi Dēmōas atq; hoīes: scor-
piūq; aīal collocare possū? etiā herbā Asteriō
.i. stellarē figura stellę similē nocte fulgentē: quā
medici tradunt qualitatē habere rosę, uimq; cō-
tra morbos genitaliū mirabilē possidere. Sub
serpente uel serpentario cęlesti Saturnū ponūt,
et quodāmodo Iouē. Postea dēmōas: q; sepe ser-
pētū formas induunt. Similes īsuper hoīes serpē-
tes animātes: serpētariā herbā: lapidē dracōitē,
capite draconis natū. Item cōmuni noīe serpen-
tinū. Et pręter ea q; in sequentibus afferā. Sub
stella solari. i. Sirio Solē primo: deīde Dēmonas
quoq; phębeos: quos aliquādo sub leonū uł gal-
lorum forma hominibus occurrissē testis ē Pro-
culus. Homines subinde persimiles bestiasq; so-
lares. Phębeas īde plātas, metalla similiter, & la-
pillos, & uaporē acréq; feruētē. Simili ratione a
qualibet firmamenti stella per aliquem planetaz
existimant contextum rerum gradatim sub illi?

DE VITA CAELITVS.

pprietate descēdere. Si igitur ut dicebā solaria
 omnia per gradum eius ordinis quēlibet oportu-
 ne cōprehenderis : homies uidelicet tales, uel
 talis homis aliqd. Item bruta, plātas, metalla, la-
 pillos, & quę ad hęc attinent, uirtutem solis us-
 que quaq; cōbibes: & quodāmodo naturalē so-
 lariū Dēmonū facultatem. Similiterq; de aliis ui-
 ctū puta. Solares qdem homies sunt, quales an-
 tea dixi: & qui ascendēte leone soleq; hunc uſ te-
 nente uel aspiciente nascuntur : & qui sub ariete
 similiter. Solaris est & sanguis e sinistro eorum
 beneualentū brachio missus. Phębus crocodil-
 lus, astur, leo, gall⁹, & cignus, & coru⁹. Nec alia
 ratione leo ueretur gallū: nisi qm̄ in ordine phę-
 beo gallus est leone superior. Eadē ratione inqt
 Proculus Apollineū Dēmonē, qui nonnunq; ap-
 paruit sub figura leonis, statim obiecto gallo dis-
 paruisse. Maxime uero in his aialibus cor est so-
 lare. Arbitror ēt marinū uitulū cęlestis leōis cor-
 di subesse: & hac ipsa rōne coriū ei⁹ quē cigit nu-
 dū fibula eiusdē osse cōfecta, a renū dolore redi-
 mere. Nā p̄tra dolorē eiusmōi solēt astrologi si-
 deris illius influxib⁹ uti. Eadē forte rōne ferē hęc
 pellis a fulgure nos tueri. Inter plātas palma phę-
 bea ē: & ip̄mis laur⁹, q̄ uirtute uenenosa repellit,
 & fulgur. Fraxinus quoq; similī facultate uene-

DE VITA CAELIVS
27
nosa lōgius arcet. Loton esse phēbeā rotūda tū
folia, tum poma testant, & explicatio foliorum
ei⁹ die, replicatio nocte. Peoniā phēbeā esse nō
solū uirtus indicat: sed & nomē. Ad idez attinē
flores & herbe que restrigunt abeūte sole: rede
ūte protin⁹ explicant: & ad solē cōtinue uergūt.
Aurum prēterea: & lapis elitis radiis aureis solē
imitans. Lapis itē, q̄ solis ocul⁹ appellat, figuraz
habens pupille, ex qua lumē emicat. Rursuz car
bunculus nocte rutilans, uel pātaura oēs in se la
pidum uires cōtinēs, ut aurū metallorum, & sol
stellarum. Multa deniq; in superioribus nobis sig
nificata. Vnde si modo liceat, sub imperio so
lis ex illo sanguine, & animalū illorū cordib⁹, &
foliis fructibusq; arborū prēdictarū. Itēz florib⁹
atq; herbis, & aurī foliis, necnō puluerib⁹ lapil
lorum, electuariū uel unguētū cōficere pote
ris: addito croco: balsamo: calamo arōatico: thu
re: musco: ambra: ligno aloes: zinzibere: mastice:
spica nardī: cinnamomo: daronico: citri cortice:
zedoaria: nuce muscata: mace: chariophilis cum
melle flauo: uel oleo balsamino: masticeo: lauri
no: nardino: Ad cor, & stomachum, & caput, in
t⁹ aut extra fouendū: ut spūs ide solaris euadat.

Ex his oībus inq̄ aut saltē ex plurib⁹ cōponē
dum domināte sole aliqd. Quo etiā sub eiusdez

DE VITA CAELITVS.

dominatu incipias uti: dūmodo & solaría indu-
 as: habites: cōspicias: audias: olfacias: imaginēris:
 cogites: cupias. Itē imiteris & uita dignitatez
 & munera solis. Inter solares homines plātaf-
 q̄ uerferis, laurūq̄ assidue tāgas. Tutius autē
 ad ualitudinē fuerit: solarib⁹ admiscere iouialia
 simul atque Venerea. Venereā maxime humidi-
 tatem solaris caloris moderatricē: qualis ē aqua
 succusq̄ rosarum, atq̄ uiolarū. Sz medicinas
 eiusmodi in libro de curandis litteratis primuz:
 deide in libro de uita longa, partim eq̄dē cōpo-
 sui: partim ab aliis cōpositas enarraui: partim eti-
 am temperaui. Itē: quales herbe a sole Ioue q̄ mi-
 ras cōtra epidimiā, & uenenū uires habeāt, dix-
 imus in libro contra pestem: inter quas Perfora-
 ta fuga Demon appellata est. Nec alia faculta-
 te q̄ celestium gratiarū noxios malorum Demo-
 num uapores a nobis arcere putatur. Et si qua i-
 ter herbas alia, uel lapillus, ut corallus idē quide-
 atur efficere. Herba p̄fecto lunaris a Mercurio
 tradita foliis ceruleis atq̄ rotūdis, crescente lūa
 unū quotidie p̄ducens foliuz: decrescēte depo-
 nēs, annos utenti p̄mittit lunares. Sed iā ad ima-
 gines altero quodam exordio redeamus.

De uirtute imaginū secundum antiquos atq̄
 medicinarū: & quō medicinē sint longe ualidior-

I lapillos quos paulo ante phœbeos narra-
uimus, nactus fueris, nihil opus erit, ima-
gines eis imprimere. Suspēdes itaque collo cōpre-
hēsos auro crocei ferici filis: quādo Sol sub arie
te uel leone percurrit: ascenditque uel mediū tenet
cēlū: aspiciatque Lunā. Multo uero potentiores
in serie Lunę lappillos narrat Proculus. Primus
quidē Selinitim. Qui non modo figura Lunā imi-
tetur: sed & motu: circūeatque cum Luna. Hunc si
forte reppereris, & argento circūdatū, argēteo
filo collo suspēderis, Luna cancrū, uel taurū sub
eūte, angulosque tenēte sibi cōueniētes, spiritū in-
de tuum reddes, postremo lunarem. Dum uide-
licet calefactus abste lapillus ipse lunaris uirtu-
tem suam tuis assidue spiritibus inserit. Alte-
rum uero recēset lapillum heliofelinon cogno-
mento. Qui solis lunęque coniunctę soli, natura-
liter habet imaginem. Hunc ergo quisque argen-
to inclusum deaurato similibus collo filis admo-
uerit, quādo Luna in domicilio suo uel solis, in
eodē minuto cū sole cōgredit, suosque teneat an-
gulos, solarē simul, atque lunarē spirituz reporta-
bit, aut saltē tales, qualis euadit Luna p cētrum
copulata soli. Hic uero tu uides dispersas phœ-
bi dotes: uelut Osyridis mēbra: sororez ei⁹ Phœ-

DE VITA CAELITVS.

bē uelut Ifidez cōgregare. Sed utinā solarē a-
 licubi lapidē facile reperirem⁹, uel lunarē: adeo
 ī eorū ordine prēpotētē: quē admoduz sub serie
 septētrionalis poli magnetē habemus, & ferrū.
 Solarē profecto ferūtū uenisse apud idos Apol-
 lonium theaneū lapidē scilicet nomine Pantau-
 rā, ignis instar micātez: sub terra passus quattu-
 or nascētē: cui tm̄ spiritus insit: ut tumeat, & ple-
 runq; scindatur terra, ubi eiusmodi lapis cōcipi-
 tur. Ita ceteros ad se lapillos trahens, sicut mag-
 nes ferrum. Sed lapis hic Herculeus ad se contē-
 plandum uehementius adhuc, nos imprēsentia
 rapit. Videmus in specula nautaruz indice poli,
 libratum acum affectū in extremitate magnete,
 moueri ad ursā, illuc uidelicz trahēte magnete.
 Qm̄ & ī lapide hoc prēualet uirtus ursę: Et hinc
 trāsferī ī ferrū: & ad ursaz trahit utrūq;. Virt⁹ āt
 ei⁹ moī tū ab iitio ifusa ē, tū cōtiue ursę radiis ue-
 getat. Forsitan ita se habet succinū ad polū alte-
 rū, & ad paleas. Sed dic interea. Cur magnes tra-
 hat ubiq; ferrū, nō qa sise. Alioqn & magnetem
 magnes traheret mltō magis: ferꝝq; ferꝝ. Nō qa
 supior ī ordine corporꝝ: imo supi⁹ ē lapillo metal-
 lum. Quid ergo? Ambo quidem ordine ursam
 sequente clauduntur. Sed Superiorē in ipsa ursę
 proprietate gradum tenet magnes: inferiore

uero ferrum. Supius autē in eodē rerū contextu
trahit qdem quod est inferius, & ad se cōuertit;
uel aliter quomodolibet agitatur, aut afficit uirtu-
te prius infusa. Inferius uicissim eadē ad supius i-
fusione conuertitur, uel aliter agitatur, uel prius
afficitur. Sic in serie Solis inferior homo admi-
rat superiorē. In ordine Iouis uenerat. In Martio
timet. In Venereo inferior ad superiorē rapitur
amoris ardore, deseritq; seipsum. In Mercuriali
semper hic discit, uel persuadetur ab illo. In luna-
ri motum hic ab illo sepius exordit. In Saturna-
li quietē. Ego autē cum hęc explorata hacte-
nus habuissem, admodū gratulabar, cogitabā-
q; iuuenis adhuc magnē pro uiribus insculpe-
re cęlestis ursę figurā, quādo Luna melius illuc
aspiciat: & ferro tunc filo collo suspēdere. Spera-
bā eadē ita demū uirtutis me sideris illi cōpo-
tē fore. Sed cum diutius explorassem: inueni tan-
dē sideris illius influxus Saturnales eē plurimum,
atq; Martiales. Accepi a Platōicis malos Dēmo-
nas plurimū septētrionales existere. Quod etia;
hebreorū astronomi cōfitemur noxios Martiosq;
Dēmonas in septētriōe ponētes. Propitios autē
& Iouios i meridie. Didici a Theologis & ab Iā-
blīcho imaginū fictores a Dēmonibus malis oc-
cupari sepius: atq; falli. Vidi eadē lapillū Flo

DE VITA CAELITVS.

rentiam aduectuz ex india, ibi e capite draconis
erutū, rotundū ad nummī figurā, punctis ordie
q̄ plurimis quasi stellis naturaliter insignitū: qui
aceto perfusus mouebat parū per in rectū: imo
obliquū: mox ferebatur i girū, donec exhalaret
uapor aceti. Existimaui e q̄dem lapillū eiusmodi
celestis draconis habere naturā, atq; quasi figu
ram: motū quoq; illius accipere, quatenus p̄ ace
ti seu uini ualentioris sp̄m, draconi illi siue firma
mento familiarior redderet. Hunc igit̄ qui gesta
ret & aceto sepe perfunderet, uim aliquaz forte
draconis illius acciperet, qui geminis amfracti
bus. Hinc q̄dem ursam maiorem ipliat, inde mi
norem. Extat & p̄pe scorpionē serpentarius q̄
si homo serpēte cinctus: manu dextera caput ser
pētis tenens: sinistra caudā: genibus quasi flexis:
capite paulū resupino. Legi e q̄dem magos persa
rū regi cōsuluisse: ut imaginē hanc lapidi impri
meret emathiti: quē aureo clauderet anulo: ita
tamē, ut inter lapillum atq; aurū serpentarię ra
dicem insereret. Hoc. n. anulo gestantē cōtra ue
nenum morbosq; uenenosos tutum fore. Vide
licet si Luna Serpentariū aspiciēte feceris. Hanc
imaginē Petrus Aponensis cōfirmauit. Ego ue
ro si hāc anulus ille uim habet, arbitror nō tā p̄
figurā, q̄ per materias eiusmodi: & hoc pacto tē

poreꝝ cōpositas, sibi cęlitus uēdicare. Memēto
lapillos nascentes in aīalibus nec īde languētib⁹
ut in dracone: gallo: irundine: cęterisq; efficaces
existere ferme, ut lapilli in terra nascētes: atq; ad
easde referri stellas: ad q̄s hęc aīalia p̄tinent. Hic
Alectorius ex uentriculo galli ueteris tract⁹ pol
let potestate solarī: per quā Diascorides ait sepe
cōpertū esse, eum pugnare iuictū: q̄ lapillū hunc
ore gestaret. Idem ait: Celidoniū erutū ex irundi
ne ruffum, curare melācolicū, & amabilē, idone
umq; reddere. Quod qdē habet ex Ioue: per ea
quę diximus. s. Res ubiq; infra Lunā stellares ex
istere. Confirmat dictum illud ualde Platonīcū:
hanc mūdi machinā ita secū esse cōnexam, ut &
in terris cęlestia sint cōdītionē terrena: & in cęlo
uicissim terrestria dignitate cęlesti: & in occulta
mūdi uita, mēteq; regina mūdi cęlestia insint: ui
tali tñ intellectualiq; pprietate simul, & excellē
tia. Per hęc īsuper cōfirmāt nōnulli etiā illud
magicū: per inferiora uidelicet superiorib⁹ cōsen
tanea posse ad hoīes t̄pibus oportunis cęlestia
quodāmō trahi: atq; ēt p̄ cęlestia s̄ cęlestia nobis
cōciliari: uel forsan p̄rius insinuari. S; postremū
hoc illi uiderit. Verum illud arte quadā rite &
oportune in unū plurima colligēte fieri posse p̄
babile satis (ut diximus) esse uidet: tū rationibus

DE VITA CAELITVS.

quas in superioribus assignauim⁹: tū q̄a eiusmodi multa, q̄n apud medicū & Astrologū colligū-
 tur, cōrundunt, cōmīscēt, concoquūtur sub si-
 dere certo, dū ipsa per se ratione cōcoctionis at-
 q̄ fermenti, nouā paulatim formā subeūt: hanc
 ipsā acq̄runt certo quodā fomēto cęlesti, radiis
 tunc intus agētibus: ideoq̄ cęlestem. Metallū
 uero uel lapillus q̄n momēto sculpiūt, nō uiderur
 nouā accipe q̄litatē: sed figurā: Neq̄ motio illa p̄
 debitos digestionis grad⁹, quos alteratio natu-
 ralis, atq̄ generatio solet obseruare, progrediūt.
 Cū uero natura cęlestis tanq̄ inferioris nature re-
 gula soleat tenere quodā p̄gredi naturalī, & ita p̄
 grediētib⁹ adspirare: merito diffidūt pleriq̄: ima-
 gines eiusmodi cęlestē aliquā uirtutē h̄re. Ego q̄z
 ābigō sepi⁹: ac nisi & oīs antiquas, & oēs astrolo-
 gi uim mirabilē h̄re putarēt: h̄re negarē. Negarē
 eq̄dē nō oīno. Opinor. n. nisi q̄s aliter psuaferit,
 ad p̄spā ualitudinē saltē aliquā h̄re uirtutē, elec-
 tē p̄fertī rōne materię. Tāetsi mīto maiorē inesse
 pharmacis arbitror: & unguētis sidereo fauore
 p̄flatī. Quid uero uoluerī, ubi mō dicebā electę
 rōne materię, ī seq̄ntib⁹ declarabo. Quę uero ex
 magorū uel astrologorū opinione ad Plotinum
 interpretandū pro imaginibus allegari possūt, deī
 ceps breuiter afferā: si te pri⁹ hic admonuero: ne

putes pbare me usũ imaginũ: sed narrare. Ego enĩ medicinis ad cęlũ tēperatis, non imaginibus utor. Atq; ita cęteris quotidie consulo. Tu uero si cōcedis Deum rebus infra Lunã mirabiles i feruisse uirtutes, mirabiliores cōcede cęlestib⁹. Pręterea si licere iudicas homini ad p̄sperã ualitudinẽ inferioribus uti: iudica superiorib⁹ quoq; licere. Atq; inferiora ad superiorũ normã: sic medicorum artificio temperare: sicut etiã a Deo sunt ab initio temperata.

De potestate cęli. De uirib⁹ radiorũ, unde uĩ fortiri putentur imagines. Cap. XVI.

i Minensa ferme cęlestiũ magnitudo uirtus motio facit, ut oēs omniũ siderũ radii terre molem quę quasi punctũ est ad cęlũ, momento facillimeq; usq; ad centrũ recti penetrent: qđ omnes astronomi confitent. Ibiq; ut placet Pythagoreis atq; Platoniciis fortissimi sint: tũ qa recti undiq; centrũ tangunt: tũ qa in angustũ collecti sunt cuncti. Quorũ uehemẽtia materia ibi terre sicca p̄cul ab humore remota prorsus acceditur: accensaq; extenuat, atq; disp̄git: per meat⁹ undiq; & efflat incendia p̄iter atq; zulfur. Sed ignem hunc putãt ualde caliginosũ esse, & quasi incendium quoddã luminis expers: sicut in cęlo extat expers incendiĩ lumẽ: Ignis aut̄ inter cęlestem

DE VITA CAELITVS.

atq; infernū: lumen cū feruore coniungit. Putāt autē ignem e centro flantē, ignē esse uestalē: Siq; dem uestā esse terrę uitā numēq; putabant. Ideo q; Vestę templū ueteres in mediis urbibus construebant: ignēq; in medio ppetuū collocabant. Sed ne ulterius peruagemur, cocludamus iam si stellarū radii totā mox terrā penetrāt, negari nō facile posse metallū atq; lapillū, qñ celant̄ imagi nibus, subito penetrare: eisq; miras uel saltē qualescunq; impmere dotes. Quādoq; dem & in aluis terrę pretiosissima generāt. Sed q; neget per hec radios penetrare? Siq; dem aer & qualitas ei⁹ & sonus minus efficax solida trāsit subito, & sua qdam afficit qualitate. Iam uero si duritiā radiis obsisteret penetrātibus lumen multo citi⁹ aere q̄ aquā ptransiret. Et hāc ocius: multo q̄ uitrum & uitrū similiter q̄ chrystallū. At cū eodē momēto solida, quo liqda cuncta transfuerberet, pspicue cōstat duritiā radiis nullo mō resistere: atq; idcirco dicent nō esse negandū metalla cęlestiū radios influxusq; suscipere: Atq; etiā cōseruare ad tempus tunc sibi cęlitus destinatū. Cōseruare iq; uirtutē quandā ex radiorū concurrentiū contactu creatā. Quid uero? Si materia durior hoc ipso qd̄ uideretur obsistere causę p̄potenti, magis ic tibus se exponit: Sic ensis lignū sub lana incidit

non incisa lana. Sic radius ille fulmine⁹ corio qñ
q̃ non leſo diſſoluit in eo metallũ. Cum uero na-
tura cęleſtis noſtro hoc igne incõparabiliter ſit
preſtantior, nõ eſt putandũ radii cęleſtis officiũ
eſſe dũtaxat quale opus ignei radii manifeſte ui-
demus. ſ. illuminare, calefacere, exſiccare, pene-
trare, extenuare, diſſoluere: q̃ noſtris ſenſibus no-
tiſſima ſũt. Sed multo plures mirabilioreſq̃ uires
& effectus hñe. Alioqn, & materia inferior, & ca-
ducus ſenſus cũ diuinitate cęli penit⁹ equaretur.
Sed q̃s neſciat uirtutes rerũ occultas, q̃ ſpeciales
a medicis nominant, nõ ab elementalĩ natura fie-
ri: Sed cęleſti? Poſſunt itaq̃ (ut aiũt) radii occul-
tas, & mirabiles ultra notas imaginibus iprime-
re uires: Sicut & cęteris iſerunt. Non. n. ianĩmati
ſunt ſicut lucernę radii: ſed uiui, ſenſualeſq̃ tanq̃
per oculos uiuẽtium corporum emicantes: do-
teſq̃ mirificas ſecũ ferũt ab imaginationib⁹ mēti-
buſq̃ cęleſtiũ. Vim quoq̃ uehementiſſimã ex affe-
ctu illorũ ualido, motuq̃ corporũ rapidiſſimo:
ac pprie maxieq̃ in ſpĩm agunt cęleſtibus radiis
ſimillimũ. Agũt iſuper in corpora uel duriffima.
Oĩa. n. hęc ad cęlũ infirmiſſima ſũt. Sunt autẽ in
uariis ſtellis uarię quoq̃ uires: & idcirco i radiis
earũ iter ſe uarie. Preterea in radioꝝ ictibus ali-
ter atq̃ aliter icidẽtibus, uirtutes diuerſę naſcũ-

DE VITA CAELITVS.

tur. Deniq; in ꝑcursib⁹ radior⁹ mutuis, aliter atq; aliter: & hic aut ibi: & tunc aut alias effectis diuerse subito vires suboriunt: multo magis atq; citius q̄ in aliis, atq; aliis elemētorū, q̄litatūq; elemētaliū mixtionib⁹. Multo et citi⁹ q̄ in tonis & numeris apd̄ musicū aliter & aliter ꝑcinētibus. Si hęc diligēter ꝑsideraueris: forsitan nō diffides: dicēt: subito quōdā radiorū iactu vires imaginib⁹ ipri mi: atq; ex diuerso iactu diuersas. Nūqd̄ ergo tā cito? Mitto fascinatiōes repētino quodā ituitu factas: & amores accerrimos statī accēsos radiis oculorū, q̄ & ipsi sūt fascina mta qdā qd̄ in libro de amore ꝑbanus. Mitto q̄ cito rubēs ocul⁹ ifi ciat ituetē, & speculū itues femia mēstruosa. Nō ne & familię qdā apd̄ illiricos & triballos iratę i ruitu hoies itemisse ferūt? Et feię qdā i scithia idē facere ꝑsueuisse. Et catoblepe īguliq; serpētes radior⁹ ex oculis iactu hoies ꝑmunt. Torpedo quoq; marina tactu etiā ꝑcul per uirgā manū subito stupefacit. Echinn⁹ ꝑterea piscicul⁹ grandē solo tactu nauē sistere fertur. Phalangia q̄netiam in apulia ictu quopiā: uel occulto spirītū aimq; repentino stupore ꝑmutant. Quid rabiosus canis facit, uł nō apparēte morſu? Quid scopa, deide qd̄ arbut⁹? Nōne leuissimo tactu ueuenū cōcitāt atq; rabiem? An ergo negabis cęlestia oculorū

fuorū radiis, quibus nostra contuentur simul atque
 contingunt, statim miranda perficere: lam uero gra-
 uida mulier tactu statim signat membrum hominis
 nascitur rei desiderate nota. An uero dubitabis,
 radios aliter aliter uel tangentes diuersa perficere?
 Cum & tu helleborum herbam colligēs: siue folium
 deorsum trahas: siue sursum: hoc subito tactu: cau-
 sa sis helleboro, ut deorsum educat humores, aut
 sursum. Nonne ab initio rei cuiusque generande
 celestes influxus concoctione materie digestionem-
 que perfecta non tam tempore quam momento dotes mirifi-
 cas largiuntur? Nonne suffragante celi uultu inu-
 merabiles sepe ranæ, similesque animantes ex arenis
 momento prosiliunt? Tanta est in materiis prepara-
 tis potentia celi tanta celeritas. Denique si ignis
 hoc habet, ut tempore quibus breuissimo faciat, que cetera
 longo, ob id precipue quod est celo simillimus:
 quis nam dubitet, celum magna quasi momento per-
 ficere: etiam in materia minus parata, sicut flamma
 solet ingentior? Quid ergo dubitas, inquit, in
 imagine construenda ferme similiter agere ce-
 lum? Dices opinor, sicut & ego dicebam: natu-
 rales hic alterationis gradus abesse. Qui sane de-
 fectus minuit quidem celeste donum: nec tamen penitus
 auferre uideatur. Nolunt enim Physici ex quolibet
 metallo uel lapide imaginem fabricari: sed certo. In

DE VITA CAELITVS.

quo quod natura celestis uirtutē olim ad hoc ipsum quod optat naturaliter inchoauerit: & quasi iam iam profecerit: ut in sulphure flammā. Quam sane uirtutē, tunc demum perficiat: quoniam materia haec per artē, sub simili quodam influxu celesti uehementer agitat: & agitata calescit. Itaque ars suscitatur inchoatam ibi uirtutē: ac dum ad figuram redigit, similem suae quodam celesti figure: tunc suae illic ideae prorsus exponit: quam sic exposita: caelum ea perficit uirtute, qua ceperat. Exhibens quasi sulphuri flammam: sic potentia quodammodo debilis sepe per frictionem calefactionemque facta ualidior subito rapit.

Silem uirtutem Serapio scribit datam lapidi Albugedi quasi iacinto simili. Sed non prius trahere paleas: quam capilli hoc lapide perfricentur. Sic item lapis ille Iouius Bezaar. id est a morte liberatus: quem descripsi in libro Contra pestem: uim ab initio contra uenenum accepit ab Ioue. Sed non usque adeo ualida: ut eandem tradere possit materiis aliis exercendam. At uero cum primum sub Scorpionis celestis influxu figuram superni illius acceperit: perfectam contra scorpiones subito uim reportare putat. Quae mastici concitare ualeat, aut thuri. Eadem quoque de iacinto, Topatio, Smaragdo, ceterisque ratio est habenda, ut fabrica figurarum non alibi efficaciam ha-

beat: q̄ ubi materia cū stella cōgruit & effectua:
qua hunc faber exoptat accipe. Ac pręterea ubi
hec ipsa materia quasi iā talis ē ab initio qualem
affectas reddere p̄ figuram. Nullis ergo materiis
ad imagines uti cōsulūt, nisi his ip̄is, q̄ tibi notę
sūt: hanc ip̄az ferme iā uim habere quā cupis. La-
pillorū itaque uires, atq; metallorū diligentissi-
me p̄scrutari iubent: Intereaque meminisse inter
lapillos qdē carbunculū i tenebris corruscantē,
atq; pantaurā p̄cipue Soli subesse: Saphyrū Io-
ui: Smaragdū Veneri: Mercurio: Lunę. Pręte-
rea metalla pręter aurū & argētū uix ullā ad hęc
habere uirtutē. Tutiorēq; in his rationē fore:
si aurū qdē puruz ad Solem referas: atq; Iouem.

Ad illū quidē p̄pter colorē: ad hūc autē p̄p-
ter tempatā cōmixtionē. Nihil enī Ioue & auro
tēpati⁹. Purū uero argētū ad Lunā: Sed ad Iouē
simul atq; Venerē aurū argento permixtū. Prę-
terea imaginē efficaciorē fore: si uirtus i materia
eis elemēta⁹ p̄ueiat cū speciali, eiusdē uirtutē na-
turaliter isita, atque hęc insup cū uirtute altera
speciali p̄ figurā celit⁹ capiēda. Deniq; figuras
inferiores, & formas celestib⁹ cōformari, inde p̄
disces (ut aiunt) q̄ Perseus trūcato Medusę capi-
te futurā nōnullis obtrūcationē portēdere cō-
sueuit: multa q; siliter: & lunā aliosq; plāetas sub

DE VITA CAELITVS.

certis signis certa in nobis membra mouere non dubitant.

Quam uim habeant

figurę in celo atq; sub celo. Cap. XVII.

¶ Ed ne figuris nimirum forte diffidas, memisse iubebunt, in regione hac sub lunam elementalibus: elementalibus quoque qualitatibus posse quam plurimum, in transmutatione uidelicet ad aliquid elementale redire. Calorem. scilicet & frigus, & humorem, atque siccitatem. Qualitates autem quae minus elementares materiales uel sunt scilicet lumina. id est colores. Numeros quoque similiter, & figuras ad talia forsitan minus posse. Sed ad celestia munera (ut putant) ualere permultum. Nam & in celo lumina, & numeri, & figurae sunt ferme omnium potentissima. Praesertim si nulla sit ibi materia. Quod Peripatetici plerique putant. Sic enim figurae, numeri, radii, cum non alia sustineant ibi materia, quasi substantiales esse uidentur. Atque cum in ordine rerum mathematicae formae physicas antecedant, tanquam simplices quidem magis, & minus egenae: merito in antecedentibus mundi gradibus id est celestibus auctoritatem sibi maximam uendicant, ut non minus inde fiat numero, figura, luce, quam elementari quadam proprietate. Huius quidem auctoritatis habent etiam sub Luna signum. Qualitates enim ualde materiales plurimis rerum speciebus sunt communes: eisque quodammodo permutatis, non usquequaque species permutan

tur. Figure autem numerique partium naturalium, proprietatem cum specie inseparabilem peculiariterque possident. Vtpote que celitus una cum speciebus destinata fuerunt. Immo & cum ideis maximam habent in mente mundi regina connexionem: Atque cum ipsae numerique species quedam sint, ideis ibi propriis designate, nimirum vires inde proprias sortuntur. Ideoque tum species naturalium certis figuris, tum motus, & generationes, & mutationes certis numeris astringuntur. De lumine uero quid dicam? Est enim actus intelligentie uel imago. Colores autem sunt lumina quedam. Quapropter ubi lumina id est colores, figurasque, & numeros Astrologi dicunt in materiis nostris ad celestia preparanda posse quam plurimum, non temere (ut aiunt) debes ista negare. Non ignoras concentus per numeros proportionalesque suas, uim habere mirabilem ad spiritum & animum, & corpus sistendum, mouendum, afficiendum. Proportiones autem ex numeris constitute, quasi figure quedam sunt, uelut ex punctis lineis que facte. Sed in motu. Similiter motu suo se habent ad agendum figure celestes. Hae namque harmonicis tum radiis, tum motibus suis omnia penetrantibus spiritum indies ita clare afficiunt, ut musica prepotens palam afficere consueuit. Nostri preterea quam facile multis misericordiaz moueat fi

DE VITA CAELITVS.

gura lugentis. Et quantū oculos imaginatōne
 & spiritum, & humores afficiat statim atque
 moueat amabilis personę figura. Nec minus
 uiua est, & efficax figura celestis. Nōne prin-
 cipis in urbe uultus quidē clemēs, & ilaris exila-
 rat omnes? Ferox uero uel tristis repente perter-
 ret? Quid ergo celestiū uultus, dominos omni-
 ū terrenorū aduersus hęc efficere posse putas?
 Quippe cum etiā coeūtes ad prolem, plerūque
 uultus, nō solum quales ipsi tunc agūt: Sed etiā
 quales imaginātur, soleant filiis diu postea nas-
 cituris imprimere. Vultus eadē ratione celestes
 materias confestim suis notis inficiunt. In quib⁹
 si quādo diu latitare uidētur, temporibus dein-
 de suis emergunt. Vultus autem cęli sunt fi-
 gurę celestes. Potes uero facies illic appellare fi-
 guras, cęteris ibi stabiliiores. Vultus autē, figu-
 ras: quę magis ibi mutantur. Aspectus quoque ī
 ter se stellarum motu quotidiano cōfectos, uul-
 tus appellare potes similiter, & figuras. Nā exa-
 goni, pentagoni, tetragonī nominant. Esto
 dicet quispiam. Sint ut placet potentissime ad
 efficiendum figurę celestes. Verum quid hoc
 ad figuras imaginū artificio factas? Responde-
 bunt, nō id potissimū contendere: ut potētissime
 per se ad agendum sint nostrę figurę: Sed ut pa-

ratissimę ad actiones & uires figurarũ celestius
capiēdas: quatinus oportune fiunt dominātib⁹
illis, atque examussim ad illas cōfigurant. Exigunt
enī figura illa figurā. Nōne sonāte cithara quę
dā, altera reboat? Ob id tātū: si & ipsa similitē figu
rā habeat, atque e cōspectu sit posita: Et fides in
ea posite, & intēte siliter. Quidnā hic efficit, ut
cithara subito patiat a cithara, nisi situs aliquis
& quędā figura cōformis? Figura speculi le
nis, cōcaua, nitens celo cōgrua: ob hoc ipsū pro
prie, munus tantū celitus accipit, ut radios Phę
bi in se cumulatissime cōplectat. Et solidissimuz
quodq; ad centrū suū e cōspectu locatū repente
cōburat. Ergo ne dubites dicent: Quin mate
ria quędā imaginis faciēde, alioquin ualde con
grua celo, p figurā celo similitē arte dataz celeste
munus, tum in se ipia concipiat, tū reddat in pxi
mum aliquē uel gestantē. Non solū uero figu
ra: Sed etiā dispositio peruia, quā Diaphanā uo
cāt, inefficax quiddaz est, & passiuū suapre natu
ra. Veruntamen quoniā peruia dispositio est
in celo proprium lumis susceptaculū: ideo ubi
cunque sub celo, hęc uel est naturalis: uel modic
aliquo cōparat: Subito p̄sens celeste lumē acqr
tur: At qz et cōseruat: ubi una cū hac uel calor est
igne⁹ ut i flāma, uel ē aliqd aereū, aqueū ue siml

& glutinosū. Vt in noctilucis, & nocticernis, & carbunculis, atq; forsan quodāmodo ī cāphora. Quid inde sequat̄ p̄ imaginibus ipse reputa.

Quales cęlestium figuras antiqui imaginib⁹ iprimebant. Ac de usu imaginū. Cap XVIII.

a Līquis autez queret, quas potissimū cęli figuras imaginib⁹ imprimere soleāt. Sūt enim ibi forme oculis ualde cōspicue, & a multis, quales sunt, quasi depictę, ut Ariēs, Taurus, similesq; figurę zodiaci; & quę sunt extra zodiacum manifestę. Sunt ibi pręterea formę quā plurimę, non tam uisibiles q̄ imaginabiles per signorum facies ab Indis, & Ægyptiis: Caldeisq; perspectę: uel saltem excogitatę. Velut in prima facie uirginis uirgo pulchra sedens, geminal manu spicas habens, puerumq; nutriēs. Et reliquę: quales describit Albumasar: Cęterique nonnulli.

Sunt denique characteres qdā signorū & planetarū ab ęgyptiis designati. Volūt igit̄ imaginibus omnia hęc insculpi. Vt si qs expectet p̄ prium a Mercurio beneficium, collocare eum in Virgine debeat: uel saltē ibi Lunaz cum aspectu Mercurii. Et imaginē tūc ex stāno ꝑficere, uel argento. In q̄ totū uirginis sit signū: Et character ei⁹ characterque Mercurii. Ac si prima uirginis fa-

cie s'is ufurus: addas etiam figurã: quã i prima fa-
cie dixim⁹ obseruatã: Similiterq; de ceteris. Po-
stremi quidẽ imaginũ auctores uniuersam earũ
formã ad celi similitudinẽ acceperẽ rotũdã. An-
tiquiores autẽ quẽadmodum in quodam Ara-
bum collegio legimus, figuram crucis cunctis az
teponebant. Quia corpora per uirtutẽ agũt ad
superficiẽ iam diffusã. Prima uero superfici-
es cruce describitur. Sic enĩ in primis habet lõgi-
tudinẽ atq; latitudinẽ. Primaq; hæc figura ẽ, &
omniũ recta q̃ maxie, & quattuor rectos angu-
los continet. Effectus uero celestiuũ maxime p
rectitudinẽ radiorũ angulorũque resultãt. Tũc
enĩ stelle magnopere sunt potentẽs: quãdo quat-
tuor celi tenent angulos immo cardines: oriẽtis
uidelicet occidentisq; & mediũ utrinque celi.
Sic uero dispositę radios ita coniũciunt in se iui-
cem, ut crucem inde constituãt. Cruce; ergo ue-
teres figurã esse dicebãt: tum stellarũ fortitudie
factam: tum earũdẽ fortitudinis susceptaculu;.
Ideoque habere sũmam in imaginib⁹ potestatẽ:
Ac uires & spiritus suscipere planetarũ. Hęc
autẽ opinio ab egyptiis uel inducta est, uel max-
ime cõfirmata: iter quorũ characteres crux unũ
erat insignis: uitã eorũ more futurã significans:
eamque figurã; pectori Setapidis insculpebãt.

DE VITA CAELITVS.

Ego uero quod de crucis excellentia fuit apud
 egyptios ante Christum, non tam muneris stellarum
 testimonium fuisse arbitror, quam uirtutis praesagium: quam
 a Christo fuerat acceptura. Astrologos autem qui
 statim post Christum fuerunt, uidentes a Christianis
 miranda per crucem fieri, nescientes autem uel nolen-
 tes in Iesum tanta referre, in caelestia retulisse. Quam
 quam considerare debebant per crucem ipsam, absque
 nomine Iesu miracula minime perpetrari. Conue-
 nire quidem imaginibus eam, quae referat fortitudinem
 planetarum omniumque stellarum forsitan est probabi-
 le. Non tamen ob hoc duntaxat ingentem habere
 potentiam. Posse uero non nihil, una cum ceteris,
 quae necessaria sunt coniunctam: ad prosperam forsitan
 corporis ualitudinem: Sed ad narrandas aliorum opi-
 niones, ut cepimus reuertamur. Saturni uete-
 res imaginem ad uitae longitudinem faciebant in lapide
 de Feyrizech, id est saphyro, hora Saturni: ipso
 ascendente, atque feliciter constituto. Forma erat:
 Homo senex, in altiore cathedra sedens: uel dra-
 cone: Caput reclusum panno quodam lineo fusco:
 manus supra caput erigens: Falcem manu tenens,
 aut pisces: fusca indutus ueste. Ad longam ui-
 tam, atque felicem, Iouis imaginem in lapide claro, uel
 albo. Erat homo sedens super agram uel draco-
 nem, Coronatus: hora Iouis: ipso in exaltatione sua

feliciter ascendente: crocea induito ueste. Cōtra timiditatē hora Martis imagines fabricabāt p̄ma Scorpiōis facie oriēte. Martē armatū, & coronatū. Ad morbos curandos fingebāt Solis imaginē in auro hora Solis: prima facie Leonis ascendente cū sole. Regē in throno, crocea ueste, & coruū Solisq̄ formā. Ad leticiā roburq̄ corporis, Veneris imaginē puellarē: poma floresq̄ manu tenentem: croceis & albis idutam: hora Veneris prima facie Librę, uel Piscii, uel Tauri ascendente cū Venere. Imaginē Mercurii ad ingeniū, & memoriā p̄ma facie Geminorū. Itē cōtra febres sculpebat Mercurius, Homo tela manu tenēs, hora Mercurii surgēte Mercurio: sculpebant hanc in marmore. Subinde materię cui piā i primebant languentibus assumendę. Hinc omne genus febrū curari dicebant. Imaginem Lunę ascendente prima facie Cancri ad augmentū. Forma Mercurii: Homo sedēs in throno, galteratus, cristatusq̄, pedibus aqlinis: sinistra galilū tenens: aut ignē. Alatus: aliqñ sup pauonem. Dexterā tenens clauū: ueste uariā. Luna puella pulchra cornuto capite super Draconē uel Taurum serpētes supra caput, & sub pedib⁹ habens. Ad curandū calculū genitaliūq̄ dolores & ad sāguinē astringendū imaginē hora Saturni: sur-

DE VITA CAELITVS.

gente tertia facie Aquarii cum Saturno. Item leonem auro imprimere, lapidem in formam Solis pedibus reuoluentem; hora Solis: primo gradu faciei scilicet Leonis oriente. Hanc expellendis morbis profuturam existimabant. Ad rem morbos similem faciebant, quoniam Sol in corde Leonis celum medium obtineret: a Petro aponesi comprobata & experientia confirmata: sed hac conditione, ut Iuppiter aut Venus medius aspiciat celum: planetas uero noxii cadant: infortunatiusque sint. Accepi a Megastro physico perclaro eiusmodi imaginem factam Ioue ibidem coniuncto cum Sole liberauisse Iohannem Marlianum Mathematicum nostrum scilicet singulari a pauore quo sub tonitru affici consueuerat. Praeterea ad firmam sanitate & ueneficia deuotanda imaginem ex argento fingebant hora Veneris: Luna angulos obtinente: ac Venerem feliciter intuente. Dum dominus sextus domum Venerem aspiciat, aut Iouem trino quodam intuitu uel opposito. Mercurius autem non sit infelix. Agebant haec hora diei Solis ultima. Ita ut dominus horam decimam teneret caeli plagam. Petrus Aponensis inquit medicum per imaginem infirmum curare posse. Mox in ea fabricanda obseruet, ut anguli ascendentes, medii caeli, occidentis sint fortunati: & ascendentes dominus: & eadem ratio scilicet sexta & dominus eius sit infelix: ait etiam sanitate fore firmiorem, uitamque longiorem quam ab utero fuerit instituta: si natiuitate prospecta

fiat imago: in qua hæc fortunata ponant. s. illius significator uitæ. Itē uitæ datores, tū signa tū domini: præsertim ascendens, eiusq3 dominus. Itē celi mediū. Locus Solis. Pars fortunæ. Dñs conjunctionis uel præuentionis ante natiuitatē factæ. Mali quæritā infortunati cadant. Cōcludit astrologorū nullum dubitare, qn ad pducendā uitā talia cōferant. Prolixum foret dictu, quas per quælibet signa facies antiq, & quas Lunæ stationes, tanq̄ necessarias in exprimēdis imaginib⁹ obseruabāt. Nā in statione Lunæ a gradu uirginis decimoseptio ad finē eius faciebāt imagines cōtra morbos, & odia: & ad iter felix. In statione a pncipio Capricorni ad gradū duodecimū: cōtra morbos, & discordias, atq3 captiuitatē. In statione a gradu duodecimo Capricorni ad gradū uigesimalūq̄ntū aduersus langorē & carcerē. In statione a gradu q̄rto pisciū ad gradū eiusdē decimumseptimū ad curandos morbos: ad lucrū: societate: ad augēdas messes. Et in aliis siſiter alias: uana sæpius curiositate machinabant. Solas uero recensui quæ nō tā magū q̄ medicū redolerēt. Nā & medicinaz eiusmodi uanā plurimum fore suspicor. Pro aliis autē magis legitimis medicina rū cōfectionibus eiusmodi māſiones Lunæ arbitrator eligendas. Atq3 etiā in ariete gradū sextum.

DE VITA CAELITVS.

rursus decimūnonū. minuta. XXVI. Itē in gemi-
 nis gradū decimū. minuta. LI. In cācro gradū de-
 cimūnonū. minuta. XXVI. In libra gradum sex-
 tū. minuta. XXXIII. In capricorno gradū deci-
 mumnonū. minuta. XXVI. In aquario gradum
 scđm. minuta XVII. In eodē gradū decimumnon-
 tum. minuta. VIII. Pręterea sententiā Haly men-
 te tenendā. Quodlibet signū q̄diu Sol est in eo
 uiuū fieri. Cęteris dominari. Effectū eius pręce-
 teris euenire. Vt illuc Lunā dirigas ad donū ide-
 ppriū pro medicinis suscipiendū. Illuc inq̄. i. ad
 signū & faciē, & maxime gradū. ut si bona Iouis
 affectas, ad hęc directā Lunam erigas, uel unitā
 quādiu locū eiusmodi Sol illustrat: Vbi p̄petas
 Iouia uiget. Similiterq̄ de cęteris. Curiosum
 uero narratu foret: et forte noxiū q̄s imagines: &
 quēadmodū associandos uel dissociandos inter
 se aios: fabricabant ad afferendā felicitatē uel in-
 ferendā calamitatē: uel uni cuidā: uel domui uel
 ciuitati. Ego q̄dem fieri posse talia non affirmo.

Astrologi aut̄ fieri posse putāt: & q̄to, docēt:
 qualia ego narrare nō audeo. Porphyrius ubi
 uitā Plotini magistri sui describit, talia fieri pos-
 se cōfirmat. Atq̄ Olympiū magū, & astrologum
 egyptiū narrat p̄tra Plotinū Romę talia tētauis-
 se: dū conares p̄ imagies uel res eiusmodi siderare

Plotinū. Sed conatus i auctorem suū ob excelsā
Plotini aīam fuisse retortos. Albertus quoq;
Magn⁹ astrologiē piter atq; rheologiē p̄fessor
ait i speculo, ubi a licitis discernere se iqt illicita,
Imagines rite ab astrologis p̄stitutas, uirtutē ef-
fectūq; acq̄rere a figura cęlesti. Atq; subide nar-
rat mirabiles earū effectus: q̄les Thebit Benthor-
rad, & Ptolemęus, cęteri q; astrologi pollicent̄.
Describit q; imagines ad calamitatē alicui p̄speri-
tatemq; afferendā, q̄s p̄silio p̄termitto. Et iter-
ea cōfirmat effectū eas h̄re posse. Quāq; & ut uir
bonus artis dānat abusū: & ut legitim⁹ rheolog⁹
orōnes suffumigationesq; detestat: Quas ipii q̄-
dā ad Demones imaginib⁹ fabricādis adhibue-
rūt. Neq; tñ reprobat figuras & l̄ras dictionesq;
imaginib⁹ ipressas ad hoc ipsū dūtaxat ut donū
aliquod accipiāt a figura cęlesti. Qd̄ q̄dez posse
per imagines cōparari, Petr⁹ Aponensis p̄firma-
uit. Immo & affirmauit regionē nescio quā fuisse
destructā per imaginē illā, quā Thebit narrat a
Phedice astrologo fabricatā. Thomas aut̄ aq;
nas dux in theologia n̄r magis ista formidat: &
min⁹ tribuit imaginib⁹. Tm̄ nanq; uirtutis dūta-
xat per figuras cęlit⁹ putat acq̄rere, q̄tū cōducat
ad illos effectus: quos solet cōiter cęlū p̄ herbas
resq; alias naturales efficere. Non tā q̄a figura ta

DE VITA CAELITVS.

lis sit in ea materia: q̄ qm̄ p̄positū tale iam positū est in certa q̄dam artificii specie: q̄lis cū celo consentiat. Hęc ait in libro cōtra gētiles tertio. Vbi characteres, & l̄ras figuris additas ridet. Figuras uero nō adeo: nisi p̄ signis q̄busdā ad Dēmones adiūgant. In libro etiā de fato ait. Cōstellatōes dare ordinē essendi atq̄ perdurādi, nō solū reb⁹ naturalib⁹: sed etiā artificiosis: ideo imagies sub certis cōstellationib⁹ fabricari. At si qd̄ mirabile per eas ultra cōsuetos naturalium effectus nobis eueniat, in Dēmonas reicit hoīz seductores, Qd̄ in libro p̄tra gentiles p̄spicue patet. Maxie uero in libello de occultis naturę opib⁹. Vbi uideat̄ ip̄sas etiā imagines p̄cipendere, quōcunq̄ factas. Quas & ego q̄renus ipse iusserit, nihilipendam.

Referre at̄ mirabiles quosdā effect⁹ imaginū, i Dēmonū falsitatē: nec est a Platoniciis alienū. Nā & Iamblich⁹ ait, eos q̄ religione sūma sc̄rimonia q̄ posthabita: imaginibus dūtaxat p̄fisi, ab eis diuina sp̄ant munera, hac in re a malis Dēmonib⁹ sepiissime falli, sub p̄textu bonorū numinū occurrētib⁹. Cōtingere tñ ex imaginib⁹ legitia astrologię rōne cōstructis naturalia q̄dam bona non negat. Deniq̄ tuti⁹ fore arbitror medicinis q̄ ima ginibus se cōmittere. Rationesq̄ a nobis de potestate cęlesti, pro imaginibus assignatas, in me-

dicinis poti⁹ q̄ in figuris efficaciam hñe posse. Pro-
babile. n. est si quã uim imagines habet: hãc non
tã per figurã nup̄ acq̄rere, q̄ per materiã posside-
re naturaliter sic affectã. Ac si qd̄ denuo acq̄rit̄
dũ in sculpiẽ, non tã per figurã cõparari q̄ per ca-
lefactiõẽ cõtusiõẽ quadã pueniẽtẽ. Quẽ qdẽ
cõtusiõ calefactiõq; facta sub harmonia cęlesti
simili harmoniẽ: quẽ quondã materiẽ uirtutẽ in-
fuderat excitat uirtutẽ ipsam atq; corroborat, si-
cut flat⁹ flãmã: & manifestã efficit ante latẽtem.
Sicut calor ignis in aspectũ pducit lĩas scriptas
succo cepẽ p̄us delitescẽtes. Atq; lĩẽ hirci adipe
ĩscriptẽ, lapidĩ p̄sus occultẽ, si lapis submergat̄
aceto pdeũt, & quasi sculptẽ emĩnẽtes extãt. Im-
mo uero sicut tactus scope uel arbuti fuscitat ra-
biẽ cõsopitã: sic forte cõtusiõ qdã & calefactiõ
sola latentẽ i materia uirtutẽ p̄dit facta uidelicet
oportune: q̄ qdẽ cęlesti oportunitate expedit in
medicinis cõficiendis uti, aut si qs forte tractare
metalla lapidesq; uoluerit p̄stat pcutere solũ, atq;
calefacere, q̄ figurare. Pręter. n. id qd̄ manes esse fi-
guras suspicor: haud temerẽ uĩ umbrã idolatriẽ
debem⁹ admittere. Itẽ nec temere uti stellis uel sa-
lutarib⁹ ad morbos his simillimos expellendos.
Hos. n. sepe augẽt. Sicut noxiẽ stellẽ diffĩles sibi
morbos aliqñ minuunt: quod sane Ptolemęus

DE VITA CAELITVS.

& Haly perspicue docent.

De fabricanda uniuersí figura. Ca. XIX.

f Ed cur nã uniuersalẽ ipsam. i. uniuersí ipsi⁹ imaginẽ prætermittimus? Ex qua tñ beneficiũ ab uniuerso sperare uident. Sculpet ergo sectator illorũ forte qui poterit, formã quandã mũdi toti⁹ archetipã si placebit, in çre. Quã deide oportune in argenti lamina imprimat aurata. Sz qñ potissimũ imprimet? Qñ Sol minutũ primũ arietis attigerit. Hinc. n. astrologi tanq̃ ex sui natalis reuolutione fortunã mũdi eo saltẽ anno iminentẽ auspicanẽ. Ille igit̃ in hoc ipso mũdi natali toti⁹ imprimet mũdi figurã. At uides ne q̃ belle intendisferendũ mũdi aliqñ nati nobis succurrerit argumentũ? Siquidẽ quolibet anno renascit̃: Nõne i ipsa hois genesi metiunt̃ Astrologi, primũ i quo signo, quo gradu, quo minuto Sol extiterit. Ibiq̃ totius figurę iaciunt fũdamentũ. Et quolibet deiceps año: cũ primũ Sol minutũ subierit idẽ, q̃ si renatũ hoiem arbitrant̃, atq̃ ide p̃sagiunt anni fortunã. Sicut igit̃ id in hoie facere non ualerẽt, nisi q̃si renasceret. Atq̃ hic non posset q̃si renasci nisi fuisset aliqñ natus: Sic & mundũ conicere licet, aliqñ genitũ, Sole uidelicet sub minuto arietis p̃mo, tũc posito: qñquidẽ per eũdẽ quolibet anno sitũ, fors quẽdã q̃si renascẽtis mũdi reuol-

uitur. Tunc igitur ille fabricabit mundi figuram.
Cauebit autem ne sabbato Saturni die figuram
sculpat, aut exprimat. Hoc enim die deus mundi fa-
ber ab opere traditur quieuisse. Quod ab ideali
die solis inceperat. Quantum. n. Sol generatiōi ac-
comodatus est, tantum Saturnus ineptus. Perfecerat
autem opus in Venere pulchritudine operis absolu-
tam significante. Sed de mundanae fabricae rationibus nihil
ultra. Iohannes enim Picus noster mirandula diuina
de genesi mundi mysteria Moseos diuinitus his di-
ebus expressit. Quamobrem ut redeamus ad institu-
tum: & ille mundum suum primum die uel hora Saturni
non sculpet. Sed die potius uel hora Solis. Imprimet
autem in anni natali praesertim si tunc felices ac-
cedant Iuppiter atque Diana. Optimum uero fore pu-
tabunt praeter lineamenta operificio colores inserere.
Sunt uero tres uniuersales simul & singulares mun-
di colores, uiridis, aureus, saphyrinus, tribus caeli
gratiis dedicati. Viridis quidem Veneri simul atque
Iunae. Humidus uidelicet humidis: atque nascetur
proprius: accomodat & matribus. Aureum So-
lis esse colorem nemo dubitat: & ab Ioue insuper, atque
Venere non alienum. Saphyrinum denique Ioui maxime
dedicamus: cui & saphyrus ipse dicitur consecratus.
Vnde & lapis lazulus hoc colore dotatur ob uir-
tutem Iouiam contra bilem atram a Saeno perfectam, apud me-

DE VITA CAELITVS.

'dicos p̄rogatiuā hēt: nascit̄q; cū auro aureis di-
stictus notis, ita comes auri, sicut Solis est Iuppi-
ter. Silem̄q; uī hēt lapis Armen⁹: colorē silem cū
uiridi quodāmō possidens. Expedire igit̄ iudica-
būt ad gr̄arū celestīū munera capeffēda tris po-
tissimū hos colores frequētissime p̄tueri. Atq; ī for-
mula mūdi: quā fabricas saphyrinū colorē mūdi
spheris īserere. Op̄e precīū fore putabūt aurea
spheris ad ipsā celi similitudinē addere sidera: atq; ip-
sā Vestā: siue Cererē. i. terrā uiridē īduere uestez.
Ei⁹ modi formulā sectator illoꝝ: uel ipse gestabit:
uel oppositam ītuebit̄. Vrile uero fore spectare
spherā motib⁹ suis p̄ditā q̄lē Archimedes quōdā
& nup̄ florētīn⁹ qdā n̄ Laurētī⁹ noīe fabricauit.
Nec̄ spectare solū: s; ēt aīo reputare. Proīde ī ip-
sis suę dom⁹ penetralib⁹ cubiculū cōstruet ī for-
nicē actū figuris eiūsmōi, & colorib⁹ īsignitum.
Vbi pl̄imū uigilet atq; dormiat. Et egress⁹ domo
nō tāta attētōe singular̄ rerū spectacula: q̄ta uni-
uersi figurā, coloresq; p̄spiciet. S; hęc imaginū fi-
ctores illi uiderit. Tu uero p̄stantiorē ī te finges
imaginē. Népe cū noueris: nec qc̄ ordinatī⁹ eē q̄
celū: nec̄ tēpati⁹ aliqd cogitari: q̄ Iuppiter: spabis
ita demū bñficia celi Iouisq; p̄seq; si cogitatioib⁹,
affectib⁹, actōib⁹, uictu teip̄z ordiatissimū tēpa-
tissimūq; p̄stiteris. At postq̄ ī mētione tēpatiē ce

lestis incidimus, oportunū forte fuerit recorda-
ri, nullū inesse cęlo elemętalıs qualıtatis excessū
ut piapaterice loquar alogn siue ita ppositū sit,
iam esset tot seculis dissolutū: siue etiā simplex,
tāta saltē magnitudine, potētia, motione cętera
perdidisset. Sed profecto tanq̄ moderatissimuz,
oia moderat: ac diuersa cōmiscet i unū. Pręterea
tum hac ipsa tempantia sua: tū excellētia formę,
diuinitus uitā meruit. Nā & res cōpositas: tunc
demū uitā adipisci uidemus, quādo qualıtatum
pfecta cōmixtio priorē iā contrarietatē fregisse
uideat, in plantis. Perfectiorem deinceps in aima
libus uitā, quatenus inest eis cōplexio a contra-
rietate remotior q̄ in plantis. In hominibus rur-
sum eadē ratione pfectiorē: & quodāmodo iam
celestem. Siquidē humana cōplexio ad celestes
tęperantiā iāz accessit: p̄sertim in spū: q̄ ultra sub-
stantię suę subtilitatē qualıtātūq̄ tęperantiā: qb̄
cum cęlo consērit: celestes quoq̄ lucē ē adept⁹.
Hic in super ubi maxime talis est, potissimuz est
celestis, uitāq̄ celestē diuinit⁹ pręceteris est ad-
eptus: & quatenus se talē in oī uictu legeq̄ uitę
efficit, atq̄ seruat: eatenus singlaria celestium
dona reportat. Quādo uero dicimus nō esse in
cęlo ullū elementaris qualıtatis excessū, intelligi-
mus, uel nullā esse ibi eiusmodi qualıtatē: s; uir-

DE VITA CAELITVS.

rutes potius effectrices qualitatū réperatas: uel si quæ sunt illic quodāmodo similes qualitates, quasi aeriā habere réperiē. Atq; ubi quædā illic frigida siccaq; nominamus, Platonica hæc accipimus rōne. .i. ut frigidū appelleſ qđ minimi caloris est causa. Siccū uero qđ humorē nobis exhibet minimū. Sic astrologus Abrahā Saturnuz inquit corpus nostruz quodāmodo relinquere frigidū atq; siccū, qđ calorē et humorē affert nostro minorē. Eadē ratione carnes bouis & leporis in se quidē calidæ atq; humidæ/nobis frigidæ sunt & siccæ. Ex hac aut inductione duo hæc accipe corollaria: primū qđ si corpora magis deiceps tꝑata magis uiuūt, cælū maxie tꝑatū q̄maxime uiuere. imo uero uicissī ex eo qđ cælū exactissīme tꝑatū absolutissimā i se uitā possidet, p̄iectari: ut q̄ten⁹ reliq; ad réperiē uitāq; illius accedūt, eatenus uitā sortiri præstantiorē. Alterū uero uitā esse formā in se perfectā, perficiētēq; corpus, motōisq; principiū exhibētē. Principiū inq̄ itimū, motionis quoq; tū intrinsecus actē: tuz p̄ oēm partē extrinsecus expedite. Si igit id ipsū uita est, mente captū existimato: qui eiusmodi formā nō cognouerit inesse cælo, corpore præstantissimo, circūeunte semp̄ motione perfecta, cuncta uiuificante, magisq; illa gradatim, quæ uſ ad

ipsius similitudinē naturaliter ppinquius acces-
serūt: uel quōtidie hui⁹ influxib⁹ apti⁹ se exponūt.

Quātā imagines uim hñe putēt i spūm, &
spiritus in eas. Et de affectu utentis & operantis

Cap.

XX.

c Omptū habem⁹: si quis rite utat hellebo-
ro, feratq; potēter, mutare qdāmō exqui-
sita purgatiōe, & occulta ei⁹ pprietate qlitatez
spūs corporisq; naturā: et ex pre motus animi: et
quasi reiuuenescere, ut ferme uideat esse renat⁹.
Vñ Medeā magosq; tradūt herbis qbusdā red-
dere iuuetutē cōsueuisse: quā nō tam reddūt ni-
robalani, q̄ cōseruāt. Similē astrologi potestatē
ppitias habere imagines arbitrant: p̄ quā gestā-
tis naturā, & mores quodāmō mutēt: i meliusq;
restituāt: ut quasi iā alter euaserit: aut saltē p̄spe-
rā ualitudinē diutissime seruent. Imagines uero
noxias aduersus gestātez habere uī hellebori p̄-
ter artē potētīāq; assūpti, uenenosā uidelicet at-
q; pestiferā. Aduersus at aliū quēdā: ad cuius ca-
lamitatē fabricatę intētęq; fuerint, uim enei spe-
culi, cōcauiq; sic prorsus obiecti ut collectis, re-
pcussisq; in oppositū radiis: cominus qdē cōbu-
rat: eminus aut caligare cōpellat. Hinc orta ē hi-
storia, uel opinio: putās astrologorū machinis,
magorūq; ueneficiis, hoies, pruta, plātas, sidera

DE VITA CAELITVS.

ri, atq; tabescere posse. Ego autē imagines in rez
 distantem uim habere ullam, nō satis intelligo.
 Habere uero in gestantem, nōnullam suspicor:
 nō tñ talē opinor: qualē pleriq; fingunt: et hanc
 rōne materię potius q̄ figurę: atq; (ut dixi) lōgo
 interuallo medicinas imaginib⁹ añpono. Quāq;
 Arabes & Aegyptiū tantum statuis imaginibus
 q; attribuūt arte astronomica et magica fabrica
 tis, ut spūs stellarū in eis includi putēt. Spūs autē
 stellarū itelligūt. Alii qdē mirabiles celestium ui
 res: alii uero Demonas etiam stelle huius illi⁹ ue
 pedisse quos. Spiritus igitur stellarum qualescū
 q; sint, inseri statuis & imaginibus arbitrantur,
 non aliter ac Demones soleant humana nōnun
 q; corpora occupare: perq; illa loqui: moueri: mo
 uere: mirabilia ppetrare. Similia quēdā per ima
 gines facere stellarum spiritus arbitrantur. Pu
 tant Demonas mundani ignis habitatores per
 igneos humores: uel ignitos: similiterq; per igni
 tos spiritus & affect⁹ eiusmodi nostris, insinua
 ri corporibus. Similiter stellarū spiritus per radi
 os oportune susceptos, suffumigatōesq; et lumi
 na tonosq; uehementes cōpetētibus imaginum
 materiis inseri: mirabiliaq; in gestantem: uel ppi
 quantem efficere posse. Quę quidez nos per de
 monas fieri posse putamus, nō tā materia certa

cohibitos q̄ cultu gaudentes. Sed hęc alibi dili-
gētius. Tradūt Arabes spiritū nostrū quādo
rite fabricamus imagines, si per imaginationem
& affectum ad opus attentissim⁹ fuerit & ad stel-
las, cōiungi cū ipso mundi spū: atq; cum stellarū
radiis: per quos mūdi spūs agit, atq; ita cōiunc-
tum, esse ipsū quoq; in causa, ut a spiritu mundi
per radios, quidā stelle alicuius spūs idest inui-
dia quēdā uirtus ifundat imaginē: potissimū ho-
minis tūc opantis spūi p̄sētanea. Adiuuari quo-
q; suffumigationib⁹ ad stellas accomodatis op⁹
eiusmodi. Quaten⁹ suffumigationes tales aerē,
radios, spūm fabri. Imaginis materiā: sic prorsus
afficiūt. Ego uero odores quidē tanq̄ spiritui
aeriq; natura per similes: & cum accensi sunt, stel-
larū quoq; radiis p̄sētaneos arbitror, si Solares,
uel Iouii sunt, afficere aerem ac spiritū uehemē-
ter ad dotes Solis: aut Iouis: tunc dominātis, o-
portune sub radiis capiēdas, atq; spiritū sic affe-
ctum, ita donatū, posse uehemētiore quodā af-
fectu, non solum in propriū corpus agere, sed
propinquū: p̄sertim natura cōforme quidē: sed
debilius: & consimili quadā afficere q̄litate. Ma-
teriam uero imaginis duriores ab odoribus &
operātis imaginatiōe, uix minimū quiddā susci-
pere posse puto. Spiritum tamē ipsum ab odore

DE VITA CAELITVS.

sic affici, ut ex ambobus unū cōficiatur: quod q̄-
 dem ex eo patet q̄ odor nō agit ulterius in olfa-
 ctū, postq̄ satis egit. Olfactus. n. & quoduis aliū
 a seipso uel simillimo quopiaz nihil patit̄. Sed de
 his alibi. Proinde imaginationis itentionē: nō
 tam in fabricandis imaginibus, uel medicinis uī
 habere, q̄ in applicandis, & assumēdis existimo:
 ut si q̄s imaginē (ut aiūt) gestans rite factam: uel
 certe medicina similiter utēs, opē ab ea uehemē-
 ter affectet: & p̄culdubio credat, speretq̄ firmis-
 sime: hinc certe q̄ plurim⁹ sit adiuumento cumul⁹
 accessur⁹. Nam ubi nel uirtus imaginis si q̄ est, tā
 gentis carnē, penetrat calefacta: saltem uirtus in
 electa eius materia naturalis: uel certe medicinē
 uigor itus assūptē, uenis ac medullis illabit̄, Ioui
 am secū ferens p̄prietatem: spūs hoīs in spm̄ eius
 modi Iouiū affectu. i. amore transferit̄. Vis. n. amo-
 ris est transferre. Fides aut̄ spesq̄ nō dubia spm̄
 hoīs iam ita percitū sistit in spū Iouiō penit⁹, atq̄
 firmat. Quod si quemadmodū Hippocrates &
 Galienus docent egrotātis amor fidesq̄ erga me-
 dicū inferiorē exteriorēq̄ ad sanitatē plurimū
 cōferunt: imo uero fiduciā hanc Auicenna plus
 iqt̄ efficere q̄ medicinā: q̄rū ad celestem opē con-
 ducere putandū est: affectū fidemq̄ nobis erga
 celestes influxum iam nobis insitū, agentem itus:

uiscera penetratē? Iā uero amor ipse fidesq; erga
celeste donū: sepe celestis adminiculi cā est, atq;
uicissim amor & fides hīc aliqñ forsā proficiūc:
qd' ad hoc ipsū iā nobis faueat clementia celi.

De uirtute uerborū: atq; cantus ad beneficiū
celeste captandū. Ac de septē gradib⁹ perducen-
tibus ad celestia. Cap. XXI.

u Erba pręterea quedam acriore quodā affe-
ctu pñunciata, uim circa imagines magnā
hīc censent ad effectū earū illuc pprie dirigendū:
quorsū affectus intendunt, & uerba. Itaq; ad du-
os ardentissimo quodā amore cōciliandos ima-
ginem sub luna coeunte Cū Venere in piscibus,
uel tauro fabricabāt: multis interim circa stellas
uerbaq; curiosius obseruatis: quę referre, nō est
consiliū. Non, n. philtia docem⁹: sed medicinas.

Probabilius autē est effectus eiusmodi uī per
Venereos Demonas confici: his operib⁹ uerbis-
q; gaudentes: uel per demonas simpliciter sedu-
ctores. Naz & Apolloniū Theaneū sepe Lamias
deprehēdisse & pdidisse ferūt: Demonas. s. quos-
dam salaces Venereosq;: qui formosas puellas si-
mulent, pelliciantq; formosos: quos ut serpens
elephantē ore: sic illi illos ore uulua pariter exsu-
gant ac prsus exhauriant. Sed hęc Apollonius
ipse uiderit. In uerbis autē certis uim esse certā,

DE VITA CAELITVS.

atq; magnā Origenes afferit contra Celsū, & Si-
 nefius, atq; Alchindus de magia disputantes. Itē
 Zoroaster: uetās barbara uerba mutari. Iamblic-
 us quoq; similiter. Itē Pythagorici uerbis, & cā-
 tibus, atq; sonis mirabilia quēdā Phēbi & Or-
 pheii more facere consueti. Qd̄ hebreorū antiq̄
 doctores præceteris obseruarūt: oēsq; poetę mi-
 randa canūt carminibus effici. Et grauissim⁹ ille
 Cato in re rustica in curandis bestiarū morbis,
 aliqñ barbaris cātionib⁹ utit̄. Sed p̄stat dimitte-
 re cātionē. Cōcētū uero illū, quo adolescēs Da-
 uid Saulē ab isania redimebat, nisi mysteriū iusse-
 rit ad diuinitatē referri, referet forte aliqs ad na-
 turā. Cū uero pro septē planetarū numero: septē
 quoq; sint grad⁹, per quos a superiorib⁹ ad infe-
 riora fit attract⁹, uoces mediū gradū obtinent,
 & Apollini dedicāt. Infimū qdē tenēt gradū ma-
 terię duriores, lapides atq; metalla: ac lunā refer-
 re uidentur. Scđm in ascensu locum habēt: quę
 ex herbis, arborū fructib⁹, gūmis, mēbris aīaliū
 cōponunt̄: Respōdentq; Mercurio: si ordinē i cę-
 lo seqm̄ chaldeorū. Tertiū pulueres subtilissimi,
 eorūq; uapores ex p̄dictis electi: odoresq; simpli-
 ciū herbarū & florū, & ūguētorū ad Venerē p̄tinē-
 tes. Quartū uerba: cāt⁹: soni: q̄ oīa rite dedicāt A-
 pollini musicę p̄cētis auctori. Quintū, uehēmtes

DE VITA CÆLIVS
imaginationis cōceptus forme, motus, affectus,
uim Martiā referentes. Sextuz rationis humane
discursiones deliberationesq; cōsulte pertinēt
ad Iouem. Septimū secretiores simplicioreq; in
telligētię q̄si iam a motu seiunctę, cōiunctę diui
nis: destiatę saturno. Quę merito Sabbath hebrei
noīe q̄eris appellant. Quorsū hęc? Vt intelligas
quēadmodū ex certa herbarū uaporūq; cōposi
tione cōfecta per artē, tū medicā, tū astronomi
cā, resultat cōmunis q̄dam forma uelut harmo
nia q̄dam, siderum dotata muneribus: sic ex to
nis primo q̄dem ad stellarū normā electis: deīde
ad earūde cōgruitatē inter se cōpositis, cōmunē
quasi formā fieri: atq; in ea cęlestē aliquā subori
ri uirtutē. Difficillimū q̄dem est iudicatu q̄les
potissimū toni, qualibus cōueniant stellis: qua
les itē tonorū cōpositiones: q̄libus præcipue sīde
ribus aspectibusq; cōsentiāt. Sed partī diligētia
nostra, partī diuina quadā sorte nō aliter id asse
qui possumus, q̄ Andromach⁹ in theriaca cōpo
nenda diutissime fatigatus: ac tandē post diligē
tiam: diuina forte consecutus theriacę uirtutez.
Qđ qđē cōrigisse diuinitus Galienus & Auicen
na cōfirmāt. Immo uero totā medicinā exordiū
a uaticiniis habuisse testis est Iamblic⁹ atq; Apo
lonius theaneus. Ideoq; phębū uatez medicine

DE VITA CAELITVS.

pponūt. Tres uero potissimū regulas ad hoc afferemus, si prius admonuerimus, ne putes nos impresētia de stellis adorādīs loq: sed potius imitandīs, & imitatione captādīs. Neq; rursum de donis agere credas: quę stellę sint electione daturę: sed influxu potius naturali. Ad quę pfecto multiplicē, & oculū: ita nos exquisitis studemus modis accommodare: sicut quotidie ad manifestū Solis lumen calorēq; salubriter excipiēdū nos ipsos accommodamus. Aptare uero seipsū ad occultas dotes eius atq; mirificas, solius sapientis est officium. Sed iam ad regulas tantū sideribus accommodaturas perueniam⁹. Prima est exgrere quas in se uires quos uel ex se effectus stella quilibet & si dus & aspectus habeāt: quę auferāt: quę ferant. Atq; uerborū nostrorū significationibus hęc inserere. Detestari quę auferūt: pbare que ferrūt.

Secunda: cōsiderare quę stella cui loco maxie uel homini domineēt. Deinde obseruare qualib⁹ cōmuniter hęc regiones & personę tonis utant, & cantibus. Ut ipse similes quosdā una cū significationibus modo dictis adhibeas uerbis: quę sideribus eisdem studeas exponere. Tertia situs aspectusq; stellarum quotidianos animaduerte re: atq; sub his explorare, ad quales potissimū sermones, cātus, motus, saltus, mores, actus icitari

hoies pleriq; soleant, ut talia quedã tu p uirib⁹
imiteris i carib⁹, celo cuidã sibi placituris, silēm⁹
suscepturis i fluxũ. Memento uero cantũ esse
imitatorẽ oim potētissimũ. Hic. n. itentiones,
affectionesq; animi imitat; & uerba: refert quoq;
gestus, motusq; corporis, & actus hoim, atq; mo
res. Tãq; uehementer oia imitat, & agit: ut ad ea
dem imitanda, uel agẽda, tũ cantantẽ, tũ audien
tes subito puocet. Eadẽ quoq; uirtute qn cele
stia imitat; hic qdẽ spm nřz ad celestẽ i fluxũ: ide
uero i fluxũ ad spm mirifice puocat. Iã uero ma
teria ipsa cõcõt⁹ purior est admodũ, celoq; silior
q; materia medicinę. Est. n. aer & hic qdem calēs,
siue repens, spirãs adhuc, & quodãmõ uiuēs su
is qbusdã articulis artubusq; pposit⁹, sicut aial:
nec solũ motũ ferens, affectũq; pferens: ueruz
etiã significatũ afferens qsi mentẽ: ut aial quod
dã aeriũ, & rõnale quodãmõ dici possit. Cõcõt⁹
igr spũ sēsũq; plen⁹, si forte tũ scđz ei⁹ significata
tũ scđz ei⁹ articlos atq; formã ex articlis resultatẽ
tũ ẽt scđz imaginatiõis affectũ, huic sideri respõ
deat, aut illi, non minorẽ ide uirtutẽ q; quolibet
alia cõpositio trahicit in cantantẽ: atq; ex hoc i
proximũ auditorẽ. Quousq; cantus uigorẽ ser
uat, spiritumq; canentis. P̄sertim si cantor ipse
sit natura phębeus: uehementẽq; habeat uitalẽ

DE VITA CAELITVS.

cordis spiritum, atq; insuper animale. Sicut enī uirtus ac spiritus naturalis, ubi potentissim⁹ est, mollit statim, liquefacitq; alimēta durissima, atq; ex austeris mox dulcia reddit: generat quoq; extra se seminalis spūs productione propaginē: sic uitalis, animalisq; uirtus ubi efficacissima fuerit, ibi intentissima q̄dam sui spiritus per cantū, tum conceptione agitationeque in corpus proprium potenter agit: tum effusione, mouet subinde propinquum: afficitq; cum suum, tum alienum siderea quadaz proprietate, quam tū ex ipsa sui forma: tum ex electa temporis oportunitate concepit. Hac utique ratione orientales, meridionalesq; multi præcipue Indi admirandam feruntur in uerbis habere potentiam: utpote qui magna ex parte solares sunt: uimq; non naturalē dico, sed uiralem & animalē habent ferme omnium potentissimam. Et quocunq; in regionib⁹ aliis maxime sunt phœbei. Cantus autem hac uirtute, oportunitate, intentione concept⁹ ferme nihil aliud est q̄ spiritus alter nuper penes spiritus tuū in te cōceptus, fact⁹ q; solaris, & agēs tū i te: tū in pximū, potestate solari. Si. n. uapor & spūs qdā, aliqñ per radios oculoꝝ, ul' aliter foras emissus fascino, inficere, aliterq; afficere pximū p̄t, mltō magis id ualz sp̄s ab imaginatōe cordeq; si

DE VITA CAELI
mul uberior pfluens & feruētior: motuq̄ ualen-
tior. Vt non oīno mirum sit: morbos quosdam
animi atq̄ corporis sic auferri posse aliq̄n: uel in-
ferri. Præfertī qm̄ spūs eiusmodi musicus pprie
tangit, agitq̄ in spiritū: inter corpus aīamq̄ me-
dium: & utrūq̄ affectione sua p̄sus afficientem.
Mirabilē uero in cōcitato canēteq̄ spū uim esse
cōcedes: si Pythagoricis Platoniciq̄ cōcesseris,
cælum esse spm̄ motib⁹ tonisq̄ suis oīa disponē-
tem. Memento uero totā p̄cedere musicam ab
Apolline. Atq̄ eatenus Iouē esse musicū, quate-
nus est cū Apolline cōcors. Venerē isup & Mer-
curiū musicā uicinitate Apollinis reportare. Irē
ad hos quattuor dūtaxat attinere cōcent⁹. Tres
uero reliquos uoces qdē habere nō cātus. Iam
uero uoces, tardas, graues, raucas, querulas Sa-
turno tribuimus. Marti uero cōtrarias, ueloces,
acutasq̄, & asperas, & minaces. Medias uero Lu-
næ. Cōcentus aut̄ Ioui qdem graues, & intentos,
dulcesq̄, & cū cōstantia letos. Cōtra Veneri cū
lasciuiā, & mollitiē, uoluptuosos cantus adscri-
bimus. Inter hos uero medios Soli tribuimus &
Mercurio. Si una cū gratia suauitateq̄ sunt uene-
rabiles, & simplices, & intēti Apollinei iudican-
tur. Si una cuz iucūditate remissiores quodā mō
sūt: strenui tñ atq̄ multiplices, Mercuriales exi-

DE VITA CAELITVS.

stunt. Tu igitur horum quattuor unumquemque cantibus tibi suis conciliabis: presertim si competentes cantibus sonos adhibeas, adeo ut cum eorum more opportune canedo, & sonando clamaueris, responsuri per tinus uideantur: uel instar Eccho: uel sicut corda quaedam in cithara tremens: quotiens uibrat altera, temperata similiter. Atque ut uult Plotinus & Iamblicus ita naturaliter id tibi continget e caelo: quem admodum uel ex cithara reboatus: siue tremor: uel ex opposito pariete fit Eccho. Profecto quotiens ex frequenti quodam usu, harmonie Iouis, uel mercurialis, uel uenerae, facte uidelicet his regnantibus, spiritus tuus ad hoc ipsum attentissime canens, harmonieque performatus euadit Iouius, uel Mercurialis, uel Venerus: Interea Phoebe euadit: si quidem Phoebi ipsius musicae ducis uirtus in omni consonantia uiget. Atque uicissim ex cantu sonoque Phoebeo ipse phoebeus euadens, uirtute Iouis interit tibi uendicas, & Veneris, atque Mercurii. Rursusque ex spiritu sic intus affecto, similiter afficis animam atque corpus. Memeto uero orationes apte, & opportune compositas, & affectu sensuque plenam, atque uehementem, similem cantibus uim habere. Quantam in oratione potentiam Damis & Philostratus habere sacerdotes quosdam indos narrat, referre non expedit: nec est quibus uerbis Apollonium euocasse ma-

nes Achillis affirmēt. Nō. n. loqmur nunc de numinib⁹ adorādis: sed de naturali quadā potestate sermonis, & cāt⁹, atq; uerborū. Esse uero phēbeā medicāq; in sono, & eo qdē certo potētiaz: ex eo patet: q; q; i apulia tacti phalāgio sunt: stupēt oēs semiaiesq; iacent: donec certū qsq; suūq; sonū audiat. Tūc. n. saltat ad sonū apte: sudatq; inde, atq; cōualefcit. Ac si post ānos. x. simīle audiuerit sonū, subito cōcītatur ad saltū. Sonū uero illū ex idiciis esse phēbeū Iouialēq; coniiicio.

Quō seprē modis nos celestibus accōmodare possumus: & qb⁹ Saturn⁹ sit malefic⁹: quibus ppitius: quos Iuppiter a Saturno defēdat: quō celū agat in spūm & corpus & aīam. Cap XXII.

q; Voniā uero celum est harmonica ratōne cōpositū, mouēq; harmonice, & harmonicis motib⁹ atq; sonis efficit oīa: merito p harmoniā solā, nō solū hoīes: sed inferiora hęc oīa p uiribus ad capiēda celestia preparant. Harmoniā uero capace superiorū p seprē rerū gradus i superiorib⁹ distribuim⁹. Per imagies uidelicet (ut putāt) harmonice cōstitutas: Per medicinas sua quadā consonātia tēperatas: Per uapores odoresq; simīli cōcinnitate cōfectos: Per cantus musicos, atq; sonos: Ad quorum ordinem, uimq; referri gest⁹ corporis saltusq; & tripuda uolum⁹.

DE VITA CAELITVS.

Per imaginationis conceptus, motusq; cōcinos per congruas rationis discursiones: per tranquillas mentis contemplationes. Sicut enī corpus per harmoniā quotidie suam id est per situm, & habitū, & figurā oportune lumini caloricq; solis exponimus: sic & spiritū occultis stellarum uiribus cōparandis: per suam quandā similē harmoniam, imaginib⁹, ut opinant^r, & certe medicinis, odoribus harmonice cōpositis comparataz. Et deniq; per spiritum supis ita paratum, ut sepe iā diximus, animā eisdem exponimus atq; corpus. Animam inq; quatenus affectu ad spiritū inclinatur, & corpus. In anima uero nūc imaginationē, rationē mentem ponimus. Potest utiq; imaginatio nostra uel propter qualitatem, motumq; spiritus: uel per electionē nostram: uel etiam utrinq; ita disponi, cōponi, conformari Marti, Soli ue, ut sit e uestigio ppriū influxus Phēbei ul' Martii susceptaculū. Similiter rō, uel per imaginationes spiritumq; simul, uel per deliberationē, uel utrinque, sic ad Iouem imitatione quadam cōparare se potest: ut multo magis ob dignitatem propinquitatēq; suam ipsa Iouē capiat, & munera Iouis q̄ imaginatio, siue spiritus: quemadmodū imaginatio spiritusq; eadem ratione multo magis cęlestia capiunt, q̄ res, & materię quęuis inferiores.

Mens deniq; cōtēplatrix quatenus seipsam non
solū ab his quę sentim⁹: uerū etiā ab eis quę ima
ginamur cōiter moribusq; argumētamur huma
nis, seuocat, & affectu, intētione, uita ad sepata
se ruocat: Saturno quodāmodo se exponit. Hu
ic soli propiti⁹ est Saturnus. Sicut. n. Sol aialibus
quidē nocturnis inimicus est, diurnis autē ē ami
cus: ita Saturnus hōibus, uel uulgarē palā uitaꝝ
agentibus uel fugientibus qdem uulgi cōsuetu
dinē: uulgares tamē affectus, nō dimitētib⁹, ē ad
uersus. Vitā nāq; cōmunē cōcessit Ioui: seperatā
uero sibi uendicauit atq; diuinam. Mētibus autē
hominū re uera hinc pro uiribus segregatis, tan
q̄ sibi cognatis quodāmodo est amicus. Nam &
spiritibus sublimē habitātib⁹ aerē ipse Saturnus
(ut Platonice loquar) est p Ioue: sicut Iuppiter
hominibus cōmunē agētibus uitā, est iuuās pa
ter. Nullis uero Saturnus est infensior: q̄ hoibus
cōtemplatiuā uitā simulātibus quidē, nec agen
tibus. Hos. n. nec Saturn⁹ agnoscit, ut suos: nec
Iuppiter ipse Saturni temperies adiuuat eos: qui
cōmunes hoim leges, moresq;, & cōmertia fugi
unt. Hęc. n. sibi Iuppiter usurpauit: (ut aiunt) li
gato Saturno. Segregata Saturnus. Quāobré
Lunares illi populi, quos Socrates in Phedone
describit, eminentissimā terrę supficiē, & altiorē

DE VITA CAELITVS.

nubibus habitātes, uiuētes sobriū admodū, frugibusq; cōtenti, & secretioris sapiētię studio religioniq; dedit, Saturni felicitatē gustāt: uitāq; agunt ita prosperā, tam longēuā: ut nō tam mortales hoies, q̄ imortales Dēmones habeantur. Quos heroas multī noīant, aureūq; gen⁹ Saturnio quodā sęculo regnoq; gaudēs. Quod forſā astrologos arabes uoluīſſe puto. Vbi aiūt ultra lineā equinoctialē ad meridiē eſſe ſubtiliſſimos habitatores quosdā Dēmonas: qui nec oriri uideantur, neq; mori. ibiq; potestatem habere Saturnū caudāq; draconis. Quod fane cōfirmare uidetur Albumaſar in libro Sadar dicēs quosdā indię regiones Saturno ſubiectas eſſe: ibiq; homines eſſe ualde longēuos, ac ſenio plurimū extremo decedere. Rationēq; aſſignat: quoniā Saturnus nō ledat domesticos: ſed externos. Tu uero potestatē Saturni ne negligas. Hūc. n. ferūt Arabes oīm potētiffimū. Plāetas fane uires eoꝝ ſubire, ad quos accedūt. Oēs uero ad eū accedere poti⁹ q̄ uiciſſim. Planetasq; cōiūctos illi, natura illi⁹ agere. Eſt enī ipſe inter planetas orbis ampliffimū caput. Quilibet fane plāeta ſui orbis caput eſt, & cor, & oculus. Saturnus itē ſtellis pxi⁹ mus eſt innumeris: Primoq; mobili q̄ſimillimus: longū agit circuitū. Eſt altiſſimus planetarū. Vn

de felicem eum uocant: Cui ille feliciter aspiraue-
rit. Et quamuis eum tanquam a communi uita
hominum alienum, plerumque maxime uerean-
tur, placari tamen etiam communi uite putant:
si quando plurimam in ascendente potestatem
dignitatemque habuerit: aut Iuppiter eum suus
feliciter aspexerit: uel in suis finibus excellenter
acceperit. Alioquin influxus illi⁹ importune sus-
ceptus in materia presertim crassa, fit quasi ue-
nenum: Sicut & ouum putrefactione uel adusti-
one fit uenenosum. Vn nascuntur uel euadunt imun-
di qdam ignaui tristes inuidi: Demonib⁹ immun-
dis expositi. Quorum comertium procul effugito.
Nam Saturni uenenum alibi qde sopitum lateret, ceu
sulphur a flama remotum. In uiuentibus uero cor-
porib⁹ sepe flagrat, atq3 ut sulphur accensum non
cõburit solum, sed uapore etiam noxio oia circum-
plet, atq3 inficit propinquantes. Contra influxum
eius hominibus comuniter peregrinum & quo-
dammodo dissonum nos armat Iuppiter, tum na-
turali qualitate sua: tum alimentis, medicinisq3
certe suis, atq3 (ut putant) etiam imaginibus tu3
etiam moribus, negociisq3 & studiis, atq3 rebus
ad ipsum proprie pertinētib⁹. Noxium uero iflux-
um Saturni effugiunt, subeuntq3 propitiū: non
solū q ad Iouē cõfugiūt: sed etiam q ad diuina cõ-

DE VITA CAELITVS.

tēplationem ab ip̄o Saturno significatā, tota mē-
 te se cōferunt. Hoc. n. pacto malignitatē fati de-
 uitari posse Caldei & Aegiptii atq3 platōici pu-
 tāt. Cūz. n. cęlestia nolint esse corpora uana: s3 di-
 uinitus animata: atq3 insuper mētibus recta diui-
 nis, nimirū illinc ad hoīes nō soluz q̄ plurima ad
 corpus, & spiritū p̄tinētia: Sed multa etiāz bona
 quodāmodo in aīaz redūdātia proficisci uolūt:
 nō a corporib⁹ in aīam, sed ab animis. Magis au-
 tē hęc pluraq3 eiusmodi a mētibus superiorib⁹
 cęlo profluere. Inter hęc si rationes oēs assign-
 nare uolueris, qb⁹ adduct⁹ Moses otiū sabbati
 mādauit hebreis: forsan ultra sublimiorē, secreti-
 orēq3 allegoriā inuenies Saturni diem, actioni-
 bus ciuilibus bellicisq3 ineptū, cōtēplationibus
 aptū: eoq3 die diuinū p̄tra discrimina patrocini-
 um obsecrādū. Quod qdē ip̄etrari posse aduer-
 sū Martis & Saturni minas Habrahā & Samuel,
 & plures hebreorū astrologi, eleuatiōe mentis
 in deum uotisq3 & sacrificiis confitētur: p̄cep-
 tum illud chaldeum confirmantes scilicet si mē-
 tem ad pietatis opus ardentem erexeris: corpus
 quoque caducum seruabis. Consideratu dignū
 ē illd̄ Iamblichī: Cęlestia mūdanaq3 numina ui-
 res q̄sdā ī se superiores, nōnullas īferiores habere.

Per has quidē effectibus nos fatalibus deuinci-
re: p̄ illas autēz uicissim soluere nos a fato: quasi
clauēs ut inquit Orpheus ad ap̄iēdū habeāt &
claudendū. Multo igit̄ magis diuinitas mūdo su-
p̄ior a fatali necessitate nos redimit. Exploratu
quoq; dignissimū est hebraicū illud in mactādīs
animalibus rebusq; nostris sacrificio dissipādīs
mala celitus iminētia a nobis ad nostra deflecti.
Sed hęc Pico nostro explorāda reliquim⁹. De
niq; ubicunq; dicimus celestiu ad nos dona des-
cendere ad nos: intellige tum corporū celestiu
dotes in corpora nostra uenire per sp̄itū n̄m
rite paratū: tum eadē, prius etiam per radios su-
os influere i sp̄m naturaliter: uel quomodocū-
q; illis expositū: tum etiā aīarū celestiu bona, p̄-
rim in eundē sp̄m per radios p̄silire, atq; hinc i
n̄ros aīos redū dare: partī ab aīs eorū uel ab āgel̄
i aīos hoīm ill̄ expositos p̄uenire. Expositos inq;
nō tā naturali quodā pacto, q̄ electiōe arbitriū li-
beri uel affectu. Sūmatim uero q̄cunq; uoto, stu-
dio, uita, moribus beneficētiā actionē ordinem
celestium imitant: eos existimato tanq; sup̄nis si-
miliores: āpliores illinc dotes accipe hoīes autē
artificiose celestium dīsposiōni dīssimiles, atq;
discordes, & clam esse miseros: & deniq; palā in-
fēlices euadere.

DE VITA CAELITVS.

Ut prospere uiuas agasq3: i primis cognosce i
genium: sidus: genium tuum: & locum eiusdem conuenientem.
hic habita. Professionem sequere naturalē.

Cap.

XXIII.

q Vicunq3 sanę mētis sui q3 compos nascit,
est a celo ad honestū aliqd' opus & uitę ge
n^o naturaliter institutus. Quisq3 igit' celum op
tat habere ppitiū: hoc opus: hoc genus i primis
aggrediatur: hoc sedulo prosequat'. Celum enim
suis fauet incepris. Ad hoc ipsū uero p̄ceteris
es natura factus: qd' primū a teneris ānis agis, lo
queris, fingis, optas, sōnias, imitaris, quod ten
tas frequēt^o, quod facili^o peragis, quo sūmo p̄e
proficis, quo p̄ceteris delectaris: Quod relin
qs inuitus. Hoc est sane ad quod te celū, rector
q3 celi genuit. Eatenus igitur tuis fauebit ince
pris: & aspirabit uitę: quaten^o genitoris ipsius au
spicia p̄sequeris. P̄sertim si uerū sit Platoniciū
illud, in quo tota cōsentit antiq̄tas, Vnicuiq3 na
scenti esse Dēmonē quēdā uitę custodē ipse suo
sidere destinatū. Qui & ad hoc ipsū officiū adiu
uet: cui nascentē celestia deputarūt. Quicunq3
igit' per argumenta quę modo diximus suū inge
niū perscrutatus: ita naturale suū opus inueniet,
inuenierit sil' suum sidus & Dēmonē. Quorū ex
ordia sequēs, aget p̄spere, uiuetq3 feliciter. Alio

q. i.

quin & fortunā experiet aduersā, & celū sentiet inimicū. Duo igit̃ sunt præceteris hoīm infortunatorū genera: Alterū eorum q̄ nihil porfessi, nihil agunt. Alterū eorum, qui p̄fessionē īgenio alienā subeunt: genioq̄ cōtrariā. Illi q̄dem ignauia torpent: interī ad actiones icitate celo semp̄ agente. Hi dū aliena a patronis celestibus agūt, frustra laborant sup̄nis destituti patronis. Primū q̄dem antiquo p̄uerbio cōfirmať. Dei adiuuant facientes: ignauis aut̄ infensi sunt. Scđm p̄ uerbio sili. Nihil agas iuita Minerua. Ob hanc arbitror rōnem Iouē in Pythagoricis carminib⁹ obsecrari: ut uel ipse tot malis leuet genus humanū: uel saltem quo duce Demone utamur, ostendat. Proinde op̄preciiū fuerit indagare: ad quā potissimū regionem habitandā & excellendam te tuū sidus, Demonq̄ tuus ab initio designauerit. Ibi. n. magis aspirant. Ea uero est, in quā primū p̄fectus, spūs tuus quodāmō recreat, ubi se sus uegetior p̄manet: ubi corporis habitudo ualidior: ubi magis pleriq̄ fauent: ubi uora succedunt. Hęc igit̃ expire. Hanc regionē elige. Hęc cole feliciter. Hinc uidelicet discessurus ifelix: nisi & rediturus, & ad similia p̄gas. Sed iterea frequentibus in hac regione motib⁹ te exerce: giroscq̄ quosdā celestiū istar agito. Moru. n. circuitu

DE VITA CAELITVS.

Quod eiusmodi genitus similibus conseruabere. Quam-
 tum propterea ad habitationem pertinet, utiliter recorda-
 bere: Sicut alimenta uitae necessaria rus quaedam ur-
 bi suppeditat, urbs uero consumit. Sic & ipsam ui-
 tam rusticatione frequenti, ubi tediuz te minime
 coeperit, plurimum augeri. Sed urbano cum ocio tuum
 negotio conteritur. Quantum uero ad habitationem si-
 mul, & professionem spectat, illud orientaliu astro-
 logorum minime contemnendum: uidelicet mutatio-
 ne nominis, professionis, habitus, uictus, loci, ce-
 lestium influxum nobis tum in melius tum in deterius
 permutari. Demones quoque uel commutari: uel ad
 ad eosdem aliter hic, & alibi nos habere, Plato-
 nici iudicabunt. Demone uero uniuscuiusque cu-
 stodem astrologi cum Platonice geminum esse pos-
 se consentiunt: alterum quidem genitorem proprium: alte-
 rum uero professionis. Et quoties professio cum natura
 consentit, eundem utriusque Demone: uel certe simi-
 limum nobis adesse: uitamque ideam magis secum fo-
 re concordem, atque tranquillam. Sinautem professio dissi-
 det ab ingenio, Demone acqisitum arte, esse a genio na-
 turali discordem: uitamque laboriosam atque sollicitam.

Qualis autem unicuique Demon ab ipsa generatione pro-
 sit cupientibus inuenire, Porphyrii regulam inuestigat
 ex planeta domino genitorem. Iulius Firmius planetam
 genitorem dominum esse inquit; uel eum, qui plures illic ha-

beat dignitates: uel ex firmiori sententia potius,
eum cuius domiciliū mox petitura sit Luna post
signū, quod hoīe nascente iam tenet. Sed Demo
nem non eadē regula putat inuestigandū. Verū
ex Chaldeorū opinione a Sole potius aut Luna.
A Sole qdem ad Lunā in natiuitate diurna, a Lu
na uicissim ad Solē i natiuitate nocturna. Ut cō
putato inter hęc interuallo equale spatiū pagas
ab ascēdentis gradu descendēs: & in quē termi
num desinis aiaduertas. Cuius enī stelle est ille
terminus: eiusdē esse Dēmonē arbitranī. Sūmati
uero a domino geniturę simul atq; Dēmone te
norē uitę, fortunāq; ppendere solent. Fortunā
adiunxi: qm̄ nōnulli partē fortunę, eadem ferme
cōputant rōne. Optabant ueteres suum ad se
Dēmonē ab aliquo cęli cardine descendisse: Ab
oriēte uidelicet uel occidente uel medio utrinq;
cęlo. Aut saltem ab undecima uel quinta plaga.
Undecima qdē medio supra caput nostrū cęlo
succedit: ac bonus Dēmon cognomiatur, & ascē
dentē ab oriente gradū aspiciit ex sextili. Quinta
uero cęlo antipodū medio succedit, appellatur
q; bona fortuna, & ascendentē gradū cōtuetur
ex trino. Optabāt tertio loco Dēmonē si modo
a cadenti plaga uenerit saltē, uel a nona uenisse,
uel a tertia. Nona enī appellat Deus: tertia uero

DE VITA CAELITVS.

Dea. Et illa ascendente gradū ex trino hęc aspi-
 cit ex sextili. Cadētes uero duodecimā, atq; sextā
 exhorrebāt. Illā sane malū Dēmonē: hanc malaq;
 fortunā cognominātes. Nos aut optare pręte-
 rita supuacuū arbitrati, monemus easdē plagas,
 q̄s illi pro Dēmonibus fortunisq; optabāt, ob-
 seruari p̄ planetis & stellis ad op⁹ efficiendū ac-
 cōmodandis: ut uel sint in angulis, aut in duab⁹
 q̄s diximus succedentib⁹: aut saltē in duabus dū
 taxat cadētibus, q̄s antea nominauim⁹. Neq; .n.
 ab re Solē nona gaudere dicūt: Lunā tertiā: Iouē
 undecimā: Venerē uero q̄nta. Hęc nanq; gradus
 conspiciūt ascendente. Sed redeam⁹ ad institutū.

Siue igitur ab illa quā in superioribus narrabam
 exp̄ientia, diligentiaq;: siue ab hac arte, quā mō
 recēsui, primū iuestigemus naturę Dēmonisq; i-
 stinctū: infortunatū esse cēsebitur, qui officium
 nullū p̄fitei honestū. Nam & ducē professionis
 re uera nō habet, q̄ opus honestū non aggredit:
 Et ducē naturalē uix ullū hēt: Qm̄ stellaruz Dē-
 monūq; siue angeloz ducū diuinū ad custodiā
 dispositōrū officium est agere sēp, & excellēter, at
 q; latissime. Infortunatū insup eū, ut supra dixi-
 mus, q̄ p̄fessione naturę p̄traria: diuersū a genio
 subit Dēmonē. Memēto uero pro dignitate p̄-
 fessionū digniores gradatī accipi Dēmones seu

mauis angelos atq; in gubernatione publica, et
digniores. Posse uero arte uitaq; tenorez accipi
genio, & ingenio non contrarium, neq; longe diuersum:
etiam si ad excellentiora processeris. Memento rursus
familiaritate eorum iure: quibus gratiae caelestes afflat.
Quod ex bonis animi, corporis, fortunae ppen-
des. Sicut. n. odor ex musco: sic ex bono boni non
nihil exhalat in proximum, ac sepe perseverat in usum.
Mirificus aut foret ceteris trium felicium uel duorum in-
ter se mirabiliter redundantium. Memento denique
effrenatos, & impudentes, & malignos, ac infelices
procul fugere. Hi namque malorum pleni demonum,
uel radiorum, malefici sunt, & tanquam leprosi pestilen-
tesque non solum tactu nocent: sed propinquitate etiam &
aspectu. Sane propinquitas ipsa corporum aiatorum
putatur esse contactus: propter efficacem uaporum exha-
lationem foras a calore, spiritu, affectu, manantem. Ma-
xime uero pestilens erit flagitiosorum familiaritas
atque crudelium: si uerum fuerit: post uegetalem uitam
mense Iouis. i. scilicet nobis infusam, deinceps mense
Martis. i. tertio sensualem animam infundit perturba-
tionibus mancipatam. Sic. n. qui perturbatione fe-
runt, martis pleni, martiali contagione propter quos
inficiunt. Contraria uero ratione consuetudo frequens
congruumque commercium cum felicibus excellenti-
busque ut diximus prodesse mirifice consuevit. Apol

DE VITA CAELITVS.

Ioniũ theaneũ ferunt, ephesi deprehẽdiffe senẽ: sub cuius figura lateret Dẽmon, qui sola prẽsentia totã ciuitatem peste cõtaminabat. Quãtũ uero Socrates multis prẽsentia sola profuerit, Xenophon & Plato testantur.

Qua rõne litterati cognoscãt ingeniũ suũ: sequantq; uictum spũi cõsentaneũ. Ca. XXIII

q Voniã uero lĩaruz studiosis loquor, recordari unũquẽq; uolo lĩarum amore captuz iprimis se esse Mercurialẽ: Prẽterea Solarem quatenus ipse Mercurius est Solaris. Atq; hęc cõmunis his omĩbus est cõditio. Proprie uero prẽternaturam Mercurialem qsq; eloquiĩ grã, lepore, dignitate, uenustate pollet, Apollinẽ in se agnoscat, & Venerem. Qui ad leges uel naturalẽ cõmunemq; philosophiã est propensior, nõ ignoret Iouem se hãre patronũ. Sed q ad secretissima q; curiosius perscrutãda penit' istigat: sciat se nõ Mercurialem solum esse. Sed Saturniũ. Sub cui' et pncipatu sunt om̃s in quouis studio usq; ad finem seduli; prẽsertim in rebus aliis negligentes. Deniq; si uerũ est qd nõnulli tã physici q; astronomi tradunt, aĩam itellectu p̃ditã in cõceptum humanum mẽse Solis. i. q̃rto descendere: q plurimũ itellectu uiuunt, & ab inĩtio sunt precipue & quotidie solares euadunt. Horũ itaq; planetarũ

q. iiii.

DE VITA CABELIVS

fauor his hoībus auspicādus erit. Sub eorū spi-
raculo medicīnē cōflandē. In eorū regionib⁹ ha-
bitandū. Verum ad Apollinē musarū ducem
īprimis uos o litterati musarū cultores aduoco.
Quicūq; igit̄ iter uos dilectissimi in musarū amo-
re fratres, ingenio multo magis, lōgiusq; q̄ cor-
pore ualent, ii p̄fecto sciant in genitura quondā
sua phēbē qdē materiā suppeditasse perpaucā.
Phēbeū uero sp̄m infudisse q̄ plurimū. Immo &
quotidie humores alimētaq; in corpore in sp̄m
maxima quadā ex parte resoluerē. Vnusq; igit̄
uestrū totus est ferme spūs. Spiritalis inq̄ homo
qdam terreno hoc corpusculo p̄sonat⁹. Sp̄m an-
te alios p̄petuo quodā labore fatigās: ut ipsi p̄
ceteris sit assidue spūs recreādus: & in senectute
p̄tērea in qua cōiter euadit crassior, ad subtrili-
tatē p̄priā reuocādus. Scitis p̄fecto crassū cor-
pus crassis elemētis q̄ttuor ali. Scitote igit̄ spiri-
tale corpus suis q̄busdā tenuibus elemētis q̄t-
tuor enutrirī. Huic. n. uinū est p̄ terra. Odor ip-
se uini uicē gerit aquę. Cantus rursum & son⁹ agit
aerem. Lumen aut̄ p̄fert igneū elemētum. His
ergo quattuor p̄cipue spūs alit̄, uino inq̄, eius-
q; odore, & cātu similiter atq; lumie. Sed nescio
quō ab Apolline primū exorsi incidimus mox in
Bacchum. Et merito qdē a lumie puenim⁹ in ca-

DE VITA CAELITVS.

lorem: ab ambrosia in nectar: a ueritatis intuitu in
ardentē ueritatis amorē. Fratres certe sunt indi-
uiduiq; comites phēbus atq; Bacchus. Ille qdē
duo potissimū uobis affert, lumē uidelicet atq; ly-
ram. Hic itē p̄cipue duo, uinū odoremq; uini
ad sp̄m recreandū. Quorū usu quotidiano sp̄s
ipse tandē Phēbeus euadit, & liber. Quāobrem
ita uos ad excipiendū Solis lumen quotidie cō-
parate, ut q̄tenus deuitata destillatione q̄dem,
& exsiccatiōe fieri potest, frequētissime sub luce
uiuatis: saltē in cōspectu lucis, tū eminus, tuz co-
minus, tū tecti, tum apti, ad usū ubiq; uīm uita-
lem Solis potentiā tempantes: atq; igne referētes
in nocte Solē: citharę cārus interī nō obliti. Spi-
rate uero sēp & uigilātes & dormiētes aerem ui-
uum, aerē luce uiuentē. Sīlīter h̄c uos oportet
ad merū Bacchi donū Apollinis beneficio p̄cre-
atū. Eadem igiŕ p̄portione q̄ lumen, accipite ui-
num. Abunde q̄dem quaten⁹ nec destillatio, nec
exsiccatio, qualē dixi ebrietas ue cōtingat. Atq;
p̄ter substātiā uini quotidie bis acceptā, odo-
rem eius frequentius haurite, partim q̄dem os,
ubi sp̄s fuerit recreādus, colluentes mero: par-
tim lauātes eodem manus: partī naribus & tem-
poribus admouētes. Satis iam fratres colloca-
ti sumus: fatiq; cōbibimus. Ergo Valere.

Astronomica diligētia in liberis procreandis
In preparandis epulis. In edificiis & habitatiōe,
atq; uestibus: & quantum curare talia liceat.

Cap.

XXV.

¶ Ed iuuat etiā parūper alloqui seuerū religi-
onis antistitē. Dic age quid nā in astrorum
usu dānas Antistes? Quicquid iniquis arbitrio no-
stro detrahit: quicquid unius dei cultui derogat. Ea-
dem ego tecum non dāno solū: sed etiā ualde de-
rektor. Exsecratis quæ etiā scio, atq; ego insup̄ per-
horresco nōnullos, qui cū Deū exoratū uolunt
ad Iouem in medio cælo uastū illud draconis ca-
put subeuntem tam miserī q̄ stultī pfugiunt, ab
ip̄o uidelicet dracone, qui quōdā e cælo corruit
terciā stellarū partem secum trahens, deniq; de-
uorandi. Verum concedes ne, contractibus, ma-
trimoniis, colloquiis, itineribus, similibusq; opi-
bus peragendis, horas oportunas eligere? Non
facile te his assensurum uideo: nescio quid arbi-
trio metuentē. Ego igit̄, & si theologus ille ma-
gnus Albertus ista dabit. Et ratio quædā forte
dictabit: per electionē ipsā ad arbitriū pertinen-
tem, cælestia ita prudētis nostrę usui subici, quę
admodū herbę medico subministrāt: tibi tamen
potius impresentia credā. Et q̄ tu difficile nūc ea
permittis: tā facile ipse dimittā. Observatiōes ue

DE VITA CAELITVS.

ro lunę ideoq; aliarũ stellarũ ad morbos curandos: & idcirco ad remedia preparanda iãdiu (ut arbitror) permifisti. Cõcessum quoq; abs te, & i-
super approbatum, crescente luna, eademq; auc-
ta lumine, nec aliũde ifortunata, semibus agros
spargere, uites oleasq; ferere. Cur non igit̃ ad
plantandum (ut fynice loqr) hominẽ utamur be-
neficio Lunę Iouisq; & Phębi? Nam Veneris q-
dem ad hęc officio semper utimur: Sed recti⁹ mō
dixiffem, semper utunt̃: nam ipsa mihi Venus est
Diana. Quid itẽ de uictu dicemus? Nõne lice-
bit, & pderit sub felicità sidere, tum autũno uinũ,
tum indies panẽ epulasq; cõficere? Ac si nequea-
mus in his preparandis aspectus siderum expec-
tare: expediet saltẽ ascendẽtes accipe: uł aliter an-
gulares, Solẽ, Iouem, Venerem, atq; Lunã. Sic. n.
oĩa qbus utimur, felicità affecta cęlit⁹, felicità
nos afficient. Hactenus te uideo absq; cõtro-
uerfia cõcessurum: nisi forte dicas, ira uitam no-
stram nihil fore aliud q̃ perpetuam seruitutem.
Ad hęc ego subiiciam: frustra mortales cumulã-
dis pecuniis & honoribus seruituros, qbus sunt
ppetuo mãcipati: nisi interĩ diligentia physica di-
es uitę sibi plures accumulẽt. Aut igitur soli deo
seruiãt, qđ qdẽ ẽ potissimũ: aut si cui pterea serui-
turi sunt, uitę tũ ualidę, tũ lōgę poti⁹ q̃ pecuniis

honorib⁹ q³ u^oais idulgeāt. Cōcordes ergo sum⁹.

S³ nūq^d u^l dom⁹ fūdabūt temere, uel ifaustas habitabunt? Vbi cōragiosa q^daz calamitas edificii ferme sic ificit habitātē, ut uenenosus pestilentie uapor, etiā ad biēniū in pariete seruat⁹. Quales etiā ex epidimia latens in ueste, diu postea utentem inficit incautum, atq³ perdit. At postq³ hic in uestiū icidim⁹ mētiōez, phibebeis ne pie pater in ueste conficienda, uel primū induenda spiraculū Veneris diligēter aucupari: Quo quasi Venerea facta uestis: similiter prospera quadā corpus, & spiritū afficiat qualitate. Nōne medici uetant uulpium pelles? Agninas probāt; Non aliter forte sidus indies quasi nascētes uestes afficit, q³ semel ab initio natas. Vestes quidē & cetera artis opera certā a sidere qualitatē accipere Thomas Aquinas i libro de fato confirmat.

Tu igit^r affirmabis. Infectas uero uestes, utentē inficere, etiā testis est scabies atq³ lepra. Deniq³ si populi uitę consulis (ut opinor) ista pmitte. Atq³ ego pmissione tua cōsulā obseruanda. Sin autē eiusmōi moribūde uitę curā, n̄ improbas quidē, sed negligēdā mones: ego quidē negligo: melioris uitę fiducia fretus: ceterisq³ similiter cōsulo faciendum. Vale.

Quo per inferiora superiorib⁹ exposita dedu-

DE VITA CAELITVS.

cantur superiora: & per mūdanas materias munda-
 dana potissimum dona. Cap. XXVI.

f Ed ne longi⁹ digrediamur ab eo, quod i-
 terpretantes Plotinū instituim⁹ ab initio,
 breuiter ita collige. Mund⁹ ab ipso bono, ut Pla-
 to una cū Timeo Pythagorico docet q̄ optim⁹
 effici poterat, est effectus. Est igit̄ nō solū corpo-
 reus: sed uitę insuper & intelligentię particeps.
 Quāobré præter corpus hoc mūdi sensib⁹ fami-
 liariter manifestum, latet in eo spūs corp⁹ quod-
 dā excedens caduci sensibus capacitātē. In spiri-
 tu uiget aīa; in aīa fulget intelligētia. Atq; sicut
 sub Luna nec miscetur aer cuz terra, nisi p̄ aquā:
 nec ignis cū aqua: nisi per aerē: sic in uniuerso ef-
 fca quēdā, siue fomes ad aīaz corpori copulādā,
 ē ille ipse quē spūm appellam⁹. Aīa quoq; fomes
 qdam est in spū, corporeq; mūdi, ad intelligētia
 diuinitus cōsequēdā. Quēadmodū sūma quē-
 dā in ligno siccitas ad penetraturū oleū ē para-
 ta. Oleū huic ibibitum, pabulu⁹ est ad ignē. Ad
 calorē dico pxime. Calor ipse luminis ē uehicu-
 lū: ac si lignū hoc eiusmodi sit, ut igne præsentē
 fulgeat, nō uratur: qualia quādoq; uidimus iam
 hoc exēplo uidebim⁹: utrū uel homo: uel aliud
 quiddā sub Luna, certis qbusdā præparamētis:
 partim quidē naturalib⁹: partim arte quęsitis, ui

alia: atq; etiã forte intellectualia quẽdam bona
oportune quodãmodo desuper accipere possit.
Verum quod hĩc ad religionẽ spectat discutie-
mus alibi: ubi Plotinus in medium hęc adducet
Quod uero ad naturales spectat influxus, qua-
lescunq; sint desuper uenientes: scito eos in no-
bis materiisq; nostris ita demũ per artẽ compa-
rari posse: quãdo fomenta nobis nostrisq; ad il-
los natura subgesserit: cẽlũq; ad eosdẽ oportu-
nius cõspirauerit. Nonne in ipso fetu natura fe-
tus ipsius artifex: cũ certo quodã pacto corpus-
culum affecerit, figuraueritq;, hoc ipso statĩ præ-
paramento, uelut esca quadam spũm ab uniuers-
o deducit? Perq; hunc uelut fomitẽ: uitam hau-
rit atq; aĩam? Ac deniq; per certã animę speciem
dispositionẽq;, corpus ita uiuens dignũ est præ-
sentia mentis tandẽ donatę diuinitus. Vbiq;
igĩ natura maga est, ut inq; Plotinus, atq; Sine-
sius, uidelicet certa quẽdã pabulis ubiq; certis
inescans: non aliter q̃ centro terrę grauiã trahẽs
Lunę concauo leuiã: Calore foliã: humore radi-
ces: cęteraq; similiter. Quo quĩdem attractu se-
cum ipso deuinciri mundum testantur sapiẽtes
Indi, dicentes mundũ esse animal passim mascu-
lum simul atq; femĩnã: mutuoq; mēbrorum suo-
rum amore ubiq; coire secum, atq; ita constare

DE VITA CAELITVS.

uinculum uero membrorum iesse per insitã sibi mentẽ: quẽ totã infusa per artus agit molẽ, & magno se corpore miscet. Hinc Orpheus naturam ipsam mundi, Iouẽq; mundanũ, marem appellat & feminã. Vsq; adeo mutui partiu suaruz cõiugii ubiq; mundus est auidus. Esse uero masculinũ sexum feminino ubiq; cõmixtum: declarat illinc quidẽ ordo signorũ. Vbi præcedẽs perpetuo deinceps ordine masculinũ est: subsequẽs femininũ. Hinc uero arbores, atq; herbe: Quẽ etiam sicut animalia utrũq; sexũ habet. Mitto q; ignis ad aerẽ: aqua ad terram masculi uicẽ tenet ad feminã. Vt nõ mirũ sit mẽbra inter se mundana & oẽs eius articulos, mutuũ coniugiũ cõcupiscere. Quod & planerẽ conciliãt, partim qdẽ maris, partim uero femine. Præcipue uero Mercurius masculus atq; femina hermophroditi pater. Quod sane aiaduertens agricultura, præparat agrum seminaq; ad cęlestia dona. Et insitionibus qbusdã uitam plãtẽ propagat, & ad speciẽ alterã meliorẽq; perducit. Similia quẽdã efficit medicus, & phisicus, & chyrurgic⁹ in corpore nostro, tũ ad nostrã fouendã: tũ ad uniuersã naturã uberius comparandã. Idẽ quoq; philosophus naturaliu rerũ astrorũq; peritus, quem proprie magũ appellare solemus, certis quibus-

dam illicebriſ, cęleſtia terrenis oportune quidę:
nec aliter inferens q̄ inſitionis ſtudioſus agrico-
la ueteri recentem ſtipiti ſurculũ. Quod & Pro-
lemęus ualde pbat, affirmãs eiufmodi ſapiętę,
ſic aſtrorũ opus adiuuare poſſe: quęadmodum
agricola terrę uirtutę. Subiicit magus terrena cę-
leſtibus, immo inferiora paſſim ſuperiorib⁹: ut
propriã ubiq; feminas ſuis marib⁹ fecũdãdas:
ut ferrũ magneti trahẽdũ: ut camphorã aeri fer-
uęti ſugendam: ut chryſtallũ Soli illuminãdũ: ut
ſulphur & ſublimẽ liquorẽ accendẽdũ flãmę: ut
oui reſtã uacuã & ipletã rore, Soli eleuãdã: imo
ut ouum ipſum gallinę fouendũ. Pręterea ſi-
cut nõnulli fouentes oua, etiã ſine animalib⁹ ui-
tã illis ex uniuerſo conciliãt: & ſępe materias q̄-
dam oportune parantes abſq; ouis manifeſtiſq;
ſeminibus, aialia procreãt: ut ex ocimo ſcorpio-
nẽ: apes ex boue: ex ſaluia auẽ merulę ſimilẽ. Vi-
tam uidelicet a mũdo materiis certis oportunis
q; tẽporibus adhibẽtes: Sic & ille ſapiens ubi co-
gnouit quę materię, ſiue quales partim inchoa-
tę natura, partiz arte perfectę: & ſi ſparſę fuerint
cõgregatę, qualẽ cęlit⁹ ifluxũ ſuſcipere poſſint:
has eo regnãte potiffimũ, colligit, preparat, ad-
hibet: ſibiq; p eas cęleſtia uedicat. Vbicunq; eni
materia quędã ſic ſupis expoſita ẽ, ſicut ſpecula

DE VITA CAELITVS.

re uirtuz uultui tuo, pariesq; oppositus uoci, subito superne patit̄ ab agente uidelicet potentissimo a potestate uitaq; mirabili ubiq; p̄sente, uirtutemq; passione reportat. Non aliter q̄ & speculum imaginē represētat ex uultu: & ex uoce paries Eccho. His ferme exēplis ipse Plotinus utit̄, ubi Mercuriū imitatus ait: ueteres sacerdotes, siue magos in statuis sacrificiisq; sensibilibus diuinū aliqd, & mirandū suscipere solitos. Vult autē una cū Trismegisto per materialia hęc nō prope suscipi numina penit̄ a materia segregata: s; mūdana tm̄, ut ab initio dixi & Synesius approbat. Mūdana inq̄. i. uitam quandā, uel uitale aliquid, ex aia mūdi & spherarū ais atq; stellarū uel ēt motum quendā, & uitalem quasi p̄sentiā ex Demonibus. Immo interdū ipsos Demonas eiusmodi adesse materiis Mercurius ipse, quē Plotinus sequitur, inquit, Demonas aërios, nō celestes: ne dum sublimiores: statuasq; Mercuri⁹ ipse cōponit ex herbis, arborib⁹, lapidib⁹, aromatis natalē uim diuinitatis. (ut ipse ait) in se habentib⁹. Adiungit cant⁹ celestibus siles: qbus ait eos delectari, statuisq; sic adesse diutius, & pdesse hominibus, uel obesse. Addit sapientes quōdā egyptios: qui & sacerdotes erant, cū non possēt rōnibus persuadere pp̄lo esse Deos. i. spūs aliquos

super hoies excogitasse magicū hoc illicitū, quo
 Dēmonas alliciētes, in statuas eē numina decla-
 rararēt. Sed Iamblich⁹ dānat ēgyptios q̄. Dēmo-
 nas non solū ut gradus quosdam ad superiores
 deos iuestigandos accepint; sed plurimū adora-
 uerint. Chaldeos uero Dēmonibus non occu-
 patos ēgyptiis anteponit. Chaldeos inq̄ religio-
 nis antistites. Nam astrologos tam Chaldeorū
 q̄ Aegyptiorū quodāmō tentauisse Dēmonas p̄
 harmoniā cēlestem in statuas fictiles trahere su-
 spicamur. Quod significare uideēt astrolog⁹ Sa-
 muel hebreus auctoritate Dauidis Bil astrolo-
 gi fretus. Antiquos uidelicet fictores imaginum
 fecisse statuas, futura pronunciātes. Harmoniā
 uero cēlestiū his accōmodatā esse tradit, metal-
 lum fundere ad hois pulchri formā, die Mercuri-
 ri hora tertiā. s. Saturni. Quādo Mercurius Sa-
 turnū in aquario subit, in nona cēli plaga, uatici-
 nium designante. Ascenditq̄ geminorū sidus si-
 gnificans pphetas (ut aiunt) Mars a Sole cōbu-
 ritur: nec Mercuriū intueēt. Sol ramen aspicit cō-
 iunctionis illius locū. Venus interea aliquē obti-
 net angulum: occidentalis est & potēs. Luna ex
 trigono gradū aspicit ascendentē: similiterq̄ Sa-
 turnus. Hęc illi. Ego aut̄ primo qdem ex beati
 Thomę sententia puto, si modo statuas loquen

DE VITA CAELITVS.

res effecerint, non simplicē iptum stellarū in fluxum ibi formauisse uerba: Sed demonas. Deinde si forte cōtigerit eos in eiusmodi statuas ingredi, non arbitror hos ibi per celestē influxū fuisse deuinctos: Sed spōte potius suis cultorib⁹ obsecutos: deniq; decepturos. Nam & natura superior ab inferiore conciliat quādam aliqñ: Sed cohiberi neq̄r. Et dispositio illa siderū paulo ante descripta concurrere forte nō p̄t. Quāuis autē Demones astronomica rōne statuis nō includant: tñ ubi per cultū eis exhibitū, p̄ntes extiterint, Porphyrius ait eos regul' astronomicis oracula reddidisse: atq; iō frequēter ambigua. Et merito, qm̄ Iamblich⁹ p̄bat prophetiā uerā, atq; certā, nec malis Demonibus cōuenire: nec humanis artib⁹, uel natura, sed spiratione diuina purgatis mentib⁹ puenire. Sed ad Mercurium: imo ad Plotinum iam reuertamur. Mercuri⁹ sacerdotes ait accepisse uirtutē a mundi natura cōuenientē: eamq; miscuisse. Secutus hunc Plotinus putat: totū id aīa mūdi cōciliante cōfici posse. Quaten⁹ illa nataliū rerū formas, per seminales q̄sdā rōes sibi diuinit⁹ insitas generat, atq; mouet. Quas quē rōnes appellat ēt Deos. Qm̄ ab ideis supremę mētis nunq̄ destituntur. Itaq; per rōnes eiusmodi aīam mundi facile se applicare materiis: q̄s formauit ab initio per

eadem: qñ magus uel sacerdos oportunis temporibus adhibuerit formas rerũ rite collectas: qñ rōnem hanc, aut illã p̄p̄e spectant: sicut magnes ferrũ: reubarbarum colerã: crocus cor: eupatoriũ spodiũq; iecur: spica muscusq; cerebrũ. Fieri uero posse qñq; ut rationibus ad formas sic adhibitis, sublimiora quoq; dona descendant, quatenus rationes in aĩa mundi coniunctę sunt intellectualibus eiusdẽ animę formis: atq; per illas diuinę mētis ideis. Quod & Iamblichus approbat, ubi de sacrificiis agit. Qua de re alibi nos oportunius disputabimus. Vbi etiã apparebit, q̄ impura superstitio populi gētilis extiterit. Cōtra uero q̄ pura pietas euangelica fuerit: Quod magna ex parte in libro de religione christiana iam fecimus.

F I N I S.

Apologia quędam. In qua de medicina. astrologia. uita mūdi. Itē de magis, qui Christum statim natum salutarauerunt.

ARSILIVS Ficinus florentin⁹, dilectis-
simis suis in ueritatis studio fratribus,
tribus Petris, Nero, Guiciardino, So-
derino, ter quaterq; salutē. Rectius modo Tripe-
tro q̄ tribus Petris fortasse dixissē. Sicut enī ubi
palma est una nō faciūt plures in ea dīgiti, man⁹
ibi plures: sic uestra amici corpora tria nihil p-
hibere uident, quo minus unū efficiat Petrū una
uoluntas. Faber ille cęlestis patrię Christ⁹ taz
ingentē pcreauit petrā, ut īmenso huic edificio
ecclīę suę una hęc petra fūdādo sufficeret. Ego
quoq; tā grādes nactus sū diuina q̄dam sorte pe-
tras: ut tres nunc meo uel arduo fatis edificio fa-
ciant. Nunc uobis amici nunc, si nescitis, arx illa
Palladis necessaria fore uideēt: qua pcul a nobis
seuum ipiorum gigantū ipetum arceamus. Quā
obrem uīa primū arce tribus cōstructa Petris,
triū liberorū meorū uitā, uitę publicę succurrē-
tium munire decreui. Scitis (ut arbitror) me de
uita librū cōposuisse, in libellos tris diuisū. Quo-
rum p̄mus de uita sana. Scđus: de uita lōga. Ter-
tius: de uita cęlitus inscribet. Igit̄ esca tituli tam
suauis q̄ plurimos alliciet ad gustandū: Sed in nu-
mero tanto ignorantes pleriq; futuri sunt (ut ar-
bitror) maligni q̄q; non pauci. Ali⁹ ergo dicet,
nōne Marsilius est sacerdos? Est pfecto. Quid

igitur sacerdotibus cum medicina? Quid rursus
cum astrologia cōmertii? Alius item. Quid Chri-
stiano cum magia uel imaginibus? Alius autē, &
quidem indignus uita, uitam iuidebit celo. Cunc-
ti deniq; sic affecti, beneficio in eos nostro ingra-
ti nimis erunt. Atq; aduersus charitatē nostram
Qua uite, prosperitatēq; publicę pro ingenii fa-
cultate cōsulimus, nō pudebit esse crudeles. Cō-
munis igit̃ erit uobis iste labor: Sed ut quodam-
modo leuior sit: tres. n. estis aduersū tres hostes
distributū subire certamē. Nec inuectiua (nouī
enī ingenii uestri) cōfutabitis iuectiuā: Sed alie-
ni fellis amaritudinē: quę uestra suauitas est mi-
rifica uestri mellis dulcedine supabitis. Prin-
cipio candidissime Nere respōdetis primis, anti-
quissimos quondā sacerdotes fuisse medicos pa-
riter & astronomos. Quod sane chaldeorū, per-
farum, egyptiorū testificantur hystorię. Ad nul-
lum pręterea magis q̃ ad pium sacerdotem perti-
nere singularis charitatis officia: quę quidem in
maximo omniū beneficio q̃ maxime lucent. Offi-
ciū uero pręstantissimū est proculdubio, quod
& maxime necessariū: & iprimis ab omnibus ex-
optatur: efficere uidelicet, ut hominibus sit mēs
fana in corpore sano. Id autē ita demū pręstare
possumus, si coniungimus sacerdotio medicinā

APOLOGIA.

At quoniam medicina sine fauore cęlesti, quod & Hypococrates Galienusque confitentur, & nos experiri sumus, sepius est inanis, sepe etiam noxia, nimirum ad eandem sacerdotis charitatem astronomia pertinet, ad quam attinere diximus medicinam. Eiusmodi (ut arbitror) medicum honorari sacre legis iubent, quoniam propter necessitatem hunc altissimus procreauerit. Et Christus ipse uitę largitor, qui discipulis mandauit, languentes toto orbe curare, sacerdotibus quoque precipiet, si minus uerbis, ut illi quondam, mederi possint: saltim herbis & lapidibus medeantur. Quę si minus ipsa sufficiant oportuno quondam afflatu cęli conflare hęc, & egrotis adiuuere iubebit. Nam & ipse eodem afflatu cęli animalia passim ad suam quęque concitat medicinam: usque adeo uitę omnium abundantissime prouidet. Sic instinctu cęlesti diuinitus instigante, serpentes quidem maratro, hircines autem celidonia oculis medicantur: Aquile uexate partu aeritem lapidem diuinitus inuenerunt, quo feliciter oua statim eniterentur. Itaque Deus ipse qui per cęlum animalia quęuis ad medicinas instigat: sacerdotes certe permittit non mercede inquam, sed charitate medicinis cęlitus confirmatis morbos expellere. His uero tu deinceps plura etiam si expedierit ingenii tui aculeis addes.

Surge post hæc & tu Guiciardine uehementer:
atq; curiosiis ingeniis respondeo, Magiam uel
imagines non probari quidẽ a Marfilio, sed nar-
rari, Plotinũ ipsũ interpretate. Quod & scripta
plane declarant, si equa mente legantur. Neq; de
magia hic prophana, quę cultu Dæmonũ nitit̃,
uerbũ quidẽ ullum asseuerari: Sed de magia na-
turali, quę rebus naturalib⁹ ad p̃sperã corporũ
ualitudinẽ celestiũ beneficia captat, effici mētio-
nem, quę sane facultas rã cõcedẽda uideĩ ingeni-
is legitime utentibus, q̃ medicina & agricultura
iure cõceditur. Tantoq; etiã magis, quãto perfe-
ctior est industria, terrenis celestia copulãs. Ex
hac officina Magi oĩm primũ Christũ statĩ natũ
adorauerũt. Quid igit̃ expauescis Magi nomen
formidolose? Nomẽ euãgelio gratiosũ. Qd̃ non
maleficũ & ueneficũ: sed sapiẽtem sonat & sacer-
dotem. Quid nam profitetur Magus ille uenera-
tor Christi prim⁹? Si cupis audire quasi qdã agri-
cola est: certe qdã mũdicola ẽ. Nec p̃pterea mũ-
dũ hic adorat: quẽadmodũ nec agricola terram
Sed sicut agricola humani uictus gratia ad æ-
rem temperat agrum: sic ille sapiẽs, ille sacerdos
gratia salutis humanę inferiora mundi ad supe-
riora contemperat, atq; sicut oua gallinę, sic o-
portune terrena subiicit fouenda celo. Quod

APOLOGIA.

efficit sēp ipse deus: & faciēdo docz, suadetq; fa-
cere, ut a superis infima generent & moueātur,
atq; regant. Deniq; duo sūt magiē genera. Vnū
qdem eorū, qui certo quodā cultu Demonas si-
bi ꝑciliant: Quorū opera freti fabricāt sepe por-
tenta. Hoc autē penitus explosū est, qñ princeps
huius mundi eiectus est foras. Alterum uero eo-
rum q naturales materias oportune causis subiū-
ciunt naturalibus mira qdam rōne formandas.

Huius quoq; artificiū species duę sūt. Altera q
dem curiosa: altera necessaria. Illa sane ad osten-
tationē superuacua fingit ꝑdigia: Ceu qñ Persa-
rum magi ex saluā sub fimo putrefacta dum Sol
& Luna scđam Leonis faciem occuparent/eūdē
q gradū ibi tenerent, generabant auē merulę si-
milē: serpentina cauda: eamq; redactā in cinerez
infundebant Lāpadi. Vnde domus statī plena
serpentibus uidebat. Hoc aut tanq uanū & salu-
tī noxiū procul effugiendū. Tenenda tñ species
necessaria, cū astrologia copulans medicinā. Si
quis autē pertinax ulterius instet, morē huic ita
gerito Guiciardine: ut ne legat hęc nra, nec intel-
ligat, nec meminerit, nec utat homo, si homo ē,
tanto bñficio prorsus indignus. Multa sunt ꝑ-
terea q tu aduersus ingratā ignorantia in mediū
afferre tuo ingenio poteris. Quid nā agis &

tu strenue Soderine noster? Tolerabis ne superstiosos cecosque nescio quos futuros, qui uitam in aialibus: uel abiectissimis: herbisque uilissimis manifestam uident. In celo, in mundo non uident. Iam uero si homunciones isti uitam minimis concedunt mundi particulis, que tandem dementia est? Que inuidia? Nec nosse, nec uelle totum uiuere in quo uiuimus, & mouemur & sumus. Quod quidem canit Aratus: Iouem manifeste significans communem corporis mundani uitam. Per oportune nunc in hec Arati uerba nescio quomodo uideor incidisse. Memini Lucam euangelistam: memini Paulum apostolum his uerbis libenter uti. In quibus mundi uitam sapientes illi non horrent. At uero superstitiosus quidam his obiiciet non facile conuinci ex uerbis eiusmodi Paulum assentiri, mundum habere aiam: Sed tantum subesse deo: ac nos in hoc ipso Deo uiuere. Esto igitur. Ne noiemus in mundo quoniam non placet aiam. Nomen aia sit propheta. Licebit ne saltem uitam qualem cumque dicere? Quam Deus ipse mundi faber huic operi suo tam feliciter absoluto clementer inspiret. Quoniam erga uilissima queque inuentia non est auarus, Et quotidie per celum quam plurimis que sunt in eo largissime prestat uitam. Dic amabo nonne uides boues & asinos, o bos, o asine, qui tactu quodam ex se inuentia generant esse uiuos? Si ergo hec preterea, ex se

APOLOGIA.

uiua quedã aspectu etiã generarent, an nõ m̃ro
 magis hæc uiuere iudicares? si quod mō ipse iudi-
 cium, si quã uitã hēs. Cælũ terrę maritus nõ ran-
 git (ut cõis est opinio) terrã. Cum uxore nõ coit:
 sed solis siderũ suorũ quasi oculorum radiis un-
 diq; lustrat uxorẽ: lustrando fecundat, procreat
 q; uiuentia. Num ergo uitã uel intuendo largiēs
 ipsum in se propriã nullam habet uitã? Et qđ de-
 dit auĩ strutho uitã aspectumq; uiuificum: lon-
 ge est hoc ipso deterius. His tandẽ adductis in
 medium, nisi psuaseris supersticiosũ istum mitti-
 to semiuiuũ: immo uero non uiuũ. Proinde ut
 pluribus causam nr̃am patronis agamus, addito
 Petre mi Nere Amphionẽ illum nr̃m Landinum
 Christophorũ oratorem pariter & poetã. Ille no-
 ster Amphio suauitate mira celeriter lapidea ho-
 stium nostrorũ corda demolliet. Tu uero Gui-
 ciardine carissime compater, ito nũc, ito alacer,
 Politianum Herculem accersito. Hercules quõ-
 dam ubi periculosius certandum foret, uocita-
 bat Iolaum: Tu nunc similiter Herculem. Nosti
 profecto quod barbara monstra latiũ iam deua-
 stantia Politianus Hercules inuasit, laceraue-
 rit, interemerit, q̃ acriter expugnet passim. Quã-
 tuto propugnet. Hic ergo uel centum hydrę
 capita nostris liberis minitantia statim ptunder

claua, flāmisq3 cōburer. Eia mi dulcissime So-
derine; Surge age, Picū salutato Phoebeū. Hūc
ego sepe Phoebeū appello meū. Ille me Dionysi-
um uicissim atq3 liberū. Fratres ergo sumus. Nū-
cia Phoebo meo, uenenosum cōtra nos pytho-
nem, ex palude iam iam emergentem. Tendat ar-
cum, obsecra precor. Confestim spicula iaculei.
Intendet ille protinus, scio quid loquar: uenenti
q3 totum semel una nece necabit. Valere iam
feliciter amantissimi fratres mei, non ualitudine
tantum felici: Sed ipsa etiā felicitate digni. Libe-
torumq3 meorū in lucem iam prodeuntium ua-
litudinem felicitatemq3 curate. XV. Septēbris
M. CCCC. LXXXVIII. In agro Caregio.

Quod necessaria sit ad uitam securitas & trā-
quillitas animi.

ARSILIVS Ficin⁹ Dilectissimis i ue-
m m ritatis uenatiōe fratrib⁹ Bernardo Ca-
nifiano, Iohāni Canacio, Amerigo Cur-
fino Salutē. Cū p̄mis hic i uerbis uenationē quā-
dā instituissem⁹, merito forsā canes statī adhibui-
m⁹ & cursores. Apte qdē philosophātes appel-
lauimus uenatores, anhela seper ueritatis idagi-
ne laborantes. Num etiā apte canes? Aprissime i
quit in Republica Socrates. Philosophātes enī
uel legitimi sunt uel spurii. Ambo canes. Illi qui-

APOLOGIA.

dem ueritatem ipsam sagaciter inuestigant, mordicus inuentã tenent. Hi uero pro opinione lacerant, mordent, lacerant. Tantũ profecto canes inter philosophos sibi uendicant, ut non solum seipfos in sectam aliquam inseruerint: sed etiam sectam ipsi suã nomine Cynicã quandoq; conferint. Habet quineriam suos achademia canes. Huc ergo uos sagaces achademię cães: huc uos uelocissimĩ cursores aduoco. Tris enĩ estis. Tres ergo nũc meos p̄cor defendite liberos adhuc teneriores, iter lupos (ut uereor) e uestigio pdituros. Currite inquã alacres: negocia enim nũc uobis optata mando, nõ curas. Georgiũ Benignũ Saluiatum cognoscitis meũ: Qui ueritatẽ illam per cuius nunc uos uestigia passim uenando discurritis, iãdiu est sagaciter assecutus. Qui & fratres suos Solis istar, maior ipse, miores illustrat. Huic igitur, si quem luporũ ululatũ audieritis, nuntiate. Fortissimus ille Georgius omnes facile fugabit lupos, qui & uastũ draconẽ quãdoq; tráffixit. Ille me igitur, ille sollicitudine simul & uos cura leuabit. Solet enĩ inter uos aliquis, & quidẽ iam sepius dicere: nichil ad uitam salubrius experiri, q̄ magna cum securitate tempora deglutire. Ceteri uero dicẽti protinus arridere. Sed dic age Canaci quid nam hoc tuũ est totiẽs

repetitum: Tempora deuorare? Quid deniq; tibi uis? Non esse inquis, sed bibere potius. Non mandere, uel conterere: sed faucibus plenis igitur gitare. Siquidē tempus ipsū natura quēdam est liquens (ut ita dixerim) atq; labilis. Lipientiū uero hęc est conditio: ut si cohibeas in angustum, subito perdas. Diffluunt enī coacta celeriterq; diffugiūt. Si aquam spongię imbibitā forte cōpresseris, exprimes eam, statimq; disderges. Si latius hęc tenueris, retinebis. Multo magis aerem ignemq; & etherem. Hinc apud poetas frustra contendunt, qui ampla diuorū manū uel simula cra uinis capescere moliuntur. Late admodū accipiēda sunt latissima. Lipientia & amplissima sunt amplissime possidēda. Tunc certe graūter nos premit angustia, quando animū ipsū motūq; eius naturaliter amplū redigimus i angustū. Quicūq; studia negociaq; pensitāt examussim: & iū minima quęq; semper exactissime deterūt: uitam interea suam, heu suam uitam clam miseri conterunt. Recte igitur Pythagoras precepisse uiderur. Caue ne quando in angustū forte cohibearis, nihil cęlo amplius. Nihil est uitalius. Angustissima uicissim terra uitam habet in mundo q̄ minimā. Deniq; si cęlo temporeq; uiuimus, q̄to hęc latius absorbemus, tanto uiuimus & di-

X

APOLOGIA.

utius. Viuite ergo lati ab angustia procul o amici. Viuite leti. Letitia celum uos creauit sua. Quã suo quodam risu idest dilatatione, motu, splendore declarat: quasi gestiens. Letitia celum uos seruabit uestra. Ergo quotidie impreses uiuite leti. Nam sollicitudo presentium, rapit uobis presens: preripitque futurum. Curiositas futurorum celeriter in preteritum uos traducit. Iterum igitur precor, atque iterum, uiuite leti. Nam fata sinunt: dum securi uiuatis. Sed ut reuera sine cura uiuatis, ne unam quidem hanc curam sumite: qua solliciti curatis unquam: qua potissimum diligentia curas effugiatis. Vna enim cura hec mortalibus heu miseris omni cura cor urit. Negligite igitur diligentiam. Negligentiam uero diligite. Atque hanc etiam negligenter. Quoad licet uobis inquam, atque decet. Hec autem non tam ut sacerdos amici mando uobis, quam ut medicus. Nam absque hac una tanquam medicinarum omnium uita medicine omnes ad uitam producendam adhibite, moriuntur.

XVI. Septembris. M. CCCC. LXXXVIII. In agro Caregio.

